

42

AZ ALSÓZEMPLÉNI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1942 JUNIUS HÓ 2.-ÁN SÁROSPATAKON TARTOTT
TANÁCSÜLÉSÉNEK, 1942 SZEPTEMBER HÓ 24.-ÉN
SÁROSPATAKON TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK ÉS
1942 DECEMBER HÓ 15.-ÉN SÁROSPATAKON TARTOTT
RENDKIVÜLI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVEI

SZERKESZTETTE :

CSATHÓ JÓZSEF

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

SÁROSPATAK
NYOMATOTT RÁCZ ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1 9 4 3

AZ ALSÓZEMPLÉNI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1942. ÉVI JÚNIUS 2-ÁN, SÁROSPATAKON TARTOTT
TANÁCSÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :

CSATHÓ JÓZSEF

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

SÁROSPATAK¹⁹⁴²
NYOMATOTT RÁCZ ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1 9 4 2

Felelős kiadó: az Alsózempléni Református Egyházmegye.

Nyomatott: R á c z I s t v á n könyvnyomdájában, Sárospatak 1942.

AZ ALSÓZEMPLENI REF. EGYHÁZMEGYE
1942 JÚNIUS HÓ 2-ÁN, SÁROSPATAKON TARTOTT
TANÁCSÜLÉSÉNEK

JEGYZÖKÖNYVE.

Jelen voltak :

Janka Péter
esperes

dr gróf Bethlen Pál
gondnok

elnöklete alatt :

dr Marton János
Kun Zoltán
Keresztury László
Makó Dezső
lelkészi tagok

dr Asztalos Kálmán
Radácsy György
dr Janka Géza
Kató János
világi tagok

Csathó József lelkészi főjegyző és Kántor Mihály
tanügyi bizottsági előadó, mint előadók.

1. A LXXXIX. zsoltár 1. versének közénéklése után *Janka Péter* esperes az 1. Kor. 3:7—14 szakaszát olvasta fel, majd a benső ember mély áhítatával az itt következő s egész terjedelmében jegyzőkönyvbe felvételni határozott imádságával kérte a tanács munkájára az Úr segedelmét :

Örökkévaló Isten, szerető mennyei édes Atyánk! Leborulunk Előtted ezen a reggelen és hálát adunk neked minden jóságodért, gondviselésed ezer csodájáért, mellyel tele hintetted életünk útját. Köszönjük Neked az éjszakai nyugalmat s a nappal munkára rendelt alkalmát. De kiváltképen áldunk a Te legnagyobb csodáért az Úr Jézus Krisztusért, akiben lehajoltál hozzánk, magadhoz emeltél s Benne nekünk örök fundamentumot adtál. Magasztalunk, hogy munkatár-

saiddá tettél s ügyed szolgálatára, országod építésére bennünket elhívtál.

Mélyen érezzük a mi gyarlóságunkat és erőtlenségünket, tudjuk, hogy senki az, aki plántál, az aki öntöz, egyedül a növekedést adó Isten a minden. Tehozzád könyörgünk azért most is és kérünk: segíts bennünket, hogy ezekben a szomorú, fájdalmas és véres időkben a nekünk adott kegyelem mértéke szerint, mint bölcs építő mesterek végezhesük azt a munkát, amelyet Te reánk bízál.

Légy itt közöttünk s cselekedd, hogy mostani tanácskozásunk is szolgálja anyaszentegyházunk javát és növelje a Te örökkévaló dicsőségedet. Ámen.

2. *gróf Bethlen Pál* egyházmegyei gondnok néhány meleg szóval köszönti a tanácsülés alkotó tagjait

s a gyűlést megnyitja.

3. Lelkészi főjegyző felolvassván a gyűlést alkotó tagok névsorát,

a gyűlés megalakul. Bernáth Aladár világi tanácsbíró táviratilag jelenti elfoglaltságát; távollmaradását tanácsülés igazolja.

4. Az e.-ker. közgyűlés 30/1941. sz. határozatával elkötelezte az egyházmegyét arra, hogy a sárospataki tanítóképző intézet megsegítése címén 4 filléres lélekszámszerinti járulékot fizessenek. Egyidejűleg utasította az egyházmegyét, hogy a reájuk eső járulékot az egyházközségekre, azok teherbíró képességének arányában vessék ki s e kivételről azokat 1941. eszdendő végéig értesítsék ki. Esperes jelenti, hogy a pénztárnokkal együtt a kivétést elvégezte, erről az egyházközségeket az előírt időben értesítette. Bemutatja a kivétést s annak, valamint ez ügyben tett intézkedéseinek utólagos jóváhagyását kéri.

Egyházmegyei tanács a sárospataki tanítóképzőintézeti járulék kivétést, valamint esperese ez ügyben tett intézkedéseit jóváhagyólag tudomásul veszi, egyben utasítja pénztárnokát a kivett járulékok behajtására.

5. Esperes jelenti, hogy az egyházmegyei elnökség jóváhagyta a zemplénagárdi református egyházközség két tantermes iskolájának és egy tanítói lakásának építésére, továbbá a harmadik tanítói állás szervezésére vonatkozó presbiteri és közgyűlési határozatait, valamint az államépítészeti hivatal által felülvizsgált építkezési szerződést. A jóváhagyás sürgős volt, mert a kilátásba helyezett 30.000 pengős államsegély kiutalását csak a jóváhagyott határozatok beterjesztése után helyezte a vallás- és közoktatásügyi minisztérium kilátásba. Az új állás szervezéséhez a szükséges jóváhagyást időközben az eker. elnökség is megadta. Intézkedéseire az egyházmegyei tanács utólagos jóváhagyását kéri.

Egyházmegyei tanács az elnökség intézkedését tudomásul veszi s a zemplénagárdi református egyházközség két tantermes iskolájának és egy tanítói lakásának építésére, továbbá a harmadik tanítói állás szervezésére vonatkozó határozataira, valamint az államépítészeti hivatal által felülvizsgált építkezési szerződésre adott elnökségi jóváhagyást a maga részéről is megerősíti.

6. A sóstófalvai leányegyház lelkipásztora beterjeszti a leányegyházközség kántortanítója részére készített díjlevelet s annak jóváhagyását kéri. A díjlevelet az 1896-ban megállapított régi díjlevél alapján s az 1925-ben felvett javadalmi jegyzőkönyv alapján előírt példányszámban, előírt papíron, a formák betartása mellett állította ki az egyházközség presbitériuma.

Egyházmegyei tanács a sóstófalvai leányegyház új kántortanítói díjlevelét megerősíti s a főtiszteletű e.-ker. közgyűlés elé terjeszti.

7. A zemplénagárdi egyházközség beterjeszti vagyontörzskönyvét jóváhagyás végett.

Egyházmegyei tanács a vagyontörzskönyvet megvizsgálta és helybenhagyta; esperesét felkéri, hogy azt helybenhagyási záradékkal ellássa.

8. Katona László olaszliszkai tanító f. évi április hó 16-án beadvánnyal fordult az olaszliszkai presbitériumhoz, melyben a

Népisk. Szerv. és Szolg. pragmatika 166. §-ra hivatkozással oly értelmű határozatot kér, hogy jövőben a kántori javadalomból a szabadságolt kántor-tanítót helyettesítő tanító aránylagosan részesüljön. Kéri továbbá, hogy ez a határozat az 1939. évig visszamenőleg is érvényesíttessék. Kérését azzal indokolja, hogy ő Idrányi Barna kántortanítót, aki a múltban sorozatosan betegszabadságon volt és most újabb 8 heti betegszabadságot kért, mindig díjazás nélkül helyettesítette, jóllehet nevezett fennjáró beteg, aki szolgálatát elvégezhetné. Beadványában Katona László követelését számszerűleg nem terjeszti elő, csupán annak megállapítására szoritkozik, hogy ő Idrányi Barnát az 1939-ik évben 6 hónapon, az 1940-ik évben pedig 3 hónapon át helyettesítette s így követeli a kántori javadalomnak összesen 9 hónapra eső hányadát, valamint az ezen idő alatt befolyt 2 húsvéti és 1 pünkösti nagypünkösti kántorpénzt.

Az olaszlisztkai presbitérium f. évi április hó 17-én foglalkozott ezen beadvánnyal és Idrányi Barna k.-tanító betegszabadság iránti kérésével, presbitérium 1. sz. határozatában a hatósági orvosi bizonyítvány alapján a betegszabadságot megadta s ugyanakkor kéri Esperesi Hivatalt, hogy a sorozatos betegszabadságon levő Idrányi Barna kántortanító nyugdíjazása iránt lépéseket tegyen. Presbitérium 2. sz. határozatában szótöbbséggel kötelezte Idrányi Barna tanítót, hogy Katona Lászlónak a kántori javadalom kilenc hónapra eső hányadát fizesse meg s egyben kimondja, hogy jövőben a szabadságon levő kántor a szabadság idejére kántori javadalomra igényt nem tarthat, mert az a ténylegesen szolgálatot teljesítő kántort illeti meg.

Idrányi Barna kántortanító április 20-án kelt s egyházme gyénk Espereséhez benyújtott felebbezésében az E. T. V. t. c. 29. §-ára, valamint a Népiskolai Szerv. és Szolg. Pragm. 182. §-ára hivatkozással a presbitérium 2. sz. fenti határozatát szenvedélyes hangon megtámadja s annak megsemmisítését kéri.

Esperes Úr 551—1942. sz. határozatában a presbitérium 2. sz. határozatát felülvizsgálat tárgyává tette s azt megsemmisítette az E. T. V. t. c. 29. §-ának figyelembevételével készült Népiskolai Szerv. és Szolg. Pragm. 188. §-a alapján, mely szerint a „szabadságolási idő alatt a szabadságolt tanító teljes fizetése élvezetében marad és helyettesét a helyettesítési idő alatt a fenntartó testület fizeti.“ Idrányi Barna tanító állása kántor-tanítói állás, javadalma szétválaszthatatlan, törvényes formák között nyert szabadságolása

a kántori teendők végzése alóli felmentést is magába foglalja, miért is neki a teljes kántor-tanítói javadalom kiszolgáltatandó.

Az olaszliszakai presbitérium 1942 április 26-án tartott gyűlésében ismételten kérte Esperes Urat, hogy fenti határozatát változtassa meg, illetve a presbitérium előbbi határozatát hagyja jóvá az alábbi indokok alapján: 1. mert mindazon jövedelmek, melyek Idrányi Barna kántor-tanítónak hiteles díjlevele és jav. jegyzőkönyve alapján járnak, szabadsága időtartamára is hiány nélkül kiszolgáltatnak. 2. mert 6 hold szántó, 800 □-öl szőlő és a befolyó nagyünnepi kántorpénz, amelyeknek megosztására vonatkozólag a presbitérium határozott, csupán a presbitérium jóindulatú ajándékozása tárgyát képezik s presbitériumot a szabad rendelkezési jog illeti meg. Ezeket a kántortanító díjlevelen kívül, megválasztása után, csak ajándékképpen kapta annak reményében, hogy egyházát odaadó ragaszkodással, lelkes törekvéssel, hűen fogja szolgálni. 3. mert a presbitérium sajnálattal állapítja meg, hogy Idrányi Barna k.-tanító az utóbbi években oly magatartást tanúsít egyházával szemben, minek folytán presbitérium ezen javak további élvezetére méltónak nem tartja. Az utóbbi években mindig szabadságolja magát. Magántermészetű, több ágazatú üzleti tevékenységét betegsége ellenére is el tudja látni, az iskolai oktató, nevelői munkáját és a kántori szolgálatot azonban nem. Ilyen sajnálatos körülmények fennforgása mellett presbitérium azon álláspontra volt kénytelen helyezkedni, hogy az ajándékképpen adott javadalmakat megvonja; azzal azt a tanítóját kívánja jutalmazni, aki a kántori szolgálatot ténylegesen ellátja, odaadó köznevelői és oktatói munkájával, az egyház szebb jövőjét szolgáló belmissziói tevékenységével egyháza magasabbrendű érdekeit híven szolgálja.

Ellenkezőleg presbitérium úgy határozott, hogy a kérdéses javak élvezetét az egyház önmaga részére tartja meg. Továbbiakban presbitérium hivatkozik a szülőknek a ref. iskolában folyó hiányos oktatás tárgyában tett panaszaira s azokat az Esperesi Hivatalba betérjeszteni határozza. Presbitérium határozatát ezzel az indoklással fejezi be: „Presbitérium nem engedheti azt, hogy az egyén önző érdekeinek szemelőtt tartása miatt a nemzet letéteményeseinek jövője áldozatul essék.“

Presbitérium ezen határozatához csatolja a kántortanítói állás díjlevelét és javadalmi jkv.-t, melyekben a kérdéses 6 hold szántó, 800 □-öl szőlő és a nagyünnepi kántorpénzek kántortanítói

javadalomként nem szerepelnek; csatol továbbá 2 drb presbiteri jkv-i kivonatot, melyek közül az egyik 1932. VIII. 9-én kelt és arról tárgyal, hogy a kántori fizetést képező földek ügyében kötött egyezséget a jelenlegi kántor-tanítóval is megköti 16 évre s a földekért évi 10 P bérletet kér a kántortól; a másik pedig 1935. II. 8-án kelt és a Muraközi-féle szőlő rendeltetése felől intézkedik úgy, hogy egyszer s mindenkorra odaadja kántortanítójának a kántori szolgálataiért a rendes munkáltatás és gyarapítás feltétele mellett.

Idrányi Barna k.-tanító a presbitérium fenti határozata ellen 1942. V. 21-én kelt s az Esperesi Hivatalhoz benyújtott beadványában panasszal él. Ebben vitatja, hogy a kérdéses 6 hold szántó ajándék lenne, amennyiben a pályázati feltételek között szántóföld is említést nyert, már pedig neki más szántóföld javadalma nincs. Ezt a földet különben elődei is használták. Vitatja, hogy a nagyünnepi kántorpénz is ajándék lenne, mert az Gagy ny. igazgató állítása szerint az ő díjlevelében 60 K. pénzjavadalomként szerepelt. Ugyanez áll a szőlőre is, amit elődje is használt már s amit a még máig is meglevő énekkar vezetéséért kapott már elődje is. Bejelenti panaszában, hogy amennyiben a presbitérium egyoldaluan és önkényesen javadalmának megcsonkítását kísérelte meg, lemond a vitatott javadalmáról, de ugyanakkor megtagadja a kántori és karvezetői teendők végzését is. Végül bejelenti, hogy a személyét ért támadások miatt a Kir. Járásbíróságnál eljárást indított a presbitériummal szemben.

Egyházmegyei Tanács az Egyházmegye Esperesének 1942 április hó 22-én hozott 551/1942. sz. határozatát, melyben Idrányi Barna kántor-tanító felebbezése folytán megsemmisíti az olaszliszkai presbitériumnak ama határozatát, mellyel az kimondotta, hogy a jövőben a kántori javadalom a kántori szolgálatot ténylegesen végző kántort illeti meg és a szabadságon lévő kántor arra igényt nem tarthat: helyes indokainál fogva tudomásul veszi és jóvá hagyja.

Annak megváltoztatására az olaszliszkai presbitériumnak 1942. IV. 26-án tartott gyűlésében előterjesztett és megindokolt kérelme után sem lát okot. Jóllehet presbitérium ezen kérelmében már

nem az egész kántori javadalomra, hanem 6 hold szántóföldre, 800 □-öl szőlőre és a nagyünnepeken befolyó kántorpénzre korlátozza a megosztást és jöllehet fentiek nem képezik az olaszliszcai kántor-tanító kártális javadalmát, mégis ilyenek tekin-tendők, mert az olaszliszcai presbitérium 1932. VIII. 9-én hozott határozata a szántóföldeket 16 évre szerződésileg a kántor-tanítónak biztosította; a presbitériumnak 1935. II. 8-án hozott határozata pedig a szőlőt a rendes munkáltatás és gyarapítás feltétele mellett, egyszersemindenkorra kántortanítójának juttatta, miért is bizonyos, hogy Idrányi Barna kántor-tanító az így meggyarapodott kántor-tanítói javadalomra választatott meg. Ugyanez áll a nagyünnepeken befolyó kántorpénzt illetőleg is, amit még a hosszú, évtizedes gyakorlat is mege-rősít. Az E. T. V. t. c. 29. §. 2. bekezdése szerint pedig a beteg tanító helyettesítése egy éven belül a beteg tanító fizetésének csonkítása nélkül tör-ténik s ugyanigy intézkedik a Népisk. Szerv. és Szolg. Pragm. 188. §-a is. Amennyiben az egyház a fentebb említett javakat a kántortanítói javada-dalomból kivonni akarná, az csak a jelenlegi kán-tor-tanító ottani működésének megszűnése után volna lehető. Idrányi Barna kántor-tanító állása kántor-tanítói állás, javadalma szétválaszthatatlan kántor-tanítói javadalom; törvényes formák közt nyert szabadságolása nemcsak az iskolai tanítás, hanem a kántori teendők végzése alóli felmentést is jelenti, miért is részére betegszabadsága alatt a hivatkozott törvény és rendelkezés értelmében a teljes javadalom kiszolgáltatandó. A helyettes díjazása, ha a helyettesítés a második tanítói állá-son működő tanítónak nem pályázati feltételek közé iktatott kötelessége, az egyházközség terhe.

Tekintettel azonban arra, hogy Idrányi Barna kántor-tanító szenvedélyes hangu felebbezéséből, továbbá ama magatartásából, hogy a presbitéri-umnak általa sérelmezett eljárására hivatkozással a kántori és karvezetői teendők végzését megta-

gadta, valamint az egyházi felettes hatóság engedélye nélkül a presbitérium ellen polgári büntető eljárást indított; valamint az olaszlisztkai presbitérium 1942. IV. 26-án tartott gyűlésének határozatából arra lehet következtetni, hogy ott a kántortanító és gyülekezete között az egyházi építő munkát lehetlenné tevő ellentétek vannak és arra tekintettel, hogy a presbitérium említett határozata Idrányi Barna kántor-tanítóval szemben olyan súlyos kifogásokat és vádakot tartalmaz, hogy valóságuk esetén egyházi közérdek sérelme nélkül az ottani bajok orvosolatlanul nem maradhatnak; sőt az E. T. VI. t. c. A. 1. és 2. §-aiban körülírt fegyelmi vétségek kritériumai is megtalálhatók: Egyházmegyei tanács megbizsa Elnökséget, hogy a presbitérium által előterjesztett panaszok mérlegelése után hivatalból vizsgálatot rendeljen el annak szemelött tartásával, hogy az őszi e.-m.-i gyűlés fegyelmi bírósága azzal már foglalkozhassék.

9. Nagy Gyula és társai nagytárkányi lakosok panaszt adtak be a M. kir. Pénzügyigazgatósághoz a kistárkányi ref. egyház vezetősége által kimutatott régi egyh. adó behajtása tárgyában. E panaszt a Pénzügyigazgatóság a VKM. útján a püspöki hivatalhoz juttatta el. A püspöki hivatal kívánságára esperesi hivatal az egyh. adóhátrálékok behajtása miatt a kis- és nagytárkányi ref. és a nagytárkányi ev. hívek között felmerült vitás ügyben helyszíni tárgyalás megtartását tartotta szükségesnek, mely tárgyalás megegyezést eredményezett a két egyház előjárósága között. E megegyezés 1. pontjában a ref. egyház kebeléből kivált és az ev. egyház kebelébe lépett nagytárkányi adóhátrálékosok kötelezték magukat a templom és torony renoválás címén kivetett rendkívüli egyházi adó teljes összegű hátrálékának, kb. 5800 cseh koronának 7-es alapon törtéző átszámítás mellett 1942 december 31-ig törtéző hiánytalan megfizetésére. Ugyancsak kötelezték magukat az 1932—33—34. években nem fizetett domesztikának, mely minden véka termény egyházi adóra eső 8 cseh korona volt, fenti átszámítás mellett, fenti időre való hiánytalan megfizetésére. Az egyezség 2. pontjában ugyancsak kötelezték magukat a nagytárkányi ev. hívek, hogy a lelkeszi párbéhrátrálék címén

nyilvántartott hátrálékot is megfizetik 1942 dec. 31-ig, de levonásba hozzák mindama kiadásokat, amelyeket az említett években a leányegyházzá szervezkedés ideje alatt, a lelkész helyettesítése és istentiszteleti cselekmények végzése címén kifizettek volt. Az egyezség 3. pontjában a kis- és nagytárkányi egyház presbitériuma kijelenti, hogy 1942 dec. 31-ig a nagytárkányi evangélikusokkal szemben foganatosítandó végrehajtást felfüggeszti. Az egyezség 4. pontjában pedig arra az esetre állapotnak meg a felek követendő eljárásban, ha a hátrálékosok valamelyike ezen egyezség szerinti kötelezettségét nem teljesítené. Itt az ev. egyház erkölcsi támogatását garantálja.

Esperesi hivatal ezen egyezséget közölte Z. Horkay Barna volt tárkányi lelkész úrral, mint érdekelt féllel, aki a megegyezést azzal a megjegyzéssel fogadja el, hogy az 1931 dec. 6-án tartott egyházközségi közgyűlés, mely a beszolgáló előkönyörgő kántor díjlevelét megállapította, részére biztosította a lelkészi közös díjlevelben levő 10 köből gabonajárandóságot, miért is jogtalan a terményhátrálékokból levonásba helyezni a helyettesítéssel járt kiadásokat.

A csatolt közgyűlési határozatnak azonban van egy fogyatékosága, nevezetesen nem nyert e.-megyei megerősítést.

Egyházmegyei Tanács a kis- és nagytárkányi ref. egyház és a nagytárkányi ev. egyház előljárársága között a hátrálékos egyházi adók behajtása tárgyában 1942 március 25-én létrehozott megegyezéshez hozzájárul és azt jóváhagyja. Z. Horkay Barna ny. lelkész kifogásait, amennyiben a megegyezéshez maga részéről is hozzájárult, nem kívánja mérlegelés tárgyává tenni.

10. A karosi ref. egyház presbitériuma 1941 november 1-én tartott gyűlésében elhatározta, hogy a rendkívüli viszonyokra tekintettel, amikor is a megélhetési cikkek ára nagyban emelkedett, az egyházi tisztviselők készpénzilletményét az 1941-ik évre visszamenőleg is mindaddig, míg a jelenlegi áremelkedések következtében előállott rendkívüli állapotok tartanak, 37%-al felemeli, hogy így a készpénzfizetést élvező tisztviselők megnehezedett helyzetén segítsen.

Egyházmegyei Tanács a karosi ref. egyház presbitériumának fenti határozatában megnyilvánult szociális gondoskodást jóleső érzéssel veszi tudomásul és ahhoz elvben hozzájárul. Tekintettel azonban arra, hogy presbitérium határozatában nem jelöli meg, hogy az így előállott terhet miből fedezi és biztosítja, vagy amennyiben az 1941-ik évre visszamenőleg is kárpótolni akarja tisztviselőit, hogy mutatkozik-e ily mérvű megtakarítás az 1941. évi egyházi költségvetés keretei között, egyházmegyei Tanács utasítja a karosi ref. egyház presbitériumát, hogy az egyházi tisztviselők készpénzilletményének 37%-os felemelése folytán előállott szükséglet fedezetéről költségvetésében gondoskodjék. Ha az 1941. és 1942. évi egyházi költségvetések keretei között bármely címen ily mérvű megtakarítás kimutatható, akkor annak jkv-i megjelölésével; ha nem, akkor pótköltségvetés útján. Egyházmegyei Tanács felhatalmazza Esperesét, hogy miután a karosi egyház fentieknek eleget tett: a határozatot jóváhagyással lássa el.

11. A prügyi ref. egyház 1942 április hó 12. napján szabályszerűen közzétett és meghirdetett árverési feltételek mellett a legtöbbet ígérő árverési vevőnek haszonbérbe adta, az árverési jegyzőkönyvben részletesen felsorolt ingatlanokat. A haszonbérbeadást az egyház presbitériuma jóváhagyólag tudomásul vette, miért is az egyház lelkésze és gondnoka — az egyház nevében — megkötötte a haszonbérrel a szabályszerű haszonbérleti szerződést, melynek kiegészítő részét képezi a szabályszerűen közzétett, az árverés előtt felolvasott, az árverezők által aláírt árverési feltételek, melyeknek kötelező erejét árverési vevők a haszonbérleti szerződésben is elismerték.

Miután a haszonbérbeadás az egyházi törvények legszigorubb megtartásával szerkesztett árverési feltételek alapján, az elérhető legmagasabb haszonbért biztosító nyilvánosság mellett történt, ezért egyházmegyei tanácsunk a haszonbérleti szerződést jóváhagyja és tudomásul veszi.

12. A tiszaladányi egyházközség beterjeszti presbitériumának és közgyűlésének névszerinti szavazással, egyhangulag hozott határozatát, mely szerint 10.000 pengős kölcsönkeretet kíván felállítani düledező lelkészlakása átépítése céljára. A felveendő kölcsönösszeg fedezetéül rendkívüli adóként az évi rendes adó-kivetést ugyanezen gyűlések megismételni határozzák. Határozataira jóvágyagyást kér.

Egyházmegyei tanács felhívja a tiszaladányi egyházközség presbitériumát, hogy tegyen jelentést az elnökség elé azonnal arról, mennyi idő alatt s hogyan kívánja a felveendő kölcsönösszeget törleszteni. Ugyancsak tegyen jelentést arról, mennyit tesz ki a fedezet céljából kivetendő rendkívüli adó összege.

Felhívja tanácsülés presbitériumot, hogy a lelkészlakás átépítésének tervrajzát, valamint költségvetését is jóváhagyás végett az elnökség elé mutassa be.

Tanácsülés úgy az építkezéshez, mint a kölcsön felvételéhez az elvi jóváhagyást megadja s felhatalmazza az elnökséget, hogy a bekért jelentés beérkezte után, amennyiben aggályok nem merülnek fel, a jóváhagyást a kölcsön felvételéhez, valamint az építési tervrajzhoz és költségvetéshez megadja.

13. A prügyi ref. egyház lelkipásztora presbiteri és egyházközségi közgyűlési hitelesített jegyzőkönyvi kivonat kapcsán beterjeszti Szabó Károly gondnok és vitéz Bak Sándor presbiter, prügyi lakosoknak az 1942 május hó 13. napján tartott egyházközségi közgyűlés határozata ellen a törvényes határidő megtartásával, szabályszerű módon és helyen előterjesztett felebbesztését.

Felebbesztők előadják, hogy a sürgős szükségre tekintettel, az egyház presbitériuma 1942 április 17. napján tartott, szabályszerűen meghirdetett és határozatképes gyűlésében az egyházi épületek renoválása és ezzel kapcsolatosan 8.000 P kölcsön felvételét határozta el, névszerinti szavazással meghozott egyhangú határozatával. A hozzájárulás felől az egyházközségi közgyűlés 1942 május 3. napján tartott másodizben meghirdetett gyűlésben névszerinti szavazással 21 : 22 arányban elutasítóan határozott.

Panaszolja, hogy a szavazásban olyanok is részt vettek, akik az 1942. évre érvényes választói névjegyzékbe felvéve nincsenek, így őket a szavazati jog meg nem illette. Az érvénytelen szavazatok leszámítása után a közgyűlés a presbitérium javaslatát 20:19 arányban elfogadta, ezért kéri a szavazás eredményének kiigazítását, szükség esetén a közgyűlési határozatoknak feloldását és új eljárás lefolytatásának elrendelését.

Egyházmegyei tanácsunk vitéz Bak Sándor presbitér és Szabó Károly gondnok felelősségének helyt ad, miután a prüggyi ref. egyházközség 1942. évre érvényes választói névjegyzékének közvetlen betekintése alapján megállapította, hogy a másodizben meghirdetett és 1942 május hó 3-ik napján tartott egyházközségi közgyűlésen névszerint és igennel szavazók közül: Bányai András egyháztag az érvényes választók névjegyzékében nem szerepel, a névszerint és nemmel szavazók közül pedig Nagy Miklós, Nagy Lajos és Molnár Gyula egyházközségi tagok az érvényes választói névjegyzékben nem szerepelnek.

Ezért az E. T. I. t. c. 62. §-ának utolsó bekezdésében lefektetett jogszabály analóg alkalmazása mellett a szavazás helyes eredményét megállapítja és kimondja, hogy érvényesen igennel szavazott 20 egyháztag, érvényesen nemmel szavazott 19 egyháztag, így a szabályszerűen másodizben meghirdetett egyházközségi közgyűlés szótöbbséggel a a presbitérium határozatát fogadta el és tette magáévá. Így kellett határozni, mert az E. T. I. t. c. 79. §-ának utolsó bekezdése kimondja, hogy amennyiben az egyházkerületi szabályrendelet másként nem intézkedik, az egyházközségi közgyűlés az egyházközségnek azokból a tagjaiból áll, akik az érvényes választói névjegyzékbe fel vannak véve. Aki a választói névjegyzékbe felvéve nincs, az az egyházközségi közgyűlés tagja nem lehet és nem gyakorolhatja a közgyűlési tagogat megillető jogokat.

14. Olvastatott a taktaharkányi ref. egyház egyházmegyei tanácsunkhoz intézett kérvénye, mely szerint az egyház névsze-

rinti szavazással tartott presbiteri és egyházközségi közgyűlési határozattal egyhanguan új tanítói állás szervezését, iskola építését, alkalmas telek megszerzését határozta el s evégből a házhely akció során 1200 □-öl területű telekre igényét is bejelentette. Szándékolt eljárása jóváhagyását és átfutó kölcsön felvételének engedélyezését kéri.

Egyházmegyei tanács elismeréssel észleli a taktaharkányi egyház jövőre tekintő gondosságát, az oktatásügy fejlesztésére vonatkozó helyes szándékát és az anyagi előfeltételek megteremtésére irányuló előkészületekben is kifejeződő törekvését.

Éppen ezért a taktaharkányi ref. egyház folyamatba tett eljárásához és intézkedéseihez az elvi jóváhagyást megadja, a telekvásárlással kapcsolatos átfutó kölcsön felvételét engedélyezi és felhívja az egyházközséget, hogy ha a kölcsön visszafizetése fél év alatt meg nem történhetne, úgy tartozik az E. T. I. t. c. 77. §-ának utolsó bekezdése alapján szabályszerű jóváhagyást kérni és a kölcsön felvételének megtörténtét egyházmegyének bejelenteni. Egyben az egyházközség kérelmét további jóváhagyás végett a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni rendeli.

15. A makkoshotyikai ref. egyházközség lelkipásztora további eljárás végett Esperes Úrhoz felterjesztette Szabó Ferenc és Vitányi Bertalan makkoshotyikai tanítóknak az Esperes Úrhoz intézett, az egyház lelkipásztorához benyújtott kérelmét, melyben azt panaszolják, hogy az egyházközség presbitériumának 1942 március 24. napjára kitűzött gyűlése nem volt szabályszerűen összehíva és a tárgyalás alá kerülő ügy a tárgysorozatban szabatosan megjelölve, ezért kéri a presbiteri gyűlés határozatának megsemmisítését.

Egyházmegyei tanács mindenek előtt megállapítja, hogy az ügyben való eljárás az E. T. I. t. c. 114. §. utolsó bekezdése alapján hatáskörébe tartozik és arra nézve illetékes.

Egyházmegyei tanács teljes egészében magáévá teszi azt az általános elvet, hogy minden beadványt tartalma szerint kell elbírálni, ezért Szabó Ferenc és Vitányi Bertalan makkoshotycai tanítók kérelmét a makkoshotycai ref. egyházközség presbitériumának 1942 március 24. napján tartott gyűlésében hozott határozata elleni felebbezésnek tekinti és megállapítja felebbezők felebbezési jogosultságát és azt, hogy a felebbezés az E. T. I. t. c. 73. §-ában foglaltak figyelembe vétele mellett, kellő időben lett előterjesztve.

Egyházmegyei tanács a felebbezést alaposnak találja.

Az E. T. I. t. c. 67. §, minden félreértést kizáróan akként rendelkezik, hogy a presbitéri gyűlésre a presbitérium valamennyi tagját legalább 24 órával előbb kell meghívni s ennek megtörténtét a jegyzőkönyvben igazolni kell.

Az iratoknál elfekvő hitelesített meghívó másolata alapján tényként állapítja meg, hogy az 1942 március hó 24. napjának este 7 órájára kitűzött presbitéri gyűlés meghívója 1942 március 24-ik kelettel van ellátva. Ebből a tényből pedig okszerűen következik, hogy a presbitéri gyűlés összehívása a hivatkozott törvényhely kétségtelen megsértésével történt.

A meghívó alapján azt is megállapítja, hogy a gyűlés tárgyaként egyetlen ügy szerepel, amely „a templomépítési alap ügye“ címmel van megjelölve.

A presbitérium gyűlésén felvett jegyzőkönyv hitelesített másolatából kitűnően, a tárgysorozatban megjelölt ügyben a presbitérium afelől a kérdés felől döntött, hogy folyósítson-e a lelkész részére a templomépítési alapból 7 % mellett kamatozó 2500 P kölcsönt, a felkinált fedezet mellett.

A felhívott törvényszakasz a tárgyalandó ügyek megnevezésének közzlése kifejezést használja. Az egyházmegyei tanács ebből a kitételből azt következteti, hogy a meghívón a tárgyalandó ügyet

szabatosan és oly világosan kell kitüntetni, hogy az a lényegre kétségtelenül utaljon és az első tekintetre se hadjon semmi kétséget afelől, hogy milyen kérdésben kell döntenie a meghívott presbitéri gyűlésnek.

Általánosító és a lényegét takaró megjelölés nem tekinthető törvényszerűnek, már csak azért sem, mert egyszerű emberek gondolkodása mellett nem feltételezhető, hogy a tárgysorozati megjelölésből a gyűlés által ténylegesen tárgyalt kérdésre következtethessenek annál kevésbé, mert az ügy lényegét nem ismerő legpallérozottabb agy sem tudna arra következtetni.

Igy a törvény által megkivánt lényeges alaki hibák fennforgása kétségtelenül megállapíthatók, ezért egyházmegyei tanácsunk a makkoshotykai ref. egyház presbitériumának 1942 március 24. napján tartott gyűlésében hozott határozatát feloldja és az egyház lelkipásztorát és presbitériumát szabályszerű új eljárásra utasítja.

16. Ablonczy József vékei s-lelkész jóváhagyás végett felterjeszti a javadalmazásához tartozó épületek egyrészének bérletére és az ugyancsak javadalmazásához tartozó kertnek haszonbérletére vonatkozó, az egyház presbitériumának 1942 február 15. napján tartott gyűlésében tárgyalt és elfogadott, egész terjedelmében felolvasott szerződést.

Egyházmegyei tanács mindenek előtt megállapítja, hogy az egyházi törvények nem tartalmaznak olyan rendelkezéseket, amelyek bármely tekintetben korlátoznák, vagy egyházi hatóság hozzájárulásától, vagy jóváhagyásától feltételeznék a lelkészi javadalmazást képező ingatlanok, ide értve az épületeket is, használatát, vagy hasznosítását.

Az E. T. I. t. c. 70. §-ának az E. T. VIII. t. c. 17. §-ával is alátámasztott helyes értelme az, hogy csak olyan ingatlanok bérbe- és haszonbérbeadásához szükséges, mint viszterhes szerződéshez, az

egyház presbitériumának, közgyűlésének és egyházmegyei közgyűlésnek jóváhagyó határozata, amelyek az egyházközség egyéb szükségleteinek fedezésére szolgálnak.

A javadalmazás alapjául szolgáló ingatlanok hasznosítása tekintetében az egyházi törvények miben sem kívánták megkötni a javadalmazás szabad rendelkezési jogát, ezért e vonatkozásban semmiféle feltételezést nem konstruáltak. Miből következik, hogy az afelől való rendelkezés a lelkész magánügye. Ez okból egyházmegyei tanácsunk a szerződés tartalmával nem is foglalkozik.

De, mert a szerződő felek a jogügyletet az egyházmegyei hatóság jóváhagyásától feltételezetten kötötték, ezért az egyházmegyei tanácsunk jóváhagyólag tudomásul veszi és felhatalmazza elnökséget, hogy a felterjesztett szerződést záradékolja.

17. Az erdőhorváti ref. egyházközség lelképásztora beadvánnyal fordult egyházmegyei tanácsunkhoz, azt panaszolván, hogy díjlevél szerint 112 arany koronára értékelt 30. legeltetési jogosítványt a múlt évben teljes egészében nem használhatta s az azok után járó nagyon szerény használati díjat sem kaphatta meg, mert a közbirtokosság az általa be nem töltött jogosítványokat ingyenesen juttatták a rászoruló és legeltetési jogosítvánnyal nem rendelkezőknek. A közbirtokosság ezen múlt évi határozatát felebbezés folytán foganatosított vármegyei vizsgálat megnyugtatóan nem oldotta meg s mindössze arra utalt, hogy a használat díját méltányos összegben állapítsák meg, de ennek ellenére egyetlen fillért sem kapott. Ezidén is az a veszély fenyegeti, hogy díjlevélileg biztosított legelőjogosítványai után használati díjat nem haphat, jóllehet arra fölöttebb rá van utalva, ezért arra kéri az egyházmegyei tanácsot, hogy a 30. legeltetési jogosítvány díjlevél szerinti 112 arany korona megtérítését az egyház terhére állapítsa meg és az egyházközséget annak kiutalására utasítsa. Előadja még, hogy az egyház tanítója is hasonló méltánytalan elbánásban részesül, díjlevélileg biztosított legelőjogosítványait illetően.

Egyházmegyei tanácsunk sajnálattal szerez tudomást az erdőhorváti egyházi tisztviselőkkel

szemben tanusított jogellenes magatartásról, mégis az ügy elintézése felől hatáskörének és illetékességének hiánya miatt nem tanácskozhat. Nincs ugyanis olyan törvényes intézkedés, amely az ilyen kérdések elintézésére az egyházi hatóságokat jogosítaná. Mert az E. T. VI. t. c. 45. §-ának 6. pontja csak is az olyan vitás kérdések eldöntését utasítja közigazgatási bírósági döntés alá, amely a természetben szolgáltatandó tartozások mértéke és minősége tárgyában a kötelezett állásfenntartó önkormányzati testület és a jogosított egyházi tisztviselő vagy az egyházköztség és az egyháztagok közt keletkezett.

Már pedig a panaszolt eset a törvény egyik rendelkezése alá sem vonható. Az egyházköztség miben sem korlátozza egyházi tisztviselőit díjlevél szerinti természetben szolgáltatandó járandóságaik használatában. A korlátozó jogellenes magatartás olyan erkölcsi testület részéről következett be, amellyel szemben intézkedéseket egyházi hatóságok nem hozhatnak.

A vitás kérdés eldöntése polgári birói eljárásra van utalva, amely a közbirtokosságot is kötelező végrehajtható határozatot hozhat és a kártérítés kérdésében is jogérvényesen dönthet.

A sérelmet szenvedő egyházi tisztviselők igényüket polgári bíróság előtt érvényesíthetik, amihez a díjlevél alapján feltétlenül joguk van, de érdekükben érvényesítheti az egyházköztség is arra utalással, hogy anyagi felelőséggel tartozik arészben, hogy egyházi tisztviselői díjlevél szerinti természetbeni járandóságukhoz hozzájussanak.

Az ügy lényegét tekintve, kártérítési kérdés, amely mint ilyen, polgári közigazgatási hatóságok elé sem tartozik.

18. Egyházmegyei közgyűlésünk 1941 szeptember 18-án 53/e pont alatt hozott határozatával kimondotta, hogy a ref. elemi iskolák más jellegű iskolákkal csakis egyházhatósági jóváhagyás alapján működhetnek össze. Ezt a jóváhagyást a határozat szerint

azon egyházközségeknek is meg kell szerezniök, melyeknek iskolái már eddig is együttműködtek. Ezen határozat következményeképpen a karcsai ref. egyház nevében, 1941 dec. 20-án hozott presbiteri határozat alapján a lelkipásztor és gondnok az e.-m.-i közgyűléshez címzett kérelmet juttattak el az esperesi hivatalhoz aziránt, hogy 1 tanerős iskolájuknak a 4 tanerős állami iskolával való együttműködését olyképpen engedje meg, hogy a ref. iskolába az I. osztály iskoláztassék be. Kérésüket azzal indokolták, hogy iskolájuk már a multban is együttműködött az állami iskolával, mert egy tanerős, egy tantermes iskolájukba valamennyi ref. tanköteles nem volt beiskolázható. A hitoktatást a ref. iskolában is a lelkipásztor, mint hitoktató látta el. Mindehhez eddig egyházmegyei hozzájárulás nem volt és csak ezen régi állapotnak a szentesítése lenne a jóváhagyás. Hogy az együttműködésnél a ref. iskolába mindig az I. osztályosak legyenek beiskolázva, hivatkoznak a 26.000/1941. sz. vkm. rendeletre, mely aláírja, hogy felekezeti és állami iskola együttműködésénél a felekezeti iskolában mindig az alsó tagozat marad, tehát — a karcsai egyház kérelme szerint — „a gyermeknek alapot adandó“ legyenek a ref. iskolában mindig az I. osztályosak. A csatolt presbiteri jegyzőkönyvi kivonat a hitoktatás ügyében is kéri, hogy azt ezután is a lelkipásztor lássa el.

Esperes úr 1686/1941. sz. alatt úgy döntött, hogy tekintettel a tanítóválasztás miatt későn tett kérelemre, mikor a tanév már erősen előre haladt, továbbá, hogy a karcsai 6—14 éves ref. tankötelest az egyház iskolája befogadni nem képes és végül tekintettel a 26.000/1941. sz. vkm. rendeletre, a presbitérium határozatát az 1941/42. tanév hátralévő részére jóváhagyta, de utasította a karcsai ref. presbitériumot, hogy a következő tanévre keressen olyan megoldást, mely szerint iskolájában a IV. elemi osztály nyerjen elhelyezést, lehetőleg szin református gyermekekkel és a vallást is az iskola tanítója tanítsa, nem azért, mint ha a vallás-oktatás a lelkész kezében nem volna jó helyen, hanem főképpen azért, mert az alsó tagozatban a IV. osztály az, hol a tanuló már olyan bibliai előképzést nyer, melynek alapján a ref. hitbeli világnézet kidomborítható és miután a ref. iskolában minden óra : vallásóra, itt már arra is kellő értelemmel birnak, hogy más tárgyakkal való kapcsolat, vonatkoztatásokat megértsenek, meglásanak és a tanító céltudatos vezetése mellett ref. egyházunk épületébe méltóan beilleszthetőkké formálódjanak. Az iskola szelle-

mének sugározni kell minden mozzanatban, hogy ez az iskola az evangéliumi tiszta református hit iskolája.

Ez évi május 10-én tartott presbiteri gyűlés határozata alapján újabb kérelemmel fordult a karcsai ref. egyház az e.-m.-i közgyűléshez, melyben kéri, hogy iskolájuknak az állami iskolával való együttműködéssel kapcsolatban az osztálybeosztást illetően hozzon határozatot. A kérés indokolásában a jegyzőkönyvi kivonat kiemeli, hogy a IV. osztálynak a ref. iskolában való tanítása ellen, a tanfelügyelőségtől nyert szóbeli értesítés szerint a róm. kat. tanügyi esperes tiltakozott, mert szerinte az katolikus érdeket sértene s hogy ilyenformán csak az I. o. tanítására nyerhetnének engedélyt a ref. iskolában. Itt meg kell állapítanunk, hogy esperes úr döntése éppen arra törekedett, hogy minden sérelem és súrlódás ki legyen zárva és azért kívánta, hogy lehetőleg „szintiszta református“ gyermekek legyenek a református iskolában. Közli a j.-k.-vi kivonat a ref. gyermekeknek osztályonkénti megoszlását is, mely szerint az I. o. : 33, II. o. : 30, III. o. : 29, IV. o. : 26, V. o. : 36, VI. o. : 35 tanulót számlál. A presbiteri gyűlésen az elnöki előterjesztés tulajdonképpen a II. tanítói állás megszervezésére vonatkozott. Az itt kimutatott 189 ref. tanuló tanítását az I—IV. osztályban kívánta volna az előterjesztés megoldani, 2 tanító beállításával. Ezt a megoldást a presb. elutasította, de nem a képtelensége, hanem a II. tanító beállításával járó anyagi nehézségek miatt, egyben felhívja a lelkipásztorát és gondnokát, az előttiünk fekvő kérelem megtételére, mely szerint az együttműködés az állami iskolával fenntartassék olyan formában, hogy a ref. iskolába a felsőbb osztály iskoláztassék be és ha ez nem lehetséges, kéri az e.-m.-i gyűlés bölcs intézkedését.

Együttműködés, új fogalom az iskolákkal kapcsolatban. Egyházi törvényeink, szabályrendeleteink és utasításaink mindaddig nem ismerik. Hogy egyházmegyénk mégis már a múltban volt kénytelen foglalkozni vele, az onnan eredt, hogy egyház és iskolalátogatási jegyzőkönyvek kiderítették több iskolának az állami, vagy községi iskolákkal való együttműködését, amelyet azok teljesen rendszertelenül, iskoláink ref. jellegének és egyházi érdekeink figyelembevételének elhanyagolásával oldottak meg. Volt pl. ezen iskolák között olyan is, hogy a II. osztályt tanító ref. iskolában csak 3 volt a ref. vall. tanuló és olyan is, hol az együttműködés tökéletes egységének biztosítására a ref. iskola még a ref. tankönyveket is mellőzte. Mindezen együttműködés

teljesen helyi megegyezéseken alapult és indító okai között mindig felismerhető volt az egyéni érdek, letakarva nevelési hangzatos jelszavakkal. Ezért kényszerült egyházmegyénk elvként megállapítani, hogy együttműködés esetében iskolánk mindig a felsőbb osztályt, vagy osztályokat tanítsa s hogy a felsőbb egyházi hatóság jóváhagyása minden esetben kikérendő, még azon iskolák által is, melyek már együttműködtek. A múlt év szeptemberében az államkormányzat részéről jelent meg az első útmutató és egyben rendelkezés az iskolák közötti együttműködésre nézve. Ez a hivatkozott 26.000/1941. sz. vkm. rendelet. Ennek 34. §-ában a 4. bekezdés szerint: „Abban a községben, melyben állami, vagy községi jellegű népiskola mellett egyházi hatóság alatt álló 1 vagy 2 tanítós népiskola működik, az egyházi hatóság alatt álló népiskola fenntartója a tankerületi kir. főigazgatótól az állami, vagy községi népiskolával való együttműködésre nézve engedélyt kérhet. Együttműködésre csak úgy lehet engedélyt adni, hogy az állami, vagy községi népiskola a felső tagozatot, az egyházi hatóság alatt álló iskola pedig az alsó tagozatot foglalja magában.“

Ezen bekezdés megszövegezéséből az érezhető ki, hogy itt olyan helyről van szó, hol az állami, vagy községi iskola is csak 1 vagy 2 tanerős, tehát a tagozatokon oszthatnak. Teljes tagozat tanításáról van szó benne, nem pedig csak a tagozat valamelyik osztályáról. Karcson azonban az 1 tanítós ref. iskolával szemben 4 tanítós állami iskola áll. Itt nem lehet szó a teljes alsó tagozatnak a ref. iskolában való elhelyezéséről, hanem csak annak 1 vagy 2 osztályáról. Ilyen rendelkezést nem tartalmaz a 26.000/1941. sz. rendelet sem, tehát azt sem, hogy — amint Karcsa jelenti — csak az I. osztály volna engedélyezhető a felekezeti iskola számára. Az a véleményünk, hogy Karcson nagyon jó megoldás lenne, ha a ref. iskola tanítaná a III. és IV. elemi osztály ref. tanulóit, kiknek száma 50—60 körül váltakozik és így valamennyi ref. gyermek 8-tól 10 éves koráig ref. iskolába járna. Ilyen megoldás mellett a róm. kat. tanügyi esperesnek sem lehetnek aggályai, mivel felekezeti szempontból nem lehetne sérelmezni semmit. A III. és IV. osztálynak egy csoportban való tanítását az 55.000/1941. sz. vkm. rendelet a 4—7 tanerős iskolák számára meg is állapítja, tehát Karcára is.

Van a karcasai ref. iskolaügynek más megoldása is, nemcsak az együttműködés bármilyen áron és bármilyen formában

A 26.000/1941. sz. vkm. rendelet 34. §-ának 3. bekezdése szerint: „Abban a községben, ahol több népiskola működik, a tankerületi kir. főigazgató az iskolafenntartó kérelmére megengedheti 1 vagy több népiskola felső tagozatának szüneteltetését, ha a felső tagozatba járó tanulókat a községben működő többi népiskola felső tagozata befogadhatja.“ Karcán erre meg van a lehetőség. Ezen megoldás mellett a ref. gyermekeknek fele állami iskolába járna, az alsó tagozatban, másik fele pedig református iskolába. Ez a megoldás ref. szempontból szintén jobb, mint az I. osztálynak a tanítása, mert a jövődő karcjai gyülekezetnek lözset nevelne az ott tanuló ref. gyermekekből.

Egyházmegyei Tanács a karcjai ref. egyház presbitériumát utasítja, hogy a tankerületi kir. főigazgatóságtól olyan együttműködésre kérjen engedélyt, mely szerint a ref. népiskola az alsó tagozat III. és IV. osztályának ref. tanköteleseit taníthassa, hogy ezáltal nemcsak a mi egyházi érdekeink legyenek kielégítve, de más felekezetet se érjen semminemű sérelem. Ha az egyház ezen kérése bármilyen oknál fogva elutasításban részesülne, a presb. haladéktalanul szüntesse meg az együttműködést és iskoláját az alsó tagozat mind a 4 osztályának egyidejű felállítása mellett függetlenítse, a felső tagozat szünetelésére nézve pedig a 26.000/1941. sz. vkm. rendelet 34. §-ának 3. bekezdése alapján kérjen engedélyt.

A vallásitanítás kérdésében utasítja a karcjai ref. egyház tanítóját, hogy osztályában a vallásitanítást lássa el, figyelemmel az 1686/1941. sz. esperesi határozat indoklásának második bekezdésére.

19. A tárgysorozatba felvett ügyek letárgyaltatván, esperes megköszöni az előadóknak gondos munkáját, az alkotó tagok érdeklődését s lelkeszi főjegyző imádsága után

a gyűlést berekeszti.

A gyűlés jegyzőkönyvi pontjai egyidejűleg hitelesítették.

Sárospatak, 1942 június 2.

Csathó József s. k.
egyházmegyei lelkeszi főjegyző

Janka Péter s. k.
esperes

II. Bírósági ügyek.

Az alsózempléni egyházmegye 1942 június 2-án, Sárospatakon tartott időszaki bírósági ülésében hozott ítéletek kivonatos jegyzéke.

I. Botos András tiszaluci tanítót a tanítói lakáscsere ügyében tett panaszával elutasítja.

II. Sáfár József makkoshotycai lelkipásztort fegyelmi ügyében 200 pengő pénzbüntetésre ítéli.

III. Hamar Gyula királyhelmeci kántortanítót állásától megfosztja.

IV. Virágh Béla kistárkányi lelkipásztor és Z. Horkay Barna ny. lelkipásztor között gazdasági beruházások megváltására nézve felmerült vitás kérdésekben ítél.

Az egyes pontokat jegyezték:

Csathó József : 1—6, 12, 19, I. B, III. B.

Keresztury László : 7—10, IV. B.

dr. Janka Géza : 11, 13—17, II. B.

Kántor Mihály : 18.

Tárgymutató.

Jelen voltak névsora.

I. Tanácsülési ügyek.

1. Esperes imája és bibliaolvasás.
2. A gyűlés megnyitása.
3. Alkotó tagok számbavétele.
4. A tanítóképzőintézet részére 30/1941. sz. e. ker. határozattal megállapított fenntartói járulék kivetésének bemutatása és jóváhagyása.
5. Elnökségi jelentés a zemplénagárdi egyházi iskola és tanítói lak építésére, továbbá harmadik tanítói állás szervezésére vonatkozó határozatának jóváhagyásáról.
6. A sóstófalvai egyház kántortanítói díjlevelének jóváhagyása.
7. A zemplénagárdi egyházközség vagyontörzskönyvének jóváhagyása.
8. Az olaszliszkai egyház betegszabadságon lévő tanítójának kántori javadalmazási ügye.
9. A kis- és nagytárkányi ref. társ és a nagytárkányi ev. egyház előljárósága között a kitért egyháztagok adóhátráléka ügyében létrejött egyezség.
10. A karosi egyház presbitériumának a behivatalnokok fizetése 37 százalékos emelésére vonatkozó határozatának jóváhagyása.
11. A prűgyi egyházközség ingatlanai bérbeadására vonatkozó szerződésének bemutatása.
12. A tiszaladányi egyházi lelkészlak építése céljára 10.000 pengős kölcsönkeret engedélyezése iránti kérelme.

13. A prügyi egyház egyházközségi közgyűlésének 8000 pengős iskolarenoválási költség kivetésére vonatkozó határozatának megfélebbezése.
14. A taktaharkányi egyház kérelme 1200 □-öles iskolai telek vételének engedélyezése tárgyában.
15. A makkoshotycai egyház presbitériumának a lelkes részére 2500 P.-ös kölcsönt megszavazó határozata ellen beadott felebbezés.
16. A vékei volt tanítói, jelenleg s. lelkészi lakás egy részének bérbeadására vonatkozó szerződés jóváhagyása.
17. Az erdőhorvátii lelkipásztor és kántortanító legeltetési-jog ügye.
18. A karcsai egyház kérelme a református és állami elemi iskola kooperációja ügyében.
19. A gyűlés berekesztése, jegyzőkönyv hitelesítése.

II. Bírósági ügyek.

1. Botos András tanító panaszára a tiszaluci egyház ellen a tanítói lakásesere ügyében folyamatba tett közigazgatási bírósági ügy.
 2. Sáfár József makkoshotycai lelkipásztor fegyelmi ügye.
 3. Hamar Gyula királyhelmeci kántortanító fegyelmi ügye.
 4. Virágh Béla kistárkányi lelkipásztor és Z. Horkay Barna nyug. lelkipásztor között gazdasági beruházások megváltására nézve felmerült közigazgatási bírósági ügy.
-

Betűsoros névmutató :

- Ablonczy József 16.
Bányai András 13.
Bernáth Aladár 3.
Botos András I. B.
Egyházak általában 4.
Egyházkerület 4, 14.
Egyházmegye 4, 18.
Elnökség 5.
Erdőhorvátii 17.
Erdőhorvátii tanító 17.
Esperes 1, 4, 5, 8, 9, 15, 18.
Gondnok 2.
Hamar Gyula III. B.
Idrányi Barna 8.
Karsa 18.
Káros 10.
Katona László 8.
Királyhelmec III. B.
Lelkészi főjegyző 3, 19.
Makkoshotyka 15, II. B.
Molnár Gyula 13.
Nagy Gyula és társai 9.
Nagy Miklós 13.
Nagy- és Kistárkány 9, IV. B.
Olaszliszka 8.
Prügy 11, 13.
Sáfár József II. B.
Sárospataki tanítóképzőintézet 4.
Sóstófalva 6.
Szabó Ferenc 15.
Szabó Károly 13.
Taktaharkány 14.
Tiszaladány 12.
Tiszaluc I. B.
Véke 16.
Virágh Béla IV. B.
Vitányi Bertalan 15.
Vitéz Bak Sándor 13.
Zemplénagárd 5, 7.
Z. Horkay Barna 9, IV. B.
-

AZ ALSÓZEMPLÉNI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1942 SZEPTEMBER 24-ÉN, SÁROSPATAKON TARTOTT
KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :

CSATHÓ JÓZSEF

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

SÁROSPATAK
NYOMATOTT RÁCZ ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1 9 4 2

AS ALSÓZEMPLENI
REFORMÁTUS EGYZHÁZMEGYE
JEGYZŐKÖNYVE

CSATHÓ JÓZSEF

Felelős kiadó: az Alsózempleni Református Egyházmege.

Nyomatott: Rácz István könyvnyomdájában, Sárospatak 1942.

AZ ALSÓZEMPLÉNI REF. EGYHÁZMEGYE
1942 SZEPTEMBER 24-ÉN, SÁROSPATAKON TARTOTT
RENDES GYŰLÉSÉNEK

JEGYZÖKÖNYVE.

Jelen voltak :

Janka Péter
esperes

dr gróf Bethlen Pál
gondnok

elnöklete alatt :

Darányi Lajos
Hegedüs László
Kun Zoltán
Kiss Pál
dr Marton János
Kósa Szabó Pál
Rozgonyi Sándor
Tantó János
Verebélyi Dezső
Virágh Béla
lelkészi

Asztalos Gyula
dr Asztalos Kálmán
Bernáth Aladár
Hodossy Béla
dr Kérészy Sándor
dr Meczner Tibor
vitéz Nyitray Károly
Zombori Géza

világi
tanácsbírák ;

Csathó József
Keresztury László
Benke Kálmán
lelkészi

dr Janka Géza
dr Bányá Lajos
dr Bálint Zoltán
világi

jegyzők.

Dr Isépy Tihamér e.-m.-i ügyész, Pataki Sándor tanügyi biz. lelkészi elnök, Veress Imre e.-m.-i pénztárnok, Főző László e.-m.-i missziói előadó, Böszörményi Dezső, Kató János, Kántor Mihály, Károlyi János, Kocsár István e.-m.-i tanítóképviselek, dr Ujszászy Kálmán theol. igazgató, Bódy Dénes gimn. vallástanár.

Adorjány Győző, Bagócsy Lajos, Bakos Zoltán, Balázs Csaba, Bernáth István, Bodnár Ferenc, Buttykay István, Fiedler István, Göndöcz István, Gööz Ferenc, Győry Kálmán, Horváth István, Izsák József, Janka Károly, Kovács László, Kőrössy György, Makó Dezső, Máté Miklós, Molnár Ferenc, Nagy Bertalan, Nemcsik Endre, Nagy Sándor, Pógyor Lajos, Sarkadi Nagy József, Soltész Kálmán, Szabó Sándor, Szabó Tibor, Szendy Pál, Szilva István, Takács Béla, Tóth Albert, Verebélyi Barna, Veres Lajos, Varga János, Vitkay Bertalan lelkipásztorok, Kocsis János, Martin Miklós, Hegedüs Imre hitoktató-lelkipásztorok, Gönczy Sándor tanító-presbiter, a nagygéresi egyház képviselőjében.

1. A CXXXIV. zsoltár 1. és 2. versének közéneklése után *Janka Péter* esperes az Ap csel. 4 : 23—31. verseit olvassa fel, majd az itt következő s egész terjedelmében jegyzőkönyvbe felvételni határozott felemelő imádsággal fordul az egek Urához :

„Örökkévaló Isten, szerető mennyei édes Atyánk! Hálát adunk Neked, hogy a munkamezőkről s az építés kőfalai mellől összegyűjtöttél bennünket s nem engedted meg, hogy szolgálatunk köréből kiszakítson ennek a véres háborúnak szürnyű vihara. De légy áldott azért is, hogy mindezideig gondviselő kezeddel pásztoroltál, takargattál és védelmeztél. Kiszolgáltattad naponként eledelünket, megadtad ruházatunkat s fejünk felett az oltalmazó tető Te voltál.

Köszönjük, hogy mindezt velünk cselekedted, gyarló, bűnös és méltatlan gyermekeiddel, pedig ha érdemünk szerint bántál volna, el kellett volna rejteni orcádat előlünk s nem irgalmadat és kegyelmedet éreztetni velünk.

Könyörgünk hozzád Istenünk, hogy éreztess meg most is velünk jóra segítő kegyelmedet. Erőd pótolja ki erőtlen-ségünket, hogy áldott és eredményes legyen az a munka, melyet anyaszentegyházunk érdekében végezni akarunk. Tedd előttünk világossá és nyilvánvalókká céljaidat, melyeket mi a jelen ködében és homályában sokszor nem látunk s erősítsd meg bennünk azt a bizodalmat, melynek birtokában megbátorodunk s e széthulló világ romjai között is csüggedés nélkül járunk.

Könyörgünk Hozzád azért is, hogy vedd körül Gondviselésed áttörhetetlen páncéljával küzdő tiainkat, hős katonáinkat, akik nehéz őrhelyeiken, feyegető veszedelmek között teljesítik kötelességeiket. Nyújtsd ki kezedet gyógyításra e magát tépő és egymást marcangoló világ felé s szent Fiad által tégy jeleket és csodákat ma is, hogy mielőbb megszűnjön a vérontás és Szent Lelked által egy nagy családdá egyesüljön s testvéri szeretetben összeforrjon a világ minden népe.

Istenünk, Atyánk! Itt állunk Előtted főlehajtvá, bátor-talanul, mégis bizakodva. Óh, tedd fejünkre irgalmas, megáldó kezedet, fogadd el szolgálatunkat, hogy ez által is növekedjék a Te örökkévaló dicsőséged“. Ámen.

2. Dr. *gróf Bethlen Pál* egyházmegyei gondnok a következő, egész terjedelmében jegyzőkönyvben megörökíteni határozott beszéddel nyitotta meg a közgyűlést.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Az első szó a kegyeletes megemlékezésnek, a hazafias bánatnak a szava. A hazafias bánaté hősi halált halt kormányzóhelyettesünk elvesztése felett.

Egy szebb jövőre, nagy reményekre jogosító magyar embert ragadott el tőlünk a sors. Sok szép és büszke magyar reménységünk tört ketté. Történelmünk legkomolyabb küzdelme közepette szállott a sírba, gyászba borítván nemcsak a szülőket, a Főméltóságu Kormányzói párt, de minden jó szándéku, minden jó érzésű magyar embert, az egész országot.

Remekbe faragott egyénisége, daliás alakja ma már a történelemé. Hősi példájával oda írta be örök időkre a nevét.

Az alsózempléni református egyházmegyének évszázados jegyzőkönyvei történelmünk nem egy fontos eseményét tanúsítják. Feljegyzéseikkel nem egy esetben járultak hozzá a magyar történelmi mult hitelességéhez. Hadd fejezzük ki mi is mai közgyűlésünk jegyzőkönyvében hazafias bánatunkat, kegyeletes megemlékezésünket a folyó évi augusztus hó 20-ik napján, az orosz harctéren hősi halált halt kormányzóhelyettesünknek, hittestvérünknek, a diósgyőri református egyház gondnokának, Főméltóságu vitéz nagybányai Horthy Istvánnak elvesztése felett.

Hadd hirdesse ez a jegyzőkönyv is késő unokáknak az ő élete példáját.

A gyászba borult szülőknek, a Főméltóságú Kormányzó úrnak és a Főméltóságú Hitvesének pedig adjon a jó Isten vigasztalást, Kormányzó urunknak erőt, egészséget a további bölcs és szerencsés országláshoz.

Legyen szabad megemlékeznem legutóbbi egyházmegyei közgyűlésünk óta az egyházkerületünk lelki vezetése terén történt örvendetes eseményről: Főtiszteletű Enyedy Andor püspök urunk megválasztásáról és beiktatásáról. A Főtiszteletű Püspök úr vezetői szolgálata iránt a legszebb reményekkel tekintünk.

Legyen szabad egyházkerületünk világi vezéréről: farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok úrról és értékes szolgálatáról megemlékeznem abból a nevezetes alkalomból, hogy szeretett és mindnyájunk által nagyrabecsült egyházkerületi főgondnokunk ebben az évben tölti be főgondnoki tisztségének 10 éves jubileumát.

Tisztelt Egyházmegyei Közgyűlés!

Történelmünknek talán legkomolyabb küzdelme legutóbbi közgyűlésünk óta is tart és ezért sorsdöntő napjainkban illőnek tartjuk mindnyájan megemlékezni legelső sorban is nehéz harcokat vívó vitéz katonáinkról, szemünk fényéről, büszkeségünkről, az egész világon elismert magyar honvédségről.

Minden gondolatunk, féltő aggódásunk, szeretetünk és reménységünk ő hozzájuk szálljon.

Adja a jó Isten, hogy mielőbb jó egészségben térhesenek haza otthonaikba!

Tisztelt Egyházmegyei Közgyűlés!

Vitéz honvédségünk példája és minden hazafias érzésünk arra serkent, arra ösztökél, arra int bennünket, hogy mi itthonmaradtak is fokozott áldozatot hozunk, fokozott munkát végezzünk. Az időknek ezt a követelményét jól tudjuk, érezzük és gyakoroljuk is mindnyájan, kiki a maga helyén.

Fokozott felelősség nehezedik nemcsak az egyház egyes tagjaira, de különösen az egyház szolgálóira, lelkészeinkre, tanítói karunkra is. Tudjuk, látjuk nap-nap után az ő foko-

zott órállásukat ezekben a nehéz időkben és hogy munkájukat a magunk részéről is megkönnyítsük, legyünk keresztyéni türelemmel, szeretettel egymás iránt.

Tisztelt Egyházmegyei Közgyűlés!

Legutóbbi közgyűlésünk óta a m. kir. kormány összetételében is változás történt. Változás, amelyről megemlékezni illőnek tartom. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteri szék gazdát cserélt. Színyei Merse Jenő Ónagyméltósága, akit ifjú korom óta van szerencsém ismerni és becsülni, az ő nemes értelmében vett egyszerű, puritán uri magyar egyéniségével és felfogásával bennünket, magyar reformátusokat is a legjobb reményekre jogosíthat.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! Ezekkel a gondolatokkal az alsözempléni református egyházmegye közgyűlését van szerencsém megnyitni.

Egyházmegyei közgyűlés gondnokának időszzerű kérdéseinket felölölő, gondolatdús megnyitó beszédéért hálás köszönetével adózik, s ahhoz fűzötten a következő határozatokat hozza:

a) Megilletődött lélekkel hajlik meg közgyűlés hősi halált halt Kormányzóhelyettesünk: nagybányai vitéz Horthy István emléke előtt. Ifjú élete drága ígéret volt, az ezeréves magyar törzsünk ékes hajtása. Halála évszázadokra világló példaadás, nemzedékeket kényszerítő elkötelezés. A keresztyénség, a kultúra, a boldogabb emberiség kérte áldozatul sok ezer hős társával együtt ifjú életét. Nevét új ezredévek számára őrizni fogja a magyar történelem. Közgyűlés alattvalói ragaszkodással fordul a súlyosan próbált főméltóságú Kormányzó urunk és áldott lelkű Hitvese felé, s buzgón könyörög a kegyelem Istenéhez, vigasztalásának csodáit ajándékozza ama megpróbáltaknak, akik felé aggódó szeretetével figyel e nemzet.

b) Hálával és büszkeséggel tekint közgyűlés messze kelet felé, ahol heroikus küzdelemmel írják történelmünk fényes lapjait harcoló katonáink. El-eselt hősök jeltelen sírján, sebesült hősök lájdal-

maiból, küzdő hősök vére hullásával új Magyarország épül: véren megváltott ország. Az Úr oltalmazza a magyar fegyvereket, s adja meg mielőbb a halálos küzdelem megérdemelt jutalmát: a győzelmet!

c) Közgyűlés teljes mértékben tudatában van azoknak a feladatoknak, amik ma a belső front minden katonáját elköteleznek. Csak teljes erőfeszítés igényelhet győzelmet. Tartani a belső frontot, viselni a nélkülözéseket, némitani az elégedetlenséget, szembeszállani a propaganda hazugságaival, ma minden igaz magyart elkötelező honvédő feladat. Szolgálni kívánja ennek a frontnak erejét, s erre Isten segítségével magát elkötelezi.

d) Közgyűlés bizalommal tekint nagyméltóságú Szinyey Merse Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter úr munkálkodása elé, s amikor minden, szebb magyar jövőt építő elgondolásához őszinte készséggel ajánlja szolgálatát, kéri életére, s felelősségteljes munkájára Isten áldását.

A megnyitó beszéd további gondolatai közgyűlésünk 14/zs. és 14/y. határozataival találkoznak.

3. Lelkészi főjegyző felolvassván a gyűlést alkotó tagok névsorát,

a gyűlés megalakul. Éles István, Szakolczai Bertalan, Sáfár József, Kenyeressy Károly és Faragó György lelkipásztorok távolmaradását igazolja. Indokaik előzetes bejelentése nélkül elmaradt tagokat: Bakcsi Gyula, Karászy Dezső, Kovács Lajos, Molnár László és Osváth József lelkipásztorokat felhívja közgyűlés, hogy elmaradásukat jelen határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül az esperesi hivatalnál elfogadhatólag igazolják, mit ha nem tennének meg, 5 pengő bírság fizetésére köteleztetnek.

4. Karászy Dezső tiszaladányi lelkipásztor az elmúlt egyházmegyei közgyűlés felhívására határidőn belül igazolta, hogy a közgyűlésen temetés miatt nem jelenhetett meg.

Közgyűlés az igazolást tudomásul veszi.

5. Szavazatbontó bizottság betérjeszti 1942 február 3-án Sárospatakon tartott gyűlésének jegyzőkönyvét, mely szerint az elmúlt évi december 10.-i közgyűlés 2. és 7. sz. határozataival megüresedettnek nyilvánított lelkészi főjegyzői tisztségre 58 egyházközség 110 számértéket képviselő szavazatot adott be.

Bacska és Monok nem adtak be szavazatot. Nem szavazott Megyaszó sem, de lelkipásztor jelentette, hogy a presbitérium lemondott, s a zavarok miatt új presbitérium nem alakítható, a szavazást megejteni nem tudja. Tállya késve adta be szavazatát. Makkoshotyka, Tolcsva és Tokaj hiányos szavazatot küldött.

A beadott érvényes szavazatokból a lelkészi főjegyzői állásnál Csathó József vámosujfalui lelkipásztor em. aljegyzőre esett 94 szavazat, 14 szavazat 3 egyén között oszlott meg. A világi aljegyzői állásnál dr. Bálint Zoltán szerencsi-ügyvédre esett 94 szavazat, 10 szavazat 3 egyén között oszlott meg.

Egyházmegyei közgyűlés szavazatbontó bizottság jelentése alapján Csathó Józsefet megválasztott lelkészi főjegyzőnek, dr. Bálint Zoltánt megválasztott világi aljegyzőnek jelenti ki; tőlük az E. T.-ben előírt hivatali esküt kiveszi, s munkájukra Isten áldó kegyelmét kéri.

A szavazatot részint nem adott, részint elkésve küldött bacskai, monoki, tállyai egyházközségek lelkipásztoraikat 5—5 pengő, a hiányos szavazatot küldött makkoshotykai, tolcsvai és tokaji egyházközségek lelkipásztoraikat személyenként 250 pengő bírságnak az egyházmegyei pénztárba 30 nap alatt leendő befizetésére elkötelezi.

Az új tisztviselők választását a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlésnek jelenti.

6. Korábbi egyházmegyei közgyűlés Técsy Lajos pü. tanácsost a számvevőszék tagjává választotta. Az elmúlt őszi egyházmegyei közgyűlés szavazatbontó bizottság jelentése alapján Böszörményi Dezső ágcsernyői tanítót megválasztott tanítóképviseelőnek jelentette ki. Nevezettek a hivatali esküt még nem tették le.

Közgyűlés Técsy Lajos számvevőszéki tagtól, valamint Böszörményi Dezső egyházmegyei tanító-képviselőtől a hivatali esküt kiveszi, őket meleg szeretettel köszönti, s munkájukra Isten áldását kéri.

7. Dr. Jánossy Ferenc vajdácskai, Főző László királyhalmeci és Nagy Bertalan pácini lelkipásztorok állásukba való beerősítésüket kérik.

Egyházmegyei közgyűlés dr. Jánossy Ferenc vajdácskai, Főző László királyhalmeci és Nagy Bertalan pácini lelkipásztorokat állásukba beerősíti, lelkipásztori szolgálatukban hűséget, s az anyaszentegyház iránti szerelmet kéri tőlük.

8. Homolya László kesznyéteni, Bagócsiné Máthé Irén alsódobszai, Nemeséri Etelka, Tarpay Klára és Sőregi Gabriella tiszakarádi, Nagy Lajos vissi, Sváb Etel vajdácskai, Négyessi István ondi, Konczné Dömötör Ilona monoki, Veress László karcsai, Kakuszyné Szentgyörgyi Juliánna hernádnémetii, Szabó Dezső és Szabó Dezsőné Kirchmayer Nóra kiskövesdi, vitéz Kárpáty Zoltán hernádkaki, Sohajdáné Borsai Ilona révleányvári, Cseppely Béla simai, Torjai Imre megyaszói tanítók, ill. tanítónők állásukba való beerősítésüket kérik. A karcsai egyházközség presbitériuma jegyzőkönyvi kivonattal jelenti, hogy megválasztott kántor-tanítója: Veress László, kinek megválasztásánál az e.-m. elnöksége előírta, hogy egy éven belül kántori oklevelet szerezzen, az oklevelet megszerezte. Oklevelét az Esperes úr előtt be is mutatta. Hernádkak jelenti, hogy vitéz Kárpáty Zoltán, Tiszakarád jelenti, hogy Dávid Zoltán megválasztott tanítók katonai szolgálatra hivatnak be, így a hivatali esküt csak későbbben tehetik le.

Egyházmegyei közgyűlés Homolya László kesznyéteni, Bagócsiné Máté Irén alsódobszai, Nemeséri Etelka, Tarpay Klára és Sőregi Gabriella tiszakarádi, Nagy Lajos vissi, Sváb Etel vajdácskai, Négyessi István ondi, Konczné Dömötör Ilona monoki, Veress László karcsai, Kakuszyné Szentgyörgyi Juliánna hernádnémetii, Szabó Dezső és Szabóné és Kirchmayer Nóra kiskövesdi, vitéz Kár-

páty Zoltán hernádkaki, Sohajdáné Borsai Ilona révleányvári, Cseppely Béla simai, Torjai Imre megyeszói megválasztott tanítókat, ill. tanítónőket állásukba beerősíti. Azoktól, akik még esküt nem tettek, a hivatali esküt kiveszi. Egyházépítő szolgálatukra Isten kegyelmét kéri. A karcsai egyház Veress Lászlóra történő bejelentését tudomásul veszi. Tudomásul veszi azt is, hogy vitéz Kárpáty Zoltán és Dávid Zoltán megválasztott tanítók katonai szolgálatuk letölte után fogják hivatali esküjüket letenni.

9. Kun István, Galuska Imre, Tóth István, Mikolai Elemér, Bazsó Béla, Petró László, Bárány István, Rácz Ferenc segédlelkészek az egyházmegyébe való beerősítésüket kérik.

Egyházmegyei közgyűlés Kun István, Galuska Imre, Tóth István, Mikolai Elemér, Bazsó Béla, Petró László, Bárány István, Rácz Ferenc segédlelkészek bekebelezési kérelmének helyt ad, őket segédlelkészi jellegű tagjai sorában szeretettel köszönti s az esperesi hivatal útján törzskönyvi lapjaik benyújtására felhívja.

10. Vágó István golopi, Sohajda Mihály révleányvári, Szabó Dezső kiskövesdi tanítók lelkészjellegük hatályban tartását kérelmezik.

Egyházmegyei közgyűlés Vágó István golopi, Sohajda Mihály révleányvári és Szabó Dezső kiskövesdi tanítók lelkészjellegük hatályban tartása iránti kérelmének helyt ad.

11. Dr. Ravasz László dunamelléki püspök levelet intézett egyházmegyénkhez, melyben megköszöni szolgálatának húszéves évfordulója alkalmával az egyházmegye közgyűlése által küldött üdvözlését.

Tudomásul szolgál.

12. Boldogult emlékű püspökünk özvegye megköszöni egyházmegyénk közgyűlésének megemlékezését és részvétsoraít.

Tudomásul szolgál.

13. Pongrácz Sámuel, volt karosi református igazgató-tanítót a Vk. Miniszter úr saját kérésére egészségi okokból nyugalomba helyezte. Ebből az alkalomból Pongrácz Sámuel meleghangu levélben köszönte meg az egyházmegyének irányában mindenkor megnyilvánuló jóakarátát és bejelenti, hogy az egyházmegyében viselt tanítóképviselői tisztségéről lemond s Isten gazdag áldását kívánja az egyházmegye munkájára.

Egyházmegyei közgyűlés a maga részéről is hasonló meleg érzésekkel vesz búcsút Isten ügyének munkamezőin volt jó és hű szolgájától, aki 35 éven át végezte értékes s szép eredményeket felmutató, hittel teljes nevelői munkáját. Nemcsak kiváló iskolája, de mint előkönyörgő tanítónak a gyülekezet vezetése terén elért eredményei, az evangélium szolgálatában való nagy buzgósága avatták őt áldott munkássá.

Szívből kívánja az egyházmegyei közgyűlés, hogy az áldások Istene tegye boldoggá Pongrácz Sámuelnek a jól végzett munka után nyugalomban eltöltendő életidejét.

14. *Janka Péter* esperes felolvassa nagy érdeklődéssel hallgatott következő jelentését:

Méltóságos Egyházmegyei Gondnok Úr!

Nagyliszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Az a 10 hónapi idő, amely esperesi tisztembe történt beiktatásom óta eltelt, tele volt változatos eseményekkel és súlyos aggodalmakkal. Június 27-én már egy éve mult annak, hogy országunk és nemzetünk oda kötötte sorsát és jövőjét nagy szövetségeseihez és tevékeny részesévé lett annak a gigászi küzdelemnek, mely a lélek- és erkölcstagadáson alapuló antikrisztusi bálvány ledöntéséért folyik. Ettől az időtől fogva hős katonáink a szűkebb hazától ezer kilométerre is a mi portáinkat és templomainkat védik; a vér és tűz fergege közepette nemcsak magyar hazánk, de az egész keresztyén Európa boldogulásáért és jobb jövődjéért kockáztatják életüket. Isten újabb próbaként bocsátotta ránk ezt a szörnyű háborút, amelyben mindenkinek ki kell fejteni és

munkába kell állítani legkülönb képességeit, a maximumra kell felfokozni anyagi és erkölesi ellenálló erőt.

A lelkipásztor munkája mindig nehéz volt, de nehéz különösen az olyan rendkívüli időkben, mint aminőket most élünk. Érezzük, hogy sok erőtlenség gyötör bennünket; a kísértések tüzeiben égünk; sokszor fáradtak vagyunk. Pedig nekünk csüggedni, lankadni nem szabad, sőt inkább hűséggel és engedelmességgel kell megállani abban az elhívásban, amelyre Isten a maga hatalmával és dicsőségével elhívott. A mai idők egyéni életünkre is ránehezülő súlyos terheit bizakodó, erős lélekkel kell nemcsak magunknak hordozni, de a ránk bízottakat is győzedelmesebb keresztyén életre, eredményesebb, gyümölcsözőbb hitre kell tudni elvezérelni. Példánkkal, életünkkel, cselekedeteinkkel hozzá kell járulni a türelmes, kitartó és önmegtartó nemzeti magatartás biztosításához. Ma különösen meg kell érezni és teljes mélységében megérteni azt az evangéliumi igazságot: „Senki sem él önmagának.“ Épen ezért a mi örök fegyverünkre kell nézni, az evangéliumra kell támaszkodni, amely „Istennek ereje“ és amely legyőzhetetlen. Nekünk magunknak is mindennap át kell venni a Lélek üzenetét szolgálatunkra nézve és az evangélium örök igazságait kell életté tenni. Ezért igen nagy szükség volna arra, hogy mi lelkipásztorok többet törődjünk egymással s az Ige fényénél megvizsgálva fogyatkozásainkat, egymástól indításokat nyerjünk az odaadóbb, pásztori testvéri szolgálatra és a hit kockázatának elszántabb vállalására. Gondolok itt a kisebb lelkészi baráti körök megalakítására, amelyeknek életrehívását és komoly munkába állítását érezzük mindannyian kötelességünknek.

Bár maga az állam is egy szörnyű megpróbáltatás tüzes kemencéjében gyötrődik s minden erejét a nagy mérkőzés sikeres befejezésére állítja oda, mégis több tanujelét szolgáltatna nehéz sorsban lévő egyházi tisztviselőink megsegítésére. Utalok itt a családi pótlék rendezésére s egyéb illetmények bizonyos százalékú emelésére. Különösen tapasztalható volt a segítőkészség és jóakarát volt felvidéki lelkipásztoraink kongrua-ügyének a rendezésénél, amely az érdekeltek teljes megelégedésére oldatott meg. Magam is részt vettem ebben a munkában és sok örvendetes tapasztalatra tettem szert. Javaslom azért, hogy fejezze ki egyházmegyei gyűlésünk is

a maga köszönetét a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Ur, a protestáns ügyek Államtitkára, továbbá az ügyosztály vezetője s a revízió munkáját végző két miniszteri kiküldött (dr. Simon Sándor min. titkár és dr. Tóth Lajos min. számellenőr) megértő jóakarataért. De köszönettel tartozunk Virágh Béla tb. esperes, országgyűlési képviselő úrnak is, aki a revízió ügyében sokat fáradozott, akinek tekintélyes része van abban, hogy mind a 11 volt felvidéki lelkipásztori otthonba örömet vitt a kongrua revízió.

Egyházi szempontból nagyjelentőségű intézkedésnek tartom a M. Kir. Honvédelmi Miniszter úrnak a levente-kötelezettség további szabályozására vonatkozó rendelkezéséhez kiadott 70 000/1940. sz. részletes végrehajtási utasítását is, melyre református egyházunk püspökei külön körlevélben hívták fel lelkipásztoraink figyelmét. Az állam a magyar ifjúság képzésének a munkájába szervesen be akarja építeni az egyházak és kezesztyén ifjúsági egyesületek működését s a jövőben ezt a munkát szélesebb és erősebb valláserkölcsi alapokra akarja fektetni. Meg kell ragadnunk ezt az Istentől rendelt és felkínált szolgálati alkalmat s a körlevélben említett tennivalókat készséggel kell vállalni és hűséggel végezni.

A levente-munka eredményesebbé tétele érdekében már eddig is több tanfolyam volt, amelyeken egyházmegyénkből Főző László királyhalmeci, Csathó József vámosújfalui, Balázs Csaba Győző bodrogolasi, Veress Lajos karcsai és Pógyor Lajos baeszkai lelkipásztorok vettek részt, részint Budapesten, részint Isaszegen. Kívánatos, hogy különösen ifjabb lelkipásztoraink közül minél többen ragadják meg a még rendezendő tanfolyamokon való részvételi alkalmakat, hogy lelkipásztoraink is minél eredményesebben vehessenek részt abban a munkában, melynek célja az, hogy magyar református ifjúságunk a Krisztusnak és a hazának egyaránt hűségese katonája lehessen.

Örömmel tölthet el mindnyájunkat a magyar biblia-társulat megalakulása, annak a munkának a megindulása, mely a könyvek-könyvének terjesztését tűzte ki főfeladatául. Tart-suk kötelességünknek a társulat anyagi támogatását és ügy-gyülekezeteink, mint magunk, igyekezzünk belépni a magyar biblia-társulat tagjai sorába. E helyről is hadd mutassak rá arra a nagyszabású tervre is, amelynek megvalósítását az

örökkévaló Isten református anyaszentegyházunk egyik országos diákmissziói szervére, a Soli Deo Glória református diákszövetségre bízta. Ez a szövetség több száz diák befogadására alkalmas diákotthont akar emelni avégből, hogy tehetős ifjainkat népünk minden rétegéből, a legszegényebb sorsú és sok gyermekes családokból is felkarolja és „a minden szükséges dologra felkészített új értelmiségi nemzedéket visszaküldje szerte az országba, nemzetünk, hazánk és egyházunk szolgálatára“. A Darányi Kálmán diákház akarja és kívánja ezt a célt szolgálni. Építsük mi is adományainkkal a magyar református jövőt és hozzunk áldozatot a diákság eme fellelegvárának mielőbbi megvalósulásáért.

Meg kell emlékezni egy, a mi egyházmegyénket közelebbről is érdeklő, másik, hasonló nemes kezdeményezésről. A sárospataki diákság egyházmegyénk területén egy új templomépítési akciót kezdett. A lélekszámra kicsiny, anyagi javakban szegény szegilongi szórványgyülekezetben óhajt Istennek hajlékot emelni. A falak már emelkednek, azonban a munka bevégzéséhez még tekintélyes anyagi segítségre lesz szükség. Tudomásom van arról, hogy egyházmegyénk gyülekezetei közül már többen meghallgatásra talált az a kérelem, mellyel dr. Zsiros József theol. tanár úr, a templomépítési akció lelkes irányítója fordult hozzájuk, de kívánatosnak tartom, hogy egyházmegyénk minden gyülekezete vegyen részt ebben a templomépítési munkában s ha többel nem, legalább egy vásár-, vagy ünnepnap perselypénnel elküldésével járuljon hozzá ehhez az akcióhoz. Ne felejtjük el a kapott parancsot: „Egymás terhét hordozzátok és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét.“

Gyülekezeteink életéről az egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján a következőkben adok összesítő jelentést:

I. Hit- és erkölcsi élet.

A vásár- és ünnepnap istentiszteletek mindenütt hiánytalanul megtartatnak. A köznap reggeli istentiszteletekre nézve ez már nem mondható el. 39 gyülekezetben minden reggel van istentisztelet. Vannak gyülekezetek, ahol hetenként csak kétszer-háromszor tartatik istentisztelet, a nyári köznap reggeli istentisztelet pedig sok helyen szünetel.

Nincs köznapi reggeli istentisztelet Makkoshotykán (itt talán a templomépítés az oka), továbbá a filiák közül Bodrogsárán és Bodrogszadányban. Az esteli istentiszteletek egyre több gyülekezetben nyernek bevezetést. A templomlátogatók száma általában megnyugtató.

Az iskolás gyermekek résztvesznek az istentiszteleteken. Lelkigondozásuk is intenzíven folyik részint a vasárnapi iskola keretében, részint pedig gyermekistentiszteleteken. A vasárnapi iskolai munkában lekipásztoraink, tanítóink és tanítónőinken kívül több helyen résztvesznek a lelkipásztor felesége, leánya ezen kívül több lelkes gyülekezeti munkás.

Egyre több helyről érkezik jelentés a háziáhitatok elszaporodásáról is, különösen a filákból és a szórványokból.

Ma már nincs olyan gyülekezetünk, ahol vallásos esték ne tartatnának.

A keresztelés részben a templomban, részben a lelkészlakon történik.

Az Úriszentvacsorát Ujcsanáloson hétszer, a többi gyülekezeteinkben hatszor szolgáltatják ki. Az Úrvacsorával élők száma 75.250 volt, ami az összlélekszámot 9.630-al haladja meg, ami azt mutatja, hogy az úrvacsorázók száma megfelelő volt. A betegek is rendszerint a gyülekezeti úrvacsoraszertés alkalmával részesülnek az Úriszentvacsorában, de ha máskor is kívánják, a lekipásztorok mindenütt készséggel állanak szolgálatra. A társ-, leány- és fiókegyházközösségekben, továbbá a szórványokban is egyre több súlyt kezdenek helyezni lekipásztoraink a szétszórtságban élő hivek lelkigondozására. A vékei körzethez tartozó szórványokban, a józsefmajori központhoz tartozó tanyákon lakó hiveink között végzett missziói munkákról minden hónapban megnyugtató jelentést kaptam. Lükttető és áldott munka folyik a Cigándhoz és Sárospatakhöz tartozó tanyákon és szórványokon. Had hívjam fel újra és újra nyomatékkal az arra elhívottak figyelmét a szétszórtságban élő hiveink lelkigondozói munkájának a hűséggel és éberséggel való végzésére, mert ezeken a helyeken hiveink megtartása azon fordul meg, hogy törődünk-e velük.

A konfirmandusokat a lelkészek, s.-lelkészek készítik elő, a filiákban pedig az előkönyörgők. A konfirmáció most

már a legtöbb gyülekezetben 14, egyes helyeken 15 éves életkorban történik s az oktatás ideje 4 hónaptól 3 évig tart. A konfirmációi szertartás kevés kivétellel áldozócsütörtökön megy végbe s a konfirmandusuk emléklapot mindenütt, ezen kívül sok helyen Újszövetséget, imakönyvet vagy énekeskönyvet kapnak. Pácin „Az én vallásom“ c. könyvet, Királyhelmece és Bodrogmező pedig a Forgács Gyula-féle „Lelkipróba“-t adja emlékül, a keresztszülők is egyre több helyen vesznek részt a megkonfirmáltak megajándékozásában.

A szekták terjeszkedéséről és hódításáról sehonnan nem jött jelentés, sőt e téren erős visszafejlődés és örvendetes javulás tapasztalható. A jelentések visszatérésekről tesznek említést. Nagygéresben 5, Nagyrozvágyon 6, Kisrozvágyon 2, Pácinban 2, Ricsén 45 szektárius tért vissza. Jól esik hinned, hogy az e téren mutatkozó örvendetes eredményben a közigazgatási hatóság munkáján kívül része van a gyülekezet őrállóinak is.

Vallássérelmi eset nem volt. A felekezetek közötti béke tűrhető és kielégítő.

Vegyesházásokról a legtöbb helyen nincs külön nyilvántartás. Ennek egyöntetívé tétele érdekében mult évi őszi egyházmegyei gyűlésünk 15/f. sz. határozatában belmissziói előadójának utasítást adott. A nyilvántartás tervezet tárgyalása jelen gyűlésünk tárgyát fogja képezni.

A temetést mindenütt a lelkipásztorok végzik.

Az egyesületek seregéről és munkájáról a belmissziói előadói jelentésből fogunk tájékoztatást és részletes beszámolót nyerni. Itt csak megemlítem, hogy ifjúsági, leányegyesületek, női bibliakörök, templomos asszonyok egyesülete, férfi- és vegyeskarok, cserkész-csapatok munkája eleveníti és szolgálja a hitéletet.

A szegények gondozásáról a legtöbb helyen esetenként, szórványosan vagy alkalmilag történik gondoskodás. Mád, Tarcal, Tállya és Tokaj szegényházat tart fenn. Báj 140, B.-keresztur 48, Csobaj 90, H.-németi 450, Királyhelmece 60, Kiskövesd 42, Láca 48, Megyaszó 130, Mezőzombor 20, Nagygéres 86, Nagyrozvágy 120, Ond 60, Örös 33, Prügy 39, Sárospatak 1000, Semjén 35, Szerencs 265, Taktakenéz 45 és Vámosújfalú 220 P-t fordított erre a célra. Karcsán természetbeni adományokat adnak, úgyszintén Kisgéresben is

erre a célra, Szomotoron pedig a lelkészi család segíti őket. A nem említett gyülekezetekből ilyen válaszok érkeztek: Nincs, nincs rá szükség, a község gondoskodik róluk.

Börtönben 5 egyháztagunk van, részint gyilkosság, részint gyújtogatás miatt.

Új kivándorlók nincsenek.

A megyei székhelyen lévő kórházban gyógyulást kereső betegeinket a lekipásztorok alkalmmilag felkeresik és meglátogatják.

A presbitériumok jóakarató segítő munkát végeznek, résztvesznek a reverzális elleni harcban és a betegek látogatásának a munkájában is.

Mint hitelveinkkel ellenkező szokást, a temető szórva nyos kivilágítását említik fel a jelentések.

Gyülekezeteink tagjai dicséretre méltóan vették ki részüket az adakozásból. Ezen a téren Vámosújfalú mutatja a legkövetésre méltóbb példát a maga 3440 P adományával, (egy lélekre 8 P esik), utána Z.-agárd következik 4869 P adománnyal (egy lélekre 5.07 P esik), a harmadik helyen a kis berzéki gyülekezet áll a maga 628 P-ös (lélekszám szerint 4 P) adományával. Viszont e téren sorrendben az utolsó: Tiszakarád 97 P-ös és Kesznyéten 58 P-ös adományával, hol mindkét gyülekezetben egy lélek után 3 fillér esik. Az adakozás összege az elmúlt évben: 40,524.73 P volt s átlag egy lélekre 62 fillér esett.

Egyházfegyelmi eljárás gyakorlására az ellenünk reverzalist adók adtak a legtöbb helyen alkalmat. Szomotor ezenkívül 5 szektárius ellen folytatott le egyházfegyelmi eljárást. Sajnálattal kell megállapítani, hogy nem minden presbitérium tesz eleget a zsinat által kiadott amaz utasításnak, mely az ellenünk reverzalist adók ellen a fegyelmi eljárás lefolytatására ad ki rendelkezést. Méltóztassék Szerencs, Tarcál és Tiszakarád presbitériumaink külön utasításként adni, hogy a jövőben az egyházunknak erkölcsi kárt okozó reverzalist adók ellen az egyházfegyelmi eljárást minden esetben folytassák le és a szükséges büntető rendelkezést alkalmazzák.

Az iratterjesztés terén is örvendetes fejlődés tapasztalható, egyre több gyülekezetünkben kezd ez a munka erőteljesebb lenni. Bibliák, énekeskönyvek, imakönyvek terjesztése majdnem általános. Egyházi lapjaink közül: A Refor-

mátus Jövő, a Református Ifjúság, a Magyar Presbiter, Hajnal, Református Hiradó, a gyermeklapok közül pedig az Örömmüzenet és Kis Fecske terjesztetnek. Nagy számban kelnek el Szeretetszövetségi naptárak, a volt felvidéki gyülekezetekben pedig beretkei árvaházi naptár, ezen kívül a különféle kisebb traktátusok. Maguk az egyházközségek is több helyen áldoztak erre kisebb-nagyobb összegeket.

Az áttérők előkészítésének és oktatásának a fontosságát is egyre jobban felismerik lelkipásztoraink s ma már mindenütt megtörténik a kívánt előkészítés.

A vasárnapi munkaszünet megtartására nézve nagyon különbözők a feleletek: Megtartják, részben tartják meg, nem mindenki tartja meg, feltűnően nem törik meg, meglehetősen. Golopon a hivek megtartják, de a református uradalom nem. Taktakenéz és Kesznyéten azt jelenti, hogy nem tartják meg. Többen panasz tárgyává teszik, hogy a vasár- és ünnepnap munkaszünet felfüggesztésére kiadott kormányrendelet nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy ezen a téren kedvezőtlen jelenségek tapasztalhatók.

II. Az egyházközségek anyagi ügyei.

Az egyházközségek birtokállományában változás nincs. A telekkönyvek — az OFB. által juttatott földek kivételével — a legtöbb helyen rendben vannak. Rendezésre vár: Csobajon a középső iskolatelek, Golopon 429 öl telek és 4 kat. hold 114 öl föld, Makkoshotyán az új iskola területe, Tisza-lucon két darab föld, Z-agárdon pedig 400 öl telek ügye.

Az egyház és iskola földbirtoka részint házilag kezelik, részint feles művelésbe van adva, a legtöbb helyen azonban bérbeadás útján hasznosítatik. A jövedelem megfelelő, bérhátralék nem sok van. Az egyházlátogatóság csak Bájdon adott utasítást, hogy a hátralékos bér ügyében tegyen jelentést esperesnek. Jelentés azonban nem érkezett, méltóztassék erre Bájton utasítani. Bérhátralék van még Ondon is.

Az egyházi adózás alapja változatos: állami adó, osztályba sorozás, templomi szék, párok, Ricsén mindenki, szegény és gazdag egyformán 2 P-t fizet. Nagyon kívánatos és méltányos volna, ha a ricsei egyház presbitériuma egy újabb és igazságosabb adókulesot léptetne életbe.

Rendes és rendkívüli adó címén 231.708,11 P volt az elmúlt évben kivetve. Legmagasabb az egyházi adó Vissén, ahol egy lélekre 16 P, Bacskán, ahol 9,71 P és Hernádkakon, ahol 9 P egyházi adó esik egy lélekre. A többi gyülekezetek tagjai is tekintélyes egyházi terhet viselnek. Sok helyen tetemes az egyházi adóhátralék. A hátralék összege 91.236 P-t tesz ki. Csak négy olyan egyházközség van, ahol nincs adóhátralék: Alsódobsza, Láca, Semjén és Z.-agárd. Illesse elismerés az egyházi adófizetési kötelességeiket pontosan teljesítő gyülekezetek adózóit. A hátralék tekintetében a hegyaljai gyülekezetek vezetnek, ahol bizonyára az elmúlt esztendőök csapásos időjárása és a szüret elmaradása idézte elő az adófizetési morál megromlását. Bár az egyházi adóhátralékok behajtásának a presbitériumok által való szorgalmazása évről-évre megismétlődik, méltóztassék erre most is a presbitériumoknak a figyelmét nyomtatékosan felhívni.

Az egyházközségek egyházi és iskolai célra tett kiadásainak, továbbá építkezésének és segélyezésének a számszerű adatai a jelentéshez csatolt összesítő adatok fogják feltüntetni. Csupán néhány nagyobb építkezésről teszek említést: Kenézlő 2.817 P-t fordított iskolára, Kis- és Nagytárkány 4.601 P-t lelkészlakának, Semjén 1.822 P-t tanítói lakásának, Tiszaluc 1.896 P-t ugyancsak tanítói lakásainak renoválására. Ricse 10.490 P költséggel új lelkészlakot épített, Viss 25.000 P költségen új tanítói lakást és iskolát emelt, Z.-agárd 3.593 P-t fordított kántor-tanítói lakása új melléképületei építésére. Nyilvánítsuk elismerésünket a nehéz körülmények között is áldozó és építő gyülekezeteknek.

A vagyonelettárak nagy részt rendben vannak. A tállyai járás egyházlátogatóság észrevételbe teszi, hogy az évvégi összesítés egyes helyeken kívánni valót hagy fenn. E ponttal kapcsolatban kérem utasítani az egyházközségek lelkipásztorait és presbitériumait, hogy tegyenek eleget az E. T. VII. tc. 21. §-ban foglalt ama rendelkezésnek, hogy minden év januárjában az időnként beálló változásokat jelentsék az esperesnek, illetve az összesítés kivonatait küldjék be, hogy az egyházmegye irattárában lévő példányokon is az időközi változások átvezethetők legyenek.

A jelentések adatai szerint tekintélyes összeget tesznek ki az egyház állami és köztartozásai. Bár a hátralékok

50 %-nak 1941 december 1-ig való befizetésére, 25—25 %-nak két éven át történő fizetésére a hátralékos egyházközségek a múlt évi egyházmegyei gyűlés 51. számú határozatával engedélyt nyertek, csak kevés egyház tett ennek eleget. Egyházmegyei számvevőszékünk ide vonatkozólag ismét javaslattal fog élni.

Az egyházközségek pénz- és magtári tőkéi jóállókkal ellátott kötelezvények ellenében vannak kihelyezve. Bodroghalász jelentette, hogy vannak olyan adósai, akik már elhaltak s az utódok nem akarják átvállalni a tartozást, ezen kívül több adósnál nincs kellő biztosíték és ezt felszólításra sem voltak hajlandók az érdekeltek megadni. Presbitériumot utasítottam az e.-m.-i ügyész Úr véleményének a kikérésére és a szükséges intézkedések megtételére. A kihelyezett magtári tőkék Páciban sincsenek megnyugtatólag biztosítva, a jelentés szerint „a legtöbb esetben biztosíték nincs.“ A presbitérium sürgős intézkedésre és jelentéstételre hivatandó fel.

Lelesz az úrbéres közbirtokossággal áll perben, Bodroghalász egy magtári adóssal, Tiszakarád a legeltetési társulattal, Vissen pedig egy mesgye per van folyamatban. Kíváncos lenne, hogy a jelentések a perek jelenlegi állására is kiterjeszkednének.

III. Egyházkormányzati ügyek.

A presbitériumok szabályszerűen vannak szervezve és a presbiterek teljesítik a törvényben előírt kötelezségeiket. Egyedül Révleányváron nem történt meg a kisorsolás; méltóztassék elrendelni a presbitériumnak az E. T.-ben előírt kisorsolását, illetve megújítását.

A gyűlések jegyzőkönyvei és az anyakönyvek vezetése terén csak két egyházban merült fel kifogás. Egyházlátogatóság Kistárkányban a presbiteri jegyzőkönyvek rendes vezetésére, Tállyán azok rendszeres hitelesítésére, továbbá a konfirmáltak anyakönyvének a bekötésére adott utasítást, Révleányváron a régebben észlelt anyakönyvi hiányok még mindig nem pótolattak; pótlásra ismét felhívandó lelkipásztor-tanító. Ugyancsak utasítandó Révleányvár iktatókönyv beszerzésére és rendszeres vezetésére, mert itt az adminisztráció terén rendszertelenség és késedelem gyakran fordul elő.

Az Egyet. Konv. által kiadott és megküldött Paróchiális törzskönyv használatára az egyházlátogatóság útján minden lelkipásztor figyelmét felhívtam. Hiányok vannak a paróchiális könyvtárban Királyhelmeceen; jelentés szerint a cseh kivonulás alkalmával kallódtak el a hiányzó könyvek.

A kereszteleési és úrvacsorai edények és abroszok lelkészlakon, filiákban előkönyörgők lakásán, szórványokban pedig a gondnokok lakásán az egyház ládájában, egyes helyeken a templomokban őriztetnek és azok kegyeletlen gondozásban részesülnek.

Az egyházak vagyonkezelési könyveiről és a számadásokról a számvevőszék fog jelentést tenni.

Az egyházi épületek sok helyen szorulnak javításra. Néhány kirívó és halaszthatatlan intézkedést kívánó esetre mutatok rá csupán. Alsóbereckiben a templomtorony szorul sürgős kijavításra. Felsőbereckiben a 7 év óta hatóságilag bezárt templom várja a megújítást. Kiskövesden különösen a lelkészlak és melléképületei vannak siralmas állapotban. Presbitérium dacára a múlt évben is kapott s általam ez év augusztusában megismételt felhívásnak, halogatja a szükséges javításokat, arra hivatkozván, hogy nincs rá fedezete. Erélyes utasítást kérek a presbitérium számára, hogy a további romlás megelőztessék s a fennforgó anyagi akadályok megszüntethetők legyenek. Örösön a tanítóilakás és a tanterem szorulnak megújításra. Méltóztassék utasítást adni presbitériumnak, az építkezéshez szükséges államsegély kérésére és igénybevételére. Sóstófalván az iskola tetőzetét kellene még a tél előtt rendbe hozni, mert félős, hogy a belapult tetőzet a hó alatt beszakadhat. A nagy terheket hordozó kis egyház hivei segítség után kiáltanak. Az ottani képviselőtestület 5500 P-t meg is szavazott az iskola renoválására, azonban a magas községi pótdadó és a község által élvezett államsegély miatt a határozat nem nyert törvényhatósági jóváhagyást. Utasítottam egyházközséget államsegély kérésére s e helyről is kérem Egyházmegyei Gondnokunk Öméltóságát a VKM.-nél való szives közbenjárásra.

Az egyházi épületek biztosítva vannak ugyan, azonban több helyen kellett a biztosítási érték emelésére az egyházlátogatóságnak a presbitériumok figyelmét felhívni. E helyről is kérem és komolyan figyelmeztetem az érdekelt egyházak

presbitériumait, hogy éppen egyházaik jól felfogott érdekében ne mulasszák el megtenni a szükséges intézkedéseket.

Egyházi és iskolai ügyeink előbbvitele érdekében a következő intézkedések történtek: Makkoshotykán a templom-építés serényen folyik, Semjén orgonát rendelt, Tiszaladány új paróchia építéséhez kezdett. Bodroghalász, Megyaszó, Tizsakarád és Zemplénagárd egy-egy új tanítói állást szervezett, Z.-agárd ezenkívül két új tanterem és tanítói lakás építéséhez kezdett; Taktaharkány iskolájának a fejlesztése végett telekszerzési igényt jelentett be.

IV. Statisztikai adatok

az alsózempléni egyházmegye életéből az 1941. évről.

I. Népmozgalmi adatok.

a) Lélekszám	65.620	e) Reverzális jav.-ra	63
		" kár.-ra	50
b) Született fi	648	Arány jav. :	13
nő	635	f) Áttért fi	65
törvényes	1.188	nő	58
törvénytelen	95	Összesen :	123
Összesen :	1.283	g) Kitért fi	8
c) Meghalt fi	427	nő	11
nő	355	Összesen :	19
Összesen :	782	h) Konfirmált fi	499
d) Házasodott		nő	544
tisztá pár	309	Összesen :	1.043
vegyes „	115	i) Úrvacsorázott fi	34.593
Összesen :	424	nő	40.657
		Összesen :	75 250

II. Számadási tételek.

a) Bevétel	721.394.37 P
b) Kiadás	690.785.70 P
c) Maradvány	30.608.67 P

III. Vagyontételek.

a) Épületek értéke	4,163.742·33 P
b) Földek értéke	1,989.361·13 „
c) Ingóságok értéke	601.883·71 „
d) Tőkéek, alapok, és magt. tőke ért.	92.491·21 „
e) Alapítványok értéke	19.545·64 „
f) Hasznos jogok	149.509·80 „
g) Készpénz követelések, pénztári maradványért	168.230·36 „
Összes vagyon:	7,184.764.18 P
h) Kölcsönök	133.950·73 P
i) Egyéb tartozások	131.793·62 P
Összes teher:	265.744·35 P
Tiszta vagyon:	6,919 019·83 P

IV. Adományok összege: 40.524·73 P

V. Építkezések összege: 97.045·42 P

VI. Adózási adatok.

Rendes egyházi adó	214.706·69 P
Rendkívüli egyh. adó	17.001·42 P
Összesen:	231.708·11 P
Ebből befolyt	171.321·06 P
Maradt hátralék:	91.236·65 P

VII. Segélyezések.

Közegyháztól	5.346·90 P
Államtól	281.685·10 P
Községektől	24.959·06 P
Összesen:	311.991·06 P

V. Iskolai ügyek.

Iskolai ügyeinkről és tanítóink működéséről a tanügyi bizottság fog részletesen számot adni. Itt csak megemlítem, hogy mai gyűlésünk két nagy fontosságú kérdéssel fog fog-

lalkozni. És pedig az Egyet. Konv. által a református népiskolák számára készített felügyeleti szabályzatának életbe léptetésével és a nemrég megjelent református tanterv és utasítás nyomán szükségessé váló intézkedések megtételével.

Rá kell mutatnom arra is, hogy iskoláink VIII. o.-vá fejlesztése nagy áldozatokat fog kívánni tőlünk. Egyházmegyei gyűlésünk ezzel kapcsolatban két ízben is rendelt el már adatgyűjtést, Főtiszteletű Püspök úr pedig az előálló anyagi terhek számszerű bejelentésére tett rendelkezést. A kitűzött határidőig csak 17 egyházközség tett jelentést. A jelentések adatai szerint ezen egyházak iskoláinál a VIII. o.-vá fejlesztés 639.152 P. terhet jelent a 17 egyházközségnek. Hiszen telket kell vásárolni, új tantermet kell építeni és berendezni, új tanítói lakást és melléképületeket kell emelni, ezenkívül gondoskodni kell az ebből származó évről-évre jelentkező személyi és dologi kiadások fedezéséről is. Olyan, erőnket meghaladó teher vállalásáról van itt szó, amelyet csak tekintélyes állami támogatás mellett lesznek képesek az egyházi és iskolai teher alatt amúgy is roskadozó gyülekezeteink vállalni és viselni.

Tanítóink munkájáról csak általánosságban kívánom megjegyezni, hogy a háború szülte sok-sok nehézség ellenére is minden elismerésre méltóan végzik iskolai és iskolán kívüli, egyház- és nemzetnevelő munkájukat s a felmutatott és megállapított eredmény teljesen megnyugtató és kielégítő.

Örömmel kell bejelentenem, hogy egyházmegyénk két érdemes tanügyi munkásának, Kató János lácai és vitéz Pus-kás Lajos nagyrosvági tanítóknak egyházkerületünk püspöke 3 évtizedes hűséges szolgálatuk jutalmazásaként az igazgatói címet adományozta. Az erről szóló okmányt — egyházmegyénk jó kívánatainak a tolmácsolása kíséretében — személyesen adtam át ünnepélyes keretek között mindkét kitüntetett igazgató-tanító úrnak.

Elismerésre és méltánylásra talált az illetékes katonai parancsnokságok részéről az a munka is, melyet tanítóink a levante-intézmény keretében fejtenek ki. Ezirányú működésükért a hozzám juttatott járási katonai parancsnoksági ki-mutatás szerint a következő tanítók részesültek dícséretben :

A dadai alsó járásból : Nemes Lajos t.-ladányi, Éber Károly taktakenézi tanító.

A sárospataki járásból: Szabó Ferenc makkoshotycai, Buday Imre erdőhorváti és Szathmáry Lajos sárospataki tanítók.

A szerencsi járásból: Hankó Zoltán megyaszói, Bajusz Zoltán ondi, Orosz László taktaszadai, Horváth Imre s.-hídvégi, Komlósi István kesznyéteni és Angyal László tiszalúci tanítók.

A tokaji járásból: Katona László o.-liszikai és Rátkay László erdőbényei tanítók.

A katonai parancsokság elismeréséhez egyházmegyénk is örömmel fűzi hozzá a maga elismerését.

Sümegei Ilona ricsei tanítónő ez évben töltötte be 25 éves szolgálatát. Köszöntsük őt mi is szeretettel e negyedszázados határkőnél, kérjük munkájára továbbra is Istennek áldását.

Szathmáry Lajos sárospataki igazgató-tanítót a sárospataki körzet állami iskolai felügyelőjévé nevezte ki a VKM. Ur. Ebben a kinevezésben a hűséges szolgálat és eredményes munka méltánylását és megbecsülését látja egyházmegyénk is.

VI. Különleges ügyek.

Az egyházlátogatói jelentések alapján egyházmegyénk különleges ügyeiről a következőkben adok számot.

Bodroghalászon minden jel arra mutat, hogy a régiiek elmultak és mindenek megújultak. A fiatal, ügybuzgó lelkipásztor vezetése alatt megszűnnek a régi bajok és egy Istenhez térő s az Ő utain elinduló gyülekezet körvonalai bontakoznak ki előttünk.

Kesznyétenben a lelkész elhalálozása a párbér-ügyben támasztott komoly nehézséget. Itt ugyanis az volt a helyzet, hogy a lelkipásztor mindig utólag kapta meg a párbért; most, hogy a lelkészözvegyet ki kell elégíteni, előállt az a helyzet, hogy a régi usus mellett az új lelkipásztor az első évben nem kapna semmi párbért. Az egyházlátogatósnak a párbér rendezésével kapcsolatban adott utasítására azt jelentette a lelkipásztor, hogy a presbitérium a lelkészözvegynek az esedékesség idejében ki fogja a párbér-járandóságot fizetni, az elmaradt egy évi párbért pedig öt évre elosztva veti ki és szolgáltatja lelkipásztorának.

Királyhelmeceen elültek a lelkészválasztásból származott ellentétek, az új lelkipásztor munkálkodása a tapasztalatokból ítélve, biztató jövőt ígér.

Makkoshotykán a lelkipásztor és tanító között merültek fel ellentétek, miket az egyházlátogatóságnak sikerült elsimítani. Itt azonban az egyház hivatalos ügyvezetésében a kívánt rend nincs meg. Jelentés szerint lelkipásztor a múlt évi számadást még nem készítette el, a hivatalos ügyiratok intézésében sincs meg a kívánt pontosság. Egyházlátogatóság ifjú lelkésztestvérünket jóakarató atyai intelmekkel látta el. Nem fog ártani, ha az egyházmegyei gyűléstől is megkapja a jövőre nézve a komoly figyelmeztetést.

Megyaszón helyreállott a béke, mely a múlt év végén megbomlott. A káplántartás kérdése kavarta fel a helyzetet. A presbitérium sztrájkba lépett, majd lemondott, lelkipásztorának 10 pontba foglalt jegyzéket nyújtott át. Nagyon komoly volt a helyzet, attól lehetett félni, hogy a rend teljesen felborul és anarchia lesz úrrá a gyülekezetben. De végül is győzött a jobb belátás s nagy erőfeszítések után, kölcsönös engedékenységgel sikerült a normális állapotokat helyreállítani. Egyházmegyei bíróságunk előtt szőnyegen levő fegyelmi ügy egy kis ízfelfőt fog adni az akkori megyaszói állapotokról.

A szomatori járás egyházlátogatósága panasz tárgyává tette, hogy Nagygyéresben csupán egy presbiter jelent meg az egyházlátogatói presbiteri gyűlésen. Méltóztassék a nagygyéresi presbitériumot kötelességei komoly teljesítésére figyelmeztetni.

Nagykövesden ismét elhangzott az a kérelem, hogy a kántori kérdés végre oldassék meg. Egyházlátogatóság a községi tanítót a kántori teendők végzésére felhívandónak tartja, a presbitériumot pedig díjazása rendezésére utasította. Múlt évi egyházmegyei gyűlésünk 15/m. sz. hat.-val Rozgonyi Sándor örösi lelkipásztor, egyházmegyei tanácsbíró-t küldte ki ennek az ügynek rendezésére. Jelentést tőle még nem kaptam. Méltóztassék egy közelebbi határidő kitűzésével a megbízatást megismételni.

Révleányváron a lelkészi teendők díjazása rendezést nyert. Az ügy jelen gyűlésünk tárgysorozatán szerepel. Így a kiküldött bizottságnak a kiszállása szükségtelemmé vált.

Meleg elismeréssel nyilatkozik egyházlátogatóság a sáros-pataki ref. iskolák énektanításának a mintaszerűségéről. A mindennapi életben alig, vagy egyáltalában nem használt zsoltárokat is kifogástalanul éneklük a gyermekek, ami arra mutat, hogy az énektanításra nagy gond van fordítva.

Szomotoron a lelkész panasz tárgyává tette, hogy a hit-tanból tanjegyet nem kapó, vagy elégtelen tanjegyet nyert iskolaköteles gyermekek, akik felekezeten kívüli szülő gyermekei, a bodrogvécsi állami iskolában magasabb osztályokba léphettek elő. Lelkipásztor tanfelügyelőnek ez ügyben tett jelentésére — mit időközben megismételt — választ nem kapott. Jelentette azt is, hogy bár törvényeink szerint 18 éven aluli gyermek felekezeten kívüli nem lehet, ott mégis több olyan gyermek van, akiknek felekezeti hovatartozandósága nincsen megállapítva. Szükségét látom annak, hogy ebben a kérdésben az egyházmegyei gyűlés tegyen intézkedést és adjon utasítást.

A vékei leányegyházat, mely minden ügybuzgósága és áldozatkészsége mellett is anyagi nehézségekkel küzd és csupán a missziói szörvényben lakó, cselédsorsban levő egyháztagok tartják fenn, egyházlátogatóság az egyházmegyének közhirdetésre ajánlja. A rászorultság és a megnyilvánuló áldozatkészség indokolttá teszi, hogy az e címen költségvetésünkbe beállított összeget a vékei egyház részére utalja ki ez évben egyházmegyei közgyűlésünk.

Most pedig emlékezzünk meg kegyelettel halottainkról:

Legelsősorban is álljunk meg egy pillanatra a felett a kenderesi sír felett, amely *országunk Kormányzóhelyettesét, vitéz Horthy Istvánt* zárta oly korán és tragikusan magába. Mig élt, a nemzet reménysége volt, hogy meghalt és letette ifjú életét a haza oltárára, a gyászban eggyé lett magyarság kincse lett. Neve és szelleme ott lesz történelmünk nagyjai között, mint világító fény, melynek sugara nemzedékek lelkét fogja termékenyíteni munkás életre és áldozatos hazaszeretetre. Imáinkkal vonjunk sátort országunk Kormányzója és a pótolhatatlan veszteséget ért család felett s kérjük mély-séges bánatukra Istenünk vigasztaló kegyelmét.

Nagy veszteség érte református egyházunkat *Pálóczy-Czinke István* volt felvidéki püspök halálával. Az elhunyt püspök egyházmegyénk Pácín községének volt a szülőtte s az

erdőbényei gyülekezet lekipásztoraaként kezdte meg magasba ívelő pályáját. Isten, mint kedvelt emberét hordozta egy hosszú életem keresztül s megáldotta benne Anyaszentegyházunkat azzal, hogy kivételes képességeit itt kamatoztathassa. Az elszakítatás szomorú és gyötrő éveiben bontakozott ki aztán igazi tett ereje és evangéliumtól izzó törhetetlen magyar lelke. Tegyük le sírjára a hálás kegyelet pálmáját és zárjuk szívünkbe emlékét.

A testvéri részvét érzésével emlékezem meg arról a veszteségről is, amely *Téglássy András* egyházmegyei gondnok elhunytával az abauji egyházmegyét érte. Az igazi világi papi gárdának egyik megtettesült képviselője volt. Szeretetre méltó egyéniségében párosult a mély evangéliumi lelkület a puritán gondolkozással és a kormányzói bölcsességgel. Kérem egyházmegyei gyűlésünket, hogy adjon kifejezést a gyászban való együttérzésének.

Egyházmegyénk lekipásztorai közül Gecse Lajos kesznyéteni lelkésztársunkat szólította magához ítéletre az örök Bíró. Meleg szívű jó ember, gyülekezetének hűséges pásztorja és híveinek atyja volt. Képességeit és szolgálatait egyházmegyénk is hosszú időn át igénybe vette, előbb mint lelkészi aljegyzőt tüntette ki bizalmával, később pedig az egyházmegye pénztárnoki tisztét bízta rá. Az aprólékos gondnal, a folytonos tűszúrásokkal, naponkénti vesződésekkel járó terhes tisztséget sokáig viselte a kicsiségeken felülemelkedni tudó bölcs gondolkodással. Az utóbbi időkben már látszott rajta, hogy a lélek bár kész, de a test már erőtlen. A fáradt test pihenést talált a kesznyéteni árnyas temetőben s mi kívánjuk, hogy pihenése legyen csendes, az árván maradt kis családot pedig vigasztalja meg a kegyelem Istene.

A mieink közül Vitkay Bertalan b.-halomi lekipásztor testvérünk szép reményekre jogosító, tragikus körülmények között elhunyt fiát, Veress Imre egyházmegyei pénztárnokunk és Soltész Kálmán b.-kereszturi lekipásztor testvérünk édesatyjukat, Kovács László taktakenézi, Karászy Dezső t.-ladányi lekipásztor testvéreink pedig jóságos szívű édesanyjukat veszítették el és gyászolják. A boldog örökkévalóságba költözötték álma legyen édes nyugalmat adó, érettük síró szeretteikhez pedig küldjük el igazi részvétünk kifejezését.

Nem rég költözött el az élők sorából Harangody Nagy András a t.-luci egyház főgondnoka, az ismert nevű költő, aki komoly érdeklődést tanusított ügyeink iránt és készséggel szolgált anyaszentegyházukért. Mint értesültem, végrendeletében 3.000 P-t hagyományozott a t.-luci egyházra. Példamutató nemes cselekedetéért haló poraiban is áldja meg az Isten.

Szomorúságaink mellett van azonban okunk az örendezésre is. Istentől adott öröm számunkra az, hogy egyházkerületünk csaknem teljesen egyhangú bizalma *Dr. Enyedy Andor* miskolci lelkipásztor, egyházkerületi lelkesi főjegyzőt hívta el egyházkerületünk első szolgájául. Új püspökünk előtt amikor tisztességet teszünk és súlyos feladatainak a végzéséhez segítő készségünket felajánljuk, imádságos szívvel kérjük Istenünket, hogy áldja meg mindazokkal a kegyelmi ajándékokkal, amelyek Őt szent szolgálatára kiváltképpen alkalmassá teszik.

Egyházkerületünk főgondnoka *Farkasfalvi Farkas Géza* ömértósága ez évben érte el egyházkerületi gondnokságának 10-ik évfordulóját. Adjunk hálát Istennek az Ő életén keresztül juttatott drága értékekért, a cselekedeteiben megnyilvánuló nemes önzetlenségéért, kálvinista Sionunk érdekében kifejtett önfeláldozó szolgálataiért és juttassuk kifejezésre szeretetteljes köszöntésünket, kérvén Istennek áldását világi vezérünk további életére és munkájára.

De vessük tekintetünket azokra az egyszerű, hosszú évtizedek óta hűséggel forgolódó munkásokra is, akik egy-egy gyülekezet kebelében végezték a maguk csendes, zajtalan, Istentől rájuk bízott szolgálatát. Irjuk fel jegyzőkönyvünk lapjaira id. P. Tóth István presbiter atyánkfia nevét, aki 50 esztendeig volt a semjéni gyülekezetnek kötelességét mindig példás hűséggel végző presbitere. 83 éves korában vált meg ettől a tisztségétől, akkor, amikor már egészsége meggyengült és a presbiteri gyűlésekre nem tud eljárni. Legyen áldott az Úr, aki neki a szolgálatra ilyen hosszú időt engedélyezett s egyházmegyénk elismerő köszönete mellett majd adja meg neki az igazak megérdemelt koronáját.

Vitányi István makkoshotycai gondnok már 35 éve tölti be ezt a tiszteletet. Őszinte örömünkre szolgál, hogy elismeréssel adózhatunk 3 és fél évtizedes buzgó szolgálataiért és meg-

becsüléssel köszöntjük őt is. Hűségéért, az egyház ügyeinek áldozatos szolgálataiért áldja meg az Isten.

Kassai János egyházi és harangozó 40 évig szolgálta a nagygyéresi gyülekezetet. Ősz fejjel és fáradt lábakkal ez év januárjában vonult vissza a szolgálattól. Egyházmegyénk elismerése mellett ő is vegye el örökkévaló Urától is hű szolgálatainak a jutalmát.

Örömmel kell megemlékezni arról a megértő jó akaratról és áldozatról is, amely lehetővé tette, hogy egyházmegyénk területén 12 erdélyi gyermek találhatott meleg otthonot és tölthette el boldog gondtalanságban a két hónapi vakációt. A Mindenható jutalmazza meg azokat a gyülekezeteket, lelkipásztorokat és egyháztagokat, akik az Ő kicsinyei közül felvették egynek a gondját.

Jelentést kell még tennem két lelkészválasztásról is. A vajdácskai lelkipásztori állásra dr. Jánossi Ferenc gimn. tanár, okl. lelkipásztort, a kesznyéteni megüresedett állásra pedig Nagy Sándor volt szerencsi s.-lelkészt hívta el példátadó egyhangúsággal a gyülekezetek választóinak bizalma. Előbbi lelkipásztor testvérünk állását már elfoglalta, működése elé jó reménységgel nézünk. Nagy Sándor megválasztott lelkipásztor azonban csak 1943 április 24-én lesz állásába beiktatható, mert szerzett jogai alapján a lelkészözevgyre itt még az 1890. évi e.-ker. szabályrendeletbe foglalt intézkedések alkalmazandók.

Végül had adjak számot kiszállásaimról és az esperesi hivatal ügyviteléről. Február 2-án Sárospatakon részt vettem a nyugdíjintézeti és közalapi bizottsági ülésén, 22-én a királyhelmei lelkipásztor beiktatását végeztem, 23-án Miskolcon rendkívüli e.-ker. gyűlésen voltam. Március 8-án a pácini lelkipásztort iktattam be állásába, 16-án a sárospataki püspök látogatás alkalmával köszöntöttem egyházmegyénk képviselőjében Püspökünket. Április 6-án Kató János lácai igazgató-tanítónak adtam át az igazgatói kitüntetéséről szóló okmányt, 14-én a volt felvidéki lelkipásztorok részére Királyhelmei kongrua-revizio ügyében tartottam értekezletet, 15-én pedig a Püspök úr által összehívott esperesi értekezleten vettem részt. Május 4-én a Királyhelmei kongrua-revizio ügyében tartott presbiteri értekezleten elnököltem. Június 2-án egyházmegyei tanács és

rendkívüli bírósági ülésünk volt, 3-tól 6-ig a tiszalúci járás egyházainak egy részét látogattam meg, 28–29-én a VKM. két kiküldöttjével a volt felvidéki lelkipásztorok kongruarvizióját végeztük. Július 19-én Karcsára szállottam ki, ahol a pácini káplánság új állomáshelye ügyében kiküldött bizottság ülésezett. Szeptember 15-én Miskolcon esperesi értekezleten voltam, 16-án pedig egyházmegyei pénztárvizsgálatot tartottunk.

Az esperesi iktatókönyv száma eddig 982. A beérkezett ügydarabokat igyekeztem forduló postával elintézni s megnyugvással jelenthetem, hogy irodámban elintézetlen akta nincs. Igyekeztem mindenkor mindenkinek rendelkezésére állani és csekély erőimet Anyaszentegyházunk szolgálatába állítani. Legyen ezért az örökkévaló Istené a dicséret és dicsőség, Aki gyarló szolgálóját segítette. De had fejezzem ki hála-köszönetemet azok iránt is, akik munkáimban megértő segítő társak voltak.

Most pedig had jelentsem be mély tisztelettel az egész egyházmegyei tisztikar nevében megbízatásunkról való lemondásunkat. Az 1939. évi március hó 1. napján megnyílt V. budapesti zsinat által alkotott II. t.-c. 5. §-a értelmében a megnövekedett egyházmegyék tisztviselőinek a megbízatása 1942. december 31-ig tart. Tehát egyházmegyénknél, mint kiegészült egyházmegyének is még ebben az évben meg kell tartani az általános tisztújítást. Méltóztassék erre rendelkezni és a szavazatok beadásának határidejét október hó 31-ére kitűzni.

Amidőn megköszönöm a minden irányban tapasztalt jóindulatú figyelmet és megértő támogatást, Isten áldását kérve egész egyházmegyénkre, kérem jelentésem tudomásul vételét.

Egyházmegyei közgyűlés esperesének a vezér körütekintő éleslátásával, a hű sáfár gondosságával s az elhívott pásztor építő lendületével megszerkesztett jelentését köszönetének tolmácsolása mellett tudomásul veszi, azt teljes egészében jegyzőkönyvében örökíti meg s ahhoz fűzötten a következő határozatokat hozza :

a) Közgyűlés a maga részéről is kívánatosnak tartja a lelkipásztori baráti körök életrehívását.

A vészterhes idők súlyos feladatokkal kötelezik el a ma lelkipásztorát. Egyházi életünk léte, virágzása, eredményessége megkívánja, hogy a pásztorok támogassák egymást: építsenek és építtessenek. Felkéri Közgyűlés Főző László királyhelmei lelkipásztort, hogy Királyhelme, Darányi Lajos sárospataki lelkipásztort, hogy Sárospatak-, Benke Kálmán ondi lelkipásztort, hogy Szerencs környékén a lelkészi baráti körök megszervezésének munkáját vállalják, s kezdjék meg. Munkájukról, az elért eredményekről, esetleges nehézségekről az esperesi hivatalhoz ez év végéig jelentést tegyenek. Ugyanakkor felhívja közgyűlés kebelbeli lelkipásztorait, hogy nevezett lelkipásztorokat munkájukban támogassák, s a lelkészi baráti körök munkájába bekapcsolódjanak.

a) Közgyűlés hálás köszönetével adózik a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr, a protestáns ügyek államtitkára, az ügyosztály vezetője, valamint dr. Simon Sándor miniszteri titkár és dr. Tóth Lajos miniszteri számellenőr uraknak azért a megértő jóindulatáért, amivel volt felvidéki lelkipásztoraink sérelmes kongrua-ügyének rendezését lehetővé tették. Egyben köszönetével fordul Virágh Béla th. esperes, országgyűlési képviselő úr felé is, aki az ügy rendezését fáradságosan hűséggel munkálta.

b) Közgyűlés a maga részéről is kívánatosnak tartja a legteljesebben támogatni azt a leventemunkát, amely a szebb jövő szolgálatában foglalkoztatja a magyar ifjúságot. Lelkipásztorainak a munkába való bekapcsolódását a legmelegebben ajánlja. Örömmel értesül arról a dicséretéről, melyben e munkában résztvett tanítói előljáró parancsnokságuk részéről részesültek. Kéri a hű munkásokat, hogy buzgalmuk továbbra is maradjon lanthatatlan.

c) Felújíttja közgyűlés azt az 1938. őszi közgyűlési határozatot, amely fegyelmi terhe mellett

teszi kötelezővé minden gyülekezetben a hétköznap reggeli istentiszteletek megtartását.

cs) Örömmel értesül közgyűlés arról a példás missziói munkáról, mely a Sárospatakhöz és Cigándhoz tartozó tanyákon és szórványokon folyik. Mikor e gyülekezetek órállói iránt elismerését nyilvánítja, ugyanakkor felhívja a tanyákkal és szórványokkal rendelkező többi egyházközségek presbitériumait, hogy fokozott figyelmet fordítsanak szétszórtságban élő híveink lelki gondozására.

d) Közgyűlés támogatni kívánja azokat a megmozdulásokat, amelyek a mai nehéz idők akadályaitól megriadva egyházi életünk hiányainak eltüntetésén fáradoznak. Az alsózempléni egyházmegyébe belép a magyar bibliaársulat tagjai sorába s erre költségvetésében a kívánt 12 pengő tagsági díjat biztosítja. Kebelbeli gyülekezeteinek a szent misszió előtt álló társulat tagjai sorába való belépését melegen ajánlja. Támogatni kívánja a Darányi Kálmán diákházépítési akciót és a sárospataki főiskola szegilongi templomépítési vállalkozását. Felhívja közgyűlés a gyülekezetek presbitériumait, kövessenek el minden lehetőt arra, hogy támogatásuk mérve a célok komolyságához méltó legyen. Mind három megmozdulás támogatása felől a presbitériumok ez év december 31-ig az esperesi hivatalhoz jelentést tegyenek.

e) Elismerését küldi közgyűlés a nagy- és kisorozvágyi, pácini, ricsei egyházközségek órállóinak, valamint a bodrogházi járás lelkes főszolgabírájának, akiknek munkája nyomán gyülekezeteink a szektárizmus ragályából örvendetesen gyógyulnak.

é) Példaként állítja közgyűlés a gyülekezetek elé Vámosújfalú, Zemplénagárd és Berzék adakozási készségét. A nehéz idők dacára is gazdagon töltötték Krisztus perselyeit. Ugyanakkor fájó szívvel látja az adakozási kedv hiányát a tiszakarádi és kesznyéteni gyülekezetekben. Felhívja két utóbbi gyülekezet presbitériumát, hogy kövessen el min-

den lehető e sajnálatos gyülekezeti betegség orvoslására.

f) Utasítja közgyűlés Szerencs, Tarcal, Tiszakarád presbitériumait, hogy egyházunk kárára reverzálist adók ellen a jövőben a törvény szigorával járjon el, s az E.-T.-ben előírt fegyelmi eljárást lefolytassa.

g) Utasítja közgyűlés a csobaji, golopi, makoshotycai, tiszaluci és zemplénagárdi egyházközségek presbitériumait, hogy telekkönyvileg rendezésre váró ingatlanai ügyét mielőbb rendezzék, s ezt az esperesi hivatalhoz jelentsék. Ugyanakkor utasítja a báji egyházközség presbitériumát, hogy hátralékos egyházi földbérlet ügyében október 20-ig az esperesi hivatalhoz jelentést tegyen.

gy) Elismeréssel adózik közgyűlés az alsódobszai, lácai, semjéni és zemplénagárdi gyülekezetek adózói iránt, akik egyházi adófizetési kötelezettségeiket példás pontossággal teljesítik. Felhívja ugyanakkor közgyűlés minden gyülekezetének presbitériumát, kövessenek el minden lehetőt az iránt, hogy az egyházi adóhátralékok a hívek által befizetessenek. A ricsei presbitériumot felhívja közgyűlés, hogy foglalkozzék méltányosabb adókulcs életbeléptetésének gondolatával.

h) Elismerését nyilvánítja közgyűlés a kenézlői, kis- és nagytárkányi, semjéni, tiszalúci, ricsei, vissi és zemplénagárdi egyházközségek iránt, melyek nagy álozatokat hozva építkeztek. Sajnálattal értesül arról a siralmas állapotról, miben az alsóbereckii templomtorony, a fesőberekii templom, a kiskövesdi lelkészlakás és melléképületei, az örösi tanítói lakás és tantermek, s a sóstófalvai iskola tetőzete hiába várják az építő kezeket. Nyomatékosan utasítja az érdekelt egyházközségek presbitériumait törvényben előírt kötelezségeik teljesítésére. Felhívja a presbitériumokat, hogy az építkezések előkészítése, s a szükséges anyagi fedezet megszerzése iránt az intézkedéseket haladéktalanul tegyék meg. Amennyiben ettől vonakodná-

nak, felhatalmazza elnökséget, hogy ellenük az E. T.-ben előirt eljárást megindítsa. Egyben utasítja közgyűlés az örösi és sóstófalvai presbitériumokat, hogy iskolájuk, illetőleg tanítói lakásuk szükséges munkálataihoz államsegélyt kérelmezzenek és vegyenek igénybe.

i) Utasítja közgyűlés az egyházközségek lelkipásztorait s presbitériumait, hogy az E. T. VII. tc. 21. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelően minden év januárjában tegyenek jelentést az esperesi hivatalhoz a vagyoneleltárban beállott változásokról s terjesszék fel az összesítés kivonatát.

j) Felhívja közgyűlés a bodroghalászi és pácini egyházközségek presbitériumait, hogy kihelyezett pénz- és magtári tőkék biztosítása iránt sürgősen intézkedjenek, erről október 20-ig az esperesi hivatalhoz jelentést tegyenek. Ugyanakkor felhívja a leleszi, bodroghalászi, tiszakarádi, vissi egyházközségek presbitériumait, hogy fenti határidőig jelentéssel szolgáljanak, folyamatban lévő egyházi pereik jelenlegi állása felől.

k) Utasítja közgyűlés a révleányvári presbitériumot, hogy az egyházi törvényben előirt három évenkénti szokásos presbitérium-megújítást október 31-ig ejtse meg, s erről az esperesi hivatalhoz jelentést tegyen. Ugyancsak utasítja a révleányvári lelkésztanítót, hogy az észlelt anyakönyvi hiányok pótlásáról gondoskodják, iktató könyvet szerezzenek be, s azt előírás szerint vezesse.

l) Közgyűlést aggodalommal tölti el az az óriási anyagi teherterhelés, ami iskoláink 8 osztályúvá leendő fejlesztésével szükségszerűen fog gyülekezeteinkre nehezedni. A beszerzett adatok birtokában tisztán látszik közgyűlés előtt, hogy gyülekezeteink e terhek elviselésére képtelenek lesznek. Közgyűlés ez aggodalmát a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés elé tárja s kéri, foglalkozzék e fenyegető nehézségek kérdésével s kísérelje meg esetleg e terheknek a VKM. által engedélyezendő segéllyel leendő enyhítését.

m) Szeretettel üdvözli közgyűlés Kató János lácai és vitéz Puskás Lajos nagyrozvágyi tanítókat igazgatói címmel történt kitüntetésük alkalmával. Kívánja, hogy három évtizedes kiváló munkájuk jutalmát hosszú ideig élvezhessék.

n) Negyedszázados munkássága határkövénél meleg szeretettel kéri a közgyűlés Sümegi Ilona ricsei tanítónő életére és munkájára továbbra is Isten áldó kegyelmét.

ny) Melegen üdvözli közgyűlés Szathmáry Lajos sárospataki igazgató-tanítót a sárospataki körzet állami iskolai felügyelőjévé történt kinevezése alkalmából. Maradjon mindvégig hivatásának abban a szerelmében, amiben ég munkás élete ma.

o) Közgyűlés nyomatékosan figyelmezteti Sáfár József makkoshotycai lelkipásztort az egyházi ügykezelés pontosabb vezetésére. Utasítja esperesét, hogy amennyiben figyelmeztetésének fogamatja nem lenne, a szükséges fegyelmi eljárást folyamatba tegye.

ö) Megbotránkozással értesül közgyűlés arról a közömbösségről, amelyről a nagygéresi presbitérium tett bizonyosságot az egyházlátogatás alkalmával. Figyelmezteti közgyűlés a presbitériumot törvényben előírt kötelességeire, s ünnepélyesen letett esküjére.

p) A nagykövesdi kántori ügy végleges rendezésére közgyűlés kiküldi Rozgonyi Sándor lelkész tanácsbíró, s felbírja, hogy október 31.-ig az esperesi hivatalhoz kiszállásáról jelentést adjon.

r) Jóleső örömmel értesül közgyűlés arról a szép eredményről, ami a sárospataki református iskolák az egyházi énektanítás terén elérték. Legyen Isten áldása az eredmény munkálóin.

s) Felhívja közgyűlés esperesét, hogy a szomotori lelkipásztor által felhozott sérelmek orvoslását az érvényben lévő állami törvényekre és rendeletekre hivatkozással, kísérelje meg a kir. tanfelügyelőségénél. Amennyiben ezt meg nem

találná, a szomatori sérelmeket a kir. tankerületi főigazgatóság elé tárja. Ha a szomatori egyház-község sérelmezett kérdéseiben nem kapna jelzett hatóságoktól igazságot, az ügyet, mint vallássérelmet, az egyházmegyei gyűlés elé terjessze.

Felhívja közgyűlés esperesét arra is, hogy a közigazgatási hatóság támogatását kérje s vegye igénybe ahhoz, hogy a szomatori felekezeten kívül álló, 18 éven aluli gyermekek felekezeti hovatartozandósága megállapítást nyerjen, s így vallásos nevelésük biztosított legyen.

Figyelmébe ajánlja azonban közgyűlés a szomatori lelkipásztornak az 1929. évi 255. sz. konventi határozatot, mely szerint kívánatos, hogy a ref. egyházunkhoz tartozó, de szüleik hanyagsága vagy hűtlensége miatt meg nem keresztelt gyermekek hittanból feltétlenül tanjegyet nyerjenek s így felsőbb osztályba léphessenek.

sz) Közgyűlés a közhirdetés címén költségvetésben megállapított összeget ez évben a vékei egyház részére utalja ki.

t) Áldott emlékü Kormányzóhelyettesünk emlékét jegyzőkönyvünk más helyén örökítjük meg.

ty) Kegyelettel gondol közgyűlés egyemetes egyházunk nagy halottjára: Pálóczi-Czinke István volt felvidéki püspökre. Evangéliumi lelkülete, izzó hazaszeretete, kivételes szónoki készsége apostollá avatták. Neve fogalom volt; lelke tovább él alkotásaiban. Közgyűlés hálás kegyelettel örökíti meg halhatatlan emlékét jegyzőkönyve lapjain.

u) Egyházmegyei közgyűlés őszinte részvétellel osztozik abban a súlyos gyászban, mi a testvér abauji egyházmegyét érte gondnokának: Téglássy Andrásnak elhunytával. Szolgálatának fénye tulvilágított egyházmegyéjének határain. A mélyen hívő lélek, a puritánságig egyszerű magyar úr, a széles látókörű, hitvalló egyházkormányzó, méltán volt egyetemeres egyházunk büszkesége. Kidőlt a vesztesége mindnyájunknak.

Közgyűlés e határozat által fejezi ki az abauji egyházmegye előtt a gyászban osztozó testvér együttérzését.

ü) Megrendülten int búcsut közgyűlésünk hosszú időn át hűséges pénztárnoka: Gecse Lajos kesznyéteni lelkipásztor alakja felé. A régi idők embere volt, ama kevesek közül való, akik eltávozásukkal fájó űrt hagynak maguk után. Kedves, szeretetreméltó egyéniség volt: pásztor. A szolgálat lángjában ég a lelke s nagy gyülekezete gondjai mellett, legválságosabb időben vállára veszi az egyházmegye anyagi ügyeinek gondját is. A próbák tövisét hordozza lelkében, de munkakedve lankadhatatlan. Eljött az éjjel s nem dolgozhatott tovább. Legyen csendes az éjszakán álma s a szép hajnalon majd legyen dicsőséges az ébredése.

Közgyűlés e határozat által fejezi ki legőszintébb részvétét árván maradt szerettei előtt.

v) Ószinte részvételt osztozik közgyűlés abban a súlyos gyászban, ami Vitkay Bertalan bodrogalmi, Veress Imre taktaharkányi, Soltész Kálmán bodrogkereszturi, Kovács László taktakenézi és Karászy Dezső tiszaladányi lelkipásztor-testvéreket érte a legdrágább elvesztésével. Közgyűlés e határozatával fejezi ki testvéri együttérzését a veszteséggel sújtott családok előtt s kéri az irgalom Istent, gyógyítsa be a feltört sebeket.

z) Megörökíti közgyűlés jegyzőkönyve lapjain Harangody Nagy Andrásnak, a tiszalúci egyház volt főgondnokának emlékét, aki életében példaadó hűséggel szolgálta anyaszentegyházát; halála előtt végrendeletében 3000 pengőt hagyományozott egyházközségére. Jegyezzen felőle az, aki titkon néz, de megfizet egykor nyilván.

zs) Boldog örömmel értesült közgyűlés arról, hogy egyházkerületünknek csaknem teljesen egyhangú bizalma dr. Enyedy Andor miskolci lelkipásztor, egyházkerületi főjegyző urat hívta el püspöki szolgálatra. Istentől kapott ékes talentumai,

hívó lelkesége, szeretetreméltó egyénisége, kormányzói bölcsessége erre a szolgálatra predestinálták őt Közgyűlés, amikor meleg szeretetével köszönti tisztében új püspökét, kéri a mindenható Istent, maradjon mellette mindvégig áldó kegyelmével.

y) Egyházmegyei közgyűlés hálával fordul Mindenható felé azért az ajándékért, amivel egy évtizeddel ezelőtt megajándékozta egyházkerületünket Farkasfalvi Farkas Géza öméltóságának főgondnoki elhivatása által. Az elmúlt évtized alatt sok ajándékot hozott személye kerületünk számára. Imádságos szívvel fordul közgyűlés az Úr felé s kéri, tartsa meg életét, munkakedvét, drága Sionunk iránti önzetlen szerelmét egyházkerületünk és közegyházunk számára sokáig.

x) Közgyűlés elismerését küldi P. Tóth István semjéni presbiternek, aki félszázad óta áll örhegyén; Vitányi István makkoshotyikai gondnoknak, aki 35 éve tölti be hűséggel tisztét; s Kassai János nagygéresi egyházfinak, aki 40 esztendeje szolgálja egyházát. Az Igét követték: házadban lakozom s szolgállok, én Uram, hosszú ideig. Az Ige kövesse őket: kedveltjévé választotta az Úr!

q) Közgyűlés megállapítja valamennyi egyházmegyei tisztség megüresedését. Szavazást rendel el az esperesi, a gondnoki, 10 lelkészi és 10 világi tanácsbírói, a lelkészi és a világi főjegyzői, 3 lelkészi és 3 világi aljegyzői, 3 ügyészi és 6 tanítóképviseelői tisztségre. A szavazatok beadási határidejéül f. évi október hó 31-t jelöli meg.

Felhatalmazza közgyűlés a szavazatbontó bizottságot, hogy abban az esetben, ha valamelyik tisztségnél az általános többséget a jelölt meg nem kapná, közgyűlés e felhatalmazása alapján intézkedhessen.

Közgyűlés megbizzza eddigi tisztviselőit, hogy eddigi szolgálatukat az új tisztviselők beiktatásáig ellássák.

15. Esperes jelenti, hogy a bírósági ülés délután 3 órakor lesz. A bíróság 2 tanácsban fog ülésezni. Az 1. sz. tanács a tanács-teremben tartja üléseit; tagjai: elnökség elnöklete alatt dr. Marton János, Darányi Lajos és vitéz Nyitray Károly tanácsbírák. A 2. sz. tanács a theológiai tanári várószobában ülésezik s tagjai: Kun Zoltán és Hodossy Béla tb. elnöklete alatt, Hegedüs László, Kiss Pál és dr. Kérészy Sándor tanácsbírák. Az 1. sz. tanács a Balogh Dániel és az Idrányi Barna ellen indított fegyelmi ügyet, a 2. sz. tanács a Bajusz Zoltán ellen indított fegyelmi ügyet tárgyalja.

Tudomásul szolgál.

16. Egyházmegyei közgyűlés egyházkerületi képviselőkül a legközelebbi gyűlésünkig terjedő hatállyal kiküldi:

elnökség mellett lelkészi részről: Hegedüs László, Verebélyi Dezső tanácsbírákat és Csathó József lelkészi főjegyzőt rendes, Kósa Szabó Pál tanácsbíró póttagul; világi részről Zombori Géza, Meczner Tibor és vitéz Nyitray Károly tanácsbírákat rendes és dr. Asztalos Kálmán tanácsbíró póttagul.

17. Egyházmegyei közgyűlés egy esztendei hatállyal a lelkipásztorjelölő bizottságba beválasztja:

esperes elnöklete mellett lelkészi részről: Darányi Lajos tanácsbíró rendes, Tantó János tanácsbíró póttagul; világi részről Radácsy György tanácsbíró rendes, dr. Asztalos Kálmán tanácsbíró póttagul.

18. Az E. T. I. tc. 114 §-a értelmében évenként ujjaalakitandó egyházmegyei tanács tagjaiul

egyházmegyei közgyűlés 1 évi időtartamra elnökségen kívül megválasztja: lelkészi részről Darányi Lajos, Verebélyi Dezső, dr. Marton János, Rozgonyi Sándor és Csathó József alkotó tagokat; világi részről: dr. Kérészy Sándor, dr. Meczner Tibor, Hodossy Béla, vitéz Nyitray Károly és Kantor Mihály alkotó tagokat.

19/a. Az Egyetemes Konvent jegyzőkönyvi kivonattal felhívja az egyházmegyék espereseit, hogy szorgalmazzák a reformációi emlékűnnepi perselypénz címén befolyó adományoknak a közalapi pénzkezelőhöz való befizetését és ezeknek megtörténtét az egyházlátogatások során ellenőrizték.

Egyházmegyei közgyűlés felhívja a gyülekezeteket, hogy a reformáció emlékűnnepén befolyt perselypénzt haladéktalanul küldjék be az egyházmegyei pénztárba. Egyben utasítja az egyházlátogató küldöttségeket, hogy minden gyülekezetben ellenőrizték a reformációi emlékűnnepi perselypénz befizetését.

19/b. Az Egyetemes Konvent 47/942. sz. határozatával felhívta illetékesek figyelmét a tanyai hívek között végzendő iratterjesztés fontosságára.

Egyházmegyei gyűlés a maga részéről is tudatában van annak, hogy a tanya gondozás munkájában milyen nagy segítséget jelent az evangéliumi tartalmu iratok terjesztése, utasítja azért az érdekelt egyházközségek presbitériumait, hogy a tanyai iratterjesztés érdekében megfelelő intézkedéseket tegyenek. A maga részéről is erre a célra 200 P-t beállít költségvetésébe.

19/c. Egyetemes Konvent 398/1942. sz. határozatával felhívta az egyházmegyéket, hogy közgyűlési határozattal jelentsék, van-e területükön olyan gyülekezet, hol a rendes lelkipásztorok számát szaporítani lehetne, vagy második lelkipásztori állás meg van szervezve anélkül, hogy betöltött volna.

Közgyűlés jelenti az egyházkerületi közgyűlés útján, hogy az alsózempléni egyházmegye területén nincs olyan református egyházközség, melyben az 1933. évi I. tc. 20. §-a szerint több lelkipásztori állás szervezése lenne szükséges. Olyan gyülekezet sincs, hol a második lelkipásztori állás meg lenne szervezve s az valamilyen oknál fogva nem lenne betöltve.

19/d. Egyetemes Konvent 130/1941. sz. határozatával ismételtén felhívja az egyházközségeket, hogy Egerházy Lajos Orjó igazgató által készített, s minden egyházközség részére még 1938-ban megküldött társadalompolitikai, gazdasági és szociális programtervezetre vonatkozó határozataikat, ill. javasolataikat terjesszék az em. közgyűlés elé. Felhívta ugyanakkor az egyházmegyéket és egyházkerületeket, hogy összefoglaló, s magának az egyházmegyének, ill. kerületnek álláspontját is feltüntető véleményes jelentésüket 1942 december 31-ig terjesszék fel.

A tervezet egy nagy körültekintéssel megszerkesztett, hatalmas munka. Az E. T. I. t.-c. 154. § p) pontjára támaszkodik s abból a meglátásból indul ki, hogy a szociális, gazdasági és társadalompolitikai kérdésekkel szemben az anyaszentegyház nem lehet közömbös. Hét fejezetre oszlik s ezekben a családdal szembeni feladatokat, az egyház szerveinek, s munkásainak feladatait, az állam és az egyház közötti viszonyt, s református érdekeink védelmét, felekezeti együttműködés szükségét, a közigazgatás különböző tényezőivel való összeköttetés, a gazdasági élet, s társadalmi élet kérdéseit tárgyalja.

Egyházmegyei közgyűlés őszinte örömmel áll a programtervezet mellé; meggyőződése, hogy a gazdasági, szociális és társadalompolitikai szolgálat az anyaszentegyház elsőrendű feladatai közé tartozik. A hívek gazdasági ereje, szociális jóléte, egészséges társadalmi élete az egyház erkölcsi és anyagi tőkét jelent. Nem lehet közömbös a feladatokkal szemben különösen a mi református egyházunk, mert igazat ad közgyűlés a tervezet bevezetésében foglaltaknak abban, hogy hazánk létérdeke kívánja meg azt, hogy a magyar reformátusság megdönthetetlen tényező maradjon, s számban, jólétben, műveltségben gyarapodjék. A tervezet ezt a célt szolgálja. Olyan hiányt kíván pótolni, ami nagyban akadályozta eddig annak, hogy anyaszentegyházunk Istentől rendelt hivatását itte földön teljesíthesse.

Közgyűlés a tervezetet kimerítőnek, körültekintőnek, alaposnak találja, s úgy látja, hogy az egyház szociális, gazdasági és társadalmi munkájá-

nak lehetőségeit maradék nélkül felöleli. Ahhoz fűzötteen csak néhány megállapítást tesz :

A munka elsőrendű fontossága, s a tervezetből is kivilágló hatalmas méretei szükségessé teszik annak központi irányítását. Kívánatosnak látszik központilag gondoskodni arról, hogy e munka munkásai tisztán láthassák feladataikat, évenként megkapják munkaterveiket, s szükség esetén a nehézségek között útmutatással, erkölcsi, esetleg anyagi támogatással is elláttassanak.

Az egészséges családmiszió kívánatossá tenné legalább körzetenként egy-egy, erre a munkára felkészült diakónissza szolgálatba állítását.

Népünk nagy mértékben tájékozatlan az érvényben lévő kormányrendeletek szövevényében. Állandó tájékoztatásáról kívánatos lenne intézményesen gondoskodni.

Közgyűlés e tervezet megvalósulásának alapfeltételét a lelképászorok és tanítók szociális helyzetének megjavításában látná. A munka eredményessége megkívánná, hogy a munkások anyagi gondoktól mentesen tölthessék be hivatalukat, s gondoskodhassanak a munkához szükséges megfelelő önképzésről.

Végül közgyűlés kifejezésre juttatja azt az óhaját, hogy a kiváló tervezet alapján a nagyarányú egyház- és nemzetépítő munka minél előbb meginduljon.

20. a. A Tiszáninneri ref. egyházkerület Miskolcon, 1941. évi november hó 4-én tartott közgyűlésének 23/1941. sz. pontja leterzi egyházmegyénkhez az Egyetemes Konvent 297/1941. számú határozata alapján készült konventi jegyzőkönyv 11. sz. mellékletét: „Szabályrendelet a nem református iskolákban folyó református vallásitanításról és vallásos nevelésről és ezek felügyeletéről“ — azzal a felhívással, hogy ebben a tárgyban készített munkálatot az egyházkerületi közgyűlés elé terjessze fel.

Úgy egyházmegyénk tanügyi bizottsága, mint egyházmegyénk közgyűlése 1941 szeptember 18.-i

22/d—1941. sz. pontján foglalkozott már e tervezettel, s azt alkalmasnak találta arra, hogy átmenetileg a vallásoktatási szakfelügyeletet ez alapon oldja meg. Az 1941—42. iskolai évben a felügyeletet már e határozat értelmében látta el. Véleményadásként felterjeszti mult gyűlésünk 22/d. sz. határozatát.

20/b. Egyházkerületi közgyűlés 92—b./1941. sz. határozatával megfontolás végett megküldötte a gömöri egyházmegye tisztséget viselő lelkipásztorainak ama példaadó áldozatkészségét tárgyaló e.-m.-i jkv.-i határozatát, mely szerint a tisztséget viselő lelkipásztorok lemondottak tiszteletdíjukról és az e címen költségvetésbe beállított összeg elsősorban a kebelbeli, házon kívül iskolázó lelkészárvák megsegítésére, másodsorban az arra rászoruló lelkészözvegyek támogatására fordítandó. Ezen határozat nem vonatkozik az esperesi tiszteletdíjra és az e. m. pénztárnok tiszteletdíjának felére. Esperes e célra évi 100 pengőt ajánl fel. Ugyancsak megküldötte E.-k. közgyűlés 28/1941. sz. határozatával az ungi egyházmegye hasonló tárgyú határozatát, amely szerint pedig a lelkészözvegyek és árvák segélyezésére minden lelkész befizet legkésőbb 1942. május 1-ig 30 pengőt és ha a lelkészözvegyek és árvák nyugdíja 1942-ig sem nyerne megnyugtató rendezést, úgy a lelkészek erre a célra a rendes járulékkal együtt, továbbra is évi 10 pengőt fizetnek be az egyházmegye özvegy-árva gyám-pénztárába.

Egyházmegyei közgyűlés a két egyházmegye tárgyalás alatt álló határozataiban a nélkülöző lelkészözvegyek és árvák iránti felelősség és segítő szeretet buzdító és felemelő példáit látja és maga részéről is kötelezi a kebelbeli lelkipásztorokat, hogy az e. m. pénztárába minden évben fizessenek be 24 pengőt mindaddig, míg az özvegyek és árvák nyugdíja kielégítő rendezést nem nyer. Az így befolyó összeget a segélyosztó bizottság minden év augusztus 20-ig osztja szét az arra rászoruló, elsősorban házon kívül taníttató kebelbeli lelkészözvegyek, illetve házon kívül tanuló lelkészárvák között. Hangsúlyozza azonban e. m. közgyűlés azon meggyőződését, hogy ez és minden más hasonló enyhíteni akarása a lelkész-özvegyek és árvák nyomo-

rának nem megnyugtató megoldás. A lelkész-özvegyek és árvák nem segélyt és könyöradományt, hanem tisztességes létfenntartást biztosító nyugdíjat várnak. Ezt a nyugdíjat biztosítsa számukra a nyugdíjintézet az élő lelkész-nemzedék nyugdíj-járulékának százalékos felemelése útján. És e kérdés felett ne egyházmegyék és kerületek tanácskozzanak évekig, hanem a Nyugdíjintézet Intézöbizottsága, mint az Egyetemes Konvent szerve haladéktalanul állapítsa meg azt az összeget, amelyből a lelkészözvegyek és árvák nyugdíja felemelhető legalább a VII/1. fizetési fokozatot elért állami tisztviselő özvegyének nyugdíjáig és azt a lelkészek nyugdíjjárulékának százalékos felemelése útján fedezze.

20/c. Tárgyaltatott a Tiszáninneri ref. egyházkerület 1941 november 4-én Miskolcon tartott közgyűlésének 97. jkv. határozata, mely megvitatás és határozathozatal végett megküldi azt a tervezetet, amelyet a gömöri egyházmegye esperese a 104/1940. sz. E. K. közgyűlési határozatban nyert felhatalmazás folytán a közegyházi terheknek az egyházközségek és az egyháztagok vagyoni és jövedelmi viszonyainak figyelembevételével történő igazságos elosztása tárgyában kidolgozott.

Közgyűlés a tervezettel érdemben nem foglalkozik, mert az Egyetemes Konvent 68/1939. sz. határozatában elhatározta felfektetni az egyházközségek anyagi helyzetének és teherbíró képességének kataszterét s a dr. Révész Imre püspök úr által kibocsátott kérdőívek feldolgozás alatt vannak. Amennyiben a gömöri esperes tervezetét Egyházkerület nemcsak a kebelbeli egyházmegyéknek, hanem az elbírálás alatt álló kérdés egyetemes rendezésének közérdekűségére tekintettel az egyházkerületek és a Konvent elnökségének is megküldötte, az itt lefektetett elveket a konvent által készítendő kataszter felhasználhatja.

20/d. Mult évi e.-m.-i közgyűlésünk azzal a felterjesztéssel élt az egyházkerületi közgyűléshez, hogy zsinati törvény által

tétesse nek kötelezővé a lelkipásztori továbbképző tanfolyamok. Egyházkerületi közgyűlés foglalkozva felterjesztésünkkel, 84. sz. határozatával, nem tartja szükségesnek további intézkedés megtételét, mert az Egyetemes Konvent múlt évi 242. sz. határozatában már javaslatot tett az országos zsinatnak a lelkipásztori továbbképzésnek törvény által való rendezésére.

Egyházmegyei közgyűlés az egyházkerület határozatát tudomásul veszi és addig is, amíg a lelkipásztori továbbképzés törvény által szabályozást nyer, ajánlja lelkipásztor tagjainak a lelkipásztori konferenciákon való részvételt.

21. Elnökség jelenti, hogy jóváhagyással látta el a prűgyi egyház presbitériumának határozatát, amelyben 3. számú tanítói állás megszervezését mondotta ki. Ugyancsak jóváhagyásával látta el a monoki egyház adásvételi szerződését, amely szerint az egyház megvásárolta iskola és tanítói lakás céljaira 21.000 pengős vételárért a Turóczy József-féle házas beltelket. E célra a VKM. 16.000 pengős államsegélyt helyezett kilátásba. A vételár és az átalakítási költségek többi részét az egyház az eddigi iskola és tanítói lakás értékesítéséből, valamint megvett telkén lévő magtár-épület és a megvett teleknek az új iskola és tanítói lakás céljaira szükséges 800 négyszögölön kívüli részének eladásából fogja fedezni. A jóváhagyás az államsegély feltétele volt. Ügyész nem élt az ügylet ellen kifogással. Esperes az elnökség intézkedéseire utólagos jóváhagyást kér.

Egyházmegyei közgyűlés mindkét intézkedésre megadja utólagos jóváhagyását.

22. Olvastatott Főző László belmissziói előadó következő jelentése :

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés !

Az 1941—42-ik egyházi év missziói mánkáját a háborus viszonyok miatt a legnehezebb lelki és anyagi körülmények kísérték. Mindenütt a megfeszített munka, a nagyobb áldozat, a nagyobb lelkinyugalom igényével állunk szemben. Minden vonatkozásban most van igazán próbára téve az elmult esztendő munkája, komoly készülődése. Amennyire

honvéd seregeink győzelmét a leventeintézmény komoly munkájában látjuk elindulni, hitünk diadala, gyülekezeteinknek, egyházunknak viharban való megállása is azt fogja igazolni, mennyiben sikerült Isten lelkének az erejét venni és tovább adni azoknak, akiket Isten reánk bízott, akik velünk egy közösséghez tartoznak.

A missziói jelentések mind beérkeztek. Mindmeggannyi hadijelentés egy-egy seregtestnek évi munkájáról, előhaladásáról vagy visszavonulásáról. Szomorú szívvel jelenthetem, hogy a jelentések valóban hadijelentések azokhoz képest, amiket az elmúlt esztendőkből adtak be gyülekezeteink pásztorai, presbitáriumi. Az egységes vezetés és vezetetés jellege alig található meg benne. Mint amikor az egyes sereg-részek vagy csapattestek elvesztik összeköttetésüket az egész harcot vezető központi fővel. Azt mondhatnám, minden gyülekezet más-más elgondolás szerint, más-más elvek hirdetésével végzi dolgát. A központi fő és a központi gondolat pedig nem lehet más, csak Krisztus és az evangélium. Mintha tisztázatlan lenne a fogalma vezetőik és vezetettek előtt a gyermekpásztorációnak, konfirmációnak, ifjúsági nevelésnek.

A kistárkányi gyülekezet lelkipásztora találóan jelenti, olyan a gyülekezet képe, mint a legtöbb gyülekezeté: éli a maga egyházi életét, sokszor a külső látszatnak megfelelően, a legtöbbször református öntudat nélkül.

I. Gyermekgondozás. 9731 tankötelessé volt egyházmegegyénknek. 5934 gyermeket nevelt a református iskola, 2729-t az állami, 168-t a róm. kat. iskola. 4332 járt vasárnapi iskolába. 118 vezetője volt a vasárnapi iskoláknak, 587 P 57 fill. volt a vasárnapi iskolák perselypénze. A vasárnapi iskolai munkában a számbeli hanyatlás feltűnő úgy a gyermekek, mint a vezetők között. A tállyai gyülekezet lelkipásztora erre a kérdésre, hogy mi a szülők magatartása a vasárnapi iskolákkal szemben, ezt a választ adja, hogy „feleslegesnek tartják.“ Ezután az elszomorító felelet után kérdezhetnénk, hogy a pásztor tereli-e a nyáját, vagy pedig a nyáj a pásztor. Mondhatja-e az ujonge a kiképző tisztjének, hogy felesleges a jobbra át vagy a balra át gyakorlása, mert én azt ugyis tudom. Egyházi életünk minden vonalán kihangsúlyozták felettes hatóságaink s mindannyian érezzük, hogy a gyermekpásztoráció, iskolánkívül a vasárnapi iskolai munka, az

ujraéledő egyház alapját jelentik. Az egyházi hatóság szigorú kivizsgálását igényelné az eset, miért tartják feleslegesnek a szülők vagy miért vannak olyan gyülekezetek, ahol nincsen vasárnapi iskolai munka. A vasárnapi iskolás gyermekek buzgótsága viszont emelkedett. Ezt igazolja az áldozatokat jelentő 582 P 57 fill. adomány, 12436 P-vel több, mint az elmúlt éven. 35 gyülekezetben tanította a vallást a lelkipásztor. 44 gyülekezetben részesültek a gyermekek segélyben. 40 ref. iskolában kísérik figyelemmel a tehetséges gyermekeket.

II. Ifjúsági munka. 5001 12—21 éves koru ifjúról számolnak a jelentések egyházmegyénkben. 1418 ifjú vett részt az ifjúsági egyesületi munkában. 20 a Népfőiskolán. Az ifjúság vezetésében legtöbb helyen a lelkipásztorok állanak. A konfirmációi oktatás még mindig szomorú képet mutat. 21 gyülekezetben részesültek az ifjak 1—2 évig konfirmációi előkészítésben, 21 gyülekezetben 1 évig, 32 gyülekezetben 3—6 hónapig tartott az előkészítés. Kivánatos volna, hogy minden 12. életévét betöltött gyermek kezébe vegye a konfirmációi kátét. 49 gyülekezetben tanított a lelkipásztor vallást az ismétlő iskolában. Egyházmegyénk minden gyülekezete nélkülözi az otthont, mely mindennap gyülekezőhelye lehetne az ifjúságnak. 45 gyülekezetben van KIE. Miért nem 64 gyülekezetben? Jézus azt mondja, hogy ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az Ő nevében, ott van. Érdemes volna tehát minden lelkipásztornak azt a két-három ifjút rendszeresen hetenként legalább egyszer, ha úgy kényelmesebb a saját lakására, maga köré gyűjteni és így nevelni azt a magot, amelyik a munkát, az életet, a szolgálatot jelenti majd gyülekezetében. 43 gyülekezetben volt külön levante-istentisztelet. 1 gyülekezetben konferencia, 1 gyülekezetben népfőiskola.

III. Leánymunka. 5188 12—21 éves leány él egyházmegyénkben. Leánykörbe vagy leányegyesületbe tartozott 2260. 39 gyülekezetben volt leányköri munka, 18 gyülekezetben leányegyesületi munka. Leányaink foglalkoztatásánál, sokat fáradoztak a háztartási és varrótanfolyamok rendezésében. 13 gyülekezet lelkipásztora gondozza az idegenből jött háztartási alkalmazottakat, 16 gyülekezet lelkipásztora

tartja fent az összeköttetést idegenbe távozott háztartási alkalmazottakkal. 17 gyülekezetben volt tanfolyam.

IV. Felnőttek közötti munka. 45 gyülekezetben volt felnőtteknek, nagyobb részt asszonyok számára bibliakörök. 32 gyülekezetben végzett a lelkipásztor háznál igehirdetést. Szórványokkal együtt 79 gyülekezetben volt iratterjesztés. Rendszeres szegénygondozást végzett 49 gyülekezet. A többiek alkalmi segélyezésben részesítették a szegényeket. Egy árva-ház van az egyházmegyében. 35 gyülekezetben készített a lelkipásztor előzetes munkatervet. 109 baptista, 122 millenista, 5 pünkösdista és 5 nazarénus, összesen 301 szektáskodó lélek van egyházmegyénkben. 38 gyülekezetnek van énekkara, 13 gyülekezetnek Nőszövetsége. A felnőttek közötti munkáról szóló jelentés valóban hitelt érdemlő. Komoly előhaladást mutat a felnőttekkel végzett munka, bizonyosága ennek a hatósági beavatkozás dacára is a szektáskodók létszámának a csökkenése, figyelmet érdemel ebből a szempontból is a ricsei gyülekezetnek megújulása, ahol 45 millenista tért vissza a gyülekezetbe. A háborús viszonyokra való tekintettel az énekkarok száma csökkent. A szegénysegélyezés pénzértéke 3964 pengő 14 fillér. Úrvacsorával élt egy alkalommal átlagosan 14.480 lélek, 3444 lélekkal több, mint a múlt esztendőben. Az évi perselypénz 13.703 P 60 fillér, 5262 P 21 fillérrel több, mint a múlt évben. 142 áttérő és 25 kitérő volt. 144 vegyes házasságból 74 javunkra, 41 kárunkra kötött egyesiséget. — A missziói munkáról részletes jelentést küldtek Nagyrosvágy, Taktaszada, Tiszalúc, Vámosújfalú, Pácin, Kistárkány, Királyhelmece, Erdőhorváti, Erdőbénye, Sima, Cigánd, Bodrogolaszi, Báj. Hiányosan jött a jelentés a tállyai gyülekezetből.

Megemlítésre méltó események: a nagyrosvágyi leány- és ifjúsági egyesületek tagjai vállalták és véghez vitték a hadbavonultak terményeinek ingyenes learatását. A szerencsi leányegylet minden férjhezmenő leánynak bibliát ajándékoz. A taktaszadai ifjúsági munka komoly formában kapcsolódott be a leventemozgalomba. A vámosújfalui ifjúsági becsület-bírótság egy adott esettel kapcsolatban kimondotta, hogy akit az ifjak, vagy leányok közül súlyosabb bűnökben talál és meggyógyítani képtelen (részegség, paráznság), kirekeszti a gyülekezet közösségéből. Azzal senki szóba nem fog állani

s úgy tekintenek megjavulásáig reá, mint a fertőző betegre. A határozatnak érdekes látható eredményei voltak. Vámosújfalun az ifjúsági munkának eredménye a ma álló gyülekezeti ház. A vámosújfalui gyülekezet 3000 pengőt adományozott lelkészlakás építésére. A leányegyesület tagjai 100 százalékos eredménnyel felvették a kendő viselését, hogy kiszorítsák a svájci sapkát. Zemplénagárdon az évi adományok összege 5000 pengő. Említésre méltó az erdőbényei kitartó rendszeres missziói munka. Meg kell említeni egy bűnös közfelfogást, amit a tiszalúci jelentés tesz szóvá: „a hétköznapi templomlátogatók munkakerülők.“

Egyetemes jellegű összejöveteleket károsan befolyásolták a közlélmelés nehézségei. Vámosújfaluban volt ifjúsági konferencia, tartottunk 3 presbiteri konferenciát. Ezek jelentették egyházmegyénkben a nagyobb megmozdulásokat. Több lelképásztor résztvett a levante-vezető és levanteképző tanfolyamon. Jó reménységgel néziünk a jövő felé, hogy terveinket Isten valóra váltja.

V. Tanyamissziói munka. Tanyákon élő hiveink lélekszáma, akik a gondozástól messze esnek 3609. Két (2) templomuk van, ezenkívül magánházaknál, iskolában, csomózóban tartják az istentiszteleteket. 159 alkalommal volt körükben istentisztelet. 183 látogatást kaptak. A hitoktatást és konfirmációi előkészítést, a gyülekezetben együtt végezte lelkész (14), a többi helyekre kijárt a lelkész (7).

Látogatásokat a lelkész saját fogatán, uradalom fogatán, a gyülekezet fuvarján végzi, sőt gyalog is kijárnak a tanyákon élő hivekhez.

Iratterjesztést valamilyen formában mindenütt végeznek. A prűgyi egyházközség presbitériuma 1 q rozsnak az árát adja iratterjesztésre.

VI. Szórványmisszió: 428 lélek él a szórványokban. 75 alkalommal tartottak részükre istentiszteletet. 50 tanköteles gyermek és 6 konfirmandus volt a szórványban. 14 pengőt fordítottak költségvetésileg gondozásukra és 20 pengő adó folyt be a szórványokból.

Ezekután megköszönöm előljáróim, az egyházmegye közgyűlésének bizalmát, kérem jelentésem tudomásul vételét.

Egyházmegyei közgyűlés előadó jelentését tudomásul veszi, s előadónak értékes, fáradságot nem kímélő munkájáért köszönetét és elismerését nyilvánítja. Életére, s további eredményes munkájára kéri Istenünk áldó kegyelmét.

22/a. Missziói Bizottság felülvizsgálja a vegyesházások kimutatására készített anyakönyv tervezetét. A célnak megfelelőnek találja és elfogadásra a közgyűlés elé terjeszti.

Közgyűlés a vegyesházások anyakönyvi tervezetét elfogadja. Elrendeli, hogy a kebelbeli lelkipásztorok november 1-ig esperesi hivatallal közöljék, hogy 20 évre számítva, hány ívre lenne előreláthatólag szüksége a gyülekezetnek. Miután a jelentések beérkeztek, a nyomtatvány ív-nagyságban, a szükséges példányszámban elkészítendő.

A nyomtatványok elkészíttetésére a nagytiszteletű esperes urat kéri fel, azzal a meghagyással, hogy a költségeket a gyülekezetek pénztára fizesse.

22/b. Missziói Bizottság tárgyalja a missziói jelentéseket. Szomorúan állapítja meg, hogy a gyermekmissziói munka hanyatlott. Ezt a megállapítást a közgyűlésnek bejelenti.

Közgyűlés, bár látja és elismeri, hogy nehéz körülmények között kell végezni a pasztoráló munkát, mégis figyelmezteti és kéri az egyházmegye lelkipásztorait és tanítóit, hogy a küzdelem komolyságát tartsák szem előtt és lankadatlan buzgalommal végezzék munkájukat.

22/c. Missziói Bizottság a jelentések során szomorúan veszi tudomásul a tályai lelkipásztor jelentését, miszerint a szülők a vasárnapi iskolai munkát fölöslegesnek tartják.

Ezt a közgyűlésnek tisztelettel bejelenti.

Egyházmegyei közgyűlés figyelmezteti Osváth József tályai lelkipásztort, hogy tekintet nélkül a gyülekezet tagjainak véleményére, a vasárnapi iskolai munkát kezdje el.

22 d. Missziói Bizottság felülvizsgálja a missziói előadó által készített gyülekezeti munkarend-tervezetet. Jónak találja és elfogadás végett közgyűlés elé terjeszti.

Közgyűlés a munkarend tervezetet elfogadja. Szükséges példányszámban kinyomattatását rendeli. Ennek intézésével missziói előadót bizza meg, azzal a meghagyással, hogy költségeit a gyülekezetek pénztára fizesse.

23. Olvastatott Kántor Mihály tanügyi bizottsági előadó alábbi jelentése :

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Az elmúlt 1941/42. tanév a „megnehezült idők“ esztenedeje volt. Ruházatban, élelemben megfogyatkoztak a máskor bővelkedő háztartások is. Az édesapák és a munkabíró fiak igen nagy részben távol voltak a családi tűzhelytől, hogy legnagyobb és legszentebb férfikötelességüket teljesítsék csatában, az édes magyar hazáért. Az iskola erősen érezte a nehéz idöket. A közel hat hónapig tartó tél megölte a gyermekmosolyt, az élelemhiány megsápasztotta a gyermekarckokat, a ruhahiány felduzzasztotta a mulasztásokat és a háború számos iskolából elvitte a tanítót. Öt olyan iskolánk van, hol a tanító katonai szolgálata miatt egész tanévben csak helyettesítéssel folyt a tanítás. Nagyrosvágyon és Tállyán a segédlelkész, illetve a lelkész helyettesített, Zemplénagárdon, Cigándon, Tiszalúcon pedig a többi itthonmaradt tanító.

Hat tanítói állás nincs betöltve és pedig Tiszaladányban 1, Csobajon 1, Kiskövesden 2, Ondon 1, Karosban 1 tanítói állás.

Egyházmegyénk területén 61 mindeunapi iskola van. Ezek közül 42 az összes ref. tanköteleseket befogadja, 9 iskola csak részben, 10 iskola pedig együttműködő az ottani helyi más jellegű iskolával 1 iskolát Györgytarló-tanyán a Sárospataki ref. Főiskola tart fenn. 10 egyházközség nem tart fenn iskolát. A 61 iskolában az elmúlt tanévben 108 tanító működött, beleértve a helyetteseket is. A tantermek száma 111. A tanulók megoszlása tantermek szerint a következő: 60-on alul volt a létszám 55 tanteremben, 60-tól 80-ig

46-ban és 80-on felül 100-ig 8-ban, 109-on is felül 2-ben: Zemplénagárdon és Ricsén. Új tantermet és új tanítói lakást épített Viss, mivel a régi már nem volt megfelelő. Nehéz időben külön is elismerés illesse az erejét megfeszítő vissi egyházat. Új tanítói állást szervezett Megyaszó. A tanítók közül csak 14 olyan tanító van, aki 1—1 osztályt tanít, de 10 olyan, aki 6-ot, 7 tanító 7-et, 4 tanító pedig 8 osztályt tanít. Egyházmegyénk területén 6—14 éves tanköteles református gyermek van 10.863. Ebből saját iskolánkban iratkozott 6.035, év végéig járt: 5.740. Az iskolából kimaradt tanulók számát Kiskövesd duzzasztotta fel, hol tanítóihiány miatti 98 gyermek maradt ki az iskolából. 6—8 osztályt végzett 949 tanuló. Más felekezeti iskolába járt 163, állami vagy községi iskolába 2.388, közép- és középfokú iskolába 483, továbbképzőiskolába 1 972. Ezen számok közül ki kell emelnünk a közép, illetve középfokú iskolába járó tanulók számát, mely az egész tanköteles létszámnak 44 %-át, a hasonló koru tanulóknak pedig 15 %-át jelenti. Örvendetes református népünknek ez az előrelévő törekvése. A mindennapi tankötelesek-nél a mulasztások száma 75.359. A múlt évben csak 59.566 volt és akkor csak 10 félnap esett egy tanulóra, míg most 13.

A továbbképző iskolások közül saját iskolánkba járt 400, más jellegű iskolába 1.572. A mulasztások száma ezekenél is magas volt, 2.515. Mint sajnálatos jelenséget kell ismertetnem a beérkezett jelentésekből, hogy a hazatért 8 osztályu elemi iskolával rendelkező községekben — bizonyára téves értelmezés alapján — a továbbképző iskolát is újból felállították, így Bacska, Bodrogmező, Bodrogszentés, Kisgéres, Nagygéres, Nagylárkány, Örös községekben. Sőt ilyen jelentés van Nagykövesdről is, hol nekünk nincs iskolánk. Hogy ezen iskolák hogyan működtek, tisztáznom nem sikerült, azonban a legtöbb helyről mulasztási számadatok is befutottak.

Konfirmált 1.163 tanuló. A nem ref. iskolába járó tanulók vallásos oktatásáról csak Alsóbereckiben nincs gondoskodás a továbbképzőben.

A beérkezett jelentésekből két új, örvendetes adatot kell kiemelnem: Megyaszó iskolafenntartási alapot létesített 26 pengővel, Sóstófalva pedig iskolai árva- és segélypénztárt 25 pengővel. Követésre méltó példák.

Iskolai könyvtár csak 50 helyen van. Kivánatos volna, hogy úgy a tanulók, mint a tanítók számára ez minden helyen meglegyen.

A református népoktatás fenntartására fordított a lefolyt tanévben egyházi forrásból 199.885 pengő, államsegélyből 260.094 P és községi vagy más alapból 20.576 P. Összesen 478.555 pengő.

Beírási díjakból befolyt 4.611 P, melyből internátusi alapra 2.218 pengő fizettetett be. Segélykönyvtár céljaira 1.536 P, míg ifjúsági könyvtárra csak 192, tanítói szakkönyvtárra 296 P, szaklapokra és vegyesekre 327 pengő adatott ki.

Ezek egyházmegyénknek iskolai számadatai.

Az egyház és iskolai látogatóság által felvett jegyzőkönyvek alapján az egyes egyházközségekről és iskoláikról az alábbiakat jelentem:

1. *Alsódobsza*. Balogh József működése kiváló. Magakészítette szemléltető eszközei megkapóak, eredményt biztosítók. Bagócsyné Máthé Irén működése megfelelő.

2. *Ágcsernyő*. Böszörményi Dezső működése kiváló. A nevelés és oktatás magas fokán álló munkát végzett együttműködő iskolájának III—IV. osztályában. Van 58 ref. tanköteles, ebből hozzánk jár 11. Más vallású jár hozzánk 16, több, mint református. Bizonyára ezért nem lehet rendszeresen Bibliát olvasni. A vallást és egyházi éneket a többi osztályban is a tanító tanítja.

3. *Bacska*. Rozgonyi János működése megfelelő. Együttműködik az ottani rk. iskolával. Tankötelesek száma 57. Hozzánk jár 29 és rk. jár hozzánk 28, a felső tagozatot az rk. iskola tanítja.

4. *Búj*. Posta Sándor működése kiváló. Varga Józsefé megfelelő.

5. *Berzék*. Kenyeressy Károly lelkész-tanító működése megfelelő.

6. *Bodrogmező*. Kövendy László működése megfelelő. A Bibliát csak a VII—VIII. osztályban olvassák rendszeresen. Iskolaszolga beállítását kéri.

7. *Bodrogfalusz*. Arday Béla működése megfelelő Szabó Tiborné működése kiváló.

8. *Bodrogszentes*. Péter Imre kántortanító munkásságáról a látogatóság nem tud beszámolni, mivel katonai szolgál

latot teljesít. „Az egyház és iskolai életet tekintve, itt is egészségtelen állapotok vannak, jelenti a látogatóság. A 156 ref. tanköteles közül csak 39 tanuló nyer oktatást a ref. iskolában. A többi községi iskolába nevelkedik. A kántortanítói lakás szolgál a községi iskolák egyik tanterméül. Van-e erre egyházmegyei jóváhagyó engedély? — kérdi a látogatóság. — Beiratási díjak szabálytalanul használtak fel. Nemcsak iskolai naplók vesznek a beszédett beírási díjakból, hanem még a portókötségeket is ebből fedezik. Az iskola külső képe, környezete olyan, mint 30 évvel ezelőtt. Látszik, hogy az iskola mostoha gyermeke — nem virágos kertje az egyháznak.“

9. *Bodrogolaszi*. Vitányi István működése megfelelő.

10. *Bodrogsára*. Kalotaszegi András működése megfelelő.

11. *Cigánd*. Kántor Mihály, Nagy Dezső, Hadnagy János, Belinszky Erzsébet, Tóth Erzsébet és Sinkó Jolán tanítók működése kiváló. Tömösváry Ferenc működéséről nincs jelentés, mivel harctéren van. Osztálytálycsoportját Kántor Mihály, Tóth Erzsébet és Sinkó Jolán tanítók vették át és tanították.

12. *Erdőbénye*. Rátkay László és Sajgó Irén működése kiváló.

13. *Erdőhorvát*. Budai Imre működése kiváló. Zsúfolt iskolájában 76 tanulót tanít, mely a mostani 8 osztályu iskolára való áttéréssel 90-re fog emelkedni. Látogatóság a II. tanerő sürgős beállítását javasolja.

14. *Csobaj*. Molnár Lajos működése kevésbé megfelelő. 89 tanulót tanított. Balogh József működését látogatóság megfelelőnek minősíti. Több hiányoló jegyzőkönyvi megjegyzésre kijelentette, hogy ő azt az osztályt, melynek alapján a hiányolásokat kapta, csak 2 hete vett át, mivel ő a felső tagozatot tanítja. Javasolom minősítésének törlését. A tanulók száma a két tagozatban 145. Látogatóság 3-ik tanerő beállítását látja szükségesnek.

15. *Golop*. Vágó István lelkész-tanító működése kiváló.

16. *Gesztely*. Kocsár István működése kiváló. Magda Annáé megfelelő.

17. *Györgytarló*. Tanya a sárospataki határban, a Sárospataki Ref. Főiskola tulajdonában. Iskoláját a Főiskola tartja fenn. Székely Ödönné működése megfelelő.

18. *Hernádkak*. Vitéz Kárpáti Zoltán működése kevésbé megfelelő. A látogatóknak — a jegyzőkönyv szerint — „a tanító munkáját megfigyelni, megbírálni nem állott módjában.” Éppen ezért minősítését törölni kérem.

19. *Hernádnémeti*. Vitéz Nyitray Károly működése kiváló. Mórítzné Nyitray Margit működése szintén kiváló.

20. *Karcsa*. Veress László működése kevésbé megfelelő. A tanév első 4 hónapjában más tanította az átvett osztályt. „Az állami iskolából átvett I. o. tanulók nagyon kevés tudással jöttek át” jegyzi meg a tanító. A karcsai 1 tanerős iskola együttműködik a helybeli állami iskolával. Erre az elmúlt tanévre — egyedül valamennyi együttműködő iskola közül — szabályszerűen egyházhatósági engedélyt kért és nyert. A most meginduló tanévre megújította kérését az együttműködés iránt olyképpen, hogy a ref. iskola az I. elemi osztályt tanítsa. Ezt azzal indokolták, hogy vallás erkölcsi alapot így a ref. iskola ad a meginduláskor, különben a választ ebben az osztályban is a lelkész fogja tanítani és a rk. tanügyi esperes nem is egyezne bele, hogy a ref. iskola IV. osztályába rk. gyermek is járjon. A kérést az Egyházmegyei Tanács úgy intézte el, hogy Karcsát utasította az együttműködés olyan megoldására, hogy a ref. iskola tanítsa a IV. osztályba járó református gyermekeket, kiknek száma 57. Ha ez nem lehetséges, szüntessen meg minden további együttműködést és adjon be kérvényt a felső tagozat ideiglenes szüneteltetésére, az alsó tagozatot pedig mind a négy osztállyal állítsa fel. A vallástanítás munkájára a tanítót kötelezte. Az elmúlt tanévben különben 227 tanköteles gyermek közül 33 járt a ref. iskola I. osztályába.

21. *Karos*. Pongrácz Sámuel nincs minősítve, mert a látogatáskor 3 hónapos betegszabadságon volt. A tanév első 7 hónapjában — betegségéig — a második tanerő helyett is tanított, mivel a II. tanítói állás nincs betöltve. Azután nem tanított senki.

22. *Királyhelme*c. Máthé Ilona működése kiváló. Tanította az I—III. osztályt. A második tanítói állás ügye még mindig nem volt véglegesen lezárva, ezért helyettesítéssel oldották meg a tanítást a IV—VIII. osztályban. Helyettesített Gönci Nagy Béla segédlelkész, megfelelő eredménnyel.

23. *Kisgéres*. Orosz József működése kiváló, de ez a minősítés látogatás nélkül történt, mivel az Orosz József osztálya már április 23-án levizsgázott. A minősítés törlését javaslom. Bánhegyiné Schinkó Ilona működése kiváló. Kisgéresben szintén együttműködés van. A ref. tankötelemek száma 235, ebből hozzánk jár 96.

24. *Kesznyéten*. Komlóssy István működése kiváló. Komlóssy Istvánné működése megfelelő. Ezt a minősítést túlszűfolt iskolája dacára érte el. Kicsiny, szűk helyen szorongott látogatáskor is 75 gyermek, akik csak azért fértek el a szűk helyen, mert nem is rendes iskolapadokban ültek, hanem hosszú, csárdaszerű asztalok mellett, egymással szemben éltek. Az egyház iskolaszéke már meghirdette a III. tanítói állásra is a pályázatot. Tantermet építenek és így minden remény megvan arra, hogy jövőre kifogástalan állapotba jut az iskola.

25. *Kistárkány*. Ádám Lajos működése kevésbé megfelelő. Együttműködő iskola. A ref. tankötelemek száma 84. Ebből hozzánk jár 48 és más vallású 28, tehát csak 10-zel kevesebb, mintha minden református gyermek hozzánk járt volna. Kérdés: érdemes-e ezért együttműködni? Tanító január és február hóban katona volt, de az iskola nem szünetelt. „A hittanítást az együttműködés akadályozza, káros hatással van, ami különösen a felső osztályokban szembetűnő,” állapítja meg a jegyzőkönyv. Vallást a többi osztályban is a tanító tanította és az egyházi éneket külön órákon az I—II. o. gyermekeknek, ahol „valamelyes eredmény már található,” mondja a jegyzőkönyveket kísérő irat. „A világi tárgyakból, számtan, írás, olvasás stb. megfelelő eredményt mutattak fel a III—IV. o.-ban,” tehát a tanító saját osztályában. Látogatóság figyelmeztette a tanítót kötelessége pontos teljesítésére, minden tárggyal kapcsolatban.

26. *Kenézlő*. Nagy Béla működése megfelelő. Együttműködő iskola. Ref. tankötelemek száma 44, hozzánk jár 29 és más vallású 11. Kérdés: miért kell 44 tanuló mellett együttműködni?

27. *Kiskövesd*. Ez a legszomorubb helye egyházmegyénknek és az egyház és iskolalátogatói jelentésnek. Így szól: „Úgy a kántortanítói, valamint a tanítónői állás betöltetlen. Tanítás a tanévben szünetelt. Az iskola udvara begyo-

mosodott. Hát a gyermeki lelkekkel mi történt? Még arra sem találtak alkalmat és időt, hogy néhanapján összegyűjtötték volna a gyermekeket és Isten dolgaival foglalkoztak volna. Határozott mulasztást tapasztaltunk ezen a téren — mondja az egyházlátogatóság külön jelentése. „Felhívtuk a presbitérium figyelmét arra, hogy az újonnan választott tanárokat kérjük fel, hogy bizonyos díjazás mellett a nyári szünet alatt legalább a reggeli órákban gyűjtsék össze a gyermekeket és foglalkozzanak velük s így próbálják a mulasztást legalább részben pótolni.“ Így végzi a jelentés.

28. *Láca*. Kató János működése kiváló. Papp Ilonáé megfelelő.

29. *Legyesbénye*. Csoma István működése megfelelő. A tanulók nagyon sok éneket tudnak, de gyenge hallásuak. Látogatóság ajánlotta, hogy először a jó hallásuak tanuljanak hangosan, zavartalanul és később a gyenge hallásuak. A vallástani igazságok élménnyé teendők. Horváth Mária működése megfelelő.

30. *Makkoshotyka*. Szabó Ferenc működése kevésbé megfelelő. Szabó Ferencné jegyzőkönyvéből a minősítés hiányzik. Vitányi Bertalan működése szintén kevésbé megfelelő. Elég baj ez Makkoshotykának! A felvett jegyzőkönyvek tanúsága szerint az iskolai életet azonkívül, hogy február 1-től 10-ig fűtőanyaghiány miatt szünet volt, semmi nem zavarta. A három tanító 189 gyermeket tanított, tehát túlszűfolt sem volt az iskola. A gyenge eredmény tehát csakis a hiányos tanítói munkára mutat. Érdekes az iskola vallási képe. A 6—14 éves tanköteles ref. tanulók száma 158. Ebből a mindennapi iskolába hozzánk jár 109. — A többi továbbképzőköteles. — Két tanító is nyugodtan taníthatna, zsűfolttság nélküli iskolában. Jár azonban a ref. iskolába 80 más vallásu gyermek. Tehát 1 tanítói állást a ref. egyház tisztán a más vallásuak számára tart fenn. Az iskola fenntartása 4.460 pengőjébe kerül az egyháznak, melyhez az állam 6.108 P segéllyel járul, a polgári község azonban nem ad egy fillért sem. Érdemes ezen elgondolkozni.

31. *Megyaszó*. Kiss András igazgató-tanító nincs minősítve, mert osztálya már levizsgázott. Róla úgy emlékezik meg a jegyzőkönyv, mint aki iskolafelügyelőnek alkalmas egyén. Ezt már a korábbi látogatási jegyzőkönyvek is kiemel-

ték. Hankó Zoltán osztálya szintén levizsgázott, nincs minősítve. Bajusz Imréné nagylétszámú osztályban ért el megfelelő eredményt, Torjai Imre működése szintén megfelelő.

32. *Monok.* Dömötör Ilona működése megfelelő. Az iskola épülete hatóságilag tanításra alkalmatlan. Új iskola-épület és tanítói lakás vétele folyamatban.

33. *Nagyrosvágy.* Vitéz Puskás Lajos működése kiváló. Katonai szolgálatát teljesítő Géresi István tanító helyett Szalay György segédlelkész tanított megfelelő eredménnyel. Nagyon helyes érzékkel úgy oldották meg a helyettesítést, hogy a segédlelkész átvette vitéz Puskás Lajos eddigi osztályait, a IV—VI.-ot, ő pedig az I—III. osztály tanítását vette át, ahová nagyobb nevelési jártasság kell.

34. *Nagygyéres.* Gönczy Sándor működése megfelelő. Jakab Aranka működése kiváló. Növendékei nagyon szépen írnak. Az iskola hibája, hogy a beírási díjak szedését elhanyagolja, illetve a díjak fizetése alól indokolatlanul sok esetben felmentést ad. Arra hivatkoznak, hogy a helybeli állami iskolában is csak nagyon kevés tanulótól szedik be a beírási díjat, már pedig ha ők, t. i. a ref. iskola szorgalmazni fogják a törvényes díjak megfizetését, úgy a szülők gyermekeiket az állami iskolába fogják beíratni, hol a díjakat elengedik. Figyelemmel kísérendő körülmény.

35. *Nagytárkány.* Kuthy Anna működése megfelelő. Együttműködő iskola. Ref. tankötelesek száma 44. Ebből hozzánk jár 6. Miért kell itt együttműködni?

36. *Ond.* Bajusz Zoltán működése kevésbé megfelelő. Tóth József működése kevésbé megfelelő. Ondon az volt a helyzet, hogy Tóth József átválasztás folytán ez év március 8-án Nemesbikkre távozott és ettől kezdve osztályát Bajusz Zoltán vette át. Pályázatot hirdetnek eredménytelenül. Ezen körülmény miatt Tóth József minősítését törölni, Bajusz Zoltánét pedig, tekintettel 3 hónapon át végzett terhes kettős munkájára, megfelelőre javítani kérem.

37. *Olaszliszka.* Idrányi Barna működése megfelelő. Vele kapcsolatos jegyzőkönyvi adatok: Melléklóglalkozásai: kántor, halászmester, hordó- és borkereskedő. Ezek az egyházmegyére nincsenek bejelentve. A tanító a látogatáskor nem volt jelen, mert betegen feküdt. A 41. jk.-i pontra, mely a látogatás folyamán észlelt kedvező, vagy kedvezőtlen

észrevételek iránt érdeklődik, nincs felelet, ugyszintén a 42. pontra sem, mely a tanító megjegyzéseit tartalmazza, viszont a 43. jk.-i pontban az egyházmegyei kiküldöttek a következőket ajánlják a munka értékének fokozása érdekében, a tanító figyelmébe. „A tanító végezze kötelességét pontosan. Isk.-széki elnök és egyháztanács panasszal fordultak az esperes úrhoz a tanító gyakori mulasztásai miatt. A kiküldötteknek nem volt alkalmuk a tanítóval beszélni s az esperes úr utasításait tudtára adni.“ A megállapítások a tanító személyes megkérdezése nélkül egyoldalúak. Miután a 41. és 42. jk.-i pont kitöltetlen és bár a tanító betegen feküdt, iskolája mégis megfelelő minősítést nyert; a 43. pontban felvett megjegyzések indokolatlannak látszanak. Kár, hogy a tanító nem tehette meg észrevételeit. Ajánlom, hogy az egyházmegye külön is kísérelje figyelemmel az olaszliszakai iskolai állapotokat. Katona László működése kiváló.

38. *Örös.* Iskolai helyzetképe a következő: Az V—VIII. o. tanítója Baka Bálint konai szolgálatot teljesít és így az ő munkájáról nem adhatunk számot, mondja a jegyzőkönyvek mellé csatolt kísérő jelentés. Az I—IV. o.-t vezeti Emeritz Aranka, aki bár szorgalmasan munkálkodott, de betegsége miatt sokat mulasztott s így az eredmény nem mondható teljesen megnyugtatónak. A jegyzőkönyvi minősítése megfelelő. Az iskola és tanítói lakás rozoga, egészségtelen. Meglátszik a szűk, poros tanterem következménye a tanulókon is. Olyan benyomást tettek ránk a gyermekek — egy pár kivételével, — mint a fonnyadt virágok. Az örösi iskola külső képe a régi falusi kovácsházakra, vagy cselédlakásokra emlékeztet. Sürgősen utasítandó az örösi egyház presbitériuma, — mondja tovább a kísérő irat — hogy iskolaépítési államsegély kieszközlése végett a szükséges lépéseket haladéktalanul tegye meg s az eljárásról tegyen jelentést az esperes úrnak.

39. *Prügy.* Vitéz Bak Sándor működése megfelelő. Gérecz József kevésbé megfelelő, Lakatos Józsefné sz. Szabó Piroska megfelelő. Látogatóság utasította az iskolaszéket, hogy az E. T. V. tc. 26. §-a, nemkülönben a Népisk. Szerv. Ut. 216. §-a értelmében az igazgatói állást és vele a tanítótestületet haladéktalanul szervezze meg, hogy ezáltal iskolájuk belső élete magasabbra emelkedjék.

40. *Révleányvár.* Sohajda Mihály lelkesztanító működése megfelelő. Sohajda Mihályné működése szintén megfelelő. Iskolájuk alsó- és felső tagozatu. Egy tanteremben váltakozva tanítanak és pedig az alsó tagozatot a férfi. Tagozatsere szükséges.

41. *Ricse.* Sipos István, Pataki István, Sümegi Ilona, Sárközy Mária tanítók, illetve tanítónők működése kiváló. Ehhez a minősítéshez hozzá kell vennünk, hogy valamennyi tanító zsúfolt iskolában érte el. Pataki István 121, Sümegi Ilona 94, Sipos István 86, Sárközy Mária 71 tanulót tanít. Összesen 372. Ennyi gyermekhez még 4 tanerő volna szükséges. Tehát minden tanító kettőért dolgozik kiváló eredménnyel. A 372 tanulóból más vallású 94. Ha ezek más iskolába járnának, akkor is zsúfolt maradna a ricsei ref. iskola. Sürgős tehermentesítésre van szükség.

42. *Sajóhidvég.* Horvát Imre katona. Minősítése e miatt hiányzik. Nagy Magdolna működése megfelelő.

43. *Sírospatak.* Szathmáry Lajos és Palumbyné Szathmáry Mária működése kiváló, Nagyné Kállay Júlia és Szathmáry István működése megfelelő.

44. *Semjén.* Maklár János működése megfelelő.

45. *Sóstófalva.* Incze Árpád működése kevésbé megfelelő. A jegyzőkönyvből nem derül ki miért, csak kevésbé megfelelő az iskola, sőt a következő szószerint vett kitételek vannak a tanító működésével kapcsolatban: „A gyermekek tudása megfelelő. A tanító értékes és nehéz munkát végzett. Jól olvasnak, számolási készség fejlesztendő. Egyedül van a községben s annak gondos vezetője.“ A statisztikai adatokból pedig megállapítható, hogy a tanulók között segélyegyletet szervezett, amely működik is és amely egyedüli egyházmegyénkben. Javaslom, hogy ezek alapján minősítését „megfelelő“-re emeljük.

46. *Sima.* Cseppeli Béla működése megfelelő. Megnyugtató helyzet.

47. *Taktaszada.* Orosz László működése megfelelő. Egyedné Csicsery Vilma működése szintén megfelelő.

48. *Taktaharkány.* Jakab Antal és Pónus Pál Tivadar működése kiváló. Együttműködő iskola. Ref. tankötelesek száma 234. Hozzánk jár 113 a III—IV. o.-ba.

49. *Taktakenéz.* Éger Károly működése megfelelő.

50. *Tállya*. Balogh János tanító egész tanéven át katona. Az iskola együttműködő a helybeli evangélikus iskolával olyképpen, hogy a felső tagozat a ref. iskolába jár. A bevonult tanítót okt. 15-től Osváth József ref. lelkész helyettesítette febr. 1-ig. Ezen időponttól az április 15-én megtartott vizsgáig Aikelin Vilmos evangélikus tanító. A látogatóság megvizsgálta az alsó tagozatban Osváth József ref. lelkész által folytatott vallásoktatást és azt megfelelőnek találta.

51. *Szerencs*. Máthé László működése kiváló. Itt a tankötelesek száma 298. Hozzánk jár 77 az I—VI. o.-ba, 28 a községi továbbképzőbe és 40 a polgári iskolába. Az állami iskolába 153 ref. tanköteles jár. A látogatási jk. 44. pontjában a látogatóság a következő megjegyzést teszi: „Az elég nagyszámu gyülekezet részére minél előbb legalább 2 tanerőre és a VII—VIII. o. bevezetésére volna szükség.

52. *Tarcal*. Károlyi János, Molnár Ferenc és Gyomayné Tassonyi Margit működése kiváló.

53. *Tiszakarád*. Iskolai helyzetkép: Van 4 tanerő. 1 ezek közül — nevét nem vették jegyzőkönyvbe — egész tanéven katona. Növendékei nem jártak. A működő tanítók közül úgy Bocsor Géza, mint Tarpay Klára és Nemeséri Etelka működése megfelelő. 1 tanterem áprilisban összeomlott, a többi is átépítésre és javításra szorul. Ötödik tanerő beállítását látnák szükségesnek. Tiszakarádon a ref. tankötelesek száma 6—14 évesek 456. Ebből hozzánk jár 262. Némi zsúfoltság valóban fennáll.

54. *Tiszaladány*. Nemes Lajos működése megfelelő. A látogatási jegyzőkönyv adatai szerint 2 tanító munkáját végzi dicsérendő szorgalommal 6 osztályban. 136 tanuló tanít emberfeletti munkával. A tanterem falát ügyes rajzok, térképek díszítik. Nagyon sok ügyes kézimunka van. A tanító felesége saját szorgalmából női kézimunkát tanít. A gyermekek fegyelmezettek. Tudásuk jó. Fogalmazás tiszta, de kevés. A j. könyvi adatok alapján ajánlom, hogy működése „kiváló“-nak minősítsék és úgy neki, mint feleségének a kifejtett ügybuzgóságért egyházmegyénk köszönetét és elismerését fejezze ki.

55. *Tolcsva*. Szöllőssy Anna működése kiváló. Kántori szolgálatot is teljesít.

56. *Tokaj*. Uray László működése kiváló. Zsúfolt iskola. 84 tanuló.

57. *Tiszalúc*. Angyal László és Regéckei Géza működése megfelelő. A 3-ik tanerő Botos András katona. Növendékeit kartársai tanították. Az iskola együttműködő. Ref. tankötelesek száma 338. Ebből hozzánk jár 224 a III—VIII. o.-ba.

58. *Újcsanáros*. Filep Sándor működése kiváló. Érdekes együttműködés folyik az újcsanárosi evangélikus iskolával: Az I—II. o. az evangélikus iskolába jár, a III—IV. o. a ref. iskolába. A felső tagozatot pedig mindenik felekezeti a maga iskolájában tanítja.

59. *Vajdácška*. Kolláth Sándor működése megfelelő. Főzőné Rózsa Júlia működése kiváló.

60. *Viss*. Sőregi Gabriella tanítónő működése megfelelő.

61. *Zemplénagárd*. Iskolai helyzete nagyon súlyos. Két tanerő mellett tanítás alig volt, mert Makai egész tanéven át katona volt. Gönczy pedig, aki bevonult kartársát is helyettesítette, május 23-án szintén bevonult. Azután nem tanított senki.

Úgy a magam, mint látogató társaim tapasztalatai alapján jelentem még, hogy az együttműködő iskolák tanulóinak református szellemben való nevelése és fejlődése általában hiányokat mutat és az együttműködésre vonatkozó egyházmegyei határozatot (L. 1941. 53/e. jk. pont) Karcsa, Tállya és Újcsanáros kivételével valamennyi egyház presbitériuma figyelmen kívül hagyta. Tekintettel arra, hogy az együttműködésnél fontos egyházi érdekeink szenvedhetnek csorbát, a mulasztó presbitériumok fegyelmi vétséget követtek el. Felhivandók mulasztások igazolására. A mostani jelentés alapján felülvizsgálandónak tartom a tudomásra jutott együttműködések és erre nézve újabb elvi határozat hozatalát látom szükségesnek, tekintettel arra, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztérium 26.000/1941. sz. rendeletének 34. §-a ebben a részben szintén rendelkezett.

Ugyancsak meg kell még említenem tapasztalatainkat az egyházi ének tanításával kapcsolatosan. Amíg vannak nagyszerű példák a kiváló énektanításra, addig igen nagy százalékban vannak iskolák, hol a gyermekek alig tudnak énekelni. sem egyedül, sem tömegben. Kiválóan minősített iskolák is vannak ilyenek. Okául azt hozzák fel, hogy a gyer-

mekeknek nincs zenei hallásuk. A gyülekezet azonban kifogástalanul énekel. Bizonyos, hogy a zenei hallás is fejlődik a korral, de az is bizonyos, hogy sehol sincs olyan iskola, hol a jó hallásúak is legalább olyan arányszámban nem volnának már iskolaköteles korban, mint az egészen rossz hallásúak. A tanító nevelői érzékének kell megtalálnia, hogy az énektanítás megérdemelt színvonalára emelkedhessék.

a) Egyházmegye közgyűlése örömmel veszi tudomásul, hogy dacára a nehéz időknek, természeti csapásoktól és háborus viszonyoktól sújtott iskolai esztendőknél, mindazonon a helyeken, hol a tanító iskolájában lehetett, a gyermekek tanításának nagy ügye, a jövő építése az elmúlt évben is általánosságban szép eredményeket hozott. Isten áldása legyen minden jó munkáson és a munkán.

b) Egyházmegye közgyűlése a helyszínen felvett iskolalátogatási jegyzőkönyvek adatai alapján Csobajon Balogh Józsefnek, Hernádkakon vitéz Kárpáti Zoltánnak, Kisgéresben Orosz Józsefnek minősítését az elmúlt tanévre törli; Ondon Bajusz Zoltán minősítését, valamint Sóstófalván Incze Árpádét kevésbé megfelelőről megfelelőre, Tiszaladányban Nemess Lajos minősítését megfelelőről kiválóra helyesbíti, egyben úgy Nemes Lajosnak, mint feleségének ügybuzgó, kötelességeik mértékét messze túlhaladó tevékenységükért köszönetét és elismerését fejezi ki, nemkülönben Ricse tantestülete valamennyi tagjának.

c) Kiskövesd iskolaszékét utasítja, hogy az üresedésben levő mindkét tanítói állást, Tiszaladányban, Ondon, Csobajon és Karosban pedig 1—1 tanítói állást iskolaszékeik haladéktalanul töltsék be.

d) Ismételten utasítja Örös presbitériumát, hogy 2 tanteremnek és 2 tanítói lakásnak építésére a szükséges előkészületeket haladéktalanul tegye meg, melyről ez év dec. hó végéig esperesi hivatalnak tegyen jelentést.

e) Utasítja Bodrogszentes, Kenézlő, presbitériumait, hogy tegyenek igazoló jelentést 15 nap

alatt arról, miért nem tettek eleget az 1941. évi őszi egyházmegyei közgyűlés 53/é pontja alatt hozott határozatának? Egyben jelentsék, hogy a most beálló tanévben hogyan kívánják az iskolai munkát folytatni és miért, továbbá hogy a vallás- és egyházi énektanítást hogyan fogják kifogástalan módon biztosítani?

f) Felhívja a kebelbeli tanítókat, hogy az egyházi ének tanítását minden iskolában emeljék magasabb színvonalra. Kiváló minősítést csak az olyan iskola nyerhet, melynek énektanítása is kifogástalan.

g) Felhívja valamennyi egyház presbitériumát, hogy a 8. osztályos népiskolára való áttérésnél lehetőleg 9 hónapos tanévet állítsanak be okt. 1.-i kezdettel, mivel református magyar népünk életérdekeinek leginkább ez felel meg.

h) Felhívja mindazon iskolákat, hol a tanító részére könyvtár nincs, hogy erről fokozatosan gondoskodjanak.

23/i. Az Alsózempléni Református Egyházmegyei Tanítóegyesület 1942. évi szept. hó 23-án Sárospatakon tartott közgyűléséből a következő határozati javaslatot terjeszti az egyházmegyei közgyűlés elé:

1. Az Alsózempléni Református Egyházmegye Tanítóegyesületének közgyűlése kimondja, hogy az új református tanterv megjelenésével kapcsolatban református tanügyi értekezletek tartását látja szükségesnek.

2. A református tanügyi szakértekezleteken való megjelenés és közreműködés a kebelbeli tanítókra kötelező. Minden tanító ott jelenik meg értekezleten, ahová a mindenkori szakfelügyeleti beosztás szerint egyházközsége illetékes.

3. Egyesületünk kéri a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlést, hogy a református köznevelés hatékonyabb és egyöntetűbb ellátása céljából a tanügyi értekezleteken való kötelező megjelenést és közreműködést a vallásoktatással foglalkozó lelkészekre és segédlelkészekre nézve is mondja ki.

4. Már a jelen közgyűlésből szeretettel meghívjuk iskolaszéki elnökeinket valamennyi értekezletünkre.

Tanítóegyesület azzal indokolja meg javaslatát, hogy a tanítóság már a Tanterv megjelenése előtt is érezte, hogy a mi iskoláink lelke a világi hatóság által rendezett nevelésügyi szaktanácskozmányokon bemutatott formákba nem mindig illeszthetők be. Mivel pedig a lényeg éppen ez a lélek, melyért az egyházak iskoláikat századokra visszamenőleg súlyos áldozatok árán is, községet és államot megelőzve alapították és fenntartották, ennek a léleknek tiszta és csorbulásmentes köztünk maradásához van szükség az egyházi jellegű nevelésügyi értekezletekre, hogy megtalálják, azaz a mai nevelési és módszertani elvek segítségével kialakítsák azt a legigazibb módszeres formát, melybe a mi református népiskoláink lelke pontosan beleillik. A legdrágább gyöngynek keresnek arany foglalatot. A tiszta református életfelfogás szolgálatát akarja tökéletesíteni a református tanügyi értekezlet. A mi látásunkban — mondja az indokolás — Isten annyira nagy, hogy nem takarhatja el szemünk elől sem a földrajz, sem a számtan, sem a természetrajz. Mindig őt látjuk, mert Ő mindenben ott van. Betölti az egész világot. Megnöveli a buzagalászt, mozgatja a vizpárányokat, egybegyűjti a tengert, ad vasat, szenet, ásványolajat, villámló erőket, gondolkodó agyvelőt, csodákat gyártó emberi kezet és mint a legjobb édesatyja, bizonyára kedvesen és megbocsájtóan mosolyog rajtunk, mikor el-el dicsekszünk, hogy ezt is én csináltam, azt is én csináltam. Ezt a nagy Urat akarja szolgálni a református tanügyi értekezlet, amikor az új Tanítástervnek anyagátömkelegében is egyedül őt keresi, akiben minden összefügg.

Elgondolásuk szerint ezek a tanácskozások akkor lesznek igazán hatékonyak és egyetemesek — már t. i. az alsözempléni viszonylatban — ha azokon nemcsak a tanítóság, hanem a hitoktatással foglalkozó lelkészek és segédlelkészek is részt vesznek. „Építse egyitek a másitokat!“ . . . mondja Pál apostol. A Szentírásnak ez a parancsa talán sehol szebben és hasznohozóbban meg nem valósulhat, mint éppen ezen értekezleteken. A lelkészek a vallásnak magas ismeretét, a tanítók pedig a tanításban és nevelésben való nagyobb jártasságukat és szaktudásukat vihetik bele a tanácskozásba. Ime két jó, ami összeadva csak nagyobb jó lehet. Örömmel vennék, ha ezen szaktanácskozásokon az iskolaszéki elnökök is

— mint kedves vendégek — megjelenének. Nem lehet közömbös rájuk nézve sem, hogy ismerik-e azt a munkát, mely egyházuk iskolájában folyik. Azért hívják meg már a közgyűlésükből őket az értekezletekre. Lehetetlen, hogy az ilyen egybefutó munkából úgy az iskolai, mint az egyházi életben ne származnának Isten dicsőségét hirdető szép eredmények.

Egyházmegyei közgyűlés örömmel értesül a tanítóegyesületnek a református köznevelés színvonalát emelni kívánó határozatáról és azt teljes egészében elfogadja azzal, hogy a református tanügyi értekezleteken való megjelenést és közreműködést a vallásoktatással foglalkozó lelkészekre és segédlelkészekre nézve is kötelezően kimondja, egyben felhívja az iskolaszéki elnökök figyelmét, hogy ezen értekezleteken való megjelenésük felette kívánatos.

Közgyűlésünk jelen határozatát indokolásával együtt a társ egyházmegyéknek való megküldés végett hasonló határozat hozatala céljából a Főtiszteletű Egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti.

23/j. Egyetemes Konventünk 8144/1942. sz. határozatával kibocsájtotta a Református Tanításterv és Utmutatások I. kötetét, elrendelte, hogy mindazon iskolákban, melyek 8 osztályos népiskolává alakulnak át, ezt a tantervet kell alkalmazni. A korábbi utasítások ezentul csak azon iskolákra vonatkoznak, melyek egyelőre még 6 osztályúak maradnak. Az átmenettel kapcsolatban szükséges — mint a tanításterv bevezetése mondja — hogy annak szellemével és alkalmazásával tanítóink, tanítótestületeink és egyesületeink behatóan foglalkozzanak. Legalább két év kell arra, hogy a 8 osztályúvá fejlesztés ideje alatt az új tanításterv által felölelt ismeretanyagban, annak iskolai felhasználásában és módszerének alkalmazásában kellő tájékozottságot és jártasságot szerezzen a tanító.

Az alsózempléni református egyházmegye közgyűlése örömmel üdvözli a református Tanításterv és Utmutatások megjelenését és annak használatát mindazon népiskoláiban elrendeli, melyek a 8 osztályú rendszerre tértek át. Ezzel kapcsolatban uta-

sítja a 8 osztályra áttért iskolafenntartó egyházak presbitériumait, hogy — amennyiben ezt még nem tették — a 8 osztályra való áttéréőről hozzanak szabályszerű határozatot és azt úgy az esperesi hivatalhoz, mint a királyi tanfelügyelőséghez terjesszék be. Ugyancsak utasítja ezen iskolák tanítóit is, hogy két évi átmeneti idő alatt a Tanításterv ismeretanyagában, rendszerében, felhasználásában, szellemében behatóan tájékozódjanak és ezek után próbatanmeneteik alapján helyi tanmeneteiket készítsék el, melyeket a Felügyeleti Szabályzat rendelkezései szerint mutassanak be.

23/k. Egyházmegyei tanügyi bizottság a Felügyeleti Szabályzat 45. §-a értelmében a most megalkotott felügyeleti körzetekbe iskolafelügyelőkül ajánlja Kántor Mihály, Kató János, Posta Sándor, Szathmáry Ferenc, Filep Sándor és Angyal László tanítókat.

Egyházmegyei közgyűlés a tanügyi bizottság javaslatát elfogadja és iskolafelügyelőkül a jelen tanévtől számított 6 évre a következő beosztással küldi a megválasztott felügyelőket: Királyhelmei körzetbe Kántor Mihály, cigándi körzetbe Kató János, sárospataki körzetbe Posta Sándor, szerencsi körzetbe Szathmáry Ferenc, megyaszói körzetbe Angyal László, tiszalúci körzetbe Filep Sándor iskolafelügyelő-tanítókat. Kántor Mihály iskolafelügyelőt megválasztja a tanügyi bizottság előadójául. Valamennyiük munkájára Isten áldását kéri.

23/l. Tárgyaltatott a népiskolai szakfelügyeletre vonatkozó konventi szabályzat, melynek életbeléptetésével kapcsolatban egyházmegyei közgyűlés a következő szabályrendeletet alkotja:

Szabályrendelet

a Református Egyetemes Konvent 234/1941. sz. határozatával a református népiskolák számára kiadott felügyeleti szabályzat végrehajtására.

1. §.

Az Alsózempléni Református Egyházmegyében az 1942/43. iskolai évvel a Felügyeleti Szabályzat életbe lép. A szabály-

zatban az esperesre ruházott kötelességek teljesítése az egyházmegyei tanügyi bizottsági elnök feladata.

2. §.

Az egyházmegye iskolát fenntartó egyházközségei 6 felügyeleti körzetbe tartoznak és pedig:

I. *Királyhelmei körzet*: Ágcsernyő, Nagytárkány, Kistárkány, Bacska, Bodrogmező, Bodrogszentes 1—1, Királyhelme, Kisgéres, Nagygéres, Örös, Nagyrozvágy, Láca 2—2 tanerővel. Összesen 12 egyház 18 tanítóval.

II. *Cigándi körzet*: Semjén, Karcsa 1—1, Zemplénagárd, Révleányvár, Kiskövösd 2—2, Ricse 4, Cigánd 7 tanerővel. Összesen 7 egyház 19 tanerővel.

III. *Sárospataki körzet*. Györgytarló (tanya), Viss, Kenézlő, Bodrogolaszi, Erdőhorváti, Bodrogsára 1—1, Bodroghalász, Vajdácska 2—2, Makkoshotyka 3, Sárospatak, Tiszakarád 4—4 tanerővel. Összesen 11 egyház 21 tanítóval.

IV. *Szerencsi körzet*: Tolcsva, Sima, Szerencs, Monok, Golop, Tállya, Tokaj 1—1, Olaszliszka, Erdőbénye, Ond, Tiszaladány 2—2, Tarcal 3 tanerővel. Összesen 12 egyház 18 tanítóval.

V. *Megyasói körzet*. Sóstófalva, Újcsanáros, Hernádkak, Berzék 1—1, Legyesbénye, Alsódobsza, Gesztely, Sajódidvég 2—2, Hernádnémeti 3, Megyaszó 4 tanerővel. Összesen 10 egyház 19 tanítóval.

3. §.

A népiskolai szakfelügyelők tiszteletdíja körzetenként 100 pengő. A tanügyi előadónak is megválasztott felügyelő tiszteletdíja együttesen 200 pengő az egyházmegyei pénztárból.

4. §.

A szükséges fuvarról az érdekelt egyházközség tartozik gondoskodni.

5. §.

A statisztikai adatok összegyűjtését iskolafenntartó egyházakban az iskolafelügyelők, iskolát nem tartó egyházakban, szórványokban a vallásoktatási szakfelügyelők végzik.

24. Egyházmegyénknek 1941. évi március hó 9-én tartott közgyűlésének 53/c. pontja alatt hozott határozata értelmében

Ágcsernyő, Kisgéres, Kistárkány, Nagytárkány és Tiszalúc egyházközségek presbitériumai kérelemmel fordultak az egyházmegyéhez, hogy az 1942/43. tanévre engedje meg iskolájuknak a községükben lévő községi iskolával való együttműködést. Ágcsernyő azzal indokolja kérését, hogy tanítója katonai behívás előtt áll, Kistárkány pedig azzal, hogy tanítója katonai szolgálatot teljesít. Az együttműködés megszüntetése esetén református gyermekeink nem járhatnának egyáltalán iskolába, míg így tanulásuk biztosítva van. Nagytárkány teljesen leszegényedett az evangélikus hitre tért volt református hívek kiállása miatt. Az a 20 család, aki reformátusnak maradt, nem képes iskolájáról önmaga gondoskodni. Községi segélyt vesz igénybe, melytől az együttműködés megszüntetése esetén elmaradna. Kisgéres szerint a községi iskolában mindenik tanító református, akik választásuk idején a református vallás tanítására önként vállalkoztak és annak eddig dicséretes eredménnyel meg is feleltek. A községi tanítók az egyház tantermeiben tanítanak. Tiszalúc szintén a tanítók katonai szolgálatával indokolja kérését, nagyon szomorú helyzetben. Az együttműködést úgy oldják meg, hogy az I—II. osztályokat tanítja a községi iskola, a református iskola számára így is marad 225 tanuló, hol 3 csoportban három tanító foglalkozik velük 70—80-as létszámmal. A három tanító közül azonban kettő katonai szolgálatot teljesít.

Egyházmegyei közgyűlés Ágcsernyő, Kisgéres, Kistárkány, Nagytárkány és Tiszalúc egyházközségeknél a kérelmeikben lefektetett kényszerítő indokoknál fogva megengedi, hogy iskolájuk az ottani községi iskolával mindaddig együttműködjék, míg a jelenlegi körülmények fennmaradnak. Nagytárkány tanítóját azonban kötelezi, hogy a nagytárkányi együttműködő iskolákba járó református gyermekeknek vallás- és egyházi énektanítását kifogástalanul lássa el, mivel azok száma nem haladja meg egy iskolában tanítható gyermekek létszámát és különműködés esetén különben is el kellene látnia. Kisgéres presbitériumát felhívja, hogy történelmi rögzítés céljából tegyen részletes jelentést esperesi hivatalhoz arról, milyen címen tanítanak a községi tanítók az egyház termeiben?

25. Martin Miklós vo. szakelőadó előterjeszti az 1941/42. isk. évről köv. jelentését :

Az alsózempléni református egyházmegye területén az 1941/42. iskolai évi, bármilyen jellegű nem református iskolában folyó vallásoktatásról szóló jelentés két főtenyezőből tevődik össze : a vallásoktatók személyi törzskönyvi lapja adataiból és az egyházmegye 1941. szept. 18-i közgyűlés 22/d. sz. határozata szerint megbízott vallásoktatási szakfelügyelők jelentéséből. Így a jelentés is két főrésze tagozódik :

I. Az 1941/42. iskolai évről 44 drb vallásoktatói személyi törzskönyvi lap érkezett be. Vallásoktatást végzett 21 lelkész, 3 vallásoktató-lelkész, 13 segédlelkész, 3 tanító, 3 tanítónő és 1 nyug. tanító.

Jelentések szerint, a tanulók iskola és nem szerinti megoszlása a következő :

4 polgári iskola	198 fi	138 leány,	összesen	336
4 iparos és ker. isk.	71 „	1 „	„	72
4 ref. elemi	76 „	106 „	„	182
<hr/>				
12 iskola	345 fi	245 leány,	összesen	590
28 állami elemi	961 „	1059 „	„	2020
20 községi „	434 „	463 „	„	897
9 róm. kat.	96 „	109 „	„	205
2 uradalmi	17 „	20 „	„	37
<hr/>				
Össz. 71 iskola	1853 fi	1896 leány,	összesen	3749

ref. vallású tanuló.

Észrevételem, hogy valóságban a szám ennél magasabb, mert nem minden iskoláról futott be a jelentés. Így is jobban megközelíti azonban a tényleges helyzetet, mint a tavalyi.

A vallásoktatásért kapott fizetések megoszlása a következő : államtól 736 P 97 fillér, községtől 489 P 80 fillér, egyháztól 680 P, intézettől 340 P. Összesen : 2246 P 77 fillér. Ezenkívül a három vallásoktató-lelkész államtól élvezett összes javadalma : 10796 P 52 fillér. Megjegyzem, hogy ez adatok sem pontosak, mert nem mindenki vezette be javadalmazását az ívbe.

A vallásoktatási óraszámok általában kielégítőek. Szomorú azonban, hogy az egyházmegyei közgyűlés felhívása

ellenére sem javult a helyzet, egyes községekben, így pl.

Bodrogkeresztúron	105	gyermek	heti	5	óra
Bodroghalmon	110	"	"	5	"
Karcsán	189	"	"	6	"
Nagykövesden	102	"	"	4	"
Tiszakarád községi	119	"	"	5	"
Pácinban a	224	"	"	7	"

némi javulás, de nem elég. Talán a heti 3 énekórából lehetne felhasználni 2-t az V—VII. o. hittanórájába.

A jelentések túlnyomó része azt jelenti, hogy van tanmenete. A helyzet valójában az, hogy a vallásoktatók tekintélyes része nem nyújtotta be tanmenetét s a helyesbítésre utalt tanmeneteket sem küldötték be. Maga a tanmenet még nem jelenti, hogy eredményes is a tanítás, de vitathatatlan, hogy rendszeresebbé teszi az anyag átadását és a vallásoktatónak is könnyebbségére szolgál. Hasonló az eset a haladási napló rendszeres vezetésével.

Örvendetes, hogy a tankönyvek sokfélesége tűnőben van. Kívánatos volna, hogy a jövőben a nagyobb létszámú növendékeknél, mint pl. Bodroghalom, Cigánd állami, Pácin, Tiszakarád községi iskola, a nagyobb tananyagot felölelő tankönyveket vezessék be, Monyhataján pedig vonják ki a Nagy István-féle könyvet. Jelentések szerint a konfirmáció Káté használatában is kezdünk egységesedni.

Vasárnapi iskolába 27 iskola növendékei jártak. Tanítással lelkészek, segédlelkészek, tanítók és tanítónők mellett, nem hivatalos jellegű egyének is foglalkoztak. A múlt évi jelentésben említettekén kívül Alsóbereckin a lelkész fia, Bodroghalmon a lelkész leánya, Királyhelmeceken Kövendy Mária és Pandy Olga, Perbenyiken Gál Lajos, Sáros Erzsébet és Piroska, Fülep Gizella nevével találkozunk. A tanulók szépen gyakorolták a jótekonyságot és különböző gyűjtésekben is segítettek. Így Bodroghalom 20 P, Bodrogmező 10 P, ruha és élelmiszer. Bodrogszentesen előadást tartottak a Darányi Kálmán Diákház javára. Az eredmény 16 P 66 fillér, Bodrogkeresztúron a perselypénz 5 P 96 fillér, a gyűjtés 48—50 P. Királyhelmeceken 15 P, Leleszen 6 P, Nagygyéresen 10 P, Szegilongon 6 P, Szomotor-Vécsen gyűjtés 39 P, Vámosújfalun 24 P. Példát nyújtó eredmények.

A polgári iskolákban S. D. G. egyesület működik s a tanulók közül többen (Szerencs, Sárospatak, Tokaj) vesznek részt a cserkész munkában. Vámosújfalun falusi cserkész-csapat működik.

Nem sok javulást mutat a múlt évihez viszonyítva az iratmisszió ügye. Az Örömhír 20, Fecske 2, Kisfecske 35, Külmisziói füzetek 74, Mi Utunk 20, Hajnal 1, S. D. G. Krónika 1 és a nem egyházi Gyermekvilág 14 példányban jár a gyermekeknek. Nem hiszem, hogy a polgári iskolákban ne akadna előfizető a Mi Utunk-ra és a vasárnapi iskolások között ne lenne kelete a Kisfecske-nek.

Rendkívül kevés szemléltető eszközük van a vallások-tatóknak. Királyhelmecen és Sárospatakon a Jézus élete c. filmet vetítették. A Szeretetszövetség munkáját Királyhelmec a filmmel ismertette.

Családlátogatást kevesen jelentenek.

Sérelmes, felekezeti jellegű imát az iskolákban nem használták, de hangos keresztvetést jelent: Kenézlő, Mád, Mezőzombor, Szerencs.

Sárospataki vallásoktató egyházmegyei kölcsönkönyvtár (valláskönyv, biblia, zsoltár) szükségességét hangoztatja. Tokaj olcsó iskolai énekeskönyvek forgalomba-hozatalát kéri.

II. Egyházmegyénk területe három ellenőrzési körzetre volt felosztva az év folyamán. Az egyes körzeteket Csathó József, Keresztúry László és Martin Miklós látogatták. Mivel az ellenőrzés céljára tervezett nyomtatványok még nem bocsátottak rendelkezésükre, a törzskönyvi lap kérdő pontjai alapján állítottuk ki a jegyzőkönyveket, melyek alapján véve megegyeznek a beküldött törzskönyvi lapok adataival. Különböző körülmények miatt csak a második félévben voltunk olyan helyzetben, hogy látogathattuk az iskolákat. E látogatás mindenütt „tájékoztató” volt, mivel első ízben történt ilyenmű felügyelet. Eredménytelennek e felügyelet semmi esetre sem mondható, sőt kellemesen cáfolta meg aggályaimat e látogatások céltalansága felől. Köszönettel tartozom két felügyelőtársamnak, kik lelkiismeretesebbek voltak feladataik végzésében mint én, aki nem látogattam végig minden, a körzetembe tartozó iskolát.

Csathó József jelentése kiemeli, hogy a meglepetésszerű látogatásoknál, minden alkalommal munkahelyén találta a

hitoktatót. Ha voltak hiányok, módszerbeliek voltak inkább. A szükséges útmutatásokat a jövőre vonatkozólag mindenütt megadta. Tíz vallásoktatóról ad részletes rajzot. Minősíteni nem minősít. Általában jó az eredmény. Kiemeli egyes lelkészek óhaját. Például a bodroghalmi lelkipásztor és a szegii tanítónő, kívánatosnak tartják, hogy a továbbképzés érdekében vallásoktatási kérdésekkel foglalkozó szeminárium tartassék; a bodrogkereszturi lelkipásztor az egyházmegye útján szeretné felemeltetni hittanórái számát; józsefmajori hitoktató az imádságok egységesítését tartja kívánatosnak, legalább az alsó osztályokban.

Egyes vallásoktatók nagyon mereven mozognak a gyermekek között és erősen kísért a könyvnélkülizéshez való ragaszkodás, sőt a túlszigorúság is, melynél fogva „a gyermekek nehezen olvadtak fel az alól a jégkéreg alól, hova a hitoktató befagyasztotta őket.“

Szomorúsággal állapítom meg a jelentésből, hogy a szegilongi róm. kat. iskolába járó növendékek (25) karácsonytól husvétig nem részesültek rendszeres vallásoktatásban és hogy a vilmatanyai uradalmi kat. iskolában sem volt következetes hitoktatói munka.

Keresztúry László, nagy lelkiismeretességgel őrizte ellen egyházmegyénk északi részén a vallásoktatást. Nehéz feladata volt, a sok kooperáló iskola miatt. Általában azonban megnyugtató a helyzet. Részletezve: dicséretes a munka Leleszen, jó Bodrogszentesen, Karcsán, Királyhelmeceken, Kisgéresen, Nagygéresen, Pácinban, Kisrosvágyon, Monyhata nyán, megfelelő Perbenyiken, Szolnocsán, eredményes Ágcsernyőn, relative jó a vékei körzetben és Nagytárkányon. Ez utóbbi helyen nem látja megindokoltnak a kooperációt. Gyenge eredményt talált Bélyen, Becskeden és Nagykövesden, nagyobb bajt látott Kistárkányban, hol január és február hónapokban a róm. kat. iskolával kooperáló osztályokban senki sem látta el a hitoktatást, de a községi iskolában is jobb eredményt várt a talátnál. Bottyánban értesülése szerint, a ref. vallású tanulók (14) rendszeresen részt vesznek a róm. kat. vallásórákon. Kisdobrán 4 gyermek hitoktatásáról nem történt gondoskodás.

Vallássérelemként jelenti, hogy a királyhelmecei állami elemi népiskola egyik tantermében a kereszt, Mécs László

plebános képe pedig minden tanteremben ki van függesztve.

Az egyházmegye déli részén is meg lehetünk elégedve a nem református iskolákban folyó vallásoktatásunkkal. A meglátogatott iskolákban: Mádon, Mezőzomborban, Szerencsen, Tarcalon, Tiszalúcon megbízható kezekben van gyermekeink vallásos nevelése. A szakfelügyelők iskoláit is meglátogattam. Nagyon szép eredményt tapasztaltam a gyermekeknél.

Ha áttekintem látogatásainkat, úgy találom, hogy a tanyai és a szórvány-faluk iskoláiban nem kapják meg tanulóink a kellő vallási ismereteket. A 3—10 gyermek létszámú gyermekekhez a legnehezebb hozzájutni s valóban itt is kerül legtöbbször az egyházközségnek a hitoktatás. Pl. az egyik tanyai iskola 11 növendéke minden héten 5 P-be kerülne a gyülekezetnek, a fuvar költség miatt. Bizony ily helyeken nehéz feladat előtt áll a felügyelet is.

Az 1941/42. iskolai évben nem minden iskolát látogattunk meg, részben a rendelkezésre álló kevés idő, részben a közlekedési nehézségek miatt. Így is 38 vallásoktató munkáját tekintettük meg, személyes látogatással. Mint jelentésem elején hangoztattam is, a látogatásaink inkább „tájékoztató” ismerkedés számba mentek. Kellő nyomtatvány sem állott rendelkezésünkre. Év elején kisebb nehézségbe ütközött a hivatalos adatok megszerzése is, de az esperesi hivatal közbenjárására a m. kir. kassai tankerületi főigazgatóság útján, azokat is sikerült megkapnunk.

A látogatásokon kívül hatáskörömbe tartozott a tanmenetek átnézése. Az év elején 22 vallásoktató különböző iskolákra és külön osztályonkénti tanmenetét néztem át. Azokat az érvényben levő tantervvel egybevettem, úgy a tan-, mint az énekanyagot. Észrevételeimet közöltem az esperesi hivattal is. Egyesek október hó után küldöttek be tanmenetet, de voltak oly vallásoktatók is, kiknek nincs szükségük tanmenetre. Különösen az énekanyagnál nem veszik figyelembe az előírtakat.

Az a benyomásom, hogy a felügyelet lassan-lassan megtermi majd a maga gyümölcsét. Ha csodát nem is teremt, de a vallásoktató érezni fogja, hogy törődnek a munkájával és ez is igehirdetési lehetőség. Bizonyos szempontból hatékonyabb, mint a szószéki szolgálat.

Áttekintve az évi munkát, bátorkodom néhány javaslatot előterjeszteni.

1. Egyházmegyei határozat biztosítsa Szegilongon, Bodrogzsádyban, Vilmatanyán s hasonló helyeken a hitoktatói munka zavartalan végzését; s még abban az esetben is, ha e munkát továbbra is a theologus ifjak végeznék, kívánatos lenne, hogy abba legalább időnként az illetékes lelkipásztor is bele kapcsolódna, hogy a szórvány legalább a gyermekeken keresztül, a pásztorral összeköttetésben legyen.

2. Minél kevesebb helyen engedjék meg a kooperációt. Ha pedig már megvan, akkor a gyülekezet gondoskodjék az erőteljesebb vallásos nevelésről.

3. Valamilyen formában rendeztessék vallásitanítási kérdésekkel foglalkozó összejövetel. Esetleg a lelkészi továbbképző konferencia programjába vétessék fel ily előadás- és mintatanítás is.

4. Olyan helyeken, ahol sok a nem református iskolába járó gyermek, a lelkészek erősebben őrizzék ellen a vallásoktatást végző segédlelkészek munkáját.

5. Egyházmegye tegyen lépéseket, hogy a kevés óraszámúnak jelölt helyeken emeltessenek fel a vallásóra számok.

6. A tankönyvek ellen általános a panasz, hogy „nehézek, sok helyen érthetetlenül hűtelenek az Íráshoz.“ Egyöntetű a kívánság, hogy a vallásoktatási tankönyvek mielőbb megfelelőbbekre cseréltessenek ki.

7. Kívánatos, hogy a konfirmálási életkorra vonatkozó határozatok mindenütt tartassanak be. Adott esetből kifolyólag tisztáztassék a kérdés, hogy az iskolába bejáró diákok (pl. polgáristák) az iskola székhelyén, s nem otthoni gyülekezetükben tegyenek fogadalmat.

8. Az egyházmegye bizonyos összeget vett fel költségvetésébe a szegénysorsu gyermekek valláskönyvvel való ellátása céljára. Kívánatos, hogy ez összeg felhasználás végett a szakelődő és szakfelügyelőkön keresztül jusson el rendeltetési helyére. Nem lenne céljatevesztett az sem, ha ez összeg egy részéből a felügyelők traktátusokkal, vallásos iratokkal jutalmaznák meg látogatásuk alkalmával a gyermekeket.

a) Egyházmegyei közgyűlés a jelentést tudomásul veszi. Egyben utasítja lelkipásztorokat a vallás-

oktatás szorosabb felügyeletére és ahol szükség mutatkozik, annak végzésére. — Vallásoktatási kérdésekkel foglalkozó összejövetelek kérdése a körzeti tanítói értekezlettel kapcsolatban oldódik meg.

b) Ismételten felhívja az egyházmegyei közgyűlés Bodrogkeresztur, Bodroghalom, Karcsa, Nagykövesd, Tiszakarád és Pácín egyházközségek nem református iskolába járó gyermekek vallásoktatóit, hogy a hittanóraszámok emelésére, az iskolákban tegyék meg a kezdeményező lépéseket s az esetleges akadályokat, az esperesi hivatalnak részletesen jelentsék.

c) A tankönyvekre vonatkozólag az az egyházmegyei közgyűlés észrevétele, hogy tudomása szerint vezérkönyvek készítése van folyamatban s az új tanterv maga is új tankönyvek készítését teszi szükségessé.

Bejáró növendékek osztálytársaikkal együtt iskolájuk székhelyén konfirmálnak.

d) Az egyházmegye, a szegénysorsú tanulók valláskönyvvel való ellátására költségvetésébe felvett összeget szakelőadó és szakfelügyelők útján jutattja el rendeltetési helyére. Ez összegből a gyermekek traktátusokkal való megajándékozására is fordítható belátás és szükségesség szerinti összeg.

25/e. A Református Egyetemes Konvent 8144—1942. sz. határozatával elfogadott „Tanításterv és Útmutatás a magyarországi református nyolcosztályos népiskola részére“ megjelent. E tanításterv és útmutatás életbeléptetésével az 1928. évben 260. számmal kibocsátott egyházi énektanításterv, az 1934. évben 221. számmal kiadott konventi Végrehajtási Utasítás és az 1940. évben 213. számú határozattal használatra elrendelt vallásoktatási tanterv mindazokban az iskolákban érvényét veszti, amely iskolák nyolcosztályos népiskolává alakulnak át. Azokban az iskolákban azonban, amelyek egyenlőre még hatosztályos népiskolák maradtak, az előbb említett tanítástervek továbbra is érvényesek.

Egyházmegyei közgyűlés a Tanítástervvel és Útmutatással foglalkozva elhatározza, hogy annak

érvényét az egyházi ének- és vallástanítási tananyagban mindazokra a nem református iskolákra kiterjeszti, mely iskolák a nyolc osztályt bevezették. Felhívja azért az ily iskolákban tanító vallás-oktatókat, hogy az egyházi ének- és vallástanítási tananyagot e Tanításterv szerint osszák be, hogy a vallástanítás a református népiskolákban folyó vallásoktatásnak megfelelő legyen. Az ez értelemben elkészített tanmenetet I. évi október hó 31-ig az egyházmegyei szakelőadóhoz terjesszék be.

26. Benke Kálmán, az egyházmegyei számvevőszék jegyzője beterjeszti a számvevőszék 1941 szeptember 23-án tartott gyűlésének következő jelentését:

1. Megvizsgálta a számvevőszék az egyházmegyei pénztár 1941. évi számadását és azt 42.958 P 30 fill. bevétellel, 40.022 P 07 fill. kiadással és 2.936 P 23 fillér maradvánnyal jóváhagyta.

A számadással kapcsolatosan felhívja a számvevőszék az egyházmegyei gyűlés útján a visszatért felvidéki egyházközségeket, hogy tűzbiztosítási díjaikat közvetlenül fizessék be a Providentia biztosító társaságnak. Felhívja a felvidéki egyházközségek figyelmét arra is, hogy a Providentia biztosító társasággal ne újítsák meg szerződéseiket.

Megállapította a számvevőszék, hogy nagyon sok egyházközségnek tetemes egyházközigazgatási tartozás hátráléka áll fenn s a múlt évi egyházmegyei gyűlés 51. sz. határozata szerint is felszólítottak az egyházközségek hátrálékaik rendezésére. Ismételten felszólítja a számvevőszék a hátrálékos egyházközségeket, hogy tartozásaikat ez év november 1-ig feltétlenül rendezzék. Az egyházmegyei gyűlés útján pedig felhatalmazza az esperest, hogy a hátrálékos egyházközségek tartozásainak rendezésére, közigazgatási behajtást vegyen igénybe, azoknál az egyházközségeknél, ahol az adósegély nem fedezi a hátrálékot. Az adósegélyes egyházközségeknél pedig az adósegélyből vonja le a hátrálékot.

2. Elkészítette a számvevőszék az egyházmegye 1943. évi költségvetését 21.505 P 85 fillér szükséglettel és ugyanennyi fedezettel. E költségvetés elkészítésénél felhatalmazást

kér az egyházmegyei közgyűléstől az egyházközigazgatási járulékoknak 25 %-os emelésére.

Javasolja a számvevőszék, hogy takarékosági szempontból a lelkészi tanácsbírák tiszteletdíja a jövő évi költségvetésből töröltessék. A vallásoktatás ellenőrzésének díjazására a múlt évinél nagyobb összeget kellett felvenni és e miatt állott elő a járulékok emelésének szükségessége.

3. A járási számvevők jelentést tettek az egyes egyházközségek számadásainak felülvizsgálásáról. Az összes egyházközségek számadásait egy-két kivételtől eltekintve, rendben vezetetteknek találták.

E jelentésekkel kapcsolatban megállapította a számvevőszék, hogy Hernádkak és Makkoshotyka közvetlenül a gyűlés előtt adták át számadásaikat az illetékes számvevőknek, a többi egyházközség rendes időben beküldötte számadását. Javasolja a számvevőszék az e.-m. közgyűlésnek olyan határozat hozatalát, hogy minden egyházközség köteles legyen minden év május 1-ig két példányban beküldeni számadását a számvevőhöz.

Utasítandónak tartja a tiszalúci járás számvevőjét arra, hogy személyesen szálljon ki a kesznyéteni egyházközségbe a számadás és az egyház anyagi helyzetének felülvizsgálására.

Az esperes intézkedését kéri a számvevőszék arra, hogy ő jelölje ki, hogy melyik számvevő, kihez küldje számadását és költségvetését felülvizgálatra.

Adorjány Győző, a királyhalmeci járás számvevője egészségi állapotára való hivatkozással számvevői tisztéről lemondott. Helyette Pógyor Lajost ajánlja a számvevőszék az egyházmegyei közgyűlésnek megválasztásra.

4. Jóváhagyólag tudomásul vette a számvevőszék a pénztárvizsgáló bizottság jelentését, mely szerint az 1942 szept. 16-án megtartott pénztárvizsgálat napjáig 26 236 P 28 fill. bevétel, 23.060 P 44 fill. kiadás és 3.175 P 84 fillér maradvány volt az eddigi pénztári eredmény. E maradványból 2.973 P 84 fill. az egyházmegyei csekkszámán nyert elhelyezést.

Örömmel hozza a számvevőszék az egyházmegyei közgyűlés tudomására azt a minden tekintetben lelkiismeretes, pontos munkát, amit Veress Imre pénztárnok végez az egy-

házmegyei pénzkezelés minden ágában és részére elismerését és köszönetét nyilvánítja.

5. Tudomásul vette és jóváhagyta a számvevőszék az egyházmegyei lelkészi nyugdíjintézeti bizottság jelentését. A múlt évi nyugdíjintézeti forgalom 15.290 P 10 fillér bevétel és ugyanevnyi kiadást eredményezett.

6. Végül jóváhagyólag tudomásul vette a számvevőszék a közalapi bizottság jelentését, ami a múlt éven 6.101 P 79 fillér bevételről és ugyanennyi kiadásról számolt be. E jelentéseket a számvevőszék az egyházmegyei közgyűlés tudomására hozza.

Egyházmegyei közgyűlés a számvevőszék jelentését tudomásul veszi. A jelentéssel kapcsolatban a következő határozatokat hozza.

a) Örömeinek és köszönetének ad kifejezést Veress Imre egyházmegyei pénztárnok lelkiismeretes, buzgó és pontos munkájáért. A pénzkezelés minden ágában mutatkozó példás, szép rend bizonyítja, hogy személyében jó és hű munkás áll ebben a munkakörben is az egyház szolgálatában.

b) Felhívja a visszatért felvidéki egyházközségeket, hogy tűzbiztosítási díjaikat ne az egyházmegyei pénztárba, hanem közvetlenül a Providentia biztosítótársaságnak küldjék meg. A lejárt biztosítási kötvényeket ne újítsák meg a társasággal, hanem az Orjó egyházkerületi irodája útján kössenek új biztosítást a Gazdák biztosító társaságával.

c) Felhatalmazza az esperest, hogy azoknak az egyházközségeknek a járulék hátrálékait, amelyeknek hátrálékai az adósegélyből kitelik, az adósegélyből vonassa le. Azoknál az egyházközségek-nél pedig, amelyek nem kapnak adósegélyt, vagy pedig ez a tartozás nem fedezi teljesen és tartozásaikat november 1-ig nem rendezik, közigazgatási behajtást rendeljen el a hátrálékok befizetésére.

d) Határozati erőre emeli a számvevőszéknek azt a javaslatát, amely a lelkészi tanácsbírák tiszteletdíjait, lakurékossági szempontból, a költségve-

tésből törli. A költségvetés összeállításához a 25 %-os egyházközigazgatási járulék emelésére a felhatalmazást megadja.

e) Felhívja az egyházmegyei közgyűlés az egyházközségeket, hogy minden év május 1-ig sürgetés bevétele nélkül küldjék be 2 példányban kiállított számadásaikat az illetékes számvevőhöz.

f) A tiszalúci járás számvevőjét kiküldi a kesznyéteni egyházközségbe, hogy személyesen vizsgálja felül az egyházközség számadását és anyagi ügyvitelét és eljárásáról tegyen jelentést.

g) Felhatalmazza az esperest, hogy minden számvevő részére határozza meg, hogy kihez küldje el felülvizsgálatra számadását és költségvetését.

h) A királyhelmeci járás számvevőjéül Pógyor Lajost megválasztja 1942 szeptember 24-én kezdődő időponttal és tőle a hivatali esküt kiveszi jelen gyűlés keretében.

A számvevőszék egyéb jelentését jóváhagyólag veszi tudomásul az egyházmegyei közgyűlés.

27. Püspöki hivatal 3062/1942. sz. körlevelében az Egy. Konvent 398/1942. sz. határozatára hivatkozással felhívta espereseket, hogy írják össze azokat a szórvány-gyülekezeteket, vagy tanyákat, ahol missziói lelkészi állás szervezése lenne indokolt és hogy kövessenek el ilyen esetben mindent az új lelkészi állások szervezésére. Esperes úgy látta, hogy Józsefmajor székhellyel megvolnának a m. lelkészi állás szervezésének előfeltételei. A Tiszakarádhoz tartozó Józsefmajor, Kishalász, Harkó, Pusztakarád, Mária-major, Nagy- és Kishomok, András- és Priscsák-, Órszem-, Kökényes-, Nyulvár-, Ujrakodó-tanyák ; a Bodroghalomhoz tartozó Bus-, Kengyel-, Vécsey-tanyák ; Ricséhez tartozó Budahomok-tanya; a Sárospatakhoz tartozó Györgytarló és a Cigándhoz tartozó Erzsébet-tanya bekapcsolása által a missziói körzetbe. Esperes az érdekelt egyházak presbitériumait e tekintetben nyilatkozattételre hívta fel. Cigánd és Bodroghalom feltétel nélkül hozzájárult a hozzájuk tartozó tanyáknak a szervezendő missziói lelkészséghez való csatolásához. Elvben Tiszakarád is, csupán azt a feltételt teszi, hogy mindaddig, míg a tiszakarádi egyház tagjai a tanyai községi iskola fenntartásához hozzájárulni kötelesek, addig az önálló m. egyházközségbe szervezett tanyai hívek is, a jelenlegi mértékig járuljanak hozzá a tiszaka-

rádi ref. iskola fenntartásához. Ricse presbitériuma egyhangulag állást foglalt a Józsefmajortól legtávolabb fekvő Budahomoknak a missziói lelkészséghez való csatolásával szemben. Indokolja azzal, hogy Budahomok Józsefmajortól 20 km-re fekszik, Ricsetől viszont csak 3 km-re; a Budahomokon lakó ref. hívek házasságkötésüket a ricsei ref. templomban végzik s ugyanott kereszteltetik gyermekeiket; legtöbben ricsei születésűek s szolgálatuk letelte után oda térnek vissza stb. Végül indokolja a budahomoki tanyagondnok, egyben ricsei presbiternek, a budahomoki cselédség nevében és megbízásából tett és az eddigi állapot fenntartását tartalmazó nyilatkozatával. Sárospatak presbitériuma Györgytarló megtartása mellett nyilatkozott. Esperes a bodrogi ref. missziói segédlelkésszel elkészítette a segédlelkészséghez önálló missziói egyházközséggé való szervezése tervezetét, aki felfektette az egyes tanyák népességi kataszterét és a tervezett missziói egyházközséget alkotó tanyák adókiivetési lajstromtervezetét. Ezek szerint a tanyákon él 243 ref. család, 961 lélekkel s tételes és százalékos adó címén fizetnének összesen 864 pengő 84 fillért. Ebben Budahomok 36 családdal, 124 lélekkel, illetve 72 P e.-adóval képviselt. Itt meg kell említeni, hogy Budahomok reverzális terén egyik legrosszabb tanya (1 javunkra, 8 kárunkra) tehát nem nagyon bizonyítja a ref. egyházhoz való ragaszkodást.

A bodrogi missziói segédlelkészségnek lelkészséggé való szervezését indokolná a s.-lelkész bizonytalan anyagi és jogi helyzete is. Fizetése a VKM-től kapott évi 2800 P tiszteletdíj, amely nem biztosított kongrua. Díjlevele nincs, szolgálata a lelkészi évek számába nem számítatik be, családi pótlékra igényjogosultsága nincs. Munkáját több anyaegyházhoz tartozó tanyán, vagy tanyacsoportban végzi és így nemesak nélküli a lelkészi állás biztonságát és a munka állandósítását, hanem folytonos surlódásoknak kitett.

A „Tervezet“ szerint a szervezendő egyházközségek neve: „Bodrogi Ref. Missziói Egyházközség Józsefmajor.“ Józsefmajor központi fekvésű a tanyák közt, missziói tanyái temploma van, közelében laknak azok a kisbirtokosok, akik a fluktuáló tanyai cselédséggel szemben az állandóságot is jelentik. A szervezendő egyházközség kiterjedne a fentebb említett tanyákra. Lelkészi javadalmat az államtól kieszközlendő kongrua képeznék úgy, hogy a kongrua elnyerését feltételező lelkészi alapjavadalom 10 % -a egyházi adókiivetésből folya be. Temploma a Józsefmajori 300

személyt magába fogadó tanyai templom lenne, amelynek ezideig még nincs telekkönyvi tulajdonosa s a lelkészség szervezésének befejeztével a Bodroghközi Egyházközségnek nevére kellene bejegyeztetni. A missziói körzetben van 3 rk. jellegű uradalmi, 1 ref. jellegű uradalmi, és 2 községi iskola. Ezekben az iskolákban, kivéve az Erzsébettanyai rk. iskolát és a Györgytarlói ref. iskolát (Budahomokon is!) a missziói s.-lelkész végezte eddig is a hitoktatást. Közlekedési viszonyok nehezek. Noha a legtöbb tanya a bodroghközi h. é. vasut közelében fekszik és a megyei út is sok tanyát érint: mégis szükséges lenne a lelkészt olyan körülmények közé juttatni, hogy fogatot tarthasson. Legnagyobb gond a Józsefmajorban építendő lelkészlak kérdése! Missziói s.-lelkész jelenleg bérelt lakásban lakik.

Egyházmegyei közgyűlés a Józsefmajor székhellyel szervezendő bodroghközi missziói lelkészség tervét nem ejti el, hanem azt egy éven belül megvalósítandó programjába veszi. Ebben a tanyavilágban csaknem 1000 ref. lélek vár intenzív pásztori munkára, amely csak elhatárolt területen és szervezett egységben végezhető. Egyházmegyénknek nincs még egy területe, ahol a reverzális annyi reménységet perzselne le, mint éppen itt. Nem vagyunk annyira gazdagok, hogy ily mérvű veszteség még a legnehezebb feladatok megoldására is ne kényszerítene. (Jelenlegi reverzális arány kárunkra 33:13 és a 13 javunkra kötött reverzálisból 4 Józsefmajorban van, hol kárunkra nincs reverzális s ahol a missziói s.-lelkész székel.) Ezért közgyűlés az e.-m. elnökségből, a sárospataki, bodroghalomi, cigándi, ricsei és tizsakarádi érdekelt lelkészekből, Verebélyi Dezső lelkészi és Hodossy Béla világi tanácsbíró urakból álló bizottságot küld ki a missziói lelkészség szervezési munkálatainak elvégzésére. E bizottság a szervezési munkában ne álljon meg a területi meghatározás, a lekipásztori gondozás és igazgatás, az egyházközség belső közigazgatási viszonya és az ebből származó jogok és köteleességek, valamint az egyházközség fenntartásához szükséges belső

anyagi erők megállapításánál, hanem a lelkipásztori állásfenntartása kérdésében létesítsen meg egyezést a Konventtel, Közalappal, Egyházkerülettel és Egyházmegyével. Készítsen tervezetet a lelkészlak felépítésére, tegyen lépéseket egy e célra szolgáló e.-kerületi gyűjtés megindítására és az érintett uradalmak anyagban, munkában, vagy pénzben való segítség-adása biztosítására.

28. Az első bécsi döntés következtében visszatért Kisgéres, Királyhelmece, Bodrogmező, Szomotor—Vécs, Ágcsernyő, Kis- és Nagytárkány, Nagykövesd, Örös és Bodrogszentes egyházközségek megállapítás végett felterjesztik az egyházközségek presbitereinek számára vonatkozó javaslatukat.

Ezek szerint Kisgéres javasolja, hogy rendes presbitereinek száma: 12-ben, pópresbitereinek száma: 4-ben állapíttassék meg.

Királyhelmece a rendes presbiterek számát 16-ban, a pópresbiterek számát 4-ben kéri megállapítani.

Bodrogmező a presbiterium tagjainak számát továbbra is 8-ban kéri megállapítani.

Szomotor—Vécs egyházközség azt kéri, hogy a hivatalból tag lelkész és gondnok beszámításával, az eddigi gyakorlatnak megfelelően, a presbiterek száma 14 rendes és 3 pópresbiterben állapíttassék meg.

Ágcsernyő a lelkipásztor, kántortanító és gondnokkal együttesen 10-ben kéri presbiterei számának megállapítását.

Kis- és Nagytárkány társegyházak javaslatukban előadják, hogy a társegyház megalakulásának idejétől kezdve a presbiterek száma Kistárkányból a lelkipásztorral, kántortanítóval és az egyházgondnokkal együtt 11. Nagytárkányból az iskolagondnokkal együtt 4. Összesen: 15 volt, ezért a régi állapot fenntartása mellett kéri a presbiterek számának megállapítását.

Nagykövesd azt javasolja, hogy presbiteriuma tagjainak száma 1 gondnokban és 12 presbiterben állapíttassék meg.

Örös a gondnokon kívül 8 rendes és 2 pópresbiter megállapítását kéri.

E most felhívott egyházközségek presbitereik számának megállapítása tárgyában presbiteri gyűlésben határoztak.

Ezzel szemben Bakcsy Gyula bodrogszentesi ref. lelkipásztor úr mindössze annyit jelent Esperes Urunknak, hogy Bodrog-

szentesen a gondnokon és ref. tanítón kívül 12 rendes és 3 pót-presbiter van ezidő szerint.

Egyházmegyei közgyűlésünk Kisgéres, Királyhelme, Bodrogmező, Szomotor – Vécs, Ágcsernyő, Kis- és Nagytárkány, Nagykövesd és Örös egyházközségek javaslatai alapján, de az E. T. I. t.-c. 46. §-ában foglalt rendelkezések figyelembe vétele mellett

Kisgéres egyházközségben a rendes presbiterek számát 12-ben, a pótpresbiterek számát 4-ben,

Királyhelme egyházközségben a rendes presbiterek számát 16-ban, a pótpresbiterek számát 5-ben.

Bodrogmező egyházközségben a rendes presbiterek számát 8-ban, a pótpresbiterek számát 3-ban,

Szomotor--Vécs egyházközségekben a rendes presbiterek számát 13-ban a pótpresbiterek számát 4-ben,

Ágcsernyő egyházközségben a rendes presbiterek számát 8-ban, a pótpresbiterek számát 3-ban,

Kis- és Nagytárkány egyházközségekben a rendes presbiterek számát 13-ban, a pótpresbiterek számát 5-ben,

Nagykövesd egyházközségben a rendes presbiterek számát 13-ban, a pótpresbiterek számát 4-ben,

Örös egyházközségben a rendes presbiterek számát 9-ben, a pótpresbiterek számát 4-ben állapítja meg.

Közgyűlésünk a törvény biztosította keretek között méltányolta az egyházközségek tradíciókon nyugvó és azt figyelembe vevő javaslatait, kiegészítéseket csak a pótpresbiterek számának meghatározásánál tett. Ugyanis az E. T. I. t.-c. 46. §-a akként rendelkezik, hogy a presbitériumnak hivatalból tagjai a lelkipásztor, a főgondnok, a gondnok, a tanító vagy kántor, de a presbitériumnak száma háromezer lélekszámig a főgondnokkal és a gondnokkal együtt 8-nál kevesebb nem lehet.

A törvény továbbá kimondja, hogy a rendes presbiterek mellett pótpresbitereket is kell választani, a rendes presbiterek számának negyedrészt kitevő, a tanár- és tanítópresbiterekhez azonban ezekkel egyenlő számban.

Nem lehet kétség arészben, hogy a törvényhozó csakis azokra a tanítópresbiterekre gondolt, akik a presbitériumnak hivatalból tagjai s nem azokra, akik választás által lettek a presbitérium tagjaivá. Mert ha a pótpresbiterek számát meghatározó rendelkezés ezekre is vonatkozott volna, akkor ez az általános és szem előtt tartott elvektől eltérő rendelkezés másirányú fogalmazást igényelt volna. Azok után a tanítók után, akik a presbitériumnak hivatalból tagjai, a törvény világos rendelkezései szerint pótpresbitereket kell választani. Egyházmegyei közgyűlésünk e törvény kétirányú rendelkezései szemmel tartásával állapította meg a pótpresbiterek számát, figyelemmel az iskolát fenntartó gyülekezetekre.

A kis- és nagytárkányi társegyházakra vonatkozóan kimondja egyházmegyei közgyűlésünk, hogy Kistárkány a presbitériumba 9 rendes- és a tanítópresbiterre is tekintettel 4 póttagot, Nagytárkány pedig 4 rendes- és 1 póttagot választ.

Ezért utasítja az egyházközségeket, hogy presbitériumaik kiegészítéséről haladéktalanul gondoskodjanak és vonatkozó jelentéseiket Esperes Urhoz tegyék meg.

Ezek után megállapítja egyházmegyei közgyűlés, hogy az E. T. I. t.-c. 74. §. v.) pontja értelmében az egyházközségi jogokat minden olyan esetben a presbitérium gyakorolja, amikor azok gyakorlását az egyházi törvény egyes tisztviselők hatáskörébe nem utasítja.

Az egyházi törvény I. t.-c. 46. §-a a presbitérium tagjai számának megállapításánál az egyházközség meghallgatását írja elő. Javaslatot tehát a fentiek szerint csakis a presbitérium tehet és nem pótolhatja ezt a lekipásztor befelelése. Ezért

a bodrogszentesi egyházközség lelkipásztorának befelelése — az egyéb lényeges hibákat nem is említve — nem tekinthető a gyülekezet nyilatkozatának s így tárgyalás alapjául nem is szolgálhat.

De mert közgyűlésünk a lelkipásztor befelelésében az 1939. évi november 17. napján tartott közgyűlés 19. számú határozatának teljesítésére irányuló jószándékot véli felfedezni, a tévedést pedig feltételezi, ezért ezúttal csak arra utasítja a lelkipásztort, hogy a presbitérium számának megállapítását célzó szabályszerű presbitériumi határozatba foglalt és az E. T. I. 46. §-ának megfelelő javaslatot 1942. december 31. napjáig terjessze be az esperesi hivatalba.

Sajnálattal állapítja meg közgyűlésünk, hogy Bacska, Kiskövesd, Nagygéres és Perbenyik egyházközségek az évenként ismétlődő felhívásnak és közgyűlési határozati intézkedésnek ezúttal sem tettek eleget, miáltal az egyházi törvény idevonatkozó világos rendelkezései érvényre nem juthatnak. Ezért meghagyja fenti egyházközségeknek, hogy presbitériumaik tagjainak számát tárgyazó és az E. T. I. t.-c. 46. §-ában foglaltaknak megfelelő javaslataikat 1942. december hó 31. napjáig annál is inkább terjesszék be az esperesi hivatalhoz, mert mulasztásaik a lelkipásztorok fegyelmi felelősségét fogják megállapítani.

29. Az érdekelt Kis- és Nagytárkány, Ágcsernyő, Bodrogszentés és Véke egyházközségek jóváhagyás végett felterjesztik a 4 példányban kiállított közigazgatási jogviszonyukat szabályozó, egymással teljesen összhangban álló presbitéri jegyzőkönyvi kivonatukat. Ezek az egyházközségek arra hivatkoznak, hogy a presbitéri gyűlési jegyzőkönyvi kivonatban ismertetett módon szabályozott jogviszonyuk régi keletű, részben a jogot létesítő szokáson, részben pedig a megszállás idején volt egyházi főhatóságok által jóváhagyott egyezségeken alapul.

Királyhelmece anya- és Bodrogmező leány egyházközségek közigazgatási jogviszonyukat illetően egyezségi megállapodásra jutni nem tudtak, ezért közgyűlésünk döntését kéri.

Kistárkány anyaegyház, Ágcsernyő leányegyház, Kis- és Nagytárkány társegyházak, Bodrog-szentés anyaegyház, Véke leányegyház közigazgatási jogviszonyát szabályozó, egymással mindenben összhangban álló presbiteri ügylési jegyzőkönyvben foglalt s kivonat alakjában felterjesztett egyezséget egyházmegyei közgyűlésünk jóváhagyja és a további jóváhagyás végett a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni rendeli.

Mert az E. T. I. t.-c. 18. §-a az egyházi törvény életbelépése idején fennállott jogviszonyt törvényesnek ismerte le, ezért már az egyházi törvény életbelépése előtt fennállott és szabályozott jogviszonytól a jóváhagyást megadni nem lehetett, bár az új szabályozás mindenik gyülekezetre előnyös lehetett volna, amint arra az 1941. évi szeptember 18. napján tartott közgyűlésünk 23/c. számú határozatában kifejezetten utalt is.

Királyhelmece anyaegyház és Bodrogmező leányegyház közigazgatási jogviszonyának szabályozását pedig közigazgatási bíróság elé útasítja s egyben felhívja a királyhelmecei lelkipásztort, hogy idevonatkozó szabályszerű felterjesztését az Esperes úrhoz haladéktalanul tegye meg.

30. A bodroghalászi református egyház lelkipásztora presbiteri jegyzőkönyvi kivonat mellett jóváhagyás végett felterjeszti az 1940. évi július hó 24. napján keletkezett azon adásvételi szerződést, mely szerint a Bodroghalászi ref. egyház megvásárolja ifj. Turai Lajosné szül. Bráda Zsuzsanna bodroghalászi lakos, állagtulajdonos és özv. Bráda Ferencné szül. Kállai Lidia özvegyi haszonélvezetre jogosult eladóktól, az eredetileg bodroghalászi 849. sz. tkvi betétben A. + 2. sor, 469/8. hr. szám alatt jegyzett 1 kat. hold és 1000 □-öl területű szántó ingatlanból a szerződés kiegészítő részét képező vázrajz szerinti megosztás után keletkező, szerződés szerint 469/8/a. hr. számú 1600 □-öl területű, Bárdá Ferenc szomszédságban lévő részletet, mely egész ingatlan 1600/2600-ad részének felel meg, □-ölenként 92 fillér egységár mellett számított 1472 pengő kölcsönösen kialakított és a haszon-

élvezeti jog ellenértékét is magába foglaló vételárért. Eladók tehermentes szolgáltatásra kötelezték magukat. A vételár felvételét eladók a szerződésben elismerték és nyugtázták és a bekebelezési engedélyt a szerződésben megadták. A tulajdonközösség telekkönyvi megszüntetését célzó vázrajz díja és költsége a vevő egyházközség terhe, mit előadók felhívásra bármikor aláírni tartoznak. Az egyházközség a szerződés alapján tulajdonjogának 1600/2600-ad rész illetőségére való előjegyzését kérelmezte, mit a sárospataki kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság 4299/1940. tk. számú végzésével el is rendelt. Egyházközség csatolja szerződő felek aláírásával ellátott szabályszerű vázlatrajzot, községi adó- és értékbizonyítványt, mely a vételárnak megfelelő közönséges forgalmi értékét igazolja, valamint az ingatlan hiteles telekkönyvi másolatát. A telekkönyvi másolat igazolása szerint az ingatlan C. 1. és C. 2. sorszámok szerint Bráda Ferenc és neje szül. Szécsi Juliánna javára bekebelezett holtigtartó haszonélvezeti jog, C. 3. sorszám alatt pedig özv. Bráda Ferencné szül. Kállai Lidia javára bekebelezett özvegyi jog terheli.

Egyházközség a csatolt jegyzőkönyvi kivonatban előadja, hogy az ingatlan vásárlását az a körülmény tette szükségessé, hogy a díjlevélben lelkészi javadalmi földként kitüntetett szőlőkerti rét ingatlanból a Bodrog folyó által elmosott és elhordott mintegy 1 kat. hold és 1566 □-öl területű rét földet az m. kir. kincstár □-ölenkénti 60 filléres egységár mellett kisajátította és ezen ingatlanok vételára címén 1899 P 60 fillért egyházközségnek kifizetett. Miután a lelkészi díjlevél szerinti javadalmi ingatlan ezáltal csonkult, ezért presbitérium egyhangú névszerinti szavazással akként döntött, hogy az egész vételárat javadalmi ingatlan vásárlására fordítják mindaddig, amíg a lelkészi javadalmi ingatlan a díjlevélben meghatározott 21 kat. hold és 600 □-öl területre ki nem egészül. A kisajátított ingatlan vételárából történt fenti vásárlás után fennmaradó 427 P 60 fillért pedig egyházi közszükségleti célok fedezésére fordítja, mindaddig, amíg megfelelő időpontban módjában fog állani a díjlevél szerinti ingatlan visszaállítása. Ezideig a 427 P 60 fillér évi kamatját a lekipásztornak kiszolgáltatja. Kéri a kölcsön felvételéhez való hozzájárulást.

Egyházmegyei közgyűlésünk a bodroghalászi egyházközség presbitériumának fenti intézkedéseit megnyugvással tudomásul veszi. Megállapítja azon-

ban, hogy az E. T. I. tc. 80. §. a) és b) pontjai értelmében a presbitérium határozatához az egyházközségi közgyűlés hozzájárulása is megkívántatik. Megállapítja, hogy a szerződés keletkezése és aláírása után új jogszabályok létesültek, melyek úgy a vevő, mint eladó részéről különleges nyilatkozat tételét szükségelik és a nyilatkozatok a tulajdonjog bekebelezésének előfeltételei. Ide vonatkoznak az 1750/1942. M. E. sz. és a 280.000/1941. F. M. sz. rendelet vonatkozó rendelkezései, mely hiányok külön nyilatkozat útján pótolhatók. Megállapítja közgyűlésünk, hogy a Bráda Ferenc és neje szül. Szécsi Juliánna haszonélvezeti jogának törlését lehetővé tevő halotti anyakönyvi kivonatok csatolva nem lettek.

E felhívott hiányosságok mellett a szerződés jóváhagyása és a kölcsön engedélyezése kérdésében közgyűlésünk nem határozhat, miért is a bodrogalászi ref. egyház lelkipásztorát a hiányok pótlása és a kérelem legközelebbi közgyűlésünkhöz leendő szabályszerű felterjesztésére útasítja s evégből részére az iratokat kiadni rendeli.

31. Bodrogolaszi református egyházközség lelkipásztora betejeszti az egyház presbitériumának 1942. évi február 14. napján tartott gyűlésében hozott első számú határozatának jegyzőkönyvi kivonatát, amely szerint tárgyalatott Propper József tolcsvai lakos, mint belecskai Mechwart Aladárné szül. von Schlumberger Zsófia belecskai lakos meghatalmazottjának azon ajánlata, hogy a bodrogolaszi ref. egyház tulajdonát képező és a sárospataki 3523. számú tkvi. betétben 2204., 2206. és 2238/1. hr. számok alatt fekvő, lelkészi javadalmat képező parlag és kaszáló területeket megbizottja ilyként venné át, hogy a parlag területeket n.-öléért 25 fillér vételárat fizetni, míg a kaszálókért területük felének megfelelő s a község belső határában fekvő szántó ingatlant adna, ha ilyen terület vásárlására megfelelő alkalom kínálkozna. Presbitérium ezt az ajánlatot magáévá teszi és presbitérium határozatát az egyházközség 1942. február 22. napján tartott közgyűlése is jóváhagyta.

Propper József korábbi nyilatkozatát 1942. augusztus 15. napján okirathat foglalta és e tárgyban az egyház presbitériuma 1942. augusztus 15. napján tartott közgyűlésben ismételten határozott. A presbitérium egyhangú névszerinti szavazással az ajánlat elfogadása mellett döntött és a presbitérium határozatát az egyházközség 1942. augusztus 16. napján tartott közgyűlés egyhangú névszerinti szavazással jóváhagyta. A hivatkozott lelkészi javadalmi ingatlanok fenti módon való elidegenítését és új ingatlanokkal való kicserélését az a körülmény indokolja, hogy az ingatlanok a sárospataki határban fekszenek, részben megközelíthetetlenek, részben pedig művelhetőségük nehézségekbe ütközik. A területek egy része a Gróf Wickenburg-féle szőlő mellett fekszik, így a fent hivatkozott jogutód által szőlővel vagy gyümölcsösrel volna telepíthető, mint az a korábbi csere esetében is történt, mire azonban az egyház képtelen. A tervezett földcserélés csak akkor lenne időszerű, ha a bodrogolaszi község belső határában megfelelő földvételekre kínálkozna alkalom. Ezért az esetleg bekövetkező ingatlan elidegenítéséhez az egyházmegye előzetes elvi hozzájárulását kéri.

Egyházmegyei közgyűlésünk követett gyakorlata igazolja, hogy előnyös és méltányos ingatlan cserétől soha el nem zárkózik. Azonban minden esetben ismerni kívánja az ingatlanok fekvését, termértékét és forgalmi értékét, mert csak ezeknek az adatoknak ismerete mellett tud a jóváhagyás kérdésében határozni. Ezért az egyházközség által szándékolt megoldást elvileg nem kifogásolja, de fenntartja a jogát ahhoz, hogy e határozattól függetlenül dönthessen a jóváhagyás kérdésében, amikor az időszerűvé válik.

32. A mádi egyházközség három évi százszázalékos elemi csapás miatt teljesen felborult anyagi egyensúlyának helyreállítására, illetőleg az e célra felvett kölcsön visszafizetésére 1000 P közalapi egyszersmindenkori segélyt kér. Az egyházközségnek 212 adófizetője van s egy családra átlag 8 P 64 fill. évi adó esik. Legfőbb bevételi forrása a szőlő jövedelme volt. A három éven át elmaradt szőlő jövedelem teljesen felborította az egyházközség költségvetési egyensúlyát úgy, hogy három éven át kb. 6000 P

károsodást szenvedett. Összes adósága jelenleg 2500 P. Mult évi egyházmegyei közgyűlés is foglalkozott e kéréssel és ajánlólag terjesztette fel az e.-ker. útján a közalap intézőbizottságához.

E.-m. közgyűlés a mádi egyházközség nagyon indokolt kérését ismételten ajánlólag terjeszti fel az e.-ker. útján a közalap intézőbizottságához.

33. Az alsó- és felsőberecki társegyházközségek az alsóberecki templom felemeléséhez és a felsőberecki, 6 év óta hatóságilag bezárt és romokban heverő templom újjáépítéséhez a legmagasabb összegű kazalapi egyszersmindenkori segílyt kérnek. Kérésüket a mult évi e.-m.-i közgyűlés 55. és 56. szám alatt ajánlólag terjesztette fel a közalap intézőbizottságához. A közalap intézőbizottsága a kérést nem tartotta teljesíthetőnek, mert a berecki egyházközségeknek közalapi tartozásuk állott fenn. Az alsó- és felsőberecki társegyházközségek, miután egyházmegyei pénztári igazolvánnyal bizonyítják, hogy jelenleg tartozásuk nem áll fenn, kérésüket ismételten az egyházmegyei közgyűlés elé terjesztik.

Egyházmegyei közgyűlés, miután meggyőződött arról, hogy az alsó- és felsőberecki társegyházközségek tartozásaikat rendezték, kéréseiket ismételten az első helyen a legmelegebb ajánlással terjeszti fel az e.-ker. útján a közalap intézőbizottságához.

34. A bodroghalászi református egyház jóváhagyás végett felterjeszti a presbitérium 1942 június hó 28. napján tartott gyűlésének 51. sz. határozatát, mely szerint a presbitérium névszerinti szavazással egyhangulag elhatározta, hogy a különböző alapok vagyonából betétkönyveken elhelyezett 1221 P 77 fill. tőkét, ezeknek 1942 január 1-től a felmondás idejéig járó kamatait felmondja, ez összegeket belső kölcsönképpen az egyházközség terhére kölcsönveszti s a teljes összeget a felvétel után nyomban a bodroghalászi ref. egyháznak a Sárospataki Hitelbank Rt.-nál fennálló 3780 — háromezer hétszáznyolcvan — pengőt kitevő váltóadóságának részbeni törlesztésére fordítja. Csatolja az alapok 1941. évi, az em. számvevőszék által jóváhagyott számadását.

A határozat indoklása szerint az egyes alapok összege oly csekély, hogy azokat rendeltetésüknek megfelelően az egyház belátható időn belül felhasználni nem tudja; másrészt a határozat joghatályossá válása esetén a betéti- és váltókamat közötti különbözettel az egyház jelentős megtakarítást érne el.

Egyházmegyei gyűlés a bodroghalászi ref. egyház presbitériumának 1942 június 28. napján tartott gyűlésében hozott 51. sz. határozatát az Et. l. tc. 77/f. pontja alapján jóváhagyja; ennek megfelelően engedélyt ad arra, hogy a bodroghalászi ref. egyház a Sárospataki Forgalmi Bank Rt-nál 1332. sz. betétkönyvön templomfenntartási alapként elhelyezett 5 P 66 fill., 1331. sz. betétkönyvön iskolafenntartási alapként elhelyezett 19 P 32 fill., 1333. sz. betétkönyvön lelkészi fizetési tőkeként elhelyezett 10 P 18 fill.; a Sárospataki Hitelbank 3523. sz. és a Postatakarékpénztár 1667. sz. betétkönyvén hősök emlékműve alapként elhelyezett 269 P 42 fill. s végül a sárospataki Hitelbank 4054. sz. és a Postatakarékpénztár 1357. sz. betétkönyvön templomrenoválási alapként elhelyezett 917 P 17 f., összesen 1221 P 77 f-t kitevő betéteket mondja fel, az ekként nyert összegeket azoknak időközi kamataival együtt belső kölcsönként a bodroghalászi ref. egyházközség részére vegye fel s haladéktalanul fizesse be az egyházközségnek a Sárospataki Hitelbanknál fennálló 3780 P váltótartozásának részbeni törlesztésére.

Kötelezi az egyházközséget, hogy a kölcsönvett tőke után az egyes alapoknak a mindenkor betéti kamatot fizesse; a tőkék visszafizetését legkésőbb mai naptól számított 5 év elteltével kezdje meg s mai naptól számított 10 éven belül fejezze be.

35. Az újcsanálosi református egyházközség presbitériuma jóváhagyását kéri az 1942. évi augusztus 30-án tartott gyűlésében hozott határozatának, mely az „egyházfiváltság” díját 1 mm buzában állapítja meg. Kérelme indokolásában az egyházközségben évtizedek óta bevett szokásra és a buza értékállandóságára hivatkozik.

Egyházmegyei közgyűlés az újcsanálói református egyházközség presbitériumának 1942 aug. 30-án tartott gyűlésében, az egyházfiváltságra vonatkozólag hozott határozatát jóváhagyja s ennek megfelelően az újcsanálói ref. egyházközségben az egyházfiváltság díját 1 mm búzában állapítja meg; ez a szokás az egyházközség tagjainak közgyűlésében gyökerezik s évtizedeken át egyező gyakorlatban kifejezésre jutó jogszabálynak tekintendő.

Ezzel kapcsolatban az egyházmegyei közgyűlés szükségesnek látja az egyházmegyei szabályrendeleteknek a módosítását a felmentési díjakra vonatkozólag s felkéri az elnökséget, hogy a következő közgyűlésre a módosítási tervezetet terjessze elő.

36. A királyhalmeci református egyház jóváhagyás végett felterjeszti az egyházközség közgyűlésének 1942 július 12. napján hozott határozatát, mellyel az egyházi adóalapot és adókulcsot az eddigiektől eltérően szabályozza. Ebben a kérdésben úgy a presbitérium, mint az egyházközségi közgyűlés névszerinti egyhangúsággal döntött.

Az egyházmegyei közgyűlés felhívja a királyhalmeci református egyházat, hogy újabb presbitéri gyűlési jegyzőkönyvet csatoljon be, melyben a szavazati jogukkal élő presbiterek névszerint megjelölendők. Felhatalmazza az elnökséget, hogy e hiány pótlása után a királyhalmeci református egyházközség adóalap és adókulcs megállapítását a jóváhagyási záradékolással lássa el.

37. A kesznyéteni ref. lelkipásztori hivatal betérjeszti 4 példányban az újonnan szervezett III. tanítói állásra megválasztott tanító díjlevelét. Mellékeli a presbitériumnak szervezést kimondó és a helyi javadalmat megállapító határozatát. Kéri a díjlevel megerősítését és a főt. egyházkerületi közgyűlés elé felterjesztését.

Egyházmegyei közgyűlés a kesznyéteni ref. lelkipásztori hivatal által betérjesztett, újonnan

szervezett III. tanítói állásra megválasztott tanító díjlevelét megerősíti és hasonló célból az egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti.

38. A hernádnémeti ref. lelkipásztor betérjeszti 4 példányban az újonnan szervezett III. tanítói állásra megválasztott tanítónő díjlevelét és kéri annak megerősítését.

Egyházmegyei közgyűlés felhívja a hernádnémeti presbitériumot, hogy a díjlevélből az értékelési összeget törölje, továbbá presbitériumi határozatot csatoljon a díjlevél megállapításáról és megbizsa elnökséget, hogy ezen pótlások után a díjlevelet erősítse meg és hasonló célból az egyházkerületi közgyűlésre terjessze fel.

39. A bodroghalmi református lelkipásztor betérjeszti 4 példányban a kántori teendőket ellátó állami iskolai tanító részére készített egyházközségi kántori díjlevelet. Kéri a díjlevél megerősítését s a főt. egyházkerületi közgyűlés elé felterjesztését.

Egyházmegyei közgyűlés felhívja a bodroghalmi presbitériumot, hogy csatolja a díjlevél megállapítását kimondó presbitériumi határozatot és megbizsa az elnökséget, hogy pótlás után a díjlevelet erősítse meg és hasonló célból az egyházkerületi közgyűlésre terjessze fel.

40. A szerencsi református lelkipásztor betérjeszti 4 példányban a vallásoktató lelkész részére készített díjlevelet. Kéri annak megerősítését s a főt. egyházkerületi közgyűlés elé felterjesztését.

Egyházmegyei közgyűlés felhívja a szerencsi presbitériumot, hogy a mellékelt minta szerint egészítse ki a díjlevelet, csatolja hozzá a presbitériumnak a díjlevelet megállapító határozatát és megbizsa az elnökséget, hogy ezen pótlások után a díjlevelet erősítse meg és hasonló célból az egyházkerületi közgyűlésre terjessze fel.

41. A ricsei egyház felterjeszti a ref. elemi iskola V. tanítói állásának megszervezésére vonatkozó 1942 augusztus 16-án hozott

presb. jkv.-i határozatát és az új tanítói állás 4 példányban elkészített díjlevelét a szervezett tanítói állás engedélyezése és a díjlevelél jóváhagyása végett. Az új tanítói állás megszervezésére presbitériumot az a kényszerítő körülmény indította, hogy az iskolának 386 mindennapos tankötelese van és ennyi tanköteles gyermeket a meglévő 4 tanerő eredményesen tanítani nem tud. Az iskola fejlesztésére iskolafenntartó egyházat a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium is felszólította 206.430/1942. V/5. Ü. o. számú leiratában. Egyház csatolja Ricse község jegyzőségének nyilatkozatát, melyben ígéretet tesz, hogy abban az esetben, ha az egyház az V. tanerőt beállítja, akkor az egyházközségnek már megszavazott 3000 pengős iskolai segélyt az egyház minden évben beadandó kérelmére az egyházra ezáltal nehezedő teher mértékének arányában emelni fogja. Így az új állás szervezése az egyháznak elviselhetetlen terhet nem fog jelenteni.

Közgyűlés a ricsei ref. elemi iskola V. (férfi) tanítói állásának szervezéséhez az alább említett feltételek mellett hozzájárul s ezen tanítói állás részére készített díjlevelet — mely tanítói javadalomként a mindenkori kezdő, illetmény 10 %-át, pragmatika szerint megállapított lakást vagy lakbért és mindenkori államsegélyt biztosít — megerősíti s úgy az állás szervezésére vonatkozó kérelmet, mint a díjlevelet az e.-k. gyűlés elé hasonló eljárás végett felterjeszti. Útasítja azonban egyházat, hogy az iratokhoz pótlólag csatolja a községi képviselőtestületnek az iskolai segély felelőtlését biztosító jogerős határozatát is, vagy ennek hiányában a presbitériumnak a tanítói javadalom biztosítására vonatkozó határozatát.

42. Az elmúlt év szeptember 18-án tartott e.-m.-i közgyűlés 23/1. sz. határozatával bizottságot küldött ki az esperes elnökle mellett, azzal a feladattal, hogy állapítsa meg, miként lehetne a pácini s.-lelkészi állást egy központibb fekvésű székhelyen, talán Karcsán úgy elhelyezni, hogy a körülfekvő tanyák gondozásának szolgálatában állhatna. Útasította közgyűlés ezt a bizottságot, hogy a s.-lelkész ellátása és útiköltsége fedezetére nézve az egyházak között hozzon létre megegyezést.

A bizottság július 19-én Karcsán összeült s a következő megállapodásra jutott: Karcsa a s.-lelkész ellátásához évi 300 pengővel hozzájárul. Veress Lajos karcsai lelkipásztor évi 400 pengő ellenében vállalja a s.-lelkész ellátását. Karos évi 100 pengőt ajánl fel, de kiköti, hogy jelenlegi előkönyörgő tanftója nyugalmavonulása esetén, amennyiben helye lelkészi oklevéllel bíró egyénnel töltenék be, ajánlatát megszüntnek tekinti. Bodroghalom a presbitérium jóváhagyásától feltételezetten 150 pengőt ajánl fel. Pácini részéről Nagy Bertalan lelkipásztor saját javadalmából ajánl meg évi 50 pengőt azzal, hogy s.-lelkész nyáron, eltávózása esetén őt helyettesítse. A megállapodás kimondja, hogy a felajánlott 600 pengőből 400 P az ellátás fedezésére, 200 pengő a s.-lelkész díjazására fordítandó. A s.-lelkész munkatervét az espereshez nyújtja be, aki által jóváhagyandó.

A bodroghalomi presbitérium azonban a hozzájáruláshoz a jóváhagyást megtagadta. Időközben a karosi tanítói állás is megüresedett s arra lelkészi oklevéllel bíró egyén választása van kilátásban. Így mind a bodroghalmi, mint a karosi hozzájárulás elesik. Esperes felhívta a megváltozott körülményekre tekintettel a karcsai egyházközséget, hogy nyilatkozzék álláspontja felől.

A karcsai egyház lelkipásztora bejelenti, hogy a karcsai 300 pengős és Nagy Bertalan pácini lelkipásztor 50 pengős hozzájárulásán kívül a többletkiadás fedezését magára vállalja.

Egyházmegyei közgyűlés a segédlelkészi székhely áthelyezését feltétlenül szükségesnek találja. Kéri a főtiszteletű egyházkezületi közgyűlés útján a főtiszteletű Konventet, hogy járuljon hozzá ahhoz, hogy a s.-lelkészi állás székhelyéül Pácini helyett Karcsa jelöltessék ki úgy, hogy a mindenkori karcsai segédlelkész a Karcsához tartozó: Becsked, Fábán, Nyir, Biharom, Miklósföld, Aranytó, Béka-kut-tanyák, valamint a Pácinhoz tartozó: István-major és Nagybelső-tanyák gondozását ellátni köteles. A segédlelkész munkatervét minden év szeptember hó 1-ig az esperesi hivatalhoz bemutatni köteles s jóváhagyott esperesi munkaterv szerint tartozik szolgálatát ellátni. A s.-lelkész az 50 pengős hozzájárulás ellenértékéért nyaranta, eltávózása esetén a pácini lelkipásztort helyettesíteni

tartozik. Ilyen eseteknél fuvarköltségekről, ellátásról a pácini lelkipásztor gondoskodik. Közgyűlés a segédlelkész kötelességeinek s járandóságainak pontos megállapítását esperesére bizza.

43. Az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat tiszáninneri egyházkerületi irodája megküldi az egyházmegyénk területén végzett munkájáról szóló kimutatását. E kimutatás szerint 58 egyházközségben 1171 biztosított tagja van az ORJÓ-nak. (64-el több, mint a múlt évben. Százon felüli biztosítottak száma: Bodrogolasziban és Sárospatakon.) Az eddig kifizetett segély 11.200 pengőt tesz ki az egyházmegye területén. Kéri az ORJÓ iroda a lelkipásztorok további segítségét szociális munkájában.

Egyházmegyei közgyűlés az ORJÓ iroda jelentését tudomásul veszi és felhívja a lelkipásztorokat, hogy gyülekezeteikben ezután is buzgón pártfogolják és segítsék az ORJÓ tagszervező munkáját.

44. A kesznyéteni református egyház jóváhagyás és záradékolás végett felterjeszti a Budapesten, illetve Kesznyétenben 1941. évi szeptember 26-án kelt, egyrészt a Magyar királyi állami vas-, acél- és gépgyárak budapesti bej. cég, mint kisajátító, másrészről a kesznyéteni református egyház, mint kisajátítást szenvedő között létrejött kisajátítási egyezséget, mely szerint a kisajátító vízi erőmű céljaira kisajátítja a kesznyéteni református egyház tulajdonát képező, a kesznyéteni 45. sz. telekkönyvi betétben A. III. 13. sorsz. 3404. hrsz. alatt felvett 360 □-öl kiterjedésű ingatlant 151 P 20 fillér kártalanítási árért.

A csatolt jegyzőkönyvi kivonatok tanúsága szerint úgy az ingatlan átengedése, mint a kártalanítási ár kérdésében a presbitérium, valamint az egyházközségi közgyűlés szabályszerű névszerinti szavazással egyhangulag helybenhagyólag határoztak; becsatolják a hitelesített telekkönyvi másolatot.

Egyházmegyei közgyűlés felhívja a kérvényező egyházat a vonatkozó községi értékbizonyítvány betérjesztésére. Ennek csatolása után felhatalmazza az elnökséget arra, hogy a kesznyéteni

ref. egyház és a Magyar királyi vas-, acél- és gépgyárak között, a kesznyéteni 45. sz. tkvi betétben 3404. hrsz. alatt felvett, a kesznyéteni ref. egyház tulajdonát képező ingatlanra vonatkozólag létrejött kisajátítási egyezséget jóváhagyási záradékkal lássa el s azt további jóváhagyás céljából az egyházkerületi közgyűléshez terjessze fel.

45. Virágh Béla tb. esperes, kistárkányi lelkész, egyházai presbitériumainak nevében is kéri közgyűlést az állandó káplántartó helyek revízió alá vételére és e revízió kapcsán a kis- és nagytárkányi társegyházaknak állandó káplántartó helyként való legsürgősebb kinyilvánítására. A kis- és nagytárkányi társegyházaknak ugyanezen kérésével 1941. évi közgyűlésünk már foglalkozott s 31. sz. határozatával az egyházmegye káplántartó egyházai jogainak csorbitása nélkül pártolólág terjesztette a kérelmet a Konvent elé. Ugyencsak az 1941. évi közgyűlés 22/b. sz. határozatában a káplántartó egyházak között, a kápláni állás fenntartásának szükségessége szerint megállapított sorrendben a kis- és nagytárkányi társegyházat a 7. helyre jelölte azon esetre, ha az állandó káplántartás iránti kérelmét a konvent teljesítené. Egyházmegyénk elnöksége nem tudja, hogy e kérelmet a Konvent milyen elbánásban részesítette. Kérelmező lelkész utal arra, hogy a múlt évi felterjesztést illetőleg személyesen járt el a Konventen, hol a konventi titkár úrtól azt az információt kapta, hogy a Konvent egy magánosan szereplő kérvényt nem terjeszthet fel a Minisztériumba, mert nagyobb és átfogóbb kérdések felterjesztése a hivatása.

Egyházmegyei közgyűlés már a múlt évben szolgáltatott adatokból látta és meg is állapította a kis- és nagytárkányi társegyházak állandó káplántartó helyül való elismerése iránti kérelmének jogosságát. A kérelmet azonban az egyházmegye káplántartó egyházai jogainak csorbitása nélkül most sem tudná teljesíteni, már pedig a szerzett jogok csorbithatalanságának elvéhez éppen múlt évi határozatának szemelőtt tartásával ragaszkodni kénytelen. Közgyűlés felkéri Főt. Egyházkerületi Elnökséget, hogy a konventi elnökséget kérje fel

a kis- és nagytárkányi társegyházak kérelmének a Minisztériumba való soronkívüli felterjesztésére. Hivatkozik közgyűlés arra, hogy ennek a kérelemnek kedvező intézését a Felvidékkel visszakerült társegyház speciális helyzete és az állandó káplántartási jogra ráutaltsága indokolja. Ez az egyház, mert megszállás alatt élt, nem jöhetett tekintetbe az állandó káplántartó egyházak kijelölése alkalmával.

46. A révleányvári ref. egyház beterjeszti megerősítés végett azt a kötelezvényt, mely szerint Sobajda Mihály lelkésztanítónak, csakis neki, a lelkészi szolgálatokért a gyülekezet 89 tagja átenged 4 k. hold földet használatba és kötelezik magukat családonként 25 kg. buzának megfelelő évi 7 pengő fizetésére, mely tetszés szerint természetben is akármivel (termény, fa stb.) megváltható. Csatolja hozzá a presbitériumnak névszerinti szavazással hozott egyhangú határozatát. Csatol hozzá továbbá egy kivonatot a presbitéri jegyzőkönyvből, mely arról tárgyal, hogy a lelkész kérését 4 k. hold föld átengedésére és családonként 7 pengő fizetésére presbitérium egyhangulag teljesítette, a közgyűlés pedig névszerinti szavazással egyhangulag jóváhagyta és a presbitérium által kért kötelezvényt aláírta. Ez a kivonat 90 aláírással van ellátva. Nem állapítható meg, hogy presbitéri, vagy közgyűlési kvi kivonat-e ez, vagy pedig újabb kötelezvény akar lenni?

E.-m.-i közgyűlés nem zárkózik el az elől, hogy a révleányvári lelkész-tanító lelkészi szolgálatainak díjazása lelkésztanító és gyülekezet közötti egyezséggel rendezést nyerjen; de a kért jóváhagyást tárgyi és formai okokból most megadni még nincs módjában.

Az egyezés 4 kat. hold olyan földnek a lelkésztanító használatába való átengedését tartalmazza, amely az egyháznak saját célú ingatlanai s amelynek lelkészi javadalommá történő átváltoztatása a gyülekezet háztartásában feltétlenül pótolandó kiesést jelentene. Éppen ezért közgyűlés utasítja a révleányvári egyházat, hogy ha már a lelkészi szolgálat díjazását másképen megoldani

nem tudja, az E. T. VII. tc. 17. §. rendelkezéseinek szemelött tartásával ez ingatlan átváltoztatása tárgyában presbitérium és közgyűlés névszerinti szavazással hozzon határozatot s e határozatban jelölje meg, hogy az ingatlan átváltoztatásával az egyház háztartásában keletkező hiány pótlását miként oldotta meg. Célszerűbb volna azonban az átengedésre szánt ingatlant tovább is eredeti rendeltetése szerint kezelni s a lelkésztanítót másképen, pl. a pénz- vagy terményjavadalom emelésével díjazni. Utasítja továbbá közgyűlés a révleányvári egyházat, hogy a lelkészi szolgálatokat díjazó megállapodást ne kötelezvénszerű egyezségben rögzítse, hanem azt az E. T. I. tc. 33. §-ban megállapított elv szerint szabályszerűen kiállított díjlevélben biztosítsa. Vagyis a presbitérium névszerinti szavazással hozott határozatában állapítsa meg a lelkészi szolgálatok díjazását, azt ugyanis a közgyűlés fogadja el és e határozatok alapján presbitérium 4 példányban állítsa ki a díjlevelet, amely aztán jóváhagyás végett az e.-megyei és e.-kerületi gyűlés elé terjesztendő.

47. Az ondi református lelkipásztori hivatal beterjeszti az egyházközség összes egyházi és iskolai földjeinek bérbeadásáról szóló presbitériumi határozatot és a haszonbérleti szerződéseket minden bérlővel külön-külön elkészítve 3—3 példányban.

Egyházmegyei közgyűlés megállapítja, hogy a bérbeadás a törvényes feltételeknek mindenben megfelelt, a haszonbérbe kiadást, illetőleg a haszonbérleti szerződéseket jóváhagyja, a jóváhagyási záradékot az eredeti példányra rávezetni rendeli és utasítja a presbitériumot, hogy a szerződéseket illetékkiszabás végett az illetékes m. kir. Adóhivatalhoz 15 napon belül mutassák be.

48. A lácai református egyház képviselőjében eljáró lelkipásztor és gondnok jóváhagyás végett felterjesztik azon adásvételi szerződés községi jegyző által hitelesített másolati példányát, mely

Lácán, 1942. évi május hó 1. napján, egyfelől a bodrogmezői volt Úrbéresek Legeltetési Társulata, mint eladó, másrészről többek között az egyház megbízásából s annak érdekében eljáró lelkipásztor között kötött, a zétényi 439. számú tkvi betétben A. I. 1—8. sor, 1526/7., 1527/3., 1528/4., 1528/5., 1528/6., 1528/7., 1529/3., 1530/3. hr. számok alatt felvett, összesen 206 magyar hold és 117 □-öl területű legelő ingatlan 10206-od részére vonatkozóan. Az adásvételi szerződést a m. kir. Földmívelésügyi Miniszter Úr 19.530/1942/III/3. számú rendeletével jóváhagyta s ahhoz hozzájárulását megadta. Csatolják az egyházközség presbitériumának e tárgyban egyhangu névszerinti szavazással hozott helybenhagyó határozatról szóló jegyzőkönyvi kivonatot és az erre vonatkozó egyházközségi közgyűlés egyhangu névszerinti szavazással hozott jóváhagyó határozatát.

A kivonatok igazolása szerint részben Láca község, részben pedig a szomszédos községek elhatározták, hogy az eladóvá tett 206 magyar hold legelőt megvásárolják, mert azt egyfelől az alacsony vételár, másfelől a vételár kifizetése tekintetében nyújtott kedvezmények rendkívül előnyössé teszik. Ugyanis a legelő magyar holdankénti vételára 350 pengőben lett megállapítva és a vételár 1/8 ad része a szerződés aláírásakor, 7/8-ad része pedig a szerződés jóváhagyásakor volt esedékes. A 7/8-ad rész vételárnak 25 %-a azonban két év alatt beváltandó váltóval fizethető, míg a vételár fele részét az m. kir. Földmívelésügyi Miniszter Úr által engedélyezett 10 év alatt egyenlő részletekben törlesztendő kölcsönből fizethetik. Az ezek után fennmaradó rész folyó évi október 1. napján készpénzben nyer kiegyenlítést. A vételár fizetése és a váltók leszámoltatása a Gazdák Hitelintézet R.-T. királyhelmecei cégnél történik s ugyanezen cég folyósítja a 10 éves törlesztéses kölcsönt is.

Miután az eladó egyházhatósági jóváhagyástól feltételezetten a jogügyletet megkötni nem volt hajlandó és az idő rövidsége miatt egyházhatósági előzetes jóváhagyás kieszközölhető nem volt, ezért a lácai egyház a kérdést olyként oldotta meg, hogy egyelőre az ingatlant Fidler István lelkipásztora nevére szerezte meg azzal, hogy egyházhatósági jóváhagyás után lelkipásztor az ingatlant egyház nevére átíratni tartozik. Ezért kéri az adásvételi szerződés egyházhatósági jóváhagyását, a vételár felerészét kitevő 1750 pengő összegig törlesztéses kölcsön felvételének, valamint a vételár 7,8-ad része 25 %-ának 2 év alatt fizetendő váltóval való

lefedezésének engedélyezését. A vásárolt legelő birtokába az egyházközség lépett, a vételár kifizetése az egyházközséget terheli ép úgy, mint az ingatlan egyéb terhei, hasznait is a birtokbalépés óta az egyház huzza. A szerződés az egyház részére előnyös, mert a vételárat anyagi megerőltetés nélkül annál is inkább ki tudja fizetni, mivel a legelő időközi haszna a tartozások részleteinek fedezésére előreláthatólag elégségesnek mutatkozik.

Egyházmegyei közgyűlésünk elismeréssel veszi tudomásul a lácai ref. egyházközség ingatlan szerzésére irányuló jószándékát s ezért a megköteendő adásvételi szerződéshez a maga elvi hozzájárulását megadja. És további elvi hozzájárulás végett a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűléshez felterjeszteni rendeli.

Bár megállapítja, hogy a tulajdonjog bekebelezése az adásvételi szerződés alapján csakis a lelkipásztor nevére történhet és az egyház tulajdonszerzése formailag új szerződés alapján eszközölhető, ami a kétszeres illeték fizetésének kötelezettségével és újabb hatósági jóváhagyással jár, mégis a felsorolt szempontokat méltányolva, a jóváhagyás kérdésében kötelező elvi jelentőségű döntést hozott.

Ugyanezen szempontoktól vezetve a kölcsön felvételét és a vételár szerződés szerint meghatározott részének váltóval fedezését engedélyezi.

Utasítja azonban egyházközséget, hogy egyházhatalósági elvi hozzájárulások után lelkészével a szabályszerű és korábbinál nem terheőbb adásvételi szerződést haladéktalaul kösse meg és a szerződés eldöntött jóváhagyás végett legközelebbi közgyűlésünkhöz, vagy egyházmegyei tanácsunkhoz terjessze fel.

49. A sárospataki ref. egyház jóváhagyás és záradékolás végett felterjeszti a Sárospatakon 1942 jul. hó 5. napján és Budapesten 1942 július hó 8. napján kelt csereszerződést, mely szerint a Sárospataki ref. Egyházközség a tulajdonát képező, a sárospataki 313. sz. tkvi betétben A., I. 1. sorsz. 369. hrsz. 490 □-öl

kiterjedésű házhelyéből a szerződéshez csatolt vázrajz szerinti megosztás után 369/1. hrszámmal jelölendő 463 □-öl területű ingatlanát elcseréli a Zsindely Katalin, Zsindely Magda és Zsindely Ilona osztatlan közös tulajdonát képező, a sárospataki 143. sz. tkvi betétben A. I. 1. sorsz. 367. hrsz. 98 négyzetöl kiterjedésű kert és ugyanezen betétben, A. † 1. sorsz. 366. hrsz. alatt felvett 361 □-öl területű szántó. összesen 459 négyzetöl kiterjedésű ingatlannal.

A csere kérdésében úgy a presbitérium, mint az egyházközségi közgyűlés szabályszerű, névszerinti szavazással egyhangúan helybenhagyólag határozott. A szerződést illetékezés végett már bemutatták. A becsatolt hiteles telekkönyvi másolat szerint az egyházközség tulajdonába átmenő csereingatlan tehermentes; özv. Zsindely Istvánné a javára bekebelezett özv. haszonélvezeti jogáról szerződésileg lemondott. A mellékelt községi bizonyítvány tanúsága szerint a csere tárgyát képező ingatlanok azonos értékűek.

Ezzel a cserével az egyházközség a sárospataki ref. Főiskola új internátusa ipítésére vonatkozó tervének megvalósítását óhajtja segíteni és lehetővé tenni oly módon, hogy a cserébe kapott ingatlant, valamint az egyház tulajdonát képező szomszédos telket, összesen 994 □-öl belsőségét elfogja adni a főiskolának internátusi telek céljaira négyszögölenként 20 P egységáron s a presbitérium 1942 június 13. napján hozott — s az iratokhoz csatolt — elvi határozatában megállapított feltételekkel.

Egyházmegyei közgyűlés az egyfelől a sárospataki ref. egyházközség, másfelől Zsindely Katalin, Zsindely Magda, Zsindely Ilona között megkötött, 1942 jul. 5. napján Sárospatakon, illetve 1942 jul. 8. napján Budapesten kelt s a sárospataki 313. sz. tkvi betétben A. I. 1. sorsz. 369 hrsz. ingatlanból vázrajz szerinti megosztás után 369/1. hrsz. alatt lejegyzendő 463 négyzetöl területű s a sárospataki ref. egyház tulajdonát képező, másrészt a sárospataki 143. sz. tkvi betétben A. I. sorsz. 367. hrsz. s ugyanezen betétben A. † 1. sorsz. 366. hrsz., összesen 459 négyzetöl területű, Zsindely Katalin és társai tulajdonát képező ingatlanokra vonatkozó csereszerződést jóváhagyja s azt további jóváhagyás végett az egyházkerületi közgyűléshez fel-

terjeszti. Telekkönyvi akadály elhárítása céljából felhívja a kérvényező figyelmét arra, hogy a Zsindely örökösöktől az 1941. XV. tc. 9. és 16. §-ra vonatkozó nyilatkozat beszerzendő lesz.

50/a. A lelkészértekezleten résztvevő lelkipásztorok számbavétele alkalmával megállapítást nyert, hogy 17 lelkipásztor nem jelent meg az értekezleten. Lelkészértekezlet kéri, hogy az egyházmegyei közgyűlés a távolmaradást igazoltassa, illetve az igazoltatást a távolmaradókkal szemben folytassa le.

Egyházmegyei közgyűlés felszólítja: Bakcsy Gyula, Éles István, Faragó György, Horváth István, Izsák József, Kenyeressy Károly, Karászy Dezső, Hegedüs Imre, Kovács Lajos, Molnár László, Nagy Bertalan, Osváth József, Szakoleczay Bertalan, Szendy Pál, Takács Béla, Sáfár József, Vitkay Bertalan és Verebélyi Barna lelkipásztorokat, hogy hiányzásukat 30 napon belül igazolják a lelkészértekezlet elnökénél, ellenkező esetben az egyházmegyei gyűlésről elmaradottakkal hasonló bírság alá esnek.

50/b. Egyházmegyénk lelkészi értekezlete behatóan foglalkozott az ORLE körkérdésével: „Mit tegyünk a magunk erejéből egyházunk és a lelkészek anyagi szükségletének biztosítására?” A kérdést tárgyalva úgy látja, hogy a lelki élet szoros munkálása mellett szükség van arra is, hogy az anyagi akadályok kiküszöböltessenek. Hatalmas lehetőségek vannak arra, hogy életünk gazdaságilag is megalapozott legyen, úgy a magán, mint az egyházi élet terén. Ezeket a lehetőségeket azonban ki kell használni. Idegen kezekben levő intézmények ezt hosszú időn keresztül meg is tették a maguk hasznára. Szükséges azonban, hogy egyházunk egyetemesen vegyen részt e munkában. Elhatározza, hogy ez ügyben felterjesztéssel él a Konventhez. Felkéri tehát az egyházmegyét, hogy kérését hivatalos úton terjessze felsőbb egyházi hatóságainkhoz.

Egyházmegyei közgyűlés magáévá teszi a lelkészértekezlet kérését és szükségesnek tartja, hogy az Egyetemes Konvent alakítson egy szociális és gazdasági bizottságot, melynek feladata legyen

az egyház és egyháztalagok gazdasági anyagi vonatkozású életproblémáival való foglalkozás. Kivánatos, hogy e bizottság tagjai túlnyomó részben gazdasági szakemberek legyenek. Felkéri egyházkerületet, hogy e kérést az Egyetemes Konventhez továbbítsa.

50/c. Lelkészi értekezlet foglalkozott egyházmegyénk lelkészi özvegyeinek és árváinak szomorú helyzetével. Mélyen átérzi, hogy a segítségre nagy szükség van. Hogy a sanyarú helyzetet némileg enyhítsen, megajánlja, hogy minden egyes lelkész, havi 2 P összeggel járul lelkészözvegyeink és árváink megsegítéséhez, de nagyobb összegű adományokat is hálás köszönettel fogad. A megajánlott összegek havonta is befizethetők, de ahol ez nehézséggel járna, ott az összeg beszédését az egyházmegyére bizza. Egyben jelenti, hogy az ORJÓ jelenlevő képviselője e célra 100 P összeget felajánl.

Egyházmegyei közgyűlés örömmel veszi tudomásul lelkészértekezlet nemes elhatározását és azt, hogy ez összegek befizetése az egyházmegyei pénztárhoz történik. Elhatározza, hogy módot nyújt a havonkénti befizetésre, de amennyiben ez nem történnék meg, a megajánlott összegeket az egyházmegyei egyházlátogatás alkalmával szedi be. Köszönettel nyilvánítja háláját az ORJÓ-nak szíves adományáért.

51. Bodrogszentesi egyház jóváhagyás végett beterjeszti a lelkészi csűr és istálló építési költségeinek fedezésére szolgáló rendkívüli adókivetést. E rendkívüli adó kivetett összege 2510 pengő és 40 fillér, mely összeg a rendes évi egyh. adó hatszoros. Csatolja a kivetést tárgyaló presbiteri és közgyűlési határozatokat. Nem állapítható meg, hogy a rendkívüli szükségletekről és azok fedezetéről az évi rendes költségvetés keretében történt-e gondoskodás, avagy pótköltségvetés útján?

Egyházmegyei közgyűlés útasítja a bodrogszentesi egyházat, hogy a lelkészi csűr és istálló építési költségvetését is készítse el, ha az évi rendes

költségvetésbe az építkezéssel járó rendkívüli szükségletek, illetve azok fedezetei nem vétettek volna fel. Egyben felhatalmazza Elnökséget, hogy a pótköltségvetés beterjesztése után, ha a kivetett rendkívüli adó a költségvetésen fedezetül ily mértékig felvétellett: úgy a pótköltségvetésre, mint a rendkívüli adó kivetési íveire az egyházmegye jóváhagyó záradékát vezesse rá.

52. 1941 január 28 napján Dr. Meczner Tibor úr levelet intézet egyházmegyénk espereséhez előadván, hogy a néhai Meczner József és Dr. Meczner Béla fítestvéreivel együtt, a makkoshotycai lelkész részére díjlevél szerint általuk fizetendő és teljesítendő járandóságok szolgáltatását kizárólagosan Kovács László volt makkoshotycai lelképásztor lelkésszégének idejére vállalták és mert Kovács László makkoshotycai lelkésszége megszűnt, kötelezettség vállalásuk is hatályát veszítette. Előadja, hogy vagyoni állapotuk hátrányos változást szenvedett és hogy néhai Meczner József fiörökösei róm. kat. vallásuak, így az édesatyjuktól örökölt vagyon legfeljebb kegyeleti alapon volna a díjlevél rendezésénél figyelembe vehető, de Török Oliverné volt Meczner Józsefné úrasszony bár róm. kat. vallású, bizonyos terménybeli szolgáltatásoktól nem zárkózna el, 2 köből búza és 2 köből rozs fizetését igéri. A maga részéről csökkentett szolgáltatást ajánl, míg Dr. Meczner Béla elhatározásáról nyilatkozni nem tud. Kéri a díjlevél revízióját.

Egyházmegyénk esperese a kérdés kivizsgálására Dr. Kérészy Sándor világi tanácsbíró és Darányi Lajos lelkésszi tanácsbíró urakat előbbi vezetése mellett felkéri s részükre részletes útastásokat ad.

Egyházmegyei kiküldöttek 1941 február 26. napján előzetes kiértésítések után Makkoshotyka községben megjelentek. Eljárásukról készült jegyzökönyv szerint jelen voltak: Dr. Meczner Tibor, Dr. Meczner Béla, Sáfár József ref. lelképásztor és a presbitériumnak a jegyzökönyv által igazolt tagjai az egyház képviselésében.

Dr. Meczner Tibor a bizottság előtt megismétli levélbeli kérelmét és felajánlja 4 köből búza, 4 köből rozs és 6 ürméter fa szolgáltatását,

Dr. Meczner Béla 2 köböl buza, 2 köböl rozs és 5 erdei ürméter fa szolgáltatását vállalja. Mindketten az általuk díjlevél szerint szolgáltatandó bor pénzbeli egyenértékének hiánytalan megtízítését ígérik.

Dr. Meczner Tibor ezenfelül előadja, hogy Török Olivernétől nyert értesülése szerint Török Oliverné hajlandó évi 2 q termés kiszolgáltatására a Meczner Gyula és Meczner József halálának évfordulóján végzendő lelkészi functiók fejében. Egyébként javasolja az általuk nem vállalható terheknek az erdőbirtokos kir. kincstárra való áthárítását.

Vitányi László és M. Vitányi József presbiterek az egyházközség nevében a díjlevél csökkentését ellenzik, azonban hozzájárulnak a kir. kincstár megkereséséhez a Meczner-család tagjai által szolgáltatni nem hajlandó fujárandóság átvállalása iránt.

Egyházmegyei küldöttség betekintette és hivatalos másolatban az iratokhoz csatolja, a makkoshotycai ref. egyház egyházhatóságilag jóváhagyott s egész terjedelmében ismertetett lelkészi díjlevelet és megállapította, hogy a díjlevélben vállalt szolgáltatások nem személyhez szóló kötelezettségvállalások.

Egyházmegyei küldöttség eljárásáról esperes úrhoz jelentést tett.

Egyházmegyei közgyűlésünk sajnálattal észleli azokat a kedvezőtlen fordulatokat, melyeknek bekövetkezése a makkoshotycai lelkészi díjlevél kérdését ismételten időszerűvé tették.

Az egyházközség személyszerint meghatározott tagjai által teljesített igen jelentős szolgáltatásoknak egyfelől kiesése, másfelől csökkenése olyan változást jelent és olyan hiányt eredményez, amely a gyülekezet igen szegény tagjaira semmiképen át nem hárítható. A jelentkező hiány az m. kir. kincstári erdőgazdaság megadóztatása által sem fedezhető, mert jogi személyek adóztatását egyházi törvényeink nem ismerik; miért is úgy véli, hogy az egész kérdés csakis a kongrua régen várt revíziója által orvosolható.

Közgyűlésünk ezért teljes bizalommal terjeszti fel jegyzőkönyvi határozatát a Főtiszteletű és Méltóságos egyházkerületi közgyűléshez, kérvén, hogy a sok sebet gyógyító kongrua revízió érdekében

a Nagyméltóságú m. kir. Vallás- és Közoktatás-
ügyi Miniszter Úrnál alkalmas időben közbenjárni
kegyeskedjék.

53. A tárgysorozatba felvett ügyek letárgyaltván, esperes
megköszöni az előadóknak gondos, lelkiismeretes munkáját, az
alkotó tagok érdeklődését s Benke Kálmán lelkészi jegyző imád-
sága után

a gyűlést berekeszti.

A gyűlés jegyzőkönyvi pontjai egyidejűleg hitelesítették.

Sárospatak, 1942 szeptember hó 24-én.

Csathó József s. k.
lelkészi főjegyző.

Janka Péter s. k.
esperes.

II. Bírósági ügyek.

Az alsózempléni református egyházmegye 1942 szeptember hó 24-én, Sárospatakon tartott rendes bírósági ülésében hozott ítéletek kivonatos jegyzéke.

I. Balogh Dániel újcsanálói segédlelkész ellen az ET. VI. tc. 47. §. A/e. pontjában megszabott ítéletet hozta.

II. Bajusz Zoltán ondi tanítót az ET. VI. tc. 47. §. A/a. pontjában megszabott ítélettel elmarasztalja.

III. Idrányi Barna olaszliszkai kántortanítót az ET. VI. tc. 47. §. A/c. pontja szerinti büntetésre, azon helyről való elmozdításra ítélte, a költségek megfizetésére kötelezte s állásától függesztette. Katona László olaszliszkai tanító ellen az eljárást végzésileg megszünteti.

Az egyes pontokat jegyezték :

Csathó József : 1—12, 14—18, 19/c, d, 21, 42, 53, I. B.

Benke Kálmán : 13, 19/a, 20/d, 26, 32—33, 43.

Főző László : 19/b, 22.

Martin Miklós : 20/a, 25, 50.

Keresztury László : 20/b, c, 27, 41, 45—46, 51.

Kántor Mihály : 23, 24.

Dr. Janka Géza : 28—31, 48, 52.

Dr. Bálint Zoltán : 34—36, 44, 49, III. B.

Dr. Bányai Lajos : 37—40, 47, II. B.

III. Függelék.

1. Melléklet a 26. Kgy. sz. határozathoz.

Az alsózempléni református egyházmegye 1941. évi számadása :

	Kiadás.	Pengő
1. Esperesi tiszteletdíj		1602 25
2. „ s.-lelkész ellátása		555 26
3. „ s.-lelkész fizetése		659 83
4. „ irodaátalány		253 09
5. „ irodafűtési átalány		241 36
6. „ hivatal portója		442 30
7. „ hivatal telefondíja		62 99
8. Egyházmegyei főjegyző tiszteletdíja		151 27
9. Egyházmegyei aljegyzők tiszteletdíja		120 —
10. Egyházmegyei pénztárnok tiszteletdíja		600 —
11. Belmissziói előadó tiszt. díja és fuvarátalánya		90 09
12. Tanügyi előadó tiszteletdíja		40 —
13. Egyházmegyei pénztárnok irodaátalánya		120 12
14. Nyugdíj		15290 90
15. Közalap		6101 79
16. Lelkészi tanácsbírók tiszteletdíja		260 06
17. Számvevők tiszteletdíja		90 —
18. Tanügyi bizottsági tagok tiszteletdíja		40 —
19. Egyházmegyei pénztár postadíja		46 78
20. Kultúradó		1268 80
21. Theologiai internátus		3000 —
22. Egyházkerületi közigazgatás		763 80
23. Közhirdetés		62 —
24. Parókhialis könyvtár		620 —
25. Evangelizátorok útiköltsége		71 26
26. Tűzbiztosítás		2147 10
27. Fuvar és napidíjak		225 58
28. Pénztárvizsgálat költségei		57 40
29. Egyházmegyei jegyzőkönyvek nyomtatása		649 25
30. Baldácsy-segély és Gazdák jutaléka		852 32
	<u>Átvitel :</u>	<u>36485 60</u>

	Pengő
Áthozat :	36485.60
31. ORJÓ rizikó biztosítás	2396.02
32. Húsvéti perselypénz főiskolának	206.84
33. ORLE díj, 3 lelkészé	30.43
34. Büntetéspénz lelkészözvegyeknek és Kálvineumnak	37.12
35. Postatakarékpénztárral kapcsolatos kiadások	143.55
36. Nem adósegélyes egyházakért ker. jkönyv stb.	342.—
37. Vegyes kiadások	349.09
38. Számvevőszék vacsorája	31.42
Összesen :	40022.07

azaz : Negyvenezerhuszonkettő pengő 07 fillér.

Bevétel.

1. Mult évi pénztári maradvány	1094.31
2. Közigazgatási pénztár	12801.99
3. Közalap	5677.45
4. Nyugdíjjárulék (lelkészeké)	3462.42
5. Nyugdíjfenntartói járulék	11135.64
6. Tűzbiztosítás	2001.39
7. ORJÓ rizikó biztosítás	1280.68
8. Ó- és újévi perselypénz	128.72
9. Virágvasárnapi perselypénz	115.79
10. Húsvéti perselypénz	152.73
11. Reformációi perselypénz	99.66
12. Két félévi államsegély	2096.—
13. Baldácsy-segély	736.50
14. Lelkészözvegyek rész. segély a ker. pénztártól	1035.—
15. Gazdák Biztosító Szövetkezetétől jutalék	115.—
16. Esperesi hiv. pórtómegettérítése 1940. II, 1941. I.	396.71
17. Államsegély saújhelyi közalapra	297.35
18. Királyhelmeci fellebbezők befizetése	198.58
19. Bíróság	37.10
20. ORLE tagsági díj 3 lelkésztől	30.40
21. Postatakarék kamat jóváírása 1940-ről	7.98
22. Kistárkány előleg visszatérítése	15.90
23. Kenézlő Gusztáv Adolf perselypénze	1.—
24. Bogárdy D.-né és Szilágyi G.-né Baldácsy-segélye	40.—
Összesen :	42958.30

azaz : Negyvenkettőezerkilencszázötvennyolc pengő 30 fillér.

2. Melléklet a 26. Kgy. sz. határozathoz.

**Az alsözempléni ref. egyházmegye
1943. évi költségvetése.**

A) Szükséglet.

1. Személyi járandóságok.

	Pengő
1. Esperesi tiszteletdíj	1600.—
2. „ s.-lelkész ellátási díja	940.20
3. „ s.-lelkész fizetése	804.24
4. Egyházmegyei lelkészi főjegyző tiszteletdíja	160.—
5. 3 egyházmegyei lelkészi aljegyző „	120.—
6. Egyházmegyei pénztárnok „	600.—
7. Belmissziói előadó „	50.—
8. Tanügyi bizottsági előadó „	100.—
9. 10 számvevő „	100.—
10. Tanügyi bizottsági tagok „	80.—
11. Vallásoktatási szakfelügyelők „	700.—
12. Iskolafelügyelők „	700.—
13. Esperes hivatalos kiszállási költségeire	400.—
	6354.44

2. Dologi szükségletek.

14. Esperesi irodaátalánya	250.—
15. „ „ iütése	240.—
16. Egyházmegyei pénztárnok irodaátalánya .	120.—
17. „ „ postadíja	80.—
18. Esperesi hivatal telefondíja	120.—
19. „ „ postadíja	600.—
	1410.—

3. Járulékok.

20. Kultúradó	1268.—
21. Theologiai internátus	1796.02
22. Tanítóképző fenntartásához hozzájárulás .	2486.52
23. Egyházkerületi közigazgatás	763.80
	Átvitel : 6314.34

	Pengő
Áthozat :	6314·34
24. Közhirdetés	62—
25. Kálvineum	74—
26. Parókhíalis könyvtár	620—
27. Evangelizátorok útiköltsége	150—
28. Tűzbiztosítás	2063·31
	<hr/>
	9283·65

4. Napi- és fuvardíjak.

29. Közalapi és nyugdíjbizottsági tagoknak	100—
30. Számvevőszéki tagoknak	120—
31. Egyházmegyei tanács tagjainak	160—
32. Belmissziói előadó fuvarátalánya	50—
33. Pénztárvizsgálat költségei	100—
34. Egyházkerületre kiküldötteknek	260—
35. Egyházmegyei jegyzőkönyv nyomtatása	1000—
	<hr/>
	1790—

5. Segélyek.

36. Lelkészővegyek és árvák segélyezése	1488—
37. Baldácsy-segély	662·76
38. Lelkészerterkezetlet pályadíja	20—
39. Tanyai hívek, szegény gyül. iratterjesztésére	200—
	<hr/>
	2370·76
40. Előre nem láthatókra	300—

A szükséglet összegezése.

1. Személyi járandóságok	6354·44
2. Dologi szükségletek	1410—
3. Járadékok	9283·65
4. Napi- és fuvardíjak	1790—
5. Segélyek	2370·76
6. Előre nem láthatókra	300—
	<hr/>
Összesen :	21508·85

B) Fedezet.**1. Segélyek.**

	Pengő
1. Közigazgatási államsegély	2096—
2. Baldácsy-segély	662 76
	<hr/>
	2758 76

2. Járulékok.

3. Kultúradó	1419 90
4. Theologiai internátus	1796 02
5. Tanítóképző fenntartásához hozzájárulás	2628 27
6. Egyházkerületi közigazgatási tár	763 80
7. Közhirdetés	62—
8. Kálvineum	74—
9. Parókhialis könyvtár	620—
10. Tűzbiztosítás	2063 31
11. Portó térítés	300—
12. Ujévi perselypéNZ missziói költségekre	100—
13. Gazdák Biztosító Szövetkezetétől jutalék	100—
14. Lelkészek járuléka lelkészözvegyek segélyére	1488—
15. Közigazgatási díjhátrálékból	3222 74
16. Egyházmegyei közigazgatási járulék	4112 05
	<hr/>
	18750 09

A fedezet összegezése.

1. Segélyek	2758 76
2. Járulékok	18750 09
	<hr/>
Összesen :	21508 85

Mérleg.

Összes fedezet	21508 85
Összes szükséglet	21508 85
	<hr/>
Maradvány, vagy hiány :	— — —

Tárgymutató.

Jelen voltak névsora.

I. Közgyűlési ügyek.

1. Esperes imádsága és bibliaolvasása.
2. Egyházmegyei gyűlés megnyitása.
3. Alkotó tagok számbavétele.
4. Mult gyűlésről elmaradtak igazolása.
5. Szavazatbontó bizottság jelentése.
6. Korábban választott tisztviselők eskütétele.
7. Lelkipásztorok beerősítése.
8. Tanítók és tanítónők beerősítése és eskütétele.
9. Segédlelkészek bekebelezése.
10. Lelkészelleg hatályban tartása iránti kérelmek.
11. Dr. Ravasz László köszönete.
12. özv. Farkas Istvánné köszönete.
13. Pongrácz Sámuel tanítóképviselői lemondása és búcsuja.
14. Esperesi jelentés.
15. Bírósági ülés idejének kitűzése.
16. Egyházkerületi képviselők kiküldése.
17. Lelkészelölő bizottság választása.
18. Egyházmegyei tanácsstagok megválasztása.
19. Konventi ügyek :
 - a) Felhívás a ref. ünnepnapi perselypénz befizetésére.
 - b) Felhívás a tanyai hívek között végzendő irat-terjesztésre.
 - c) Felhívás a lelkészi állások szaporítása tárgyában.
 - d) Véleménynyilvánítás az Orjó szociális program-tervezetéről.
20. Egyházkerületi ügyek :
 - a) Véleménynyilvánítás a nem ref. iskolákban folyó

ref. vallásos nevelésről s ezek felügyeletéről készült konventi szabályrendelet tervezet felől.

b) A gömöri egyhm. lelkészözegek és árvák segélyezésére vonatkozó határozatának figyelembe való ajánlása.

c) A gömöri egyh. esperese által készített, az egyházak teherbíró képességére vonatkozó tervezet véleménynyilvánítás.

d) E.-ker. hat.-a a lelkészek továbbképzése ügyében tett e.-m.-i felterjesztésre.

21. Elnökségi jelentések.
22. Belmissziói bizottság jelentése.
23. Tanügyi bizottság jelentése, javaslatai.
24. A kis- és nagyvárkányi, kiséresi, tiszalúci, egyházak kérelme iskolai együttműködés tárgyában.
25. Vallásoktatási szakelőadói jelentés.
26. Számvevőszék jelentése.
27. Józsefmajori missziói lelkészi állás szervezése.
28. A visszatért egyházközsegek presb. létszámának megállapítása.
29. A visszatért e.-m.-i rész anya-, társ-, leány- és fiók-egyházközsegek közötti jogviszony szabályozása.
30. Bodroghalász ingatlanvásárlási ügye.
31. Bodroghalászi egyház ingatlan-csere ügye.
32. Mád közalapi segély iránti kérelme.
33. Alsó- és Felsőberecki közalapi segély iránti kérelme.
34. A bodroghalászi alapok kölcsönvétele.
35. Ujcsanálós határozata az egyházfi tisztséget el nem fogadók ügyében.
36. Királyhelmeci egyház adókulcsának újabb szabályozása.
37. A kesznyéteni 3. sz. tanítói állás díjlevelének jóváhagyása.
38. A hernádnémeti 3. sz. tanítói állás díjlevelének jóváhagyása.
39. A bodroghalomi kántori díjlevelének jóváhagyása.
40. A szerencsi vallásoktató-lelkész díjlevelének jóváhagyása.
41. A ricsei 5. sz. tanítói állás szervezése és díjlevelének jóváhagyása.

42. A pácini s.-lelkészi állás áthelyezésének ügye.
43. Az Orjó e.-ker. irodájának jelentése és kérelme.
44. A kesznyéteni egyház kisajátítási ügye.
45. Kis- és Nagytárkány kérelme állandó káplántartás ügyében.
46. A révleányvári lelkészi szolgálat díjazásának ügye.
47. Az ondi egyház egyházi és iskolai földjei haszonbérbeadása.
48. A lácai egyház legelővásárlási ügye.
49. Sárospataki egyház ingatlan-csere ügye.
50. Lelkészerztekezlet előterjesztései.
51. A bodrogszentesi egyház rendkívüli adókimutatója.
52. A makkoshotycai lelkészi díjlevél ügye.
53. A gyűlés berekesztése, jegyzőkönyv hitelesítése.

II. Bírósági ügyek :

- I. Balogh Dániel újcsanálói s.-lelkész fegyelmi ügye.
- II. Bajusz Zoltán ondi tanító fegyelmi ügye.
- III. Idrányi Barna és Katona László olaszliszkai tanítók fegyelmi ügye.

III. Függelék :

1. Az alsózempléni ref. egyházmegye 1941. évi számadása.
 2. Az alsózempléni ref. egyházmegye 1943. évi költségvetése.
-

Betűsoros névmutató :

- Alsóberecki 14/b, 30.
 Alsódobsza 14/gy.
 Angyal László 14, 23/k.
 Aranytó 42.
 Asztalos Kálmán dr. 16, 17.
 Ágcsernyő 23/d, 24, 28, 29.
 Bacska 5, 28.
 Bajusz Zoltán 14, 15, 23/b, II. B.
 Bakcsy Gyula 3, 50/a.
 Balogh Dániel 15, I. B.
 Baráti körök 14/a.
 Bazsó Béla 9.
 Báj 14/g.
 Bálint Zoltán vitéz 5.
 Bárány István 9.
 Becsked 42.
 Benke Kálmán 14/2, 53.
 Berzék 14/é.
 Bethlen Pál gróf dr. 2.
 Békakút 42.
 Bibliatársulat 14/d.
 Biharom 42.
 Borsai Sohajdné Ilona 8.
 Bodroghalász 14/j, 30, 34.
 Bodroghalom 25/b, 27, 39, 42.
 Bodrogeresztur 25/b.
 Bodrogszent 28, 29.
 Bodroglaszi 31.
 Bodrogszent 23/e, 28, 29, 51.
 Buday Imre 14.
 Cigánd 14/cs, 27.
 P. Czinke István 14/ty.
 Csathó József 5, 16, 18, 53.
 Cseppely Béla 8.
 Csobaj 14/g, 23/c.
 Darányi Kálmán diákházépítési
 akció 14/d.
 Darányi Lajos 14/a, 15, 17, 18.
 Dávid Zoltán 8.
 Dömötör Konczné Ilona 8.
 Egorházy Lajos 19/d.
 Egyházkerület 5, 14/l, 16, 19/c,
 19/d, 20/a, 20/b, 20/c, 20/d,
 23/i, 27, 32, 33, 37, 42, 45,
 48, 49, 50/b, 52.
 Egyházközség általában 14/cs,
 14/d, 14/gy, 14/i, 14/l, 19/a,
 23/g, 23/j, 23/l, 26/c, 26/e.
 Egyházlátogatóság 19/a, 50 c.
 Egyházmegyei pénztár 3, 5, 23/l,
 25/d, 14/s, 19 a, 50/c.
 Elnökség 8, 14/h, 15, 16, 18, 21,
 27, 35, 38, 39, 40, 41, 44, 51.
 Enyedy Andor dr. 2, 14/zs.
 Esperes 1, 3, 9, 14/s, 17, 21, 22 a,
 23/j, 26 c, 26/g, 28, 29, 42.
 Éber Károly 14.
 Éles István 3, 50/a.
 Faragó György 3, 50/a.
 Farkasfalvi Farkas Géza 2, 14 y.
 Farkas Istvánné özv. 12.
 Fábrián 42.
 Felsőberecki 14/h.
 Filep Sándor 23/k.
 Főző László 7, 14 a.
 Galuska Imre 9.
 Gecse Lajos 14/ü.
 Golop 14/g.
 Gömöri egyházmegye 20 b.
 Gömöri esperes 20 c.
 Hankó Zoltán 14.
 Hegedüs Imre 50 a.
 Hegedüs László 15, 16.
 Hernádnémeti 38.
 Hodossy Béla 15, 18, 27.
 Homolya László 8.

- Horthy István 22, 141.
 Horváth Imre 14.
 Horváth István 50|a.
 Idrányi Barna 15, III. B.
 Incze Árpád 23 b.
 Iskolák, tanítók általában 14|b,
 23 a, 23|f, 23|h, 23 i, 23 j, 23 k,
 23 l, 25 c.
 István-major 42.
 Izsák József 50|a.
 Janka Péter 1, 14, 53.
 Jánossy Ferenc dr. 7.
 Jelentési kötelezettség 3, 5, 14|a,
 14 i, 14 j, 14|g, 14 d, 14 k, 14|p,
 14 q, 23|d, 23 e, 25 e, 26 c, 26 e,
 26 f, 22 a, 27, 28, 34, 50 a, 50 c.
 Józsefmajor 27.
 Karászy Dezső 3, 4, 14 v, 50|a.
 Karsa 8, 25 b, 42.
 Karos 23|c, 42.
 Kassak János 14 x.
 Kató János 14 m, 23 k.
 Katona László 14, III. B.
 Kántor Mihály 18, 23|h.
 Kárpáthy Zoltán 8, 23|b.
 Kenézlő 14|h, 23 e.
 Kenyeressy Károly 3, 50 a.
 Kesznyéten 14 é, 26 f, 37, 44.
 Kérészy Sándor dr. 15, 18.
 Királyhelmec 28, 29, 36.
 Kirchmayer Szabóné Nóra 8.
 Kisgéres 23|e, 24, 28.
 Kiskövesd 14|h, 23|c, 28.
 Kisrosvány 14 e.
 Kiss Pál 15.
 Kistárkány 14 h, 23 e, 24, 28,
 29, 45.
 Kormányzóhelyettes 2|a, 14.
 Komlóssi István 14
 Konvent 19 a, 19 b, 19 d, 20|a,
 20 c, 20 d, 27, 42, 45, 50|b.
 Kovács Lajos 3, 50 a.
 Kovács László 14|v.
 Kun István 9.
 Kun Zoltán 15.
 Láca 14|gy, 48.
 Lelesz 14|j.
 Lelkészek általában 2, 14 b, 14 a,
 14 c, 14 i, 20|d, 23|i, 25|a, 22|b,
 22|a, 43, 50|c.
 Levente 14|b.
 Makkoshotyka 5, 14|g, 52.
 Marton János dr. 15, 18.
 Mád 32.
 Máté Bagócsiné Irén 8.
 Meczner Tibor dr. 16, 18, 52.
 Megyaszó 5.
 Miklósföld 42.
 Mikolai Elemér 9.
 Molnár László 3, 50|a.
 Monok 5, 21.
 Nagy András 14|z.
 Nagybelső 42.
 Nagy Bertalan 7, 50|a, 42.
 Nagygéres 14|ö, 28.
 Nagykövesd 14|p, 25|b, 28.
 Nagy Lajos 8.
 Nagyrosvány 14|e.
 Nagytárkány 14|h, 23|e, 24, 28,
 29, 45.
 Nemeséri Etelka 8.
 Nemes Lajos 14, 23|b.
 Négyessi István 8.
 Nyír 42.
 Nyitray Károly 15, 16, 18.
 Ond 23|c, 47.
 Orjó 43, 19|d, 50|c.
 Orosz József 23|b.
 Orosz László 14.

- Osváth József 3, 22|c, 50|a.
 Örös 14|h, 23|d, 28.
 Pácín 14|e, 14|j, 25|b, 42.
 Perbenyik 28.
 Petró László 9.
 Pógyor Lajos 26|h.
 Pongrácz Sámuel 13.
 Pósta Sándor 23|k.
 Protest. ügyek államtitkára 14|a.
 Prügny 21.
 Puskás Lajos 14|m.
 Radácsy György 14|e, 17.
 Ravasz László dr. 11.
 Rác Ferenc 9.
 Rátkay László 14.
 Révész Imre dr. 20|c.
 Révleányvár 14|h, 46.
 Ricse 14|e, 14|gy, 14|h, 27, 41.
 Rozgonyi Sándor 14|p, 18.
 Sáfár József 3, 14|o, 50|a.
 Sárospatak 14|cs, 14|r, 27, 49.
 Semjén 14|gy, 14|h.
 Simon Sándor dr. 14|á.
 Sohajda Mihály 10.
 Soltész Kálmán 14|v.
 Sóstófalva 14|h.
 Sőregi Gabriella 8.
 Statisztikai kimutatás 14.
 Sümegi Ilona 14|n.
 Sváb Etel 8.
 Szabó Dezső 8, 10.
 Szabó Ferenc 14.
 Szabó Kósa Pál 16.
 Szakolczay Bertalan 3, 50|a.
 Szathmáry Ferenc 23|k.
 Szathmáry Lajos 14, 14|ny.
 Szegilong 14|d.
 Szendy Pál 50|a.
 Szentgyörgyi K.-né Juliánna 8.
 Szerencs 14|f, 40.
 Szinyei Merse Jenő 2, 14|á.
 Szomotor 14|s, 28.
 Takács Béla 50|a.
 Tantó János 17.
 Tarcal 14|f.
 Tarpay Klára 8.
 Técsy Lajos 6.
 Téglássy András 14|u.
 Tiszakarád 8, 14|é, 14|f, 14|j,
 25|b, 27.
 Tiszaladány 23|c.
 Tiszalúc 14|g, 14|h, 23|e, 24, 26|f.
 Tisztújítás 14|g.
 Tokaj 5.
 Tolcsva 5.
 Torjai Imre 8.
 Tóth István 9.
 Tóth P. István 14|x.
 Tóth Lajos dr. 14|á.
 Ujcsanálós 35.
 Ungi egyházmegye 20|b.
 Ügyosztály vezető 14|á.
 Vallás- és közokt. miniszter 2,
 14|á, 14|h, 21, 27, 41, 45, 52.
 Vallásoktatók 20|2, 23|i, 23|l, 25|a,
 25|c, 25|d, 25|e.
 Vágó István 10.
 Vámosujfalu 14|é.
 Verebélyi Dezső 16, 18, 27, 50|a.
 Veress Imre 14|v, 26|2.
 Veress Lajos 42.
 Veress László 8.
 Véke 14|sz, 29.
 Virágh Béla 14|á.
 Viss 14|h, 14|j.
 Visszatért egyházközségek
 14|á, 26|b, 29, 28.
 Vitányi István 14|x.
 Vitkay Bertalan 14|v, 50|a.
 Zemplénagárd 14|é, 14|g, 14|gy,
 14|h.
 Zombori Géza 16.

AZ ALSÓZEMPLÉNI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1942 DECEMBER HÓ 15-ÉN, SÁROSPATAKON TARTOTT
RENDKIVÜLI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :

CSATHÓ JÓZSEF

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

SÁROSPATAK
NYOMATOTT RACZ ISTVÁN KÖNYVNYOMDAJÁBAN

1 9 4 3

Felelős kiadó: az Alsózempléni Református Egyházmegye.

Nyomatott: R á c z I s t v á n könyvnyomdájában, Sárospatak 1943.

AZ ALSÓZEMPLENI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
SÁROSPATAKON, 1942 DECEMBER 15-ÉN TARTOTT
RENDKIVÜLI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZÖKÖNYVE.

Jelen voltak :

Janka Péter
esperes

Bernáth Aladár
világi tanácsbíró, e.-m.-i gondnok h.

elnöklete alatt :

Darányi Lajos
Hegedüs László
Kiss Pál
Kósa Szabó Pál
Kun Zoltán
dr Marton János
Rozgonyi Sándor
Verebélyi Dezső
Virágh Béla
Tantó János
lelkészi

dr Asztalos Kálmán
Asztalos Gyula
Cziganyi Géza
Hodossy Béla
dr Kérészy Sándor
dr Meczner Tibor
vitész Nyitray Károly
Zombori Géza

világi
tanácsbírák ;

Csathó József
Keresztury László
Benke Kálmán
Faragó György
lelkészi

dr Janka Géza
világi

jegyzők.

Veress Imre egyházmegyei pénztárnok, Főző László belmissziói előadó, Kató János, Kántor Mihály, Károlyi János, Kocsár István, Nagy Dezső, Böszörményi Dezső tanítóképviselők, dr Ujszászy Kálmán theol. igazgató, Bódy Dénes gimn. vallástanár.

Adorjány Győző, Bagócsy Lajos, Bakos Zoltán, Balázs Csaba, Bodnár Ferenc, Fiedler István, Göndöcz István, Gööz Ferenc, Győry Kálmán, Izsák József, Janka Károly, Kenyeressy Károly, Kovács László, Makó Dezső, Molnár Ferenc, Nagy Bertalan, Nagy Sándor, Sáfár József, Soltész Kálmán, Szabó Sándor, Sarkadi Nagy József, Szendy Pál, Szabó Tibor, Szilva István, Szokolczay Bertalan, Takács Béla, Verebélyi Barna, Veress Lajos, Varga János lekipásztorok; Kocsis János, Martin Miklós vallásoktató lekipásztorok.

1. A LXXXIX. zsoltár 1. versének közéneklése után Esperes felolvasta az Ef. 6: 11—18. verseit s a következő, lélekből fakadt imádsággal fordult az Egek Urához:

Örök kegyelmű Isten, szerető mennyei édes Atyánk! Megköszönjük Neked ezt a mai napot, melyre kegyelmedből eljuttattál s melyet az egymással való találkozásnak és közösségi munka végzésének drága alkalmául rendeltél.

Hálát adunk végtelen jóságod, kibeszélhetetlen szereteted és őriző számtalan jeléért s újabb bizonyosságaiért, melyekkel telehintetted a mi életünk útját.

Áldunk azért is, hogy ezt a világot nem hagyod magára nyomoruságában és küzdelmeiben, hanem Szent Lelked által kormányozod, igazgatod, Szent Fiad által gyógyítod s örök terveid és céljaid világosodnak meg benne.

Magasztalunk, hogy ebben az áldott és szent építésben minket is munkatársakul hívtál el s arra választottál ki, hogy a szolgálat útján járjunk.

Atyánk, mélyen érezzük mi kiválasztottságunk érdemtelen voltát s a mi erőtlenségünket. Tudjuk, hogy gyarló a mi hitünk, gyenge a mi szavunk, bűnökkel terhelt a mi életünk. Érezzük, hogy magunkra hagyatva csüggedt és félénk sereg vagyunk.

Tehozzád könyörgünk azért, hogy tégy alkalmasakká a reánk bízott feladatok elvégzésére, tégy erőssé a próbák és rejtélyek idején. Adj nekünk hatalmat a világ és saját bűneink felett s úgy formáld életünket, hogy szavaink és cselekedeteink senkit meg ne botránkoztassanak, életünk és

példánk senki elől el ne takarjanak Téged. Öltöztess fel isteni fegyverzetedbe s légy a mi örök erőforrásunk, hogy diadalmasan harcoljunk a gonoszság fejedelmei ellen s ne tévedjünk el a világ ködében és sötétségében, hanem az általad kijelölt úton tudjunk járni s tudjuk pásztrolni és megtartani azokat, akiket Te reánk bízál.

Áldd meg Atyánk közelebbéről azt a munkát is, amellyel most anyaszentegyházunkat építeni, ügyeit rendezni akarjuk; Te légy tanácskozásunk irányítója, egybegyülekezésünk megszentelője.

Áldd meg harctéren küzdő drága véreinket is, angyaliddal járass tábort hős fiaink körül, véd meg és oltalmazd őket, tedd erőssé karjukat és szívüket s hozd haza őket mielőbb a dicsőség és győzelem babérjaival körülövezetten.

Könyörgünk Hozzád ezért a világért is, melyben a gyűlölet, a visszavonás és a harag most az Úr. Szent Fiad járjon végig ezen a véres földön, országok vezetői és népek milliói Ő előtt boruljanak le, engedelmesen hallják meg parancsait s amerre jár, tegyen igazságot, hozzon békességet és jóakaratot.

Óh, hallgasd meg a mi imádságunkat Szent Fiadnak, az Úr Jézusnak nevében kérünk. Ámen.

2. Esperes bejelenti, hogy gróf Bethlen Pál egyházmegyei gondnok Óméltósága a rendkívüli közgyűlésen meg nem jelenhetett. Akadályoztatása felett kifejezésre juttatja az egyházmegye közgyűlésének őszinte sajnálkozását. Ugyanakkor melegen emlékezik meg arról a kitüntetésről, mi egyházmegyénk gondnokát érte, amikor a felsőházi választások során a főrendiház bizalma mellette megnyilvánult.

A távollévő gondnok helyettesítésére Bernáth Aladár világi tanácsbírókat kéri fel, aki elnöki székét elfoglalja. Esperes a gyűlést megnyitja.

Egyházmegyei közgyűlés sajnálattal veszi tudomásul, hogy világi elnöke a megjelenésben akadályoztatott. Lélekben közel érzi Őt magához. Ugyanakkor büszkeséggel tölti el az a tudat, hogy világi vezérének személyi kiválóságai megérdemelt elismerésre találnak. Azzal az imádsággal fordul

a Mindenhatóhoz, őrizze meg tudását, hűségét, adottságait, testének és lelkének töretlen erejét egyházmegyénk számára hosszú időkig.

3. Lelkészi főjegyző felolvastván az alkotó tagok névsorát,

a gyűlés megalakul. Dr. Bánya Lajos, dr. Bálint Zoltán és dr. Persenszky László világi jegyzők, Osváth József, Körössy György, Nemcsik Endre lelkipásztorok távolmaradása igazoltatik. Az indokalk előzetes bejelentése nélkül elmaradt: Bakcsy Gyula, Buttykay István, Horváth István, Karászy Dezső lelkipásztorokat és Hegedűs Imre vallásoktató lelkipásztort felhívja közgyűlés távolmaradásuknak jelen íhatározat kézhezvételétől számított 30 napon belül leendő igazolására, mit ha eredményesen nem tennének meg, őket a szabályrendeletben előirt bírsággal sújtja.

4. Molnár László alsóbereckii, Vitkay Bertalan bodroghalomi, Faragó György golopi, Kovács Lajos tokaji, Bakcsy Gyula bodrogszentesi lelkipásztorok igazolták a szeptember 24-i közgyűlésről való távolmaradásukat, részint betegségükre, részint halaszthatatlan elfoglaltságukra hivatkozva. Távolmaradását nem igazolta Karászy Dezső tiszaladányi és Osváth József tállyai lelkipásztor.

Egyházmegyei közgyűlés Molnár László, Vitkay Bertalan, Faragó György, Kovács Lajos, Bakcsy Gyula lelkipásztorok elmaradását igazoltnak veszi. Az igazolatlanul elmaradt Karászy Dezső és Osváth József lelkipásztorokat pedig 5—5 pengő bírság fizetésére kötelezi s a bírság beszedésére egyházmegyei pénztárnokát útasítja.

5. Nagy Miklós makkoshotycai, vitéz Egry József karosi, Szabó Gyula prűgyi, Bárczi István csobajii megválasztott tanítók állásukba való beerősítésüket kéri.

Egyházmegyei közgyűlés nevezetteket állásukba beerősíti. A még esküt nem tett vitéz Egry

József karosi, Szabó Gyula prüggyi, Bárczi István csobajai tanítóktól a hivatali esküt kiveszi, mindnyájuk életére és munkájára Isten segítő kegyelmét kéri.

6. Baksy Rezső segédlelkész az egyházmegyébe bekebelezését kérelmezi. Előadja, hogy betegsége miatt egészségügyi szabadságon lévén, 1941 április 1-től Sárospatakon végez kisegítő segédlelkészi munkát, hol az ifjúsági és a tanyamunkában segítkezik. Úgy érzi, betegsége mulóban van.

Egyházmegyei közgyűlés Baksy Rezső Sárospatakon kisegítő, gyülekezeti munkát végző segédlelkész bekebelezési kérelmének helyt ad. Ugyanakkor kimondja, hogy a bekebelezett és bejegyzett segédlelkészek kötelesek esperesi intézkedésre az üresedésben lévő állandó káplántartó helyeken szolgálatot vállalni.

7. Szavazatbontó bizottság beterjeszti 1942 november 5-én, Sárospatakon tartott gyűlésében felvett jegyzőkönyvét, mely szerint a szeptember hó 24-én tartott egyházmegyei közgyűlés 14/q. sz. határozatával elrendelt általános e.-m.-i tisztújítás során a kitűzött október 31-i határidőre 60 egyházközség adott be 114 számértéket képviselő szavazatot.

Bizottság megállapítja, hogy Tiszaladány nem szavazott; Megyaszó elkésve küldötte szavazatát, így azt nem lehetett tekintetbe venni. Érvénytelen volt Mezőzombor szavazata, mivel szavazólapjáról az egyház pecsétje hiányzott. Hiányos szavazatot nyújtottak be a következők: Prüggy csak 2 ügyészi állásra s csak 5 tanítóképviselői tisztségre; Báj csak 2 lelkészi és 2 világi aljegyői s 2 ügyészi tisztségre; Tiszakarád csak 8 lelkészi és 8 világi tanácsbírói s csak 2 ügyészi tisztségre szavazott. Tokaj tanítói képviselői tisztségre egyáltalán nem szavazott.

A beadott érvényes szavazatok a következőképpen oszlottak meg:

Esperessé 113 szavazattal egyhangulag *Janka Péter* nagyrovzágyi lelkipásztor;

Gondnökká ugyancsak 113 szavazattal egyhangulag egyházmegyénk eddigi gondnoka: dr. gróf Bethlen Pál választatott.

A 10 lelkészi tanácsbírói tisztnél: dr. Marton János, Kun Zoltán, Rozgonyi Sándor az összes érvényes szavazatot, 113-at, Kósa Szabó Pál 110, Virágh Béla 109, Verebélyi Dezső 109, Darányi Lajos 109, Hegedüs László 104, Kiss Pál 98, Tantó János 88 szavazatot kapott. 58 szavazat 9 egyén között oszlott meg. (Janka Károly 29, Makó Dezső 9, Szabó Tibor 7, Adorjány Győző 5, Bakos Zoltán 2, Eles István 2, Győry Kálmán 2, Tóth Albert 2.)

A 10 világi tanácsbírói tisztnél: Radácsy György 111, dr. Asztalos Kálmán 109, Bernáth Aladár 107, dr. Kérészy Sándor 107, Hodossy Béla 105, vitéz Nyitray Károly 105, Zombory Géza 105, dr. Meczner Tibor 99, Cziganyi Géza 98, Asztalos Gyula 87 szavazatot nyert. 78 szavazatot kapott: Harsányi Gyula. További 15 szavazat 7 egyén között oszlott meg. (dr. Bánya Lajos 5, Kántor Mihály 2, Bessenyei Zénó 2, dr. Sárkány Ernő 2, dr. Meczner Béla 2, Novák Sándor 2.)

Lelkészi főjegyzővé 113 szavazattal egyhangulag Csathó József választatott.

Világi főjegyzői tisztnél: dr. Janka Géza 109 szavazatot nyert. További 4 szavazat 2 egyén között oszlott meg. (dr. vitéz Bálint Zoltán 2, vitéz Nyitray Károly 2.)

A 3 lelkészi aljegyzői tisztnél: Benke Kálmán 106, Keresztury László 103, Faragó György 56, Fidler István 26 szavazatot nyert. A további 47 szavazat 13 egyén között oszlott meg. (Makó Dezső 14, Bakos Zoltán 5, Szabó Sándor 4, Kovács László 4, Veress Lajos 3, Darányi Lajos 3, Gööz Ferenc 2, Molnár Eerenc 2, Butykay István 2, dr. Nagy Barna 2, Adorjány Győző 2, Varga János 2, Főző László 1, Martin Miklós 1.)

A 3 világi aljegyzői tisztnél: Cziganyi György 96, dr. vitéz Bálint Zoltán 94, dr. Bánya Lajos 93 szavazatot nyert. A további 54 szavazat 11 egyén között oszlott meg. (dr. Persenszky László 16, dr. Szathmáry Dezső 9, Baksy István 9, Técsy Lajos 4, vitéz Nyitray Károly 3, dr. Harsányi István 3, dr. Győry Gyula 2, dr. Sütő Kálmán 2, Cziganyi Géza 2, Radácsy György 2, dr. Nagy Elemér 2.)

A 3 ügyészi tisztnél: dr. Isépy Tihamér a szavazatok egészét: 103 szavazatot kapott. dr. Persenszky László 86, dr. Janka Géza 77 szavazatot nyert. 58 szavazat 8 egyén között oszlott meg. (dr. vitéz Bálint Zoltán 27, dr. Nagy Elemér 9, dr. Kiss László 7, dr. Kérészy Sándor 6, dr. Szabó Sándor 3, dr. Szathmáry Dezső 2, dr. Gerőcz Kálmán 2, Makó Béla 2.)

A 6 tanítóképviselői tisztnél: Károlyi János az összes szavazatot: 103 szavazatot nyert. Kocsár István 101, Kántor Mihály 100, Kató János 95, Böszörményi Dezső 82, Nagy Dezső 67 szavazatot kapott. 30 szavazatot nyert vitéz Puskás Lajos. 87 szavazat 15 egyén között oszlott meg. (Pongrácz Sámuel 14, Szathmáry Lajos 14, Filep Sándor 12, Fekesházy János 8, Sipos István 7, Horváth Imre 7, Kiss András 6, Pósta Sándor 5, Molnár Ferenc 3, Veress László 3, vitéz Bak Sándor 2, Gönczy Sándor 2, Pataki István 2, Budai Imre 1, Angyal László 1.)

Javasolja bizottság, hogy a legtöbb szavazatot nyerteket megválasztott tisztviselőknek jelentse ki az egyházmegyei közgyűlés. Javasolja, hogy Tiszaladány és Megyaszó, valamint Mezőzombor lelkipásztorai 5—5 pengő, Báj, Prügny, Tizsakarád, Tokaj lelkipásztorai 2 50—2 50 pengő bírságban marasztaltassanak el.

Mivel egy lelkészi aljegyzői tisztségnél az általános többséget egyik jelölt sem érte el, bizottság az e.-m.-i közgyűléstől 14/q. sz. alatt nyert felhatalmazás alapján egy lelkészi aljegyzői tisztségre új szavazást rendelt el s erre határidőül november 30. napját jelölte meg. Az új szavazást Faragó György golopi és Fidler István lácai lelkipásztorok között rendeli el.

Egyházmegyei közgyűlés a szavazatbontó bizottság jelentése alapján Janka Péter nagyrozvágyi lelkipásztort megválasztott esperesnek, dr. gróf Bethlen Pál urat megválasztott gondnoknak, dr. Marton János, Kun Zoltán, Rozgonyi Sándor, Kósa Szabó Pál, Virágh Béla, Verebélyi Dezső, Darányi Lajos, Hegedüs László, Kiss Pál, Tantó János lelkipásztorokat, megválasztott lelkészi tanácsbíráknak, Radácsy György, dr. Asztalos Kálmán, Bernáth Aladár, dr. Kérészy Sándor, Hodossy Béla, vitéz Nyitray Károly, Zombory Géza, dr. Meczner Tibor, Cziganyi Géza, Asztalos Gyula urakat megválasztott világi tanácsbíráknak, Csathó József lelkipásztort megválasztott lelkészi főjegyzőnek, dr. Janka Géza urat megválasztott világi főjegyzőnek, Benke Kalmán és Keresztúry László lelkipásztorokat, megválasztott lelkészi aljegyzőknek, Cziganyi György, dr. vitéz Bálint Zoltán és dr. Bánya Lajos urakat megválasztott világi aljegyzőknek, dr. Isépy

Tihamér, dr. Persenszky László és dr. Janka Géza urakat megválasztott ügyészeknek, Károlyi János, Kocsár István, Kántor Mihály, Kató János, Böszörményi Dezső, Nagy Dezső urakat megválasztott tanítópépviseleknek jelenti ki. Uj tisztikarát meleg szeretettel köszönti, munkálkodásukra Isten áldását kéri s a választás eredményét a Főtiszteletű Egyházkerületi közgyűlésnek bejelenti.

A még esküt nem tett Nagy Dezső tanítóképviselőtől az ET.-ben előirt hivatali esküt kiveszi.

A szavazatot nem adott Tiszaladány, továbbá a szavazatát elkésve beküldött: Megyaszó s az érvénytelenül szavazott: Mezőzombor lelkipásztoraít szabályrendeletben megszabott 5—5 pengő bírság megfizetésére kötelezi. A hiányosan szavazott Báj, Prügy, Tiszakarád, Tokaj lelkipásztoraít félbírussággal 2 50 P-vel sújtja. A bírságok beszédésére az egyházmegye pénztárosát útasítja.

Ugyancsak beterjeszti szavazatbontó bizottság december hó 14-én. Sárospatakon tartott gyűlésének jegyzőkönyvét. Bizottság az egyházmegyei közgyűléstől nyert felhatalmazása alapján nov. hó 5-én tartott ülésén szavazást rendelt el egy lelkészi aljegyzői tisztségre, mivel általános többséget senki nem nyert. A szavazás határideje november 30-a volt. Jelnti bizottság, hogy a kítűzött határidőre mind a 62 egyházközség beadta 116 számértéket képviselő szavazatát.

A beadott érvényes szavazatokból Faragó György golopi lelkipásztorra 86, Fidler István lácai lelkipásztorra 30 szavazat esett. Javasolja bizottság, hogy az egyházmegyei közgyűlés a szavazatok általános többségét nyert Faragó György golopi lelkipásztort megválasztott lelkészi aljegyzőnek jelentse ki.

Egyházmegyei közgyűlés szavazatbontó bizottság jelentése alapján Faragó György golopi lelkipásztort megválasztott lelkészi aljegyzőnek jelenti ki, tőle a hivatali esküt kiveszi, őt tanácskozó asztalánál szeretettel köszönti s munkájára Isten áldását kéri.

Janka Péter esperes megköszöni a tisztikar nevében az egyházmegye megnyilvánult bizalmát

s magát, valamint tisztársait hűséges munkára elkötelezi. Janka Károly tb. esperes az új tisztikart meleg szavakkal üdvözli.

8. Pataki Sándor tanügyi bizottsági lelkészi elnök testi gyengeségeire hivatkozva, bejelenti tisztéről való lemondását. Megköszöni az Úr segedelmét, amivel 18 éven keresztül hordozta őt s az egyházmegye támogató szeretetét, amit munkája végzése közben mindig tapasztalt. Az egyházmegye életére továbbra is Isten áldásáért könyörög s kéri visszavonhatatlan lemondása elfogadását.

Egyházmegyei közgyűlés Pataki Sándor tanügyi bizottsági lelkészi elnök lemondását komoly indokai alapján sajnálattal bár, de tudomásul veszi. Hálásan emlékezik meg arról az értékes szolgálatról, amivel tisztében 18 esztendőn keresztül az egyházmegye tanügyéért dolgozott. Azzal a reménységgel menti fel a szolgálat terhe alól, hogy továbbra is figyelemmel kíséri egyházmegyénk tanügyi életét s tapasztalataival, bölcs tanácsaival az új munkásokat támogatja.

9. Egyházmegyei közgyűlés

Novák Sándor gimnáziumi nyug. igazgatót a tanügyi bizottság világi elnökévé egyhangulag, Makó Dezső lelkipásztort a tanügyi bizottság lelkészi elnökévé szavazattöbbséggel megválasztja. A még esküt nem tett Makó Dezső tanügyi bizottsági lelkészi elnöktől a hivatali esküt kiveszi, munkájához Isten segedelmét kéri.

10. Egyházmegyei közgyűlés

Veress Imre taktabarkányi lelkipásztort továbbra is egyházmegyei pénztárossá egyhangulag megválasztja.

11. Egyházmegyei közgyűlés

Varga János ricsei lelkipásztort egyhangulag belmissziói előadóvá megválasztja, tőle a hivatali

esküt kiveszi s életére s munkájára Isten kegyelmét kéri.

12. Egyházmegyei közgyűlés

Martin Miklós tokaji hitoktató lelkipásztort vallásoktatási szakelőadóvá, Csathó József vámosújfalui és Kereszturi László szomatori lelkipásztorokat vallásoktatási szakfelügyelőkkel továbbra is egyhangulag megválasztja.

13. Egyházmegyei közgyűlés

Kántor Mihály cigándi igazgató-tanítót továbbra is a tanügyi bizottság előadójává egyhangulag megválasztja.

14. Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! Egyházmegyei tanügyi bizottsági elnök a FELÜGY. SZAB. 49. illetve 55. §-ában nyert joga alapján a f. évi okt. hó 21-ére Sárospatakra összehívta értekezletre a megválasztott tanító-felügyelőket és vallásoktatási szakfelügyelő lelkészeket. Az értekezleten jelen voltak: Janka Péter esperes, Pataki Sándor tanügyi bizottsági elnök, Kántor Mihály tanügyi előadó, továbbá Csathó József, Kereszturi László, Martin Miklós vallásoktatási szakfelügyelők; Angyal László, Filep Sándor, Posta Sándor és Szathmáry Ferenc népiskolai felügyelők. Hiányzott Kató János népiskolai felügyelő, mivel katonai szolgálatra kellett bevonulnia. Az értekezletet Pataki Sándor tanügyi b. elnök vezette. Esperes úr buzdító beszéd kíséretében a népiskolai felügyelőket hivatalukba beerősítette, akik a hivatali esküt letették. Az iskolalátogatások idejére nézve az értekezlet egyelőre az év második felét látja jónak. Látogatási terveiket jóváhagyás végett 1943 március 1-ig beküldik a tanügyi bizottság elnökéhez és a látogatásokat április 15-ig tartoznak befejezni. Látogatási jegyzőkönyvül a konventi jegyzőkönyv használandó. Felügyelők különösbbe a vallás- és énektanítást vizsgálják meg, továbbá azt, hogy az iskola életében mennyire domborodik ki a református szellem. A tanító áttanulmányozta-e a ref. tanítástervet? Órarendek a jelen tanévben mint próbaévben saját használatra készítendőek el, az órarendeket azonban a jelen tanévben is tartoznak az iskolák vezetői bemutatni a körzeti felügyelőnél,

aki azokat szakvéleményével ellátva a tanügyi b. elnökéhez küldi meg jóváhagyás végett. A tanügyi b. elnök hivatalos ügyvitele céljára az egyházmegyei pénztár terhére elnöki pecsét készítése szükséges a következő körirattal: „Alsózempléni Ref. Egyházmegye Tanügyi Bizottsági Elnök.“ Értekezlet szükségesnek látja javasolni, hogy télen a hétköznapi reggeli istentiszteletek oly időpontban tartassanak, hogy a tanítás félkilenc órakor megkezdhető legyen. A FELÜGY. SZAB. nem intézkedik a szolgálatában gátolt felügyelő helyettesítéséről, pedig — amint ezt Kató János katonai behívása is bizonyítja — a mai idők ezt szükségessé teszik. Éppen ezért javasolja az értekezlet, hogy a felügyelők helyettesítését ezzel megbízott tanítók lássák el. Végül ugyancsak a felügyelői szakértekezlet javasolja, hogy a tanügyi bizottság jagjainak száma és összetétele szabályrendeletben állapíttassék meg.

a) Egyházmegyei közgyűlés örömmel értesül a népiskolai szakfelügyelettel megindult hatékony munkáról. A népiskolai felügyelők beerősítését, hivatali eskütételét tudomásul veszi és további munkájukra Isten áldását kéri.

b) Felhívja az egyházak lelkészeit, hogy a téli hétköznapi reggeli istentiszteleteket oly időpontra tegyék, amely az iskolai tanításnak félkilenc órakor való megkezdését nem akadályozza.

c) Felügyelők helyettesítésével a következő tanítókat bizza meg: Kántor Mihály helyettese: Nagy Dezső, Kató János helyettese: Böszörményi Dezső, Posta Sándor helyettese: vitéz Bakk Sándor, Szathmáry Ferenc helyettese: Rátkay László, Filep Sándor helyettese: Kiss András, Angyal László helyettese: Jakab Antal.

d) Tanügyi bizottságunk létszámáról és összetételéről a következő szabályrendeletet alkotja:

Szabályrendelet

a tanügyi bizottság létszámáról és összetételéről az Alsózempléni Református Egyházmegyében

1. §.

A tanügyi bizottság teljes létszáma 29.

2. §.

Hivatalból tagok : esperes, gondnok, 3 vallás-
oktatási szakfelügyelő és 6 népiskolai felügyelő.
Választott tagok : 6 lelkészi, 6 világi és 6 tanftó tag.

3. §.

A szabályrendelet egyházkerületünk jóváha-
gyása után, azonnal életbelép.

15. pont.

a) Egyházmegyei közgyűlés a közalapi és nyugdíjügyi bizottságot a következőképpen alakítja meg : elnökség mellett, Darányi Lajos, dr. Marton János lelkészi, Hódossy Béla és dr. Kérészy Sándor világi tanácsbírák, valamint az egyházmegye pénztárnoka.

b) Egyházmegyei közgyűlés a misszió bizottságot a következőképpen alakítja meg : elnökség mellett, Darányi Lajos, Főző László, Csathó József, Kósa Szabó Pál, dr. Szabó Zoltán és Makó Dezső lelkipásztorok, Harsányi Gyula, Szathmáry Lajos, Kántor Mihály, Tarics Imre, Tomori József és Baksy István világi tagok.

c) Egyházmegyei közgyűlés a segélyosztó és szavazatbontó bizottságba beválasztja : elnökség mellett, dr. Marton János, Darányi Lajos lelkészi, Hódossy Béla, dr. Kérészy Sándor világi tanácsbíró s a lelkészi főjegyzőt.

d) Egyházmegyei közgyűlés a számvevőszéket a következőképpen alakítja meg : elnökség mellett, az egyházmegye pénztárnoka, valamint Dávid Zoltán, Isépy Tihamér dr, dr. Kérészy Sándor, Técsy Lajos világi tagok, Bagócsy Lajos a megyaszói, Benke Kálmán a tállyai, Bernáth István a sárospataki, Csathó József a cigándi, Győry Kálmán a tolcsvai, Kovács László a tokaji, Pógyor Lajos a királyhelmecei, Tóth Albert a tiszaluci, Szabó Sándor a szomotori, Veress Lajos nagyrozvágyi kör számvevője.

e) Egyházmegyei közgyűlés megalakítja a tanügyi bizottságot a következőképpen : elnökség

mellett, Angyal László, Filep Sándor, Kató János, Kántor Mihály, Pósta Sándor, Szathmáry Ferenc iskolafelelősek, Martin Miklós vallásoktatási szakelőadó, Csathó József és Keresztury László vallásoktató szakfelelősek, Pataki Sándor, Darányi Lajos, Adorján Győző, Bernáth István, Makó Dezső, Varga János lelkészi tagok, Kocsár István, Károlyi János, Nagy Dezső, Böszörményi Dezső, Kiss András, Jakab Antal tanító tagok s Novák Sándor, Hodossy Béla, dr. Egey Antal, dr. Gulyás József, Tárczy Árpád, dr. Ujszászy Kálmán világi tagok.

f) Egyházmegyei közgyűlés az egyházmegyei pénztárellelőrző bizottság tagjaiul kiküldi: elnökség mellett a lelkészi főjegyzőt és vitéz Nyitray Károly világi tanácsbíró.

16. Dr. Enyedy Andor püspök meglehangú levélben mond köszönetet az egyházmegye közgyűlésének azért az üdvözlésért, mivel püspökké választása alkalmával megkereste.

Tudomásul szolgál.

17. Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok megköszöni az egyházmegye közgyűlésének főgondnökká választása 10 éves évfordulója alkalmával küldött üdvözlését.

Tudomásul szolgál.

18. 53 egyházközség presbitériuma határozatot terjeszt fel, amelyben az egyházmegye közgyűlésén keresztül kéri a magyar törvényhozástól az érvényben lévő s a reverzalist lehetővé tevő 1894. évi 32. tc. eltörlését s az 1868. évi 53. tc. érvényének visszaállítását. A kérelmet valamennyi határozat alaposan indokolja. Az idézett törvényben látják egyházközségeink a ma annyira kívánatos magyar lelki egység veszedelmes akadályát. A reverzális törvény felekezeti ellentéteket szít, válaszfalat huz magyar és magyar közé, megakasztja a nemzet jövőjét biztosító gyermekáldást, feldulja a családok békéjét, szétriaszt jegyestársakat s hozzájárul nagy mértékben a magyar családi élet sokat panasztolt romlásához, csóddal fenyegeti az anyaszentegyház hitépítő, erkölcsnemesítő és nemzetfenntartó munkáját, amit a magyar egység megte-

remtése s fenntartása érdekében hősies erőfeszítéssel végez. Kiemelik a határozatok azt a tényt, hogy egyházunk számára általánosságban kedvező arányt mutat a reverzális küzdelem. Felmérhetetlen azonban az a lelki kár, ami a reverzálisok, vagy meghiusolt reverzálisok sátáni kísérője. Utálnak a határozatok arra, hogy nem látnak akadályt e törvény megváltoztatásánál. A Codex Juris Canonici intézkedései a római katolikus testvéreink ügyét képezik, a reverzális törvény megváltoztatása azonban a magyar országgyűlés ügye s egész egyetemes magyar nemzetünk létérdeke. Valamennyi egyházközség határozata bejelenti, hogy kérésük másolatát kerületük országgyűlési képviselőjéhez is megküldik s arra kéri, hogy egyetemes magyar érdekből a kérelmet a magyar országgyűlés előtt támogassák.

Egyházmegyei közgyűlés hosszú idő óta aggodalommal figyeli azokat az aggasztó jelenségeket, amik az 1894. évi 32. tc. reverzalist engedélyező szakasza következtében a magyarság lelki egységét, annyira kívánatos békességét veszedelemmel fenyegetik, éppen ezért nagy örömmel köszönti egyházközségeinek a magyarság jövője iránti felelősségből fakadt határozatait. Teljes mértékben egyetért a határozatokban felhozott indokokkal s a maga részéről is a legsürgősebb feladatnak látja e vérző magyar seb sürgős meggyógyítását. Igazat ad annak a megállapításnak, hogy minden mozdulat, vagy minden kísérlet, mely magyar embert magyar emberrel szembeállít ma, ellentétet fokoz, az ellenségnek tett közvetlen szolgálat. Nagy veszedelmet lát abban a jelenségben is, hogy az idézett törvénycikk nagy mértékben megnövelte az utóbbi időben az egyházi áldás igénybe nem vevő házasságkötések számát. A magyar kormányzat nem tűrheti azt, hogy ennek a nemzetnek lelki nyugalma, békessége, magyar házasságok lelki épsége katasztrófával fenyegettesék. A nemzet létérdeke követeli ma meg, hogy a reverzális törvény eltörlésére s az 1868. évi 53. tc. érvényének visszaállítására haladéktalanul megtörténjék az intézkedés.

Egyházmegyei közgyűlés egyházközségeinek határozataihoz a magyarság jövője iránti szent felelősséggel eltelve csatolja hozzá kérelmét, melyben a magyar törvényhozástól az 1894. évi 32. tc. eltörlését s az 1868. évi 53. tc. érvényének visszaállítását kéri.

Egyházmegyei közgyűlés ugyanakkor megkeresi vármegyénk megyei és kerületi országgyűlési képviselőit s egyetemes magyar érdekből, felterjesztendő kérelmének a magyar országgyűlés előtt hathatós támogatását kéri.

Egyházmegyei közgyűlés felhívja valamennyi lelképásztorát arra, hogy gyűjtsenek minden adatot, ami e vérző magyar sebre s annak veszedelmeire világosságot vet.

19. Kolláth József olaszliszkai helyettes tanító, valamint vitéz Egry József karosi megválasztott előkönyörgő tanító lelkeszi jellegük hatályban tartását kéri.

Egyházmegyei közgyűlés kérelmüknek helyt ad azzal a felhívással, hogy sürgősszerűen lelkési szolgálatot is tartoznak végezni.

20. Olvastatott Balogh Dániel újcsanálói s.-lelkész nyilatkozata, melyben nevezett az újcsanálói gyülekezet színe előtt ünnepélyesen bocsánatot kér, visszavonja, elítéli és nagyon helytelen eljárásnak bélyegzi azon meggondolatlan cselekedetét, hogy f. év szeptember 27-én, a vas. d. e. istentisztelet alkalmával szószékről igazságtalannak ítélte az alsózempléni ref. egyházmegye fegyelmi bíróságának reá kiszabott ítéletét.

Olvastatott Tantó János megyeszóci lelkész nyilatkozata, mely szerint Balogh Dániel újcsanálói s.-lelkész nála megjelent, kijelentette, hogy az ő hibájából történt és teljesen alaptalan támadást igen sajnálja s azért bocsánatot kért és ő nevezett s.-lelkésznek haladéktalanul megbocsátott.

Olvastatott Balogh Dániel újcsanálói s.-lelkésznek az E. M. Bírósághoz, illetve az E. M. Közgyűléshez intézett levele, melyben nagyon helyteleníti, elítéli és megbélyegzi a Sárospatakon, 1942 szept. 24-én tartott fegyelmi bírósági ügyének tárgyalása

alatt tett megdöntetlen kijelentéseit s azokért, valamint elítélendő magatartásáért az E. M. Bíróság, illetve Közgyűlés bocsánatát kéri.

E.-megyei közgyűlés Balogh Dániel s.-lelkésznek olvasott nyilatkozataiban és Tantó János megyaszói lelkész nyilatkozatában Balogh Dániel s.-lelkész részéről az őszinte és teljes bűnbánat megnyilvánulását és megvallását látja, miért is nevezettnek súlyos botlásait megbocsátja s a fegyelmi ügyében hozott fegyelmi bírósági ítéletekkel az ügyet lezártnak tekinti s az e.-m.-i elnökségnek az újabb fegyelmi eljárást megszüntető végzését tudomásul veszi.

21. A pestkörnyéki ref. egyházmegye minden egyházmegyének, egyházmegyénknek is megküldötte 1942 szept. hó 16-iki közgyűlésének 6. jkv. sz. határozatát, amelyben az egyházmegye területén észlelt számos vallássérelemi esetre hivatkozással a Nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Urat keresi meg avégből, hogy rendelje el a korpuszos keresztnék, mint a 2939/1938. M. E. számú rendeletbe ütköző jelvénynek az állami, községi és társulati iskolák tantermeiből való azonnali eltávolítását. A határozat hivatkozik arra, hogy a szóban forgó iskolák a magyar állam összes polgárainak hozzájárulásából épültek és tartatnak fenn, miért is sem nem jogos, sem nem ildomos, hogy ezekben az intézményekben olyan sérelmes, vagy méltánytalan gyakorlat tartassék fenn, amely a magyarság igen tekintélyes részét legbensőbb érzelmeiben, vallási meggyőződésében sérti. Rámutat a határozat arra, hogy az érdekelt iskolák előljárói — akik közalkalmazottak — mulasztást követnek el azzal, hogy a korpuszos keresztnék tantermeikben való kifüggesztését az 1907:XXVII. tc. 17. §-ában és a 2930/1938. ME. számú rendeletben meghatározott tételes jogszabály tiltó rendelkezése ellenére is tűrik. Rámutat a határozat arra, hogy az idézett törvény, illetve ME. rendelet helyes jogi felfogás szerint nem ad módot olyan magyarázatra, hogy az azok meghozatala előtt épült iskolákra, vagy elhelyezett korpuszos keresztek eltávolítására nem vonatkoznának. A határozat egyben kéri a Nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter urat annak megállapítására, hogy a szóbanforgó kor-

mányrendelet végrehajtását a minisztérium tisztviselői közül következetesen ki erőltetni meg és hogy kegyeskedjék fegyelmi vizsgálatot megindítani a kormányrendelet végrehajtását elmulasztó iskolák előljárói ellen.

Egyházmegyei Közgyűlés a Pestkörnyéki Ref. Egyházmegye határozatát a korpuszos keresztnek az állami, községi és társulati iskolák tantermeiből való haladéktalan eltávolítása tárgyában teljes egészében magáévá teszi. A korpuszos keresztnek az állami, községi, társulati iskolák tantermeibe való kifüggesztés szórványosan e.-megyénk területén is előforduló eset s ez a tételes törvényekkel, illetve kormányrendelettel ellenkező sérelmes gyakorlat ott áll annak a nemzeti egységnek és benső megnyugvásnak útjában, amely e sorsdöntő időkben, a magyar élet kiteljesedése hajnalán existenciális nemzeti érdek.

Közgyűlésünk e határozatát az E.-Konvent és a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Úr elé felterjesztés végett Egyházkerületnek megküldi.

22. A pesti egyházmegye hadbavonult ref. vallású katonáinknak vallásos iratokkal való ellátása ügyében átiratot intézett egyházmegyénkhez. Javaslatait három pontban foglalja össze: 1. Minden egyházközség gondoskodjék hadbavonult tagjainak lehetőleg teljes Bibliával és énekeskönyvvvel való ellátásáról. 2. A Református Jövő hajlandó volna havonként egy-egy traktátus kiadását vállalni, amit a gyülekezetek juttatnának el fronton küzdő tagjaikhoz. Ehez héri az egyházmegye gyülekezeteinek csatlakozását és minden gyülekezet részéről annak bejelentését, hogy hány példányban rendelik meg a traktátust. 3. Kéri az egyházmegye lelkipásztorainak véleményét arra vonatkozólag, hogy milyen iratokat tartanának szükségesnek a katonai traktátus által való terjesztésre.

Egyházmegyei közgyűlés érezve azt a felelősséget, ami a fronton küzdő katonáink lelkigondozása terén az egyházakra hárul, maga is szükségesnek tartja hadbavonult egyháztagjainak kereszt-

tyén szellemű iratokkal való ellátását. Mivel ezt a munkát a tábori lelkészek nem láthatják el, szükségesnek tartja, hogy az otthoni egyház lássa el tagjait vallásos, építő iratokkal. Így az iratmisszió összekötő kapcsot is jelent az otthon és a front között. Ezért a katonai iratmisszió ügyében a következő határozatokat hozza:

1. Felhívja a gyülekezetek figyelmét arra, hogy minden gyülekezet, ha még nem tette volna meg, lássa el hadbavonult tagjait Szentírással és énekeskönyvvel.

2. Felhívja a gyülekezeteket, hogy csatlakozzanak az iratmisszióhoz és a Ref. Katonai Traktátus Szerkesztő Bizottságánál (Budapest, XIV. Hermina-ut 51.) jelentsék be, hogy hány példányt kívánnak a traktátusokból rendelni.

3. Felhívja az egyes egyházközségeket és missziói egyesületeket arra is, hogy azt is jelentsék be, hogy milyen traktátusokat tartanának a kiadásra legalkalmasabbaknak. Egyházmegyei közgyűlés a maga részéről kívánatosnak tartaná egy, az év minden napjára szóló naponkénti rövid bibliai elmélkedést és imádságot tartalmazó katonai imakönyv kiadását. Szükségesnek tartana a hadbavonultak hozzátartozóinak lelki erősítését munkáló áhitatos könyv kiadását. Hasonlóképpen szükségesnek gondolna egy „Otthoni üzenet“, vagy más című ref. szellemű katonai lap kiadását, amit havonként küldenek ki a gyülekezetek fronton lévő tagjaiknak.

23. Az Országos Református Szeretetszövetség a mostani világegés hadiárvaínak megmentésére elsőnek siet, hogy a hadiárvaik részére otthont nyújtson és őket az egyháznak és nemzetnek megmentse. E célból az ország különböző részein hadiárva-házakat kíván létesíteni. Kérő szóval fordul egyházmegyénkhez, hogy az u. n. „saját árva“ vállalásával járuljunk hozzá a Szeretetszövetség árvamentő munkájának megvalósulásához. Egy saját árva évi ellátási költsége 250 pengő, melyet rendszerint 12 évig, vagy meghatározott ideig kell fizetni.

Egyházmegyei közgyűlés felhívja lelkipásztor tagjait, hogy az Országos Református Szeretetszövetség árvamentő akcióját minden lehető alkalommal ismertessék a gyülekezetekkel. A tehetősebb egyházközségeknek pedig figyelmébe ajánlja, hogy egy-egy saját árva vállalásával vegyenek részt a Szeretetszövetség magasztos céljainak megvalósításában.

A maga részéről egyházmegyei közgyűlés egy zempléni megyei hadiárva gyermeket elvállal saját árvájának és neveltetési költsége címén 250 pengőft beállít költségvetésébe.

24. Egyházmegyénk missziói bizottsága beterjeszti az egyházmegyei missziói munka 1942/43. évre tervezett programját. E szerint Isten segítségével a következő missziói jellegű összejöveteleket szándékozik tartani:

Ifjúsági konferenciát: Karcsa, Kistárkány, Alsódobsza és Ond egyházközségeiben.

Presbiteri konferenciát: Ricsé, Báj, Taktaszada, Erdőhorváti és Keszyétenben.

Női konferencia színhelye lesz: Kenézlő, Bacska, Erdőhorváti, Nagygéres, Kiskövesd, Ricsé, Vajdácska, Legyesbénye, Meggyaszó, Gesztely, Taktakenéz és Tiszaladány.

Leánykonferenciát rendez: Bacska, Tarcal, Vámosújfalú és Prügy egyházközségeiben.

Énekkari ünnepélyeket tart: Sajóhidvég, Cigánd, Alsódobsza, Báj és Erdőbénye székhellyel.

Református napok lesznek: Szerencsen és Vámosújfaluban.

Végül két-két napos *evangélizációt* szándékozik tartani következő helyeken: Zempléniágárd, Révleányvár, Alsó- és Felsőberecki, Karcsa, Pácin, Bodrogolaszi, Bodroghalász, Tiszakarád, Szerencs, Tállya és Újcsanálós.

E tervzet szerint tehát 43 egyházközségben volna egyetemes jellegű missziói összejövetel.

Egyházmegyei közgyűlés a missziói bizottság munkatervét jóváhagyja és egyházmegyénkben végzendő missziói munkájára Isten gazdag áldását kívánja. Egyszersmint felhívja az érdekelt egyház-

községek, hogy minden tőlük telhetőt kövessenek el a gyülekezetükben rendezendő missziói munka sikeréért, hogy e nehéz időkben református népünk lelki ereje és hite a missziói munka által is erősödést nyerjen.

25. A cigándi ref. egyház presbitériuma megfontolás céljából e.-m. közgyűlés elé terjeszti 1942 okt. 11-én hozott 5. jkv. sz. határozatát, melyben a presbitérium a lelkészözvegyek és árvák nehéz helyzetének enyhítése tárgyában kibocsátott s az egyházkerületek püspökei által aláírt 8839/1942. számú körlevél kapcsán a lelkészözvegyek és árvák ellátása tárgyában elvi álláspontot foglal el. A körlevél arra hivatkozással, hogy a Nyugdíjintézet csekély teljesítőképességét a háboru által bizonytalanná és kiszámíthatatlanná tett közgazdasági viszonyok valamelyes normalizálódásáig lényegesen nem lehet emelni, miért is nincs lehetőség arra, hogy a lelkészözvegyek és árvák elesett állapotán az ellátási díjak és segélyek további emelésével intézményesen és kielégítő módon könnyíteni lehessen: adakozásra hívja fel a gyülekezeteket, lelkészeket, egyházaink vagyonosabb, vagy nagyobb jövedelmű gazdá és tisztviselő rétegét. A cigándi egyház presbitériuma, amidőn az egyház pénztára és a lelkész részéről 50—50 pengővel járul hozzá az özvegyek és árvák segélyezéséhez, azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy a sorozatosan megisméltődő adakozásra szóló felhívások és gyűjtések mellett semmi biztosítékot nem lát arra nézve, hogy ezek olyan eredménnyel járnának, amely a célt illetőleg nem volna lealázó és megszegyenítő. Presbitérium hangoztatja, hogy a lelkészözvegyek és árvák sorsán enyhíteni kell, de nem könyöradományokkal, hanem intézményesen, a lelkészi nyugdíjintézeti törvény olyan sürgős revíziójával, amely a járulékok felemelésével a nyugdíjintézet teljesítő képességét biztosítja. Addig is progressiv alapon úgy az egyházakra, mint a javadalmasokra teljesítőképességükhöz mérten járulékpótlék vettessék ki a gazdasági helyzethez mért olyan kulcs szerint, mely az értékeltolódásokat legalább egy jelentékeny részig kiegyensúlyozza.

Közgyűlés teljes mértékben osztja a cigándi presbitérium álláspontját. A lelkészözvegyek és árvák nyomasztó helyzetén nem lehet adakozások

és gyűjtések által megnyugtatólag segíteni. A ref. egyház élő lelkiismerete intézményes megoldást sürget. Éppen ezért a lelkészi nyugdíjintézeti törvény revíziójáig járulékpótlékoknak egyházakra és javadalmasokra való kivetése halaszthatatlan. Közgyűlés határozatát azzal terjeszti a F.-tü és Mélt. E.-Kerületi Közgyűlés elé, hogy hasonló állásfoglalásában nyerjen kihangsúlyozást, miszerint a nyugdíjintézeti törvények revíziójánál érvényesüljenek a szociális szempontok, vagyis a járulékkivetéseknél progressive az egyházak teherbíró képességére és az 5000 pengőn felüli javadalmakra is tekintettel kell lenni.

26. Egyházmegyei közgyűlésünk a tanító egyesület javaslatára elrendelte a f. évi őszi közgy., hogy a református Tanításterv és Útmutatások beható tanulmányozása, a ref. vallásoktatásnak és vallásos nevelésnek a mai kifejtett módszeres eljárásokkal való tökéletesítése végett ref. tanügyi értekezletek tartandók, melyeken a körzethez tartozó tanítók, vallásoktató lelkészek és segédlelkészek megjelenni kötelesek, egyben felhívta közgyűlésünk az iskolaszéki elnökök figyelmét is az értekezletekre. Ezen határozat alapján az okt. 21-én Sárospatakon tartott felügyelői szaktanácskozmány foglalkozott a körzeti értekezletekkel és azoknak megtartását a következő sorrendben állapította meg: November 17-én Királyhelmeceken, 18-án Cigándon, 19-én Sárospatakon, 23-án Hernádnémetiben, 24-én Tiszalúcon és 25-én Szerencsen. Az értekezlet tárgyai: Irányelvek, tartja minden helyen Kántor Mihály. 2. Vallásoktatás módszere. Ismerteti az illető körzet felügyelője. 3. Mintatanítás a vallástanból, tartja a helybeli tanító.

Jelentem, hogy az értekezleteket a sárospataki körzet kivételével a megjelölt időben minden helyen megtartottuk. A sárospataki értekezlet a körzet egyes tanítóinak kívánságára a mai délután 2 órájára halasztottuk. A megtartott értekezletek kivétel nélkül jól sikerültek. Csupán a hernádnémeti körzetben jelentek meg kevesen. Oka az volt, hogy az értekezleti meghívó a Sárospataki Ref. Lapokban jelent meg és így az nem jutott tudomásukra, miután a lap csak a lelkészi hivatalnak jár. A megjelent tanítók, vallásoktatók és

érdeklődő isk. széki elnökök magas színvonalú, gazdag vitát folytattak a bemutatott ügyes mintatanítások nyomán a helyes módszeres eljárás felett. A 3—4 óráig tartó értekezleti idő mindenütt rövidnek bizonyult és a befutott jegyzőkönyvek a tanubizonyságok, mennyire szükség volt ezen értekezletekre és éppen ebben a lelkészi és tanítói együttes közreműködésben. A királyhalmeci első értekezleten megjelent Esperes úr is. Hozzászólásával, tanácsaival gazdagította a módszeres vitát. Valamennyi értekezleten jelen volt és azokat vezette Pataki Sándor tanügyi b. elnök, aki a maga gazdag tapasztalataival, református hitbéli tisztánlátásával mindenütt elősegítette az értekezlet célját. Ugyancsak részt vett a terv szerint minden értekezleten Kántor Mihály tanügyi előadó is, aki egységes irányba igyekezett terelni a tanításterv gyakorlati alkalmazása körül kialakult eltérő felfogásokat és szaktanácsokkal szolgált egyes kérdésekben. A módszeres vita során elhangzott értékes gondolatokat ezen a helyen nem áll módunkban részletesen bemutatni, meg kell azonban állapítanunk, hogy úgy a felügyelők előadásából, mint a bemutatott mintatanításokból bizonyosságot nyertünk arra nézve, mennyire az élet könyve a Biblia. Láttuk a bibliai történetek tanításánál, hogy a hétköznapi események, a természet jelenségei, a magunk kicsiny lelki világának mozgató erői mint futnak össze egyenes központi irányba, a Bibliába. Viszont az egyháztörténet tanításánál a történeti események és azok szereplő személyei miképpen nyernek igazolást a Bibliából. A felügyelők előadásaikban gazdag anyagot hordtak össze a vallásoktatás módszeréről. Felfogásuk általában megegyezett. Külön élmény volt a szerencsi értekezlet, hol Szathmáry Ferenc gyakorlóiskolai tanító, iskolafelügyelő tartott módszeres előadást, majd mintatanítást, amely úgy a lelkészeknek, mint a tanítóknak teljes elismerésével és tetszésével találkozott. Szathmáry Ferenc sok évi tanulmányozás és kisirletezés alapján kialakított módszerével vitathatatlanul a legtokéletesebb alakját mutatta be a bibliai történetek tanításának. A „Magvető“ címen könyvet is adott ki, melyben úgy elméleti, mint gyakorlati téren nagyon hasznos útmutatásokat ad. Egyházmegyénk ezt a könyvet már egyszer figyelmébe ajánlotta a tanítóságnak. Kívánatos volna, hogy minden iskola könyvtárában meg-

legyen. Az értekezlet egyben kedves találkozási alkalom is volt az Úr szőlőjének és veteményes kertjének munkásai között. A szeretet és megértés jegyében folytak le, Isten ügyét, egyházunk építését szolgálták ezzel is. Gazdag magvetés volt és reménységünk van rá, hogy bő lesz az aratás.

Egyházmegyei közgyűlés a jelentést tudomásul veszi. Felhívja az iskolaszéki elnököket, hogy az egyházkerület hivatalos lapjában, vagy bármilyen hozzájuk érkező hivatalos iratban, jegyzőkönyvekben, a tanítóságot érdeklő felhívásokat, rendeleteket, a tanítókkal mindenkor vétessék tudomásu!. Felhívja az iskolákat, hogy Szathmáry Ferencnek a vallásoktatás módszerét és gyakorlati alkalmazását tárgyzó „A magvető” c. munkáját a tanítói könyvtár részére szerezzék be.

27. Egyházmegyénk 1942. évi szeptember 24-én Sárospatakon tartott közgyűlése megbizta Tóth Albert tiszalúci lelkipásztort, a tiszalúci járás számvevőjét azzal, hogy a kesznyéteni egyházközségbe személyesen kiszállván, vizsgálja felül az egyházközség anyagi ügyvitelét és vizsgálatáról tegyen jelentést az egyházmegyei közgyűlésnek. Tóth Albert egyházmegyei számvevő 1942 november 17-én megtartotta a kesznyéteni egyházközségben az anyagi ügyek felülvizsgálását és beterjeszti az erről felvett jegyzőkönyvet. Megállapítja a jegyzőkönyv az egyházközség vezetőségének jelenlétében, hogy az 1941. évben bevétel 6727 P 91 fill., a kiadás 6718 P 16 fill., a maradvány pedig: 4 P 75 fillér volt.

Az 1942. évben a vizsgálat napjáig 5863 P 37 fillér bevétel, 6557 P 45 fill. kiadás és 694 P 08 fill. túlkiadás állott fenn.

Megállapította a jegyzőkönyv azt is, hogy özv. Gecse Lajosné, szül. Barta Ilona lelkipásztor özvegynek 1943 április 24-ig 5.187 P 42 fillér és öt öl puha fa, Komlóssi István kántortanítónak pedig 1942 dec. 31-ig 1.860 P 80 fillér és három öl puha fa jogos járandósággal tartozik az egyházközség.

Egyházmegyei közgyűlés a vizsgálatról felvett jegyzőkönyvet tudomásul veszi. Felhívja a kesznyéteni egyházközséget, hogy

1. a gondnok által eszközölt túlkiadásnak a gondnok részére való visszafizetéséről gondoskodjék.

2. Mivel a volt lelkipásztor özvegyének és a kántortanítónak olyan nagy összegű hátrálékkal tartozik az egyházközség, ami az évi költségvetésből nem fedezhető, felhívja az egyházközséget, hogy e hátrálék rendezését presbiteri gyűlésen tárgyalja és pótköltségvetés keretében gondoskodják tisztviselői jogos fizetésének rendezéséről.

Ez eljárásról 1943. évi január 31-ig tegyen jelentést az egyházmegyei elnökségnek.

28. A királyhelmecei ref. egyházközség törvényes képviselői beadványukban kérik közgyűlésünket, hogy a királyhelmecei anya- és bodrogmező leányegyházközségek jogviszonyának megállapítása végett az egyházmegyei bírósági eljárást megindítani sziveskedjék, mert az érdekelt egyházközségek a jogviszony tekintetében megegyezésre jutni nem tudnak.

Az E. T. I. t. c. 17. §-ának 1. bekezdése az érdekelt egyházközségek jogviszonya megállapításában felmerült minden vitás kérdés eldöntését az egyházi közigazgatási bíróság hatáskörébe utasítja. Ugyanigy rendelkezik az E. T. VI. t. c. 4. §-ának 1. bekezdés 3. pontja is.

Hogy a vitás kérdés eldöntése bírói eljárás tárgya, a felhívott törvényhelyek értelmében kétségtelen.

Azonban az E. T. VI. t. c. 58. §-a világosan akként intézkedik, hogy mind a közigazgatási, mind a fegyelmi eljárás csak törvényszerű panasz, illetve vád alapján indítható meg. A panasz fogalmi értelme a vitás kérdés felvázolását, a tényállás közlését jeienti. A tényállás hiánytalan közlése az eljárás megindításának előfeltétele, mely után a közigazgatási bírói eljárás megindításának nincs törvényes akadály.

Közgyűlésünk azért felhívja a királyhelmecei református egyházközséget, hogy a fentiek figyelembevételével mellett, mielőbb kérelmezze Esperes urunknál a közigazgatási eljárás folyamatba-tételét.

29. Az első bécsi döntés következtében visszacsatolt egyházközségek közül Nagygéres, Kiskövesd, Perbenyik, Bodrogszentes, Bacska, Lelesz és Bély anya-, leány-, illetve fiókegyházközségek presbitériumai javaslatot terjesztenek közgyűlésünk elé, presbiteraik számának megállapítása tárgyában.

Nagygéres azt kéri, hogy a rendes presbiterek száma a gondnokon kívül 12 tagban állapíttassék meg. Az előterjesztett kérelem alapján nem nyílik mód annak megállapítására, hogy a nagygéresi ref. egyháznak van-e kántora, vagy tanítója és a presbiterek számát illetően sem tesz javaslatot.

Kiskövesd a rendes presbiterek számát a lelkészen, kántortanítón és gondnokon kívül 12 rendes és 3 pótpresbiterben kívánja megállapíttatni.

Perbenyik azt kéri, hogy a lelkészen, főgondnokon és gondnokon kívül 8 rendes és 2 pótpresbiterben állapíttassék meg presbitériumainak száma. Kántor vagy tanító létezése felől a javaslat nem tájékoztat.

A bodrogszentesi egyházközség presbitériuma azt indítványozza, hogy a presbitériumnak száma a lelkészen, kántortanítón és gondnokon kívül 12 rendes- és 4 póttagban állapíttassék meg.

A bacskaí egyház a rendes presbiterek számát 12-ben, a pót-presbiterek számát 3-ban kéri megállapítani, de a javaslatból nem lehet megállapítani, hogy a gyülekezetnek kántora, vagy tanítója egyáltalán van-e.

A leleszi leányegyház a rendes presbiterek számát 8-ban, a pót-presbiterek számát 2-ben kéri megállapítani.

A bélyi fiókegyház a rendes presbiterek számát 6-ban a pót-presbiterek számát pedig 2-ben javasolja megállapítani.

Egyházmegyei közgyűlésünk utal az E. T. I. t. c. 46. §-ának 2. bekezdésére, mely megállapítja, hogy a presbiterek száma a lelkészeket, továbbá a tanítót, illetőleg a tanítók és tanárok közül választottakat nem számítva, de a főgondnokkal és gondnokkal együtt 8-nál kevesebb nem lehet. A törvény akként rendelkezik, hogy a rendes presbiterek mellett pót-presbitereket is kell választani, a rendes presbiterek számának egynegyed részét kitevő, a tanár és tanító presbiterekhez azonban ezekkel egyenlő számban.

Egyházmegyei közgyűlésünk a törvény rendelkezése, a presbitériumok javaslata és itt figyelembe veendő egyéb körülmény ismerete mellett:

Nagygyéres presbitériumának számát a gondnokkal együtt 13 rendes- és 5 pótpresbiterben ;

Kiskövesd presbitériumának számát a gondnokkal együtt 13 rendes- és 5 pótpresbiterben ;

Perbenyik presbitériumának számát a főgondnokkal és gondnokkal együtt 10 rendes ;

Bodrogszentes presbitériumának számát a gondnokkal együtt 13 rendes- és 5 pótpresbiterben ;

Bacska presbitériumának számát 12 rendes ;

Lelesz presbitériumának számát 8 rendes ;

Bély presbitériumának számát 8 rendes- és 2 pótpresbiterben állapítja meg, míg Perbenyik, Bacska és Lelesz egyházközségek pótpresbiteri száma megállapítását az egyházmegye elnökségére bizza, miután e kérdés eldöntésénél figyelembe veendő az a körülmény, hogy az illető egyházközségnek van-e tanítója, vagy kántora. Mindezek megtörténte után felhívja az érdekelt gyülekezeteket, hogy e megállapodás szerinti pótlásokról 1943 március 1. napjáig gondoskodjanak s ennek megtörténtét legkésőbb 1943 március 15. napjáig egyházmegyénk esperesének jelentsék.

30. Prügyi ref. egyházközség előzetes jóváhagyást kér a Saffer Sándorné szül. Valner Lili prügyi lakostól megvásárolni szándékolt ház és udvar ingatlan vételi ügyében és az ennek lebonyolítását szolgáló kölcsönfelvételi és rendkívüli adókivetési ügyben.

Az egyházközség előadja, hogy a harmadik rendszeresített tanítói állás szükségessé teszi iskolaépület és tanítói lakás létesítését, melyre alkalmas és lehetőség kínálkozott a fenti ingatlan vételre történt felajánlása következtében. Az ingatlan a prügyi 201. sz. tkvi betétben A. † 1. sor, 233. hr. szám alatt fekszik s B. 5. sorszám szerint egészben Saffer Sándorné szül. Valner Lili prügyi lakos telekkönyvi tulajdonát képezi. A vételár 16.000 pengőben lett megjelölve s ezen forgalmi értéket igazolja a csatolt adó- és értékigazolvány is. A vételárból elsősorban az ingatlan

tehermentesítése következik be s a bekebelezett terhek a vételáron alul maradnak. Előadja, hogy az épület némi átalakítási munkák által a kívánt célnak megfelelően előállítható s így a község szívében az egyházközség oly területhez és épülethez jut, amely a kívánt célt mindenben megvalósítja.

Az egyházközség presbitériuma és közgyűlése az ingatlan szerzéséhez névszerinti egyhangu határozattal hozzájárult.

Az egyházközség az ingatlan vételárát, a felmerülő javítási, átalakítási, jogügyleti és illeték költségeket, melyeket 22000 pengőre becsül, a prügyi Hitelszövetkezettől, mint az O. K. H. tagja prügyi bej. cégtől kívánja kölcsönként igénybe venni a vételtárgyát képező ingatlannak és egyéb egyházi fekvőségek jelzálogjogi lekötése mellett. Ezt a kölcsönt rendkívüli adókiivetés által befolyt összegekből kívánja az egyház visszatéríteni oly módon, hogy 1943 január hó 1. napjától kezdődően az iskolaadó eddigi 40 %-os kulcsát 100 %-ra emeli.

Az egyházközség illetékes és jogosított szerveit ezekben a kérdésekben is szabályszerű módon elfogadóan határoztak.

Egyházmegyei közgyűlésünk a prügyi ref. egyházközség jövőre figyelő, az egyházi szükségleteket megvalósítani szándékolt törekvését lelki megnyugvással és megelégedéssel tudomásul veszi. A Saffer Sándorné szül. Valner Lili prügyi lakos tulajdonát képező, a prügyi 201. számú tkvi. betétben A. † 1. sor, 233. hr. szám alatt jegyzett Beltelekben fekvő 207 □-öl területű ház udvar ingatlannak a rendszeresített harmadik tanerő részére iskolául és lakásul való megvásárlásához előzetes jóváhagyását megadja és ugyancsak szükséges előzetes jóváhagyás elnyerése végett az ügyet a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűléshez felterjeszteni rendeli.

Egyben útasítja a prügyi ref. egyházközséget, hogy ezen előzetes jóváhagyás mellett a jogügylet létesülése után az eredeti adásvételi szerződést záradékolás végett egyházmegyénk elnökségéhez terjessze fel. A jogügylet megkötésénél az ügyészi véleményben foglaltaknak szigorú szemmel tartását

kivánja az egyházközség jogainak legmesszebbmenő megvédése érdekében.

A szándékolt kölcsön felvételét, az ingatlanoknak elterhelését az egyházközség kérelme szerint engedélyezi s idevonatkozó határozatát is a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűléshez felterjeszteni rendeli.

Az egyházközségnek az iskolaadó kulcsának felemelése és az így befolyó összegnek a felveendő kölcsön törlesztésébe fordítását tudomásul veszi és az adókulcs felemelését engedélyezi.

31. Olvastatott a prügyi ref. egyházközség hivatalos képviselőinek a Főtiszteletű és Nagyméltóságú Egyetemes Konvent elnökségéhez intézett azon kérelme, melyben a megszervezett harmadik tanerő részére iskolaépület és tanítói lakás céljára szükséges és megvásárolni szándékolt házas belsőség 22000 pengőt kitevő vételi, átalakítási és egyéb felmerülő költségek és kiadások fedezésére az egyetemes közalap pénztárától 22000 pengő kölcsönt kér.

Egyházmegyei közgyűlésünk a prügyi egyház indokolt kérelmét felterjesztés végett a Főtiszteletű és Méltóságos püspök úrnak megküldeni rendeli.

32. A prügyi ref. egyház lelkészi hivatala betérjeszti az újonnan szervezett III. tanerője tanítójának választási jegyzőkönyvi kivonatait, a megválasztott tanító díjleveleit megerősítés végett.

Egyházmegyei közgyűlés a prügyi ref. egyház lelkészi hivatala által betérjesztett tanítói díjlevelet megerősíti s hasonló célból a Főt. Egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti.

33. A monoki református Egyházközség jóváhagyás és záradékolás végett felterjeszti: 1. a Monokon 1942. év szeptember hó 21. napján egyrészt a Monoki ref. Egyházközség, mint eladó, másrészt Venczel Vince és neje P. Orosz Erzsébet monoki lakosok között, mint vevők között létrejött adásvevési szerződést, mely

szerint az Egyházközség a tulajdonát képező, a monoki 1009. sz. tkvi betétben A. I. 1. 2. sorsz. 20. 21. hrsz. s A. † 1. sorsz. 22. hrsz. alatt felvett, összesen 462 □-öl kiterjedésű beltelken épült házat és iskolaépületet 8000 pengő vételáron eladja Venczel Vince és neje vevőknek ; 2. továbbá a Monokon 1942 szeptember 6. napján a Monoki ref. Egyházközség, mint eladó és Ördög Ferenc monoki lakos között, mint vevő között létrejött adásvevési szerződést, mely szerint az egyházközség a tulajdonát képező a monoki 1716. sz. tkvi betétben foglalt ingatlanokból az A. I. 2. 3. sorsz. 1020/2. 1021/1. hrsz. és az 1. sorsz. 1020/1. hrsz. s 4. sorsz. 1021/2. hrsz. ingatlanokból a csatolt vázrajz szerinti megosztás után 1020/3. és 1021/3. helyrajzi számok alatt lejegyzendő, összesen 386 □-öl kiterjedésű beltelket ölenként 5 P, összesen 1930 P vételárért eladja Ördög Ferenc monoki lakosnak. Csatolja a telekkönyvi másolatokat, adó- és értékbizonyítványokat, becsbizonyítványt s a jegyzőkönyvi kivonatokat, mely utóbbiak tanúsága szerint úgy az ingatlanok eladása, mint a vételárak kérdésében a presbitérium, valamint az egyházközségi közgyűlés szabályszerű névszerű szavazással egyhangulag helybenhagyólag határoztak.

Az egyházközség elavult és a kor követelményeinek meg nem felelő szűk iskolaépülete és tanítói lakása helyett minden tekintetben alkalmas, tágas udvarral körülvett iskola és tanítói lakás felépítését határozta el. Tervének végrehajtását akként oldotta meg, hogy — a most tárgyalás alatt lévő eladások előzetes figyelembevételével — megvásárolta 21.000 P vételáron a Túróczi József monoki lakos tulajdonát képezett 1186 □-öl kiterjedésű beltelket a rajta lévő tágas lakóház és gazdasági épületekkel együtt. Ezeket alakítja át az államépítészeti hivatal és a minisztérium által jóváhagyott terv szerint iskolává és tanítói lakássá. Az itt említett 21.000 P vételár, a vagyonátruházási illeték, a tervszerinti 8.800 P átalakítási költség s még felmerülhető egyéb költségek kb. 33.000 P kiadást jelentenek. Ennek fedezetéül szolgál : a kért és már kiutalt 20 000 P államsegély, a jelenlegi két eladásból befolyt 9.930 P s a teljesen felesleges és a minisztérium által is eltávolítandónak megjelölt magtárépület anyagának eladási árából befolyó, a vevővel már szerződésileg megállapított 3 000 P vételár, összesen 32.930 P. Ekként az egyházközség megfelelő iskolaépület és tanítói lakás birtokába jut, iskolájának és tanítói lakásának udvara az eddigi 462 öl helyett 800 öl kiterjedésű lesz s ingatlanvásárlása és építkezései a hiveket nem terhelik.

Egyházmegyei közgyűlés 1. a monoki református egyházközség, mint eladó és Venczel Vince és neje P. Orosz Erzsébet monoki lakosok, mint vevők között Monokon 1942. év szeptember hó 21. napján létrejött, a monoki ref. egyházközség tulajdonát képező a monoki 1009. sz. tkvi betétben A. I. 1. 2. sorsz. 20. 21. hrsz. s ugyanezen betétben A. † 1. sorsz. 22. hrsz. alatt felvett ingatlanokra vonatkozó adásvevési szerződést, továbbá 2. a monoki református egyházközség, mint eladó és Ördög Ferenc monoki lakos, mint vevő között Monokon 1942. év szeptember hó 6. napján létrejött, a monoki ref. egyházközség tulajdonát képező a monoki 1716. sz. tkvi betétben felvett ingatlanokból az A. I. 2. 3. sorsz. 1020/2. 1021/1. hrsz. és az 1. sorsz. 1020/1. hrsz. s 4. sor 1021/2. hrsz. ingatlanokból a csatolt vázrajz szerinti megosztás után 1020/3. és 1021/3. helyrajzi számok alatt lejegyzendő ingatlanokra vonatkozó adásvevési szerződést jóváhagyja s a záradékolandó szerződéseket felsőbb egyházhatósági jóváhagyás végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszti.

34. A bodroghalászi ref. Egyházközség jóváhagyás végett felterjeszti az 1940. év július hó 24. napján Bodroghalászon keltezett adásvevési szerződést, mely szerint a Bodroghalászi ref. Egyház megvásárolja ifj. Turai Lajosné szül. Bráda Zsuzsánna eladótól az eredetileg a bodroghalászi 849. sz. tkvi betétben, jelenleg időközi csere és osztályos egyezés folytán a bodroghalászi 864. sz. tkvi betétben A. † 1. sorsz. 469/8. hrsz. alatt felvett ingatlanból a szerződés kiegészítő részét képező vázrajz szerinti megosztás után 469/12. hrszámmal jelölt 1 kat. hold kiterjedésű szántót 1472 P vételárért. Ezt a szerződést a kérelmező egyházközség előző, 1942 szept. hó 24. napján tartott e.-m.-i közgyűléshez már felterjesztette, mely alkalommal a közgyűlés 30. kgy. sz. határozatával az egyházközség vonatkozó intézkedéseit megnyugvással vette ugyan tudomásul s a kérelmet érdemben elbíráltta, a szerződést azonban hiánypótlás végett kérelmezőnek visszaadta. Az egyházközség újbóli felterjesztése kapcsán az ügyletet névszerinti szavazással egyhangulag helybenhagyó egyházközségi közgyűlési

jegyzőkönyvet, a tehermentesítéshez szükséges halotti anyakönyvi kivonatokat s a telekkönyvi átíratáshoz szükséges kiegészítő nyilatkozatokat becsatolja.

Egyházmegyei közgyűlés a bodroghalászi ref. Egyház, mint vevő és Turai Lajosné bodroghalászi lakos, mint eladó között 1940. évi július hó 24. napján létrejött, a bodroghalászi 849. jelenleg megosztás folytán a bodroghalászi 864. sz. tkvi betétben A. † 1. sorsz. ingatlanból vázrajz szerinti megosztás után 469/12. hrsz. jelölt 1. k. hold ingatlanra vonatkozólag megkötött adásvevési szerződést jóváhagyja s felsőbb egyházhatósági megerősítés végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszti.

35. A cigándi ref. egyház beterjeszti 1943. évi egyházi és iskolai költségelőirányzatát s annak adatai alapján, valamint jegyzőkönyvi határozatokra támaszkodva az egyházi adónak 10 %-ról 30 %-ra felemeléséhez jóváhagyást kér.

Egyházmegyei közgyűlés aggályokat nem látván fennforogni, a cigándi egyházközség adóemelését kimondó határozataihoz a jóváhagyást megadja.

36. A golopi ref. egyház lelkésze beterjeszti a golopi ref. egyház presbitériumának és közgyűlésének iskolai adó emelése ügyében hozott határozatát jóváhagyás és megerősítés végett.

Egyházmegyei közgyűlés a golopi ref. egyház presbitériumának és közgyűlésének azon határozatát, amely az iskolai adót az 1943. és az azt követő évekre 30 %-ról 40 %-ra emeli, jóváhagyja és megerősíti, mert megállapítást nyert, hogy özv. br. Vay Sándorné elhalálózása folytán az iskolai adó összege évenként 240 P-vel csökkent és ennek pótlása csak 10 %-os adóemelés mellett lehetséges.

37. A tárgysorozat kimerítettén

elnök a gyűlést berekeszti. Közgyűlés főjegyző imádsága s a CXXXIV. zsoltár közénekklése után végetért.

A közgyűlés 1—37. pontjai egyidejűleg hitelesítették.

Kelt Sárospatakon, 1942 december hó 15-én.

Janka Péter s. k.
esperes.

Csathó József s. k.
lelkészi főjegyző.

Az egyes pontokat jegyezték :

Csathó József : 1—13, 15, 18—19, 35, 37.

Dr. Janka Géza : 28—31.

Keresztury László : 20—21, 25.

Benke Kálmán : 22—24, 27.

Cziganyi György : 16—17.

Dr. Bánya Lajos : 32, 36.

Dr. Bálint Zoltán : 33—34.

Kántor Mihály : 14, 26.

Tárgymutató.

1. A 89. zsoltár 1. versének éneklése, esperes imája és bibliaolvasása.
2. E.-m.-i gyűlés megnyitása.
3. Alkotó tagok számbavétele.
4. Mult gyűlésről elmaradtak igazolása.
5. Tanítók beerősítése és eskütétele.
6. Segédlelkész bekebelezés iránti kérelme.
7. Szavazatbontó bizottság jelentése, új e.-m.-i tisztviselők eskütétele.
8. Pataki Sándor tan. biz. elnök lemondása és kérelme.
9. Tanügyi biz. lelk. és világi elnök megválasztása.
10. E.-m.-i pénztárnok megválasztása.
11. E.-m.-i belmissziói előadó választása.
12. E.-m.-i vallásoktatási szakelőadó és szakfelügyelők választása.
13. E.-m.-i tanügyi biz. előadó megválasztása.
14. Jelentés a felügyelői értekezletről s javaslat helyettes felügyelők választásáról s az e.-m.-i tan. biz. létszámának megállapítása.
15. Bizottságok alakítása :
 - a) Közalapi és nyugdíjügyi bizottság választása.
 - b) Missziói bizottság választása.
 - c) Segélyosztó és szavazatbontó bizottság választása.
 - d) Számvevőszék megalakítása.
 - e) Tanügyi bizottság választása.
 - f) E.-m.-i pénztárellenőrző bizottság alakítása.
16. Dr. Enyedy Andor püspök köszönete.
17. Farkasfalvi Farkas Géza e.-ker. főgondnok köszönete.
18. A reverzális kérdésben állásfoglalás és kérelem.
19. Lelkészi jelleg hatályban tartására kérelem.
20. Balogh Dániel s.-lelkész bocsánatkérése.

21. Pestkörnyéki e.-m.-e. átirata a corpusos kereszt használata ügyében.
 22. Pesti e.-m.-e átirata a katonák traktátussal való ellátása tárgyában.
 23. Az Orsz. kérelme hadiárva mentő akció tárgyában.
 24. E.-m.-i missziói munkaprogram az 1942/43. évre.
 25. Cigánd javaslata a lelk. özv., árvák segélye s a nyugdíjintézeti törvény revíziója tárgyában.
 26. Jelentés a körü ref. tan.-ü. értekezletről.
 27. Számvevői jelentés Kesznyéten számadásának felülvizsgálásáról.
 28. Királyhelmec—Bodrogmező jogviszonya.
 29. A visszakerült egyházak presbiteri létszámának megállapítása.
 30. A prügyl egyház ingatlan-vásárlása, kölcsön-felvétele és rendkívüli adóki vetése.
 31. A prügyl egyház közalapi kölcsön iránti kérelme.
 32. A prügyl egyház III. sz. tanítói díjlevelének jóváhagyása.
 33. Monok ingatlan eladása.
 34. Bodroghalász ingatlan vétel ügye.
 35. Cigánd rendkívüli adóki vetése.
 36. Golop rendkívüli egyházi adóki vetése.
 37. Jegyzőkönyv hitelesítése, a gyűlés berekesztése.
-

Betűsoros névmutató.

Adorján Győző 7, 15.
Alsódobsza 24.
Alsóberecki 24.
Angyal László 7, 14, 15.
Asztalos Gyula 7.
dr. Asztalos Kálmán 7.
Bacska 24, 29.
Bagócsi Lajos 15.
vitéz Bak Sándor 7, 14.
Bakcsy Gyula 3, 4.
Bakos Zoltán 7.
Baksy István 7, 15.
Baksy Rezső 6.
Balogh Dániel 20.
Báj 7, 24.
dr. vitéz Bálint Zoltán 3, 7.
dr. Bánya Lajos 3, 7.
Bárcei István 5.
Benke Kálmán 7, 15.
Bernáth Aladár 2, 7.
Bernáth István 15.
dr. Besseney Zénó 7.
dr. gróf Bethlen Pál 2, 7.
Bíróság 20.
Bodrogolaszi 24,
Bodroghalász 24, 34.
Böszörményi Dezső 7, 14, 15.
Budai Imre 7.
Buttykay István 3, 7.
Ciganyi Géza 7.
Ciganyi György 7.
Cigánd 25, 24, 26, 35.

Csathó József 7, 12, 14, 15.
Darányi Lajos 7, 15.
Dávid Zoltán 15.
Egey Antal dr. 15.
vitéz Egry József 5.
Elnökség 15, 20, 29.
dr. Enyedy Andor 16.
Erdőbénye 24.
Erdőhorváti 24.
Esperes 1, 2, 7, 14.
Éles István 7.
Faragó György 4, 7.
Farkasfalvi Farkas Géza 17.
Fekesházi János 7.
Felsőberecki 24.
Fidler István 7.
Filep Sándor 7, 14, 15.
Főjegyző 15, 37.
Főző László 7, 15.
Gerőcz Kálmán dr. 7.
Gesztely 24.
Golop 36.
Gönczy Sámuel 7.
Gööz Ferenc 7.
dr. Gulyás József 15
dr. Győry Gyula 7.
Győry Kálmán 7, 15.
Harsányi Gyula 7, 15.
dr. Harsányi István 7.
Hegedüs Imre 7.
Hegedüs László 7.
Hernádnémeti 26.
Hodossy Béla 7, 15.
Horváth Imre 7.
Horváth István 3.
Isépy Tihamér dr. 7, 15.
Iskolaszéki elnök 26.
Iratmisszió 22.
Jakab Antal 14, 15.
Janka Géza dr. 7.

Janka Károly 7.
Karászy Dezső 3, 4.
Karcsa 24.
Kató János 7, 14, 15.
Kántor Mihály 7, 13, 14, 15, 26.
Károlyi János 7, 15.
Kenézlő 24, 27.
Keresztury László 7, 12, 14, 15.
Kesznyéten 24, 27.
dr. Kérészy Sándor 7, 15.
Királyhelmece 26, 28.
Kiss András 7, 14, 15.
dr. Kiss Lajos 7.
Kiss Pál 7.
Kistárkány 24.
Kiskövesd 24, 29.
Kocsár István 7, 15.
Kolláth József 19.
Kósa Szabó Pál 7, 15.
Kovács Lajos 4.
Kovács László 7, 15.
Körössy György 3.
Kun Zoltán 7.
Legyesbénye 24.
Makó Béla 7.
Makó Dezső 7, 9, 15.
Martin Miklós 7, 12, 14, 15.
dr. Marton János 7, 15.
dr. Meczner Béla 7.
dr. Meczner Tibor 7.
Megyaszó 7, 24.
Mezőzombor 7.
Molnár Ferenc 7.
Molnár László 4.
Monok 33.
Nagy Barna dr. 7.
dr. Nagy Elemér 7.
Nagy Dezső 7, 14, 15,
Nagygéres 24, 29.
Nagy Miklós 5.

Nemesik Endre 3.
Novák Sándor 7, 9, 15.
vitéz Nyitray Károly 7, 15.
Ond 24.
O. R Sz. 23.
Osváth József 3, 4.
Pataki István 7.
Pataki Sándor 8, 14, 15.
Pácin 24.
dr. Persenszky László 3, 7.
Pénztáros 15.
Pongrácz Sámuel 7.
Pógyor Lajos 15.
Pósta Sándor 7, 14, 15.
Prügy 7, 24, 30, 31, 32.
vitéz Puskás Lajos 7.
Radácsy György 7.
Rátkay László 14.
Reverzális 18.
Révleányvár 24.
Ricse 24.
Rozgonyi Sándor 7.
Sajóhidvég 24.
Sárkány Ernő dr. 7.
Sárospatak 26.
Sipos István 7.
dr. Sütő Kálmán 7.
Szabályrendelet 14.
Szabó Gyula 5.
Szabó Sándor 7, 15.
Szabó Tibor 7.
dr. Szabó Zoltán 15.
Szerencs 24, 25.
dr. Szathmáry Dezső 7.
Szathmáry Ferenc 14, 15, 26.
Szathmáry Lajos 7, 15.
Taktakenéz 24.
Taktaszada 24.
Tantó János 7, 20.
Tarcal 24.

Tarics Imre 15.
Tállya 24.
Técsy Lajos 7, 15.
Tárczy Árpád 15.
Tiszakarád 7, 24.
Tiszaladány 7, 24.
Tiszaluc 26.
Tokaj 7.
Tomori József 15.
Tóth Albert 7, 15, 27.
Ujcsanáros 24.
dr. Ujzászy Kálmán 15.
Vajdácska 24.
Varga János 7, 11, 15.
Vámosújfalu 24.
Verebélyi Dezső 7.
Veress Lajos 7, 15.
Veress László 7.
Veress Imre 10.
Virágh Béla 7.
Vitkay Bertalan 4.
Zombory Géza 7.
Zemplénagárd 24.
